Kalevan lukion opetussuunnitelma 2021

Päivitetty 2026

Nimi	*Kalevan lukion opetussuunnitelma*
Kunta	*Tampere*
Koulu	*Kalevan lukio*
Hyväksymispäivämäärä	*16.3.2021, 15.4.2026*

Asiakirjaa päivitetty lukuvuonna 2025-2026

Päivitykset:

- *Tehty lukuun 4.2 valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden ja Tampereen kaupunkiseudun opetussuunnitelman mukaiset korjaukset.*
- *Tehty lukuihin 1.1, 3.5 ja 5.5 valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset korjaukset.*
- *Korjattu aluehallintovirasto Lupa- ja valvontavirastoksi.*
- *Päivitetty saksan, liikunnan, yhteiskuntaopin, historian ja uskonnon (UE) opintojaksojen nimeämistä sekä kuvauksia.*
- *Lisätty uusi oppiaine ”Korkeakouluyhteistyö” ja opintojaksot KKY01 (aiemmin HI10), KKY02 (aiemmin HI11) ja KKY03.*

Asiakirjaa päivitetty lukuvuonna 2023-2024

Päivitykset:

- *Lisätty edellisestä versiosta puuttunut luku 1.2.*
- *Järjestetty luvussa 7 oppiaineet valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiseen järjestykseen.*
- *Järjestetty luvun 7 alaluvuissa oppiaineiden opintojaksot numerojärjestykseen.*
- *Muutettu opintojaksojen lyhenteet käytössä olevien lyhenteiden mukaisiksi.*
- *Muokattu muotoilut yhteneviksi.*
- *Lisätty paikallinen oppiaine Yrittäjyys ja työelämä sekä opintojaksot YR01 ja YR02.*
- *Lisätty uudet opintojaksot*
    - *RUB10, RUB18*
    - *EAB39, EAB310*
    - *MAA17, MAA18, MAA19*
    - *BI10, BI11*
    - *GE06*
    - *FI06*
    - *FY01+FY02*
    - *KE01+KE02*
    - *HI10 (muutettu KKY01 2026), HI11 (muutettu KKY02 2026)*
    - *TE05*
    - *MU34*
    - *LI16*
    - *OP05, OP06*
    - *YR01*
- *Tarkennettu, että tietyt oppimäärät (S2, RUA, EAA, RAA, VEA) suoritetaan toisessa oppilaitoksessa kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti.*
- *Linkitetty ajantasaiset järjestyssäännöt ja opiskeluhuoltosuunnitelma*

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö 1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen 2
1.2. Opetussuunnitelman sisältö 4
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta 7
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä 7
2.2. Arvoperusta 7
3. Opetuksen toteuttaminen 10
3.1. Opintojen rakenne 10
3.2. Oppimiskäsitys 10
3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät 11
3.4. Toimintakulttuuri 12
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 15
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys 15
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen 21
4.1. Ohjaus 21
4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus 26
4.2.1. Oppimisen tuki 26
4.2.2. Erityisopetus 28
4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut 29
4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat 30
4.3. Opiskeluhuolto 33
4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet 34
4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen 36
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä 40
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä 42
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi 46
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa 46
5.2. Opintojakson arviointi 47
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät 48
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot 49
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi 50
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa 50
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen 51
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi 52
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi 53

5.4. Lukion oppimäärän suoritus 54
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikeusvaatimus 55
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot 55
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat 58
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt 59
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet 59
6.2. Laaja-alainen osaaminen 60
7. Oppiaineet 65
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus 65
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (ÄI) 66
Tekstien maailma, 2 op (ÄI01) 69
Kielen ja kirjallisuuden äärellä, 4 op (ÄI02+ÄI03+ÄI04) 70
Vaikuttamisen maailma, 2 op (ÄI05) 72
Kirjallisuuden keskiössä, 4 op (ÄI06+ÄI07+ÄI08) 74
Vuorovaikutuksen virrassa, 2 op (ÄI09) 76
Luku- ja kirjoitustaidon viimeistelyä abiturienteille, 4 op (ÄI10+ÄI11) 77
Kielenhuollon kertaus, 1 op (ÄI12) 79
Abien kielenhuolto, 1 op (ÄI13) 79
Luovan kirjoittamisen ytimessä, 2 op (ÄI14) 80
Lukudiplomi, 2 op (ÄI15) 81
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä (S2) 82
7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi 82
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä 86
Ruotsin kieli ja minä, 4 op (RUB11+RUB12) 86
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13) 88
Ympäristömme, 2 op (RUB14) 89
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15) 90
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16) 91
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17) 92
Abikurssi, 2 op (RUB18) 93
Paranna taitojasi, 1 op (RUB10) 93
Miniabikurssi, 1 op (RUB19) 94
7.2.2. Ruotsi, A-oppimäärä 95
7.3. Vieraat kielet 96

7.3.1. Englanti, A-oppimäärä (ENA) ... 100
Minä englannin opiskelijana globaalissa maailmassa, 4 op (ENA01+ENA02) ... 101
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA03) ... 102
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04) ... 103
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05) ... 104
Englannin kieli jatko-opinnossa ja työelämässä, 2 op (ENA06) ... 104
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07) ... 105
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08) ... 106
Abikertaus 1, 2 op (ENA09) ... 107
Abikertaus 2, 2 op (ENA10) ... 108
Paranna taitojasi ensimmäisenä vuonna, 2 op (ENA11) ... 109
Paranna taitojasi toisena vuonna, 2 op (ENA12) ... 109
7.3.2. Espanja, A-oppimäärä (EAA) ... 110
7.3.3. Espanja, B2-oppimäärä (EAB2) ... 110
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB21) ... 111
Perustaso 1, 2 op (EAB22) ... 112
Perustaso 2, 2 op (EAB23) ... 113
Perustaso 3, 2 op (EAB24) ... 114
Perustaso 4, 2 op (EAB25) ... 115
Perustaso 5, 2 op (EAB26) ... 116
Perustason jatko 1, 2 op (EAB27) ... 117
Perustason jatko 2, 2 op (EAB28) ... 118
7.3.4. Espanja, B3-oppimäärä (EAB3) ... 118
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31) ... 119
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32) ... 120
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33) ... 121
Perustaso 1, 2 op (EAB34) ... 122
Perustaso 2, 2 op (EAB35) ... 123
Perustaso 3, 2 op (EAB36) ... 124
Perustaso 4, 2 op (EAB37) ... 125
Perustaso 5, 2 op (EAB38) ... 127
Perustason jatko 1, 2 op (EAB39) ... 128
Perustason jatko 2, 2 op (EAB310) ... 129
7.3.5. Italia, B3-oppimäärä (IAB3) ... 130

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31) *131*
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32) *133*
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33) *134*
Perustaso 1, 2 op (IAB34) *135*
Perustaso 2, 2 op (IAB35) *136*
Perustaso 3, 2 op (IAB36) *137*
Perustaso 4, 2 op (IAB37) *138*
Perustaso 5, 2 op (IAB38) *139*
7.3.6. Ranska, A-oppimäärä (RAA) *140*
7.3.7. Ranska, B2-oppimäärä (RAB2) *140*
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21) *142*
Perustaso 1, 2 op (RAB22) *143*
Perustaso 2, 2 op (RAB23) *144*
Perustaso 3, 2 op (RAB24) *145*
Perustaso 4, 2 op (RAB25) *146*
Perustaso 5, 2 op (RAB26) *147*
Perustason jatko 1, 2 op (RAB27) *148*
Perustason jatko 2, 2 op (RAB28) *149*
7.3.8. Ranska, B3-oppimäärä (RAB3) *150*
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31) *151*
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32) *153*
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33) *154*
Perustaso 1, 2 op (RAB34) *155*
Perustaso 2, 2 op (RAB35) *156*
Perustaso 3, 2 op (RAB36) *157*
Perustaso 4, 2 op (RAB37) *158*
Perustaso 5, 2 op (RAB38) *159*
Perustason jatko 1, 2 op (RAB39) *160*
Perustason jatko 2, 2 op (RAB310) *161*
7.3.9. Saksa, A-oppimäärä (SAA) *161*
Ich als Deutschlerner, 4 op (SAA01+SAA02) *162*
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03) *163*
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04) *164*
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05) *166*

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06) *167*
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07) *168*
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08) *169*
Abikertaus, 2 op (SAA09) *170*
Kielidiplomi, taitotaso DESD I, 2 op (SAA10) *171*
Kielidiplomi, taitotaso DESD II, 2 op (SAA11) *172*
7.3.10. Saksa, B2-oppimäärä (SAB2) *173*
Weiter geht's!, 2 op (SAB21) *174*
So sind wir, 2 op (SAB22) *175*
Wie läuft's?, 2 op (SAB23) *176*
Kultur pur!, 2 op (SAB24) *177*
Weg in die Zukunft, 2 op (SAB25) *178*
Aktuelles und Medien, 2 op (SAB26) *178*
Nachhaltige Lebensweise, 2 op (SAB27) *179*
Internationale Kompetenz und Zusammenarbeit, 2 op (SAB28) *180*
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAB29) *181*
Abikertaus, 2 op (SAB210) *183*
7.3.11. Saksa, B3-oppimäärä (SAB3) *183*
Los geht's 1, 2 op (SAB31) *184*
Los geht's 2, 2 op (SAB32) *185*
Weiter geht's!, 2 op (SAB33) *186*
So sind wir, 2 op (SAB34) *187*
Wie läuft's?, 2 op (SAB35) *188*
Kultur pur!, 2 op (SAB36) *189*
Weg in die Zukunft, 2 op (SAB37) *190*
Aktuelles und Medien, 2 op (SAB38) *191*
Nachhaltige Lebensweise, 2 op (SAB39) *192*
Internationale Kompetenz und Zusammenarbeit, 2 op (SAB310) *193*
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAB311) *193*
Abikertaus, 2 op (SAB311) *194*
7.4. Matematiikka (MA) *195*
7.4.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA) *197*
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02) *198*
Geometria, 2 op (MAA03) *199*

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04) *200*
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05) *201*
Derivaatta, 3 op (MAA06) *202*
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07) *204*
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08) *205*
Talousmatematiikka, 1 op (MAA09) *206*
3D-Geometria, 2 op (MAA10) *207*
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11) *208*
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12) *210*
Abikertaus 1, 2 op (MAA13) *211*
Abikertaus 2, 2 op (MAA14) *212*
Talousmatematiikan alkeet pitkälle matematiikalle, 1 op (MAA15) *213*
Pitkän matematiikan oppimisen tuki, 2 op (MAA16) *214*
Lyhyen matematiikan abikertaus 1, 2 op (MAA17) *215*
Lyhyen matematiikan abikertaus 2, 2 op (MAA18) *216*
Lyhyen matematiikan tehostettu abikertaus, 2 op (MAA19) *218*
Ensimmäisen vuoden pitkä matematiikka, 8 op (MAA02+MAA03+MAA04) *219*
Lyhyeltä pitkälle 1, 2 op (MAAV1) *221*
Lyhyeltä pitkälle 2, 2 op (MAAV2) *222*
Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09) *222*
7.4.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB) *222*
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02) *222*
Geometria, 2 op (MAB03) *224*
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04) *225*
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05) *226*
Talousmatematiikka, 2 op (MAB06+MAB07) *227*
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08) *229*
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09) *231*
Lyhyen matematiikan oppimisen tuki, 2 op (MAB10) *232*
Abikertaus 1, 2 op (MAB11) *233*
Abikertaus 2, 2 op (MAB12) *234*
Tehostettu abikertaus, 2 op (MAB13) *235*
Pitkältä lyhyelle 1, 1 op (MABV1) *237*
Pitkältä lyhyelle 2, 3 op (MABV2) *237*

Pitkältä lyhyelle 3, 2 op (MABV3) *238*
Pitkältä lyhyelle 4, 1 op (MABV4) *238*
Pitkältä lyhyelle 5, 2 op (MABV5) *239*
Pitkältä lyhyelle 6, 2 op (MABV6) *239*
Pitkältä lyhyelle 7, 2 op (MABV7) *240*
Pitkältä lyhyelle 8, 2 op (MABV8) *240*
Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07) *240*
7.4.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY) *240*
Johdatus lukiomatematiikkaan, 2 op (MAA01/MAB01) *241*
7.5. Biologia (BI) *242*
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01) *244*
Ekologia ja ekosysteemit, 2 op (BI02+BI03) *246*
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04) *247*
Ihmisen biologia, 2 op (BI05) *249*
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06) *250*
Luontokurssi, 2 op (BI07) *252*
Biomedia, 2 op (BI08) *253*
Biologian kertaus, 2 op (BI09) *254*
Biologian kertaus intensiivi, 1 op (BI10) *255*
Biomedia lyhyt, 1 op (BI11) *256*
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01) *257*
Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02) *257*
7.1. Maantiede (GE) *258*
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01) *260*
Sininen planeetta, 2 op (GE02) *262*
Yhteinen maailma, 2 op (GE03) *263*
Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04) *265*
Maantieteen kertaus, 2 op (GE05) *266*
Maantieteen kertaus intensiivi, 1 op (GE06) *267*
7.2. Fysiikka (FY) *268*
Fysiikan pakolliset opinnot, 2 op (FY01+FY02) *270*
Energia ja lämpö, 2 op (FY03) *272*
Voima ja liike, 2 op (FY04) *273*
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05) *274*

Sähkö, 2 op (FY06) *276*
Sähkömagnetismi, 2 op (FY07) *277*
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08) *278*
Fysiikan kokonaiskuva, 2 op (FY09) *279*
Tähtitiede, 2 op (FY10) *280*
Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01) *281*
Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02) *281*
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01) *281*
Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02) *281*
7.3. Kemia (KE) *281*
Kemian pakolliset opinnot, 2 op (KE01+KE02) *284*
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03) *287*
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04) *288*
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05) *289*
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06) *291*
Kemian kertaus 1, 1 op (KE07) *292*
Kemian kertaus 2, 1 op (KE08) *293*
Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01) *294*
Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02) *294*
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01) *294*
Tie lääketietelliseen, 2 op (TO02) *294*
7.4. Filosofia (FI) *294*
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01) *296*
Etiikka, 2 op (FI02) *298*
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03) *300*
Totuus, 2 op (FI04) *302*
Filosofian yo-kokeeseen valmistautuminen, 2 op (FI05) *304*
Filosofian yo-kokeeseen valmistautuminen intensiivi, 1 op (FI06) *305*
7.5. Psykologia (PS) *306*
Toimiva ja oppivat ihminen, 2 op (PS01) *308*
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02) *310*
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03) *312*
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04) *314*
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05) *317*

Psykologian yo-kokeeseen valmistautuminen, 2 op (PS06) *319*
Musiikkipsykologia, 3 op (MU8) *320*
Sota ja ihminen, 2 op (TO03) *320*
7.6. Historia (HI) *320*
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01) *323*
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02) *325*
Itsenäisen suomen historia, 2 op (HI03) *326*
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04) *328*
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05) *330*
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06) *332*
Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (HI07) *333*
Suomi sotien jälkeen, 2 op (HI08) *334*
Maailma tänään, 2 op (HI09) *335*
Sota ja ihminen, 2 op (TO03) *336*
Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04) *336*
7.7. Yhteiskuntaoppi (YH) *336*
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01) *339*
Taloustieto, 2 op (YH02) *341*
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03) *343*
Lakitieto, 2 op (YH04) *344*
Lakitieto II, 2 op (YH05) *346*
Taloustieto II, 2 op (YH06) *348*
Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (YH07) *349*
Tämän päivän ilmiöt maailmalla, 2 op (TO04) *350*
Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09) *350*
Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07) *350*
7.8. Uskonto (KT) *351*
Evankelisluterilainen uskonto (KT1) *353*
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01) *353*
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02) *354*
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03) *356*
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04) *357*
Uskonto, taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05) *359*
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06) *360*

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (UE07) *362*
Uskonnon elämyskurssi, 2 op (UE08) *362*
Eksegetiikka – raamatuntutkimus ja raamatunselitysoppi, 2 op (UE09) *363*
Uskonto ja politiikka, 2 op (UE10) *364*
Toisen katsomusaineen opintojakso, 2 op (UE12) *366*
Sota ja ihminen, 2 op (TO03) *366*
Tämän päivän ilmiöt maailmalla, 2 op (TO04) *366*
7.9. Elämänkatsomustieto (ET) *366*
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01) *368*
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02) *370*
Kulttuurit, 2 op (ET03) *372*
Katsomukset, 2 op (ET04) *374*
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05) *375*
Tulevaisuus, 2 op (ET06) *377*
7.10. Terveystieto (TE) *379*
Terveys voimavarana, 2 op (TE01) *381*
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02) *382*
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03) *384*
Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04) *385*
Terveystiedon kertaus intensiivi, 1 op (TE05) *386*
7.11. Liikunta (LI) *387*
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01) *389*
Aktiivinen elämäntapa, 2 op (LI02) *390*
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03) *391*
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04) *392*
Virkistystä liikkuen, 2 op (LI05) *393*
Kamppailu, 2 op (LI06) *394*
Pesis, 2 op (LI07) *394*
Elämysliikunta, 2 op (LI08) *395*
Tanssi- ja kehonkunto, 2 op (LI09) *396*
Wanhat tanssit, 2 op (LI10) *397*
Harrastuneisuuskurssi, 2 op (LI11) *397*
Uudet lajit, 2 op (LI12) *398*
Höntsypelikurssi, 2 op (LI13) *399*

Kunnossa inttiin, 2 op (LI14) *400*
Golfin alkeet, 2 op (LI15) *401*
Liikunnan projekti, 1-2 op (LI16) *402*
7.12. Musiikki (MU) *402*
Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU01) *405*
Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU02) *406*
Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU03) *407*
Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU04) *408*
Nuottien maailma, 2 op (MU05) *408*
Musiikki-ilmaisu, 2 op (MU06) *409*
Musiikki tutuksi kuunnellen, 2 op (MU07) *410*
Musiikkipsykologia, 2 op (MU08) *411*
Musiikkiprojekti, 2 op (MU09) *411*
Konserttituotanto, 2 op (MU10) *412*
Kitaransoiton alkeet, 2 op (MU11) *413*
Kitaransoiton jatkokurssi, 2 op (MU12) *413*
Kosketinsoittamisen perusteet, 2 op (MU13) *414*
Sävellys, sanoitus ja sovitus 1–2, 2 op (MU14-15) *415*
Musiikkiteknologia 1–3, 2 op (MU16-MU18) *416*
Yhtyemusisointi/bändikurssi, 2 op (MU19-MU23) *417*
Kuoro, 2 op (MU24-MU28) *417*
Yhtyelaulu, 2 op (MU29-MU33) *418*
Orkesteri, 2 op (MU34) *419*
7.13. Kuvataide (KU) *420*
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01) *423*
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02) *425*
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03) *427*
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04) *429*
Nykytaide, 2 op (KU05) *431*
Grafiikka, 2 op (KU06) *433*
Valokuvaus, 2 op (KU07) *434*
Kolmiulotteinen työskentely, 2 op (KU08) *436*
Oman ilmaisun syventäminen, 2 op (KU09) *437*
7.14. Opinto-ohjaus (OP) *438*

Minä opiskelijana, 2 op (OP01) *440*
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02) *442*
Vahvista hyvinvointitaitojasi, 1 op (OP03) *444*
Vahvista opiskelutaitojasi, 1 op (OP04) *445*
Työelämäosaaminen, 2 op (OP05) *446*
Opinto-ohjauksen projekti, 1 op (OP06) *447*
7.15. Tieto- ja viestintätekniikka (TVT) *447*
Digitaalisen lukion työvälineet, 1 op (TVT01) *448*
Digitaalisen lukion työtapojen syventäminen, 2 op (TVT02) *449*
Digi-tutor, 1 op (TVT03) *450*
Digi-tutor 2, 1 op (TVT04) *451*
7.16. Kotitalous (KOT) *452*
Kotitalous, 2 op (KOT01) *454*
Kotitalous, 2 op (KOT02) *456*
Leivontakurssi, 2 op (KOT03) *457*
Leivontakurssi, 2 op (KOT04) *459*
Bon appetit, 2 op (KOT05) *461*
Kasvisruokakurssi, 2 op (KOT06) *463*
Pop up -ravintolan perustaminen, 2 op (KOT07) *465*
Kakkukurssi, 2 op (KOT08) *467*
Joululeivonnaiset, 2 op (KOT09) *468*
Sato talteen, 2 op (KOT10) *470*
Burger-kurssi, 2 op (KOT11) *472*
Keväiset keitot ja lempeät leivonnaiset, 2 op (KOT12) *474*
Vegaaniruoka 1, 2 op (KOT13) *475*
Vegaaniruoka 2, 2 op (KOT14) *477*
7.17. Yrittäjyys ja työelämä *479*
Vuosi yrittäjänä, 3 op (YR01) *479*
Yrittäjyysosaaminen, 2 op (YR02) *479*
7.18. Temaattiset opinnot (TO) *480*
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01) *480*
Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02) *480*
Sota ja ihminen, 2 op (TO03) *480*
Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04) *480*

Merenrantakurssi Euroopassa, 2 op (TO05) *480*
Hyvinvointi ja kansainvälisyys: Hyvinvoiva yksilö, yhteisö ja maailma (lähtö), 2 op (TO09) *482*
Hyvinvointi ja kansainvälisyys: Hyvinvoiva yksilö, yhteisö ja maailma (vastaanotto), 2 op (TO10) .. *483*
7.19. Lukiodiplomit (LD) *483*
Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1) *485*
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2) *485*
Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3) *486*
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4) *486*
Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5) *487*
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6) *487*
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7) *488*
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8) *488*
7.20. Korkeakouluyhteistyö *489*
Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa, 2 op (KKY01) *489*
Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa 2, 2 op (KKY02) *490*
Nuoret ja tulevaisuuden yhteiskunta, 2 op (KKY03) *492*
7.21. Integraatio-opintojaksot *493*
Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01) *493*
Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02) *495*
Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09) *497*
Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07) *499*
Musiikkipsykologia, 3 op (MU8) *502*
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01) *503*
Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02) *504*
Sota ja ihminen, 2 op (TO03) *505*
Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04) *506*
8. Liitteet *508*
8.1. Valtioneuvosto asetus lukiokoulutuksesta *508*
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko *508*
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *512*
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *512*
SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) *514*
SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op) *515*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) *515*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op) *516*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op) *516*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op) *516*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op) *517*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op) *517*

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *518*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *518*

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) *521*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op) *521*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) *522*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op) *522*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op) *522*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op) *523*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op) *523*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op) *524*

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *524*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi *525*

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) *527*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op) *528*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) *528*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op) *528*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op) *529*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op) *529*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op) *529*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op) *530*

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Esipuhe

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevina vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioiden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistysihanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Opetushallitus antoi nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet marraskuussa 2019. Opetussuunnitelman perusteiden pohjalta koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetusta varten paikallinen lukion opetussuunnitelma, jossa koulutuksenjärjestäjä linjaa perusteiden paikallisen toteutuksen. Tampereen kaupunkiseudulla paikallinen opetussuunnitelma on laadittu yhteisesti ja täydentäen lukiokohtaisena. Seudullisen ja oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman tulee täsmentää ja täydentää perusteissa esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Tampereen kaupunkiseudun lukioiden opetussuunnitelma on Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Pälkäneen, Ylöjärven, Tampereen kaupungin lukioiden ja Tampereen yksityisten lukioiden koulutuksenjärjestäjien yhteinen opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä oikeusturvaa koskevissa asiakokonaisuuksissa.

Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma täydentää ja täsmentää perusteiden ja seudullisen opetussuunnitelman sisältöjä niissä kohdin, jotka ohjautuvat oppilaitoksessa oman toimintakulttuurin mukaisesti. Tarkempi erittely seudullisen ja oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman suhteesta on esitetty luvussa 1.2 Opetussuunnitelman sisältö. Kaupunkiseudun yhteinen opetussuunnitelma on laadittu koulutuksenjärjestäjien yhteisissä työryhmissä.

Opetussuunnitelmatyö Kalevan lukiossa

Kalevan lukion opetussuunnitelmatyö on perustunut monipuoliseen yhteistyöhön oppilaitoksessa ja sidosryhmien kanssa. Projektin aikana on kouluyhteisön toimintakulttuurin kirkastamiseksi tehty mm. koko kouluyhteisön visiointityötä, käyty pedagogista keskusteluja ja tutustuttu muiden oppiaineiden moduuleihin tavoitteineen ja sisältöineen sekä osallistuttu arviointikoulutukseen.

Opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä on koordinoinut työtä, jota on tehty erilaisissa kokoonpanoissa: yleistä osaa on kirjoitettu ainerajat ylittävissä tiimeissä ja oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat on kirjoitettu ainetiimeissä. Lisäksi on luotu foorumeita, joissa on päästy keskustelemaan opetussuunnitelmasta opiskelijoiden ja huoltajien kanssa.

Opetussuunnitelmatyön rinnalla on käynnistetty erilaisia hankkeita, jotka osaltaan liittyvät opetussuunnitelman keskeisiin sisältöihin. Opiskelijoiden hyvinvointiin ja kouluyhteisön yhteisöllisyyteen on keskitytty esimerkiksi Hyvinvointitutor-hankkeessa yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa. Koulun sisäisiä ohjauskäytänteitä on lähdetty kehittämään osana ryhmänohjausta sekä opinto-ohjauksen kehittämisprojektia. Korkeakouluyhteistyötä on pilotoitu mm. Jyväskylän yliopiston monikulttuurisuushankkeessa. Tampereen yliopiston Kasvatustieteen yksikön kanssa on tehty opiskelijan opiskelutaitoja vahvistavaa lukiolaisen Taskutuutoria. Oppilaitoksen laadunhallintatyöhön on kiinnitetty huomiota, ja sitä lähdetään kehittämään opetussuunnitelman käyttöönoton myötä.

Seudullisessa yhteistyössä on keskitytty monialaisten opintojen ideointiin sekä yhteisistä linjauksista sopimiseen mm. arvioinnin käytänteiden osalta. Lisäksi ohjauksen pääperiaatteista on sovittu yhteisesti.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*

- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Tampereen kaupunkiseudun lukioiden paikallisen toteutuksen tasot

Ohessa on kursiivilla merkitty Tampereen kaupunkiseudun lukioiden paikallisen toteutuksen taso kaupunkiseudun, koulutuksenjärjestäjän ja oppilaitoksen kanssa. Oppilaitoksen ja koulutuksenjärjestäjän osuudet ovat muissa kuin Tampereen lukiokoulutuksessa yksi ja sama asia. Tampereen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman paikallisessa toteutuksessa erottuvat erikseen lukiokoulutuksen ja oppilaitoksen taso.

- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät *(koulutuksenjärjestäjä)*
- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset *(kaupunkiseutu, koulutuksenjärjestäjä ja oppilaitos)*
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet *(koulutuksenjärjestäjä ja oppilaitos)*
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako *(koulutuksenjärjestäjä ja oppilaitos)*
- lukion kieliohjelma *(koulutuksenjärjestäjä)*

- itsenäisen opiskelun periaatteet *(koulutuksenjärjestäjä)*
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet *(koulutuksenjärjestäjä)*
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi *(koulutuksenjärjestäjä)*
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain *(koulutuksenjärjestäjä ja oppilaitos)*
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen *(koulutuksenjärjestäjä ja oppilaitos)*
- ohjaussuunnitelma *(kaupunkiseutu)*
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus *(kaupunkiseutu)*
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus *(koulutuksenjärjestäjä)*
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa *(koulutuksenjärjestäjä)*
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa *(kaupunkiseutu ja koulutuksenjärjestäjä)*
- kansainvälinen yhteistyö *(koulutuksenjärjestäjä)*
- työelämäyhteistyö *(kaupunkiseutu ja koulutuksenjärjestäjä)*
- opiskeluhuolto *(kaupunkiseutu)*
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi *(kaupunkiseutu ja koulutuksenjärjestäjä)*
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi *(koulutuksenjärjestäjä)*

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Tampereen kaupunkiseudun lukioissa lukiokoulutuksen tehtävää täsmentävät seuraavat päämäärät:

- lukiokoulutus tukee opiskelijan kasvua tasapainoiseksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi
- lukiokoulutus antaa jokaiselle opiskelijalle hyvät valmiudet jatko-opintoihin, työelämään ja jatkuvaan itsensä kehittämiseen
- opetus ja oppimistulokset ovat kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoisia
- lukiokoulutus tarjoaa turvallisen, luovuutta ja sosiaalisia taitoja kehittävän oppimisympäristön sekä edistää yhteisöllisyyttä alueellaan
- lukiokoulutus tukee opiskelijan kansainvälistymistä tarjoten kansainvälisiä projekteja ja yhteistyökumppaneita
- lukiokoulutus kehittää opetusmetodeja ja oppimisympäristöjä

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden

hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Kalevan lukion toiminta-ajatus ja arvoperusta

Toiminta-ajatus

Kalevan lukion toiminnan tavoitteena on tarjota opiskelijalle vankka yleissivistävä koulutus ja tukea opiskelijan ominaisuuksien ja kykyjen monipuolista kehittymistä. Kalevan lukion sivistystehtävän perustan muodostaa tietoaineiden ja taito- ja taideaineiden laaja opetustarjonta. Lähtökohtana on luoda opiskelijalle monipuolisia valmiuksia lukion jälkeisiin opintoihin ja työelämään.

Arvoperusta

Kouluyhteisön arvot ovat: yksilöllisyys - yhteisöllisyys, rohkeus - vastuullisuus

Yksilöllisyys tarkoittaa opettajan ja opiskelijan yksilöllisyyden tunnistamista sekä sen arvostamista ja kunnioittamista. Kalevan lukiossa tuetaan yksilöllistä oppimista ja opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä. Opiskelijaa kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja oman oppimisensa ohjaamiseen sekä asettamaan mielekkäitä tavoitteita itselleen.

Yhteisöllisyys ilmenee yhdenvertaisuutena, tasa-arvona ja toisten kunnioittamisena. Kalevan lukiossa kaikki sitoutuvat yhdessä sovittuihin periaatteisiin ja toimintatapoihin. Yhteisöllisyys tarkoittaa myös kannustavaa vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja osallisuutta, mikä näkyy esimerkiksi koulun yhteisinä tapahtumina ja perinteinä.

Rohkeus tarkoittaa uskallusta yrittää pelkäämättä epäonnistumista sekä valmiutta kohdata uusia haasteita ja tarttua niihin. Kalevan lukiossa rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan, ottamaan kantaa asioihin sekä kokeilemaan rohkeasti uusia toimintatapoja ja käytänteitä.

Vastuullisuus on valmiutta harkita omia tekojaan ja valintojaan sekä kantaa niistä vastuu. Vastuullisuus pitää sisällään rehellisyyden, luotettavuuden sekä halun pitää huolta itsestä ja muista. Kalevan lukiossa opiskelija oppii tunnistamaan omat oikeutensa ja velvollisuutensa ja kantamaan vastuuta opintojensa etenemisestä sekä omasta ja opiskelutovereidensa hyvinvoinnista.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opintojen rakenne Tampereen kaupunkiseudun lukioissa:

Pakolliset valtakunnalliset opintojaksot

Valinnaiset valtakunnalliset opintojaksot

Koulukohtaiset oppiaineiden opintojaksot

Koulukohtaiset temaattiset opintojaksot (koulukohtaiset, useamman oppiaineen yhteiset opintojaksot)

Muissa oppilaitoksissa suoritetut

Muut

Oppilaitokset päättävät minkä laajuisina opintojaksoina koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot tarjotaan opiskelijoille. Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot arvostellaan suoritusmerkinnällä (S/H). S/H arviointi ei koske välttämättä lukion erityistehtävään tai painotukseen kuuluvia opintojaksoja. Näiden arviointi määritellään erityistehtävän tai painotuksen omassa opetussuunnitelmassa. Opintojaksojen suoritusjärjestys määritellään oppilaitoskohtaisesti.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija

tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä, että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys

oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät. edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä. Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten

opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Kalevan lukion paikallisia tarkennuksia toimintakulttuurista

Toimintakulttuuri

Kalevan lukion toimintakulttuuri on keskusteleva, tasa-arvoinen, rohkaiseva ja kasvuun kannustava. Toimintakulttuurin käytänteitä tarkennetaan toiminnan käsikirjassa, jossa kuvataan keskeiset toimintaprosessit.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Kalevan lukiossa kannustetaan ja rohkaistaan opiskelijoita haastamaan itseään ja hankkimaan monipuolisia oppimiskokemuksia. Uusien kokemuksien avulla opiskelija kasvaa kohti täyttä potentiaaliaan.

Opiskelijan hyvinvointi

Opiskelijan hyvinvointi otetaan huomioon kaikessa toiminnassa, esimerkiksi opintojaksojen suunnittelussa ja kokonaiskuormituksen määrän koordinoinnissa. Opiskelijalle pyritään antamaan mahdollisuus vaikuttaa kaikkeen koulun toimintaan, esimerkiksi opetuksen sisältöön, opintojaksojen toimintatapoihin ja opiskelujen muihin käytännön järjestelyihin.

Laaja valikoima taito- ja taideaineita

Kalevan lukiossa on musiikkilinja, jonka tuottamat tapahtumat ja muut esiintymiset värittävät säännöllisesti Kalevan lukion arkea ja juhlaa. Musiikkiesitykset ovat kasvatuksellinen prosessi ja vahva osa koko koulun toimintakulttuurin ja yhteishengen rakentumista. Musiikkilinja tarjoaa myös yleislinjan opiskelijoille mahdollisuuksia opiskella laajemmin ja monipuolisemmin musiikkia lukiossa.

Kalevan lukio tarjoaa myös laajan valikoiman kuvataiteen, liikunnan ja kotitalouden opintoja. Taito- ja taideaineiden opinnot tukevat monipuolisesti opiskelijan kasvua ihmisenä ja tarjoavat vastapainoa teoreettisemmille aineille, mikä lisää opiskelijan hyvinvointia.

Laatutyöskentely

Hyvää toimintakulttuuria ja koulutuksen laatua ylläpidetään, arvioidaan ja kehitetään laatutyön avulla. Laatutyöhön kuuluu toiminnan säännöllinen arviointi.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Paikallinen tarkennus kodin ja oppilaitoksen yhteistyöstä Kalevan lukiossa

Koulun ja kodin yhteistyötä kehitetään osana koulun laatutyötä. Yhteistyön toimintamuotoina ovat mm. vanhempainillat, koulun viestintäkanavien aktiivinen käyttäminen ja yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa. Käytänteet kuvataan tarkemmin toiminnan käsikirjassa.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä

auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittavat korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn,

yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakouluyhteistyö

Opinto-ohjauksen opetussuunnitelma ja opiskelijoiden ohjaussuunnitelma on tehty kaupunkiseudun koulutuksenjärjestäjien yhteistyössä. Niissä on sovittu yhteiset tavoitteet ja toimintamallit korkeakouluyhteistyöstä, niin että opiskelijoille tarjotaan monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Korkeakoulun ja lukiokoulutuksen yhteistyötä ylläpitämään on perustettu työryhmät toteuttamaan yhteistyötä hakeutumisessa korkeakouluun, sekä edistämään opiskelijoiden korkeakouluopintoja osana lukio-opintoja.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin oppiaineiden opetussuunnitelmissa. Jatko opintovalmiudet rakentuvat oppiaineiden tiedollista ja taidollisista tavoitteista sekä tulevaisuuden työelämävalmiuksien vahvistamisessa oppiaineissa.

Työelämäyhteistyö

Työelämä ja yrittäjyysosaaminen hajautetaan omanlaisiksi toimintamalleikseen Tampereen kaupunkiseudun lukioissa. Työelämäosaamisessa painotamme erityisesti tulevaisuuden työelämässä tarvittavien taitojen esiin nostamista oppiaineiden opintosuunnitelmien yhteydessä. Oppiaineiden tietosisältöjen ohessa taidot ovat merkittävässä roolissa. Laaja-alaisista osaamisaluista tulevaisuuden jatko-opintojen ja työelätaitojen kartuttaminen oppiaineen tietoaineksen ohella nostetaan selkeästi esiin. Työelämäosaaminen on taito, jonka harjoittaminen edellyttää aitoa toimintaa. Jokaisessa oppiaineessa tulee määrittää, mitä työelämä ja jatko opiskeluvalmiuksia oppiaine harjaannuttaa. Kaupunkiseudun lukioissa TET-jakso otetaan käyttöön opiskelijan kesätyön tai opintojen ohella suoritetun työnteon tai muulla aktiivisella työelämään tutustumisella. Työelämään tutustumisesta voi kaupunkiseudun lukiossa saada 1–2 opintopisteen opintosuorituksen.

Kaupunkiseudun yhteisessä työelämä ja yrittäjyys ajatushautomossa koottiin elinkeinoelämän, eri teollisuudenalojen, teknologiateollisuuden, Proakatemian ja kaupunkiseudun lukioiden yhteinen listaus tulevaisuuden työelämäosaamisesta, joita lukio-opintojen tulisi harjaannuttaa ja vahvistaa.

Kyky toimia erilaisissa ympäristöissä ja kulttuureissa	Kriittinen ajattelu ja luovuus	Sosiaaliset taidot
itseohjautuvaisuus	päätöksentekokyky	yhteistyö- ja tiimitaidot
palveluorientoituneisuus	kyky tunnistaa ja kehittää omaa osaamistaan	tunneälykkyys ja empatia
kieli- ja kulttuuritaidot	ongelmanratkaisukyky	sopeutuvaisuus (resilienssi)
vastuullisuus	motivoituminen uuden oppimiseen	neuvottelutaidot

Kansainvälisyys

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmassa.

Kalevan lukion paikallinen tarkennus työelämäyhteistyöstä ja kansainvälisyydestä

Työelämäyhteistyö

Työelämä- ja jatko-opintovalmiuksien harjoittamisen muodot on kuvattu oppiaineiden opetussuunnitelmissa.

Koulussa panostetaan aktiiviseen alumniyhteistyöhön ja työelämäverkostoihin.

Kansainvälisyys

Kalevan lukiossa ymmärretään, että tulevaisuuden kansainväliselle osaamiselle luodaan pohjaa jo lukio-opinnoissa. Kansainvälinen ja globaali ulottuvuus tunnistetaan koulussa ja rajat ylittävää toimintaa arvostetaan koulun toimintakulttuurissa. Koulussa ymmärretään, että kansainvälinen ulottuvuus lisää opiskelijoiden ymmärrystä kulttuurien välisestä keskinäisriippuvuudesta, vähentää itselle vieraaseen kohdistuvaa asenteellisuutta ja antaa eväitä globaalien kysymysten ratkaisemiseen rajat ylittävässä yhteistyössä.

Koululla on laajat ja muokkautuvat verkostot Euroopassa ja maailmalla. Koulu hakee aktiivisesti uusia kontakteja ja erilaisia apurahoja kansainvälisen toimintansa rahoittamiseksi. Koulussa hyödynnetään myös yhteistyömahdollisuuksia ja verkostoja lähikoulujen kanssa. Kansainvälisesti aktiivisia toimijoita koululla ovat mm. eri aineenopettajat ja kansainvälisyystyöryhmä, jotka kukin osaltaan varmistavat kansainvälisen ulottuvuuden käytännön opetustyössä.

Kunkin oppiaineen globaali- ja kulttuuriosaamisen muodot on kuvattu oppiaineiden opetussuunnitelmassa. Tämän lisäksi koulussa järjestetään erilaisia kansainvälisesti suuntautuneita tai kansainvälisiin kysymyksiin keskittyneitä oppiaineiden välisiä hankkeita ja integroivia opintojaksoja sekä ulkomaille suuntautuvia opintoretkiä ja liikkuvuuksia. Koulu myös vastaanottaa säännöllisesti kansainvälisiä opiskelijoita, opiskelijaryhmiä ja vierailijoita.

Opiskelijoita rohkaistaan osallistumaan kansainvälisiin projekteihin ja vaihto-ohjelmiin. Halutessaan opiskelija saa mahdollisuuksien mukaan ohjausta kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin opinto-ohjaajilta ja aineenopettajilta.

Kielitaito ja kansainvälisyys ovat merkittäviä työelämätaitoja, jotka valmistavat opiskelijaa kansainvälisiin työtehtäviin. Koululla on monipuolinen kielitarjonta, joka antaa mahdollisuuksia kielimuurien ylittämiseen, kielivarannon kasvattamiseen ja kulttuurintuntemuksen syventämiseen. Opiskelija kirjaa kaiken kielitaitonsa, myös koulun ulkopuolella omaksutun kielitaidon, kieliprofiiliinsa. Koulussa ymmärretään, että riittävän syvällinen ja riittävän laaja kielivaranto mahdollistaa suomalaisen tietotaidon pääsemisen täyteen vahvuuteensa yli rajojen suuntautuvassa toiminnassa.

Koulussa ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti koulun kotikansainvälisyyden muotoja. Koulu vastaanottaa kansainvälisissä tehtävissä toimivia vierailijoita, esiintyjiä ja vaihto opiskelijoita. Kotiin palaavien vaihto-opiskelijoiden kokemuksia hyödynnetään opetuksessa. Virtuaaliteknologiaa käytetään entistä laajemmin hyväksi kansainvälisissä projekteissa ja se mahdollistaa myös kansainvälisen toiminnan koululta käsin ilman liikkuvuutta maasta toiseen.

Kansainvälinen toiminta on luonteeltaan jatkuvasti päivittyvää ja sen konkreettiset sisällöt vaihtelevat lukuvuosittain.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä

muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
- *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen

opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjauksen tavoitteena on nuoren kouluyhteisöön integroituminen, hänen hyvinvointinsa ja opiskelun tukeminen ja jatko-opintoihin siirtyminen. Ohjausta annetaan lukio-opintoihin siirtymiseen, lukio-opintojen alkuvaiheeseen, lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen sekä lukion jälkeisiin jatko-opintoihin ja työelämään. Koulutuksen järjestäjä tarjoaa ohjausta sitä tarvitsevalle opiskelijalle myös lukion suorittamisen jälkeen. Ohjausta on kuvattu tarkemmin seudullisessa ohjaussuunnitelmassa. Lukio-opintoihin siirryttäessä ohjauksessa tehdään yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Lukio-opintojen alkuvaiheessa ohjaus keskittyy lukion eri käytänteiden ja toimintakulttuurin tuntemiseen, lukio-opinnoissa vaadittavien taitojen harjaannuttamiseen sekä lukio-opiskelijaksi ja lukioyhteisön jäseneksi kasvamiseen.

Opintojen edetessä ohjauksessa painottuu lukio-opintojen suunnitelmallinen eteenpäin vieminen, ylioppilastutkintoon valmistautuminen ja tutustuminen jatko-opintomahdollisuuksiin. Lukioaikana opiskelija saa ohjausta monipuolisesti eri toimijoilta. Henkilökohtaisen ohjauksen ja kaikilla oppitunneilla tapahtuvan opetuksen lisäksi opiskelijaa ohjataan koko ikäluokille pidettävissä infotilaisuuksissa, ryhmänohjaustuokioissa, viestinnällä ja tiedottamisella. Opiskelija ohjataan tarvittaessa erityisopettajalle tai opiskeluhuollon palveluihin.

Ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Työnjakoa täsmennetään oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Rehtori:

- *vastaa esteettömyydestä lukio-opintoihin siirryttäessä ja opiskelijavalinnasta*
- *koordinoi ja tukee ohjaustoimintaa*
- *tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon liittyvistä säännöistä ja määräyksistä*

Opinto-ohjaaja:

- *vastaa opinto-ohjauksen kokonaissuunnittelusta koulussa*
- *ohjaa ja auttaa opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman, jatko-opinto ja urasuunnitelman laatimisessa sekä ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisessa*

- *ohjaa ja auttaa opintojaksovalintojen tekemisessä*
- *ohjaa ja auttaa henkilökohtaisen lukujärjestyksen laatimisessa*
- *organisoi jatko-opiskelupaikkoihin ja työelämään tutustumisia*
- *ohjaa nivelvaiheissa ja opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen*
- *tekee monialaista yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi*
- *osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan*

Ryhmänohjaaja:

- *on jäsenenä ryhmänohjaustiimissä, joka suunnittelee ja toteuttaa lukion oman vuositason ryhmänohjausta, tiimin toimintaa on kuvattu Tampereen seudun lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelmassa*
- *on oman ohjausryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja*
- *on ensisijainen yhdyshenkilö koulun ja huoltajien välillä*
- *perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opintojen käytänteisiin*
- *on mukana ryhmäyttämässä omaa ohjausryhmäänsä lukio-opintojen alkaessa ja tukee ryhmänsä yhteisöllisyyttä myöhemminkin*
- *käy henkilökohtaiset keskustelut ohjausryhmänsä opiskelijoiden kanssa*
- *seuraa säännöllisesti ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä, poissaoloja ja opiskelijan kokonaistilannetta sekä puuttuu asiaan tarvittaessa*
- *tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa*
- *pitää ryhmänohjaustuokioita, joita on kuvattu tarkemmin Tampereen seudun lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelmassa*
- *tiedottaa ryhmällensä ajankohtaisista asioista*
- *osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan*

Aineenopettaja:

- *ohjaa ja auttaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan*
- *seuraa ja merkitsee opiskelijan opintojakson aikaiset poissaolot ja tiedottaa niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle*
- *seuraa opiskelijan opintojen edistymistä omassa oppiaineessaan ja tiedottaa niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle*
- *tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta*
- *osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan*

Erityisopettaja:

- *arvioi oppimisen ja opiskelun tuen tarpeen*
- *ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa*
- *tekee luki-testit ja laatii tarvittaessa luki-lausunnon sekä mahdollisuuksien mukaan tekee muitakin opiskelijan oppimisvaikeuksiin liittyviä kartoituksia*
- *antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta lukioaikana ja yo-kirjoituksia varten*
- *tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssaosallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan*

LIITE Tampereen seudun lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelma

Ohjaussuunnitelmaa täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisilla ohjeilla.

OPISKELUSUUNNITELMA

Tampereen seudun lukiokoulutuksen henkilökohtainen opintosuunnitelma

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista: opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma ja jatko-opinto- ja urasuunnitelma. Opiskelija rakentaa henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa koko lukio-opintojensa ajan. Hän saa apua ja ohjausta opintosuunnitelmansa eri osioiden päivittämiseen ryhmänohjaajalta, opinto-ohjaajalta, erityisopettajalta, aineenopettajilta sekä rehtorilta. Opiskelija päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa koulutuksenjärjestäjän lomakkeille.

Opiskelusuunnitelma

Lukio-opintojen alussa tunnistetaan opiskelijan aikaisempi koulutus, opinnot ja muu osaaminen, jotka voidaan hyväksilukea hänen lukio-opintoihinsa. Tunnistamisessa ja hyväksiluvussa ovat opiskelijan apuna aineenopettajat, rehtori ja opinto-ohjaaja. Opintojen alkuvaiheessa kartoitetaan myös opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet. Tässä kartoituksessa kielten opettajien osuus on merkittävässä asemassa.

Lukio-opintojen ensimmäisten jaksojen aikana opiskelijat tutustuvat lukion käytänteisiin ja opettelevat suunnittelemaan opintojaan. Opiskelijat tekevät ensimmäisen opiskeluvuotensa aikana opintosuunnitelman, jota he päivittävät opintojensa edetessä. Opiskelusuunnitelmaan kirjataan suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen ja opintojaksovalinnat sekä arvioitu opiskeluaika. Opiskelusuunnitelman päivittämisessä ovat apuna opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja tarvittaessa myös aineenopettajat sekä erityisopettaja.

Lukio-opintojen alussa on tavoitteena kartoittaa opintonsa aloittavien opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt sekä opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve. Apuna tässä on perusopetuksen kanssa tehtävä nivelvaiheen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Ryhmänohjaajien sekä opinto-ohjaajien osuus on kartoitusta tehtäessä merkittävässä roolissa. Erityisopettaja arvioi oppimisen ja opiskelun tuen tarpeen sekä ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa. Tuen toteutumisen edellytys on säännöllinen yhteistyö ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajan, erityisopettajan, aineenopettajien ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Opiskelusuunnitelmaan sisällytetään opintojen edetessä korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot. Opiskelu- ja/tai tutustumisjaksojen tarjontaa suunnitellaan yhdessä korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten kanssa niin, että niiden valitseminen osaksi lukio-opintoja olisi mahdollista. Aineenopettajat ja opinto-ohjaajat ovat opiskelijan apuna jaksojen sisällyttämisessä opiskelusuunnitelmaan.

Työelämän tutustumisjaksoja pyritään sisällyttämään osaksi lukio-opintoja. Työelämään tutustutaan eri oppiaineiden opintojaksoilla. Opinto-ohjaajat ovat opiskelijan apuna jaksojen sisällyttämisestä opiskelusuunnitelmaan.

Ylioppilastutkintosuunnitelma

Opintosuunnitelmaan liitetään myös ylioppilastutkintosuunnitelma, jota päivitetään lukio-opintojen edetessä.

Jatko-opinto- ja urasuunnitelma

Opiskelijan ajatukset jatko-opinto- ja urasuunnitelmasta rakentuvat lukio-opiskelun aikana. Keskeisessä roolissa ovat ohjauskeskustelut opinto-ohjaajan kanssa ja opinto-ohjauksen kurssit. Opiskelijan jatko-opintosuunnittelua tukee myös eri oppiaineiden kautta saatu tieto eri ammattialoista ja työelämästä. Lukion aikana opiskelijan käsitys omasta itsestään, omista vahvuuksistaan ja taidoistaan syventyy. Näin opiskelijan valmiudet oman jatko- ja urasuunnitelman elinikäiseen kehittämiseen vahvistuvat.

Kalevan lukion paikallinen tarkennus

Ohjaussuunnitelman koulukohtaiset tarkennukset ovat osa koulun toiminnan käsikirjaa.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta

opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio--opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa eritysopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä

opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen*
- *tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *erityisopetuksen päätös*
- *opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Erityisopettaja tiedottaa erityisopetuksesta ja oppimisen tuesta lukio-opintojen alussa. Opiskelijan oikeudesta tukeen kerrotaan huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa, koulun kotisivuilla ja opiskelijahallinto-ohjelman kautta. Opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja aineenopettajat työskentelevät yhdessä tuen tarpeessa olevan opiskelijan kanssa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan erityisopettajalle. Erityisopettaja neuvoo opiskelijaa tarvittavien jatkoselvitysten ja lausuntojen hankkimisessa esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemusta varten. Yhteistyötä tehdään muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Seutukunnallisesti käytetään tiedonsiirtolomaketta, jolla lukio saa opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa perusopetuksesta. Lisäksi lukio voi käyttää taustatietolomaketta, jonka avulla saadaan täydentävää tietoa opiskelijasta ja hänen tuen tarpeestaan. Erityisopettaja järjestää kaikille lukiolaisille opintojen alussa lukivalmiuksia kartoittavat seulatestit ja kyselyn oppimisesta. Tarpeen mukaan pidetään palaveri, jossa on opiskelijan huoltaja mukana.

Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata laajempia oppimisvalmiuksia kartoittaviin tutkimuksiin, esimerkiksi tarkkaavuuden ja keskittymisen ongelmien selvitykseen hyvinvointialueen virallisen hoitopolun mukaisesti.

Tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Erityisopettaja on sekä opiskelijan että opettajien tukena oppimisen tuen suunnittelussa. Sähköisen tukilomakkeen täyttäminen aloitetaan yhdessä opiskelijan kanssa. Lomakkeen tiedot ovat opiskelijaa opettavien opettajien saatavilla opiskelijan luvalla. Lomakkeen täydentämiseen voivat osallistua kaikki opiskelijaa opettavat opettajat. He kirjaavat lomakkeelle yhdessä opiskelijan kanssa tai opiskelijan suostumuksella oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja. Lomakkeeseen kirjattu tieto ilmaistaan siten, että se konkretisoi opiskelijan saamaa oppimisen tukea.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan aktiivisesti itseään koskevaan oppimisen tuen ja tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen. Avoin ja keskusteleva ilmapiiri oppimisvaikeuksista ja tuen tarpeista mahdollistaa jatkuvan seurannan ja arvioinnin.

Opiskelijan oppimisen tuki toteutetaan oppitunneilla, koetilanteissa, tukiopetuksessa sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa ja opetuksessa. Tuen suunnittelussa huomioidaan, että opiskelijalle tulee oppimisvaikeuksista huolimatta riittävä määrä sellaisten taitojen harjoittelua, jotka ovat edellytyksenä ylioppilaskokeista suoriutumiselle.

Erityisopetus on opiskelutaitojen opettamista esimerkiksi yhdessä opiskellen. Erityisopetuksessa tuetaan opiskelijan itseymmärryksen, toimijuuden ja opiskelustrategioiden kehittymistä sekä ohjataan käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Tässä arvioinnissa opiskelijan oma näkemys ja itsearviointitaidot ovat keskeisessä roolissa. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Tukitoimien toimivuutta seuraavat osaltaan aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaajat sekä ryhmänohjaaja. Tukitoimien onnistunut seuraaminen edellyttää aktiivista yhteistyötä koulun henkilöstön välillä.

Erityisopetuksen päätös ja opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Mikäli opiskelijan opinnot eivät etene, oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta, etenee erityisopetuksen päätösprosessi seuraavasti:

1. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Tällöin ollaan yhteydessä erityisopettajaan.
2. Erityisopettaja kirjaa yhteydenoton, päivämäärän ja perustelut pyynnölle.
3. Erityisopettajan johdolla selvitetään toteutunut tuki ja todennetut oppimisvaikeudet.
4. Laatimansa selvityksen jälkeen erityisopettaja ensisijaisesti kutsuu opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan kuulemiseen. Kuuleminen voidaan tehdä myös kirjallisesti.
5. Erityisopettaja valmistelee päätösehdotuksen erityisopetuksesta kuulemisen jälkeen.
6. Koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjän nimeämä toimija (esim. rehtori) tekee päätöksen ja tiedottaa siitä. Päätös tehdään, vaikka kaikki asianosaiset eivät olisi kuulemisessa paikalla.

Erityisopettajan johdolla arvioidaan tukitoimien vaikuttavuutta opintojen kuluessa. Koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjän nimeämä toimija (esim. rehtori) tekee erityisopetuksen lakkauttamisesta hallintopäätöksen, mikäli tuen tarvetta ei enää ole.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa eri toimijoiden työnjako tuen tarpeen näkökulmasta. Työnjakoa voidaan täsmentää oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Rehtori

- Vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista

- Huolehtii lausuntojen ja hakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan sekä erityisjärjestelyjen toteutumisesta ylioppilastutkinnon kokeissa
- Osallistuu erityisopetuksen päätösprosessissa kuulemiseen, päätöksen tekoon sekä päätöksestä ja valitusoikeudesta tiedottamiseen.

Opinto-ohjaaja

- Suunnittelee opiskelijan tukitoimia yhteistyössä opiskelijan, aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa
- On tarvittaessa erityisopettajan ja opiskelijan mukana erityisopetusta vaativan opiskelijan tukitoimia suunniteltaessa
- Antaa yksilöllistä tukea ja ohjausta niille opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksien tai niihin rinnastettavien syiden takia vaikeuksia suoriutua opinnoistaan.
- Ohjatessa huomioi opiskelijan tuen tarpeen opintojaksovalintoja tehtäessä, ylioppilastutkintoa suunniteltaessa sekä jatko-opintoihin hakeuduttaessa.

Ryhmänohjaaja

- Seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarvetta
- Välittää tarvittaessa tiedon tukitoimista ja tuen tarpeesta eteenpäin huoltajille, opettajille ja koulun muulle henkilöstölle
- Tekee yhteistyötä tukea tarvitsevan opiskelijan ja häntä opettavien opettajien kanssa.

Aineenopettaja

- Toteuttaa inklusiivista, oppimista tukevaa ja eriyttävää pedagogiikkaa, joka hyödyttää koko ryhmää.
- Välittää tiedon havaitsemastaan opiskelijan tuen tarpeesta ryhmänohjaajalle ja erityisopettajalle
- Jakaa tietoa toimivista tukitoimista oman aineryhmänsä sisällä
- Ohjaa opiskelijoita oman aineensa opiskelutaidoissa opintojaksoilla
- Vastaa opiskelijakohtaisten tukitoimien toteuttamisesta opetuksessaan
- Kirjaa antamansa tukitoimet lukion käytänteiden mukaisesti.

Erityisopettaja

- Osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen lukion alkaessa
- Tekee tarpeen vaatiessa yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa.
- On tarvittaessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeesta.
- Välittää tiedon tuen tarpeesta ja tukitoimista eteenpäin opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle
- Osallistuu pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalavereihin ja opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan
- Tapaa erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa säännöllisesti ja seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista lukio-opintojen aikana
- Ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa yhteistyössä aineenopettajien kanssa
- Vastaa lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia kartoittavien seulojen teettämisestä ja tekee tarvittaessa yksilölliset lukitestit sekä kirjoittaa lukitodistukset niitä tarvitseville
- Osallistuu erityisopetuksen hallintopäätösprosessiin edellä kuvatun mukaisesti.

- Antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta ylioppilastutkinnon kokeisiin sekä laatii tarvittavat hakemukset Ylioppilastutkintolautakuntaan yhdessä opiskelijan kanssa ja kertoo opiskelijalle lausuntojen muista hyödyntämismahdollisuuksista
- Erityisopettajaa voidaan konsultoida jatko-opintoihin hakemiseen liittyvissä asioissa.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18- vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Opiskeluhuollon toimintaa ohjaa koulutuksen järjestäjän asettama opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä vastaa ennakoivasta ja pitkäjänteisestä yleisestä suunnittelusta, laaja-alaisesta kehittämisestä, ohjauksesta sekä arvioinnista. Opiskeluhuolto jaetaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ennaltaehkäisevää toimintaa. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja sellaisia toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Jokaisella lukiolla on oma monialainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä, joka vastaa oppilaitoksen tasolla yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, toteutuksesta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä laatii työtään tukevan

oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan ja tekee yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että suunnitelmassa tulee huomioiduksi paikallisen tason lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa huomioidaan, että opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttaa myös se, miten heidät otetaan mukaan oppilaitoksen toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Nämä toimenpiteet kuvataan oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa. Kyselyt sekä keskustelutilaisuudet opiskelijoiden, johdon ja koulun muun henkilökunnan välillä vahvistavat avointa ja osallistavaa vuorovaikutusta. Opiskelijoille tulee antaa tietoa erilaisista mahdollisuuksista ottaa yhteyttä myös nimettömästi.

Oppilaitoksen ja kotien yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijaa opintojen aikana. Ryhmänohjaajalla on ensisijainen vastuu toimia yhdyshenkilönä kodin ja koulun välillä. Ryhmänohjaajan tulee olla yhteydessä uusien opiskelijoiden huoltajiin heti opintojen alussa. On hyvä, jos opiskelija täysikäisyydestään huolimatta antaa kodin ja koulun väliselle viestinnälle mahdollisuuden. Huoltajia kuullaan myös kyselyiden ja keskustelutilaisuuksien avulla tai vanhempainyhdistyksen kautta.

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluita (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut), joista vastaa oppilaitoksen sijaintikunta, sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa. Huolen herätessä oppilaitoksen työntekijä ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja on alaikäisen kohdalla tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Tarvittaessa työntekijä ohjaa opiskelijan opiskeluhuollon palveluihin. Työntekijä voi konsultoida toimintamahdollisuuksista opiskeluhuollon henkilöstöä nimettömästi ilman opiskelijan lupaa. Opiskelijan suostumuksella voidaan koota monialainen asiantuntijaryhmä silloin, kun opiskelijan tilanteen ratkaisemiseksi tarvitaan useampaa asiantuntijaa. Jos opiskelijan suostumusta ei saada ja tilanne kuitenkin edellyttää toimenpiteitä, ollaan yhteydessä huoltajaan ja tarvittaessa konsultoidaan lastensuojelua. Ryhmän asiantuntijat voivat ovat koulun ja opiskeluhuollon henkilökuntaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä tai muita opiskelijan verkostoon kuuluvia henkilöitä. Kaupunki- ja oppilaitoskohtaiset ohjeet on kuvattu tarkemmin opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

LIITE Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

LIITE Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*

- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan:

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan:

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö • monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan:

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään:

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Kalevan lukion paikallinen tarkennus

Kalevan lukion lukuvuoden 2021-2022 opiskeluhuoltosuunnitelma on liitteenä. Ajantasainen opiskeluhuoltosuunnitelma on osa koulun toiminnan käsikirjaa.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö

opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Tampereen kaupunkiseudun lukioiden järjestyssäännöt

Mukana olevat koulutuksenjärjestäjät tarkentavat järjestyssääntöjä oppilaitoskohtaisilla toimintaohjeilla.

Kurinpito (Lukiolaki 42§)

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Koulutuksenjärjestäjällä erillinen suunnitelma, jossa toimintaohjeet **kurinpitorangaistuksiin:**

- kirjallinen varoitus: opiskelijan ja huoltajien kuuleminen kirjallisesti (rehtori)
- 3 päivän opetuksesta epääminen: opiskelijan ja huoltajan kuuleminen kirjallisesti (lomake liitteeksi)
- määräaikainen erottaminen (erottaminen ja opiskelusta pidättäminen päätettävä monijäsenisessä toimielimessä)

Vilppi opintojen suorittamisessa, kuten esimerkiksi plagiointi tai lunttaus, johtaa seuraamuksiin, joita teon törkeys ja toistuvuus huomioiden, ovat rehtorin puhuttelu, opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kuuleminen, kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Lisäksi seuraamuksena voi olla hylätty opintojakson osasuoritus tai opintojakson hylkäys.

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksenalaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty ja johtaa aina kirjalliseen varoitukseen. Väkivaltainen käytös johtaa aina vähintään kirjalliseen varoitukseen.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa opiskelijan tavarat ja ottaa haltuun esineitä ja aineet, jotka vaarantavat opiskelijan tai muiden turvallisuuden.

Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa on tarkemmin toimintaohjeet vaarallisen tai kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamisesta.

Kaikissa kurinpitokeinojen käyttötilanteissa noudatetaan hyvää hallintoa ja yleisiä oikeusturvaperiaatteita, joita ovat yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, puolueettomuus, suhteellisuus ja luottamuksensuoja.

Henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä hoidetaan tiedottamisella ja tarvittavalla koulutuksella.

Koulu tiedottaa järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista. Opiskelijoille tiedottaminen tapahtuu ryhmänohjaajan tai muun opetushenkilöstön toimesta esimerkiksi ryhmänohjaajantunneilla.

Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää kuvauksen yhteistyöstä eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on myös menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Kaikki säännöt voimassa kaikissa koulun tapahtumissa myös koulun ulkopuolella.

Kalevan lukion paikallinen tarkennus

Kalevan lukion järjestyssääntöjen tarkoituksena on taata koulun päivittäisen työn rauhallinen ja kitkaton sujuminen. Järjestyssäännöt päivitetään tarvittaessa opettajainkokouksessa. Opiskelijakuntaa kuullaan järjestyssääntöjen päivittämisen yhteydessä.

Ajantasaiset järjestyssäännöt löytyvät Kalevan lukion opinto-oppaasta.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille. Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa

omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja

kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio opintoihin.

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Tampereen seudun lukioissa opetuskielenä on suomi lukuun ottamatta Svenska samskolan i Tammerfors, jonka opetuskielenä on ruotsi ja joka tekee oman opetussuunnitelman. Tampereen lyseon lukion IB-linjalla opetuskielenä on englanti. Kotokielen opetusta annetaan persian ja venäjän kielissä. Eri lukioissa toteutetaan joitakin kursseja eri kielillä. Nämä kurssit löytyvät lukiokohtaisista osista. Tampereen seudulla ja erityisesti Tampereen lukioissa eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden osuus lisääntyy koko ajan. Myös lukiokoulutuksen tulee tukea heidän kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksiaan ja toisaalta rikastuttaa kaikkien opiskelijoiden kieli- ja kulttuuriopetusta heidän avullaan.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Arvioinnin tavoitteet Kalevan lukiossa

Opintojen aikana opiskelijalle tehdään oppiaineissa ja ryhmänohjauksessa tiettäväksi, miten ja miksi opintoja arvioidaan. Tähän kuuluvia osa-alueita ovat esim. seuraavat:

- Opiskelija ymmärtää, mitä arviointi on Kalevan lukiossa.
- Opiskelija ymmärtää monipuolisen arvioinnin merkityksen ja arvon oppimiselleen ja kehittymiselleen.
- Opiskelija tunnistaa itse- ja vertaisarviointitaitojensa sekä arvioinnin ja palautteen vastaanottamisen taitojensa kehittyvän.
- Arviointi tukee opiskelijan itsetuntemusta ja sitä kautta hyvinvointia.

Arviointitaitojen kehittämisessä voidaan käyttää apuvälineenä esim. oppimisportfoliota

On syytä huomioida, että arviointikulttuurin yhteisten periaatteiden tulee näkyä jokaisen oppiaineen käytänteissä. Kukin opettaja valitsee harkintansa mukaisesti yhteisistä arviointikäytänteistä kullekin opintojaksolle tarkoituksenmukaiset formatiivisen arvioinnin välineet.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Opintojakson alussa opiskelijoille tulee ilmoittaa, millaisia näyttöjä vaaditaan arvioinnin edellytysten täyttämiseksi ja mitkä ovat vähimmäisvaatimukset opintojakson hyväksyttäväksi suoritukseksi. Opintojakson arviointiperusteissa tulee tiedottaa mahdollisesta puuttuvien näyttöjen arvosanaa alentavasta vaikutuksesta sekä opintojakson keskeytymisen perusteet. Opiskelija voi myös itse keskeyttää opintojakson opiskelun perustellusta syystä sovittuaan asiasta kyseisen opintojakson

opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Arviointi ei saa perustua ainoastaan kokeissa annettuihin näyttöihin. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät riittävästi.

Arvioinnin edellytyksiä ovat mm.:

- osallistuminen opetukseen
- opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittaminen
- opintojakson koe ja/tai muut ilmoitetut näytöt

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä. (LL 30 §).

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Koulukohtaiset opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty) pois lukien erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden tai painotuslukioiden tehtävään liittyvän oppiaineen arvioinnit, jotka päätetään paikallisesti.

Keskeytetystä opintojaksosta annetaan merkintä K (K = keskeytetty). Keskeytettyä opintojaksoa ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudelleen saadakseen opintojakson arvioinnin.

Täydennettävästä opintojaksosta annetaan merkintä T (T = täydennettävä). Vaadittavat täydennykset on suoritettava viimeistään seuraavan periodin aikana.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee K- ja T-arviointien perusteet tarkemmin.

Hylättyä opintojaksoa opiskelija saa yrittää uusia kerran. Hyväksytyn opintojakson uusimiseen käytännöt sovitaan koulutuksenjärjestäjä kohtaisesti. Arvioinnin tulee olla tällöinkin monipuolista. Lopulliseksi opintojakson arvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

Integroidun opintojakson oppiainekohtaisesta uusimisesta tai korottamisesta sovitaan koulutuksenjärjestäjä kohtaisesti.

Opintopistekertymään ei lasketa keskeytettyä (K), täydennettävää (T) eikä hylättyä (H) opintojaksoa. Arvosanalla neljä (4) suoritettu valtakunnallinen opintojakso lasketaan opintopistekertymään, jos oppiaineen oppimäärä täyttyy hyväksyttävästi.

Valinnaisten valtakunnallisten hylättyjä (4) arvosanoja voidaan jättää pois oppimäärästä opiskelijan pyynnöstä.

Paikallinen tarkennus arvioinnista Kalevan lukiossa

Opintojakson opettaja arvioi, täyttyvätkö opintojakson suorituksen kriteerit ja voidaanko opintojakso arvioida joko hyväksytysti tai hylätysti. T-merkintää käytetään, kun opintojaksoa ei voida periodin aikana annettujen näyttöjen perusteella arvioida.

K-merkintää käytetään, kun opintojen eteneminen opintojakson aikana estyy tai kun T-merkittyä opintojaksoa ei ole täydennetty sitä seuraavan periodin aikana. Keskeytettyä opintojaksoa ei voi myöhemmin täydentää, eikä sitä voida arvioida hyväksytyksi tai hylätyksi. Opintojakson suorittamiseksi kesken jäänyt opintojakso on opiskeltava kokonaan uudelleen.

Hyväksyttyä opintojaksoa voi koettaa korottaa suorittamalla opintojakson uudelleen.

Integroidun opintojakson ainekohtaisesta uusimisesta sovitaan aineen opettajan kanssa. Ko. opintojakson hylätty ainekohtainen osuus tulee uusia seuraavan periodin aikana.

Integroidussa opintojaksossa T- ja K-merkinnät käsitellään oppiainekohtaisesti.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä päättää niistä opintojaksoista, joiden ainoa suoritustapa on itsenäinen suoritus. Itsenäisen opiskelun käytänteistä määritellään koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.

Paikallinen tarkennus itsenäisesti suoritettavista opinnoista Kalevan lukiossa

Opettajan ja rehtorin luvalla jonkin opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti opiskellen eli opintojakson opetukseen osallistumatta niin kuin opetussuunnitelmassa määritellään. Opettaja antaa tällöin opiskelijalle ohjeet opintojakson suorittamiseksi. Jotta itsenäisesti suoritettu opintojakso kartuttaa opintopistekertymää, se on voitava arvioida vähintään arvosanalla 5 p tai suoritusmerkinnällä S. Itsenäisessä suorituksessa yksi opintopiste vastaa noin 19 tunnin työmäärää. Opintojakson itsenäistä suorittamista varten täytetään erillinen hakemus.

Jotta opintojakson tavoitteiden suuntaista edistymistä voidaan seurata, opiskelijan ja opettajan tulee olla itsenäisen opintojakson aikana vähintään kerran yhteydessä toisiinsa. Tästä yhteydenpidosta sovitaan tarkemmin itsenäisen suorituksen aluksi.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Paikallinen tarkennus opintojen edistymisen seurannasta Kalevan lukiossa

Viisi kertaa lukuvuodessa toteutetaan arviointiyhteenveto, joka annetaan tiedoksi myös huoltajille.

Opiskelijan työskentelyyn ja opintojen edistymiseen liittyen huoltajiin ollaan tarvittaessa yhteydessä useammin. Opintojen edistymistä ja poissaoloja on mahdollista seurata Wilmassa.

Huoltajille annetaan mahdollisuus ilmaista näkemyksiään oppilaitoksen toiminnasta, esimerkiksi keskusteluin vanhempainillassa ja palautekyselyin sekä aktiivisen vanhempainyhdistystoiminnan kautta. Katso myös luku 3.5.

Pääasiallinen tiedottamiskanava on Wilma.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1-5	*lukioasteikko*	*asteikko 1-3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla

suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2-oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2-oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/ SV2-oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2-opintojen arvosanaksi. S2/ SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Kaupunkiseudun opetussuunnitelma

Vaihto-oppilasvuoden tai muun toisen maan koulutusjärjestelmän puitteissa suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta määritellään opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5.2.5. Yksittäisten opintokokonaisuuksien hyväksi lukemisen arvioi(vat) opiskelijan esittämien todistusten tai kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelman perusteella rehtori. Tavoitteena on opiskelijan opintojen edistäminen.

Opiskelijan on suositeltavaa suorittaa kunkin oppiaineen ensimmäinen opintojakso opetusryhmässä, jotta aineen luonne ja työskentelytavat tulevat tutuiksi. Jos opiskelija on opiskellut opintojakson asiat jo ennen lukion aloittamista (esim. toisen maan koulutusjärjestelmässä), hänelle voidaan tarjota mahdollisuus osoittaa osaamisensa suorittamatta opintojaksoa.

Paikallinen tarkennus osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta Kalevan lukiossa

Täsmennykset opintosuoritusten siirroista oppimäärästä toiseen on kirjattu oppiaineisiin.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – –. (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikeusvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, Lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen Lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1) *opiskelijaksi ottamista*
2) *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3) *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4) *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5) *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta*
6) *oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten

liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1) *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2) *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3) *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

  S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

  A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

  B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

  B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

  B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

  ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä • oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita

ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia

ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja

tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä, ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (ÄI)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen

kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä.*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa.*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien maailma, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu toimimaan ryhmän jäsenenä ja tutustumaan sen jäseniin.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Tutustumista ryhmän jäseniin erilaisten tehtävien avulla
- Luetaan kokonaisteos

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen on kiinteä osa opintojaksoa. Tehdään esimerkiksi ryhmäyttäviä tehtäviä ja harjoitellaan puheenvuorojen pitämistä ryhmässä. Jaksossa voidaan myös esimerkiksi harjoitella yhdessä kirjoittamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitetaan erityisesti osana kirjoitusprosessia, jossa korostuvat yhdistelyn taito ja lähdekriittisyys. Lisäksi luetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan esimerkiksi osana erilaisia kirjoitusharjoituksia sekä harjoittamalla reflektion taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin.

Näytöt ovat yksilö- ja ryhmätehtäviä, kuten kirjoitelmia, vastaustekstejä, kurssikokeita, esityksiä, keskusteluja ja puheenvuoroja.

Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää työskentelyn ja/tai lukemisen ja kirjoittamisen harjoittelussa esimerkiksi kirjoittamalla lukupäiväkirjaa tai arvioimalla tuotettuja tekstejä. Työskentelyä on mahdollista arvioida myös palautteella työskentelyn aikana tai sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla osallistumista ja osallistumisen tapoja opintojakson aikana. Monitieteistä ja luovaa osaamista sekä hyvinvointiosaamista voidaan arvioida osana kirjallisia näyttöjä. Kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kielen ja kirjallisuuden äärellä, 4 op (ÄI02+ÄI03+ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen
- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Luetaan kolme kokonaisteosta, joista yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen on kiinteä osa opintojaksoa. Opintojakson aikana käydään esimerkiksi erilaisia keskusteluja, kuten kirjakeskusteluja tai keskusteluja opintojakson aiheista. Jaksossa voidaan myös esimerkiksi harjoitella yhdessä kirjoittamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus osana eurooppalaista viitekehystä. Opintojaksolla luetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitetaan erityisesti osana kirjoitusprosessia, jossa korostuvat yhdistelyn taito ja lähdekriittisyys. Lisäksi luetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehitetään osana kieli-identiteetin ja vuorovaikutustaitojen harjoittamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Näytöt ovat yksilö- ja ryhmätehtäviä, kuten kirjoitelmia, vastaustekstejä, kurssikokeita, esityksiä, keskusteluja ja puheenvuoroja.

Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää työskentelyn ja/tai lukemisen ja kirjoittamisen harjoittelussa esimerkiksi arvioimalla omia ja toisten suullisia suorituksia, kuten kirjakeskusteluja. Työskentelyä on mahdollista arvioida myös palautteella työskentelyn aikana tai sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida opintojakson aikana esimerkiksi tarkastelemalla omaa roolia ryhmässä sekä viestintärohkeuden lisääntymistä. Monitieteistä ja luovaa osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida osana suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Vaikuttamisen maailma, 2 op (ÄI05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*

- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Oppii perustelemaan näkemyksiään.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Pidetään väittelyt.
- Luetaan yksi kokonaisteos.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito kasvotusten ja erilaisissa medioissa. Opintojaksossa harjoitellaan oman mielipiteen perustelemista väittelyn avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso harjoittaa demokratiataitoja ja vaikuttamisen taitoja, erityisesti osallistumisen ja kansalaiskeskustelun taitoja, sekä kriittistä lukemista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa, kuten eettinen dialogi, viestintä sosiaalisessa mediassa ja rakentava keskustelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Näytöt ovat yksilö- ja ryhmätehtäviä, kuten kirjoitelmia, vastaustekstejä, kurssikokeita, esityksiä, keskusteluja ja puheenvuoroja.

Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi väittelyssä.

Opiskelijan työskentelyä opintojakson aikana on mahdollista arvioida palautteella työskentelyn aikana tai sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla osallistumista ja osallistumisen tapoja opintojakson aikana. Globaali- ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida osana suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kirjallisuuden keskiössä, 4 op (ÄI06+ÄI07+ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen
- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*

- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Luetaan kolme kokonaisteosta: suomalainen ja länsimainen klassikko sekä nykyteos.
- Pidetään puhe.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen osana kirjallisuushistorian opiskelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu monilukutaito digiajassa erityisesti audiovisuaalisten tekstien analysoinnissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisesta korostuu erityisesti esiintymistaitojen sekä kielitietoisuuden harjoittelu esimerkiksi opintojakson aikana pidettävän puheen avulla

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyvät erityisesti kirjallisuuden käsittelyssä esimerkiksi dystopioiden tai yhdenvertaisuutta sivuavien teosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Näytöt ovat yksilö- ja ryhmätehtäviä, kuten kirjoitelmia, vastaustekstejä, kurssikokeita, esityksiä, keskusteluja ja puheenvuoroja.

Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi puheen arvioinnissa.

Opiskelijan työskentelyä opintojakson aikana on mahdollista arvioida palautteella työskentelyn aikana tai sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla osallistumista ja osallistumisen tapoja opintojakson aikana. Muita opintojakson laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida osana suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Vuorovaikutuksen virrassa, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- kasvattaa rohkeuttaan ja itseluottamustaan erilaisissa viestintätilanteissa
- ymmärtää niin esiintyjän, keskustelijan kuin kuulijankin roolin vaikutuksen vuorovaikutus ja viestintätilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso painottuu sisällöllisesti vuorovaikutukseen ja sen tarkasteluun eri näkökulmista. Opiskelija kiinnittää huomiota käsitykseensä osaamisestaan vuorovaikuttajana ja asettaa tietoisesti itselleen tavoitteita opintojakson puitteissa. Vuorovaikutusosaamisen kehittymistä tuetaan monipuolisesti erilaisin harjoittein. Vuorovaikutustilanteisiin palataan myös itse- ja vertaisarviointien parissa. Vuorovaikutusosaamiseen kiinnitetään huomiota myönteisestä ja kehittävästä näkökulmasta käsin huomioiden kunkin opiskelijan yksilölliset taidot ja kyvykkyydet.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutuksen opintojaksolla reflektoidaan paljon omia vuorovaikutukseen liittyviä taitoja, asenteita ja kehittymistä. Myönteinen ja kannustava ilmapiiri tukee opiskelijan kehittymistä vuorovaikuttajana, lisää itsetuntemusta ja kasvattaa itseluottamusta erilaisissa viestintätilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Suulliset näytöt ovat vuorovaikutustilanteisiin harjaannuttavia yksilö- ja ryhmätehtäviä, kuten ryhmäharjoituksiin osallistumista, keskusteluja ja puheenvuoroja. Kirjalliset näytöt voivat oman oppimisen reflektoinnin lisäksi olla erilaisten tekstien erittelyä ja tulkintaa vuorovaikutuksen näkökulmasta.

Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään opintojaksolla runsaasti. Itse- ja vertaisarviointia harjoitetaan suullisesti ja kirjallisesti. Lisäksi opettaja antaa palautetta opintojakson aikana sekä ryhmä- että yksilötöistä.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla osallistumista ja osallistumisen tapoja opintojakson aikana. Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida osana kirjallisia näyttöjä. Laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa. Opiskelijat pääsevät vaikuttamaan opintojakson sisällön painotuksiin sekä keskustelemaan arvioinnin perusteista.

Luku- ja kirjoitustaidon viimeistelyä abiturienteille, 4 op (ÄI10+ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen
- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja –muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- Tehdään lukutaidon harjoitusvastauksia.
- Tehdään kirjoitustaidon harjoitusvastauksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana korostuvat lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen sekä monilukutaito digiajassa erityisesti lukutaidon tehtäviä tehdessä. Lisäksi kirjoitustaidon kokeeseen harjoiteltaessa keskeistä on kyky etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana korostuvat omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen erityisesti kirjoitustaidon tekstejä kirjoitettaessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin kirjallisiin näyttöihin. Näytöt ovat luku- ja kirjoitustaidon tehtävien vastauksia.

Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää kaikkien tekstien arvioinnissa.

Opiskelijan työskentelyä opintojakson aikana on mahdollista arvioida palautteella työskentelyn aikana tai sen jälkeen.

Kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan arvioida opettajan antamalla palautteella sekä itse- ja vertaisarviointina.

Arviointiperusteet kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kielenhuollon kertaus, 1 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa kielenhuollon perusasioiden kuten yhdyssanojen ja välimerkkien hallintaa sekä oppia huoltamaan oman tekstin virkkeitä ja virkerakenteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan mm. yhdyssanat, välimerkit ja pronominit ja muita keskeisiä kielenhuollon asioita.
- Hiotaan virkkeitä ja virkerakenteita ehjiksi ja sujuviksi.
- Harjaannutaan tunnistamaan omasta tekstistä hiomista kaipaavia virkkeitä ja lauseita.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitietoisuus kehittyy opintojakson aikana tekstejä ja kieltä tutkimalla. Tehtäviä tehdään yhdessä erilaisissa ryhmissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään oppimistaitoja harjoittelemalla oman tekstin huoltamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi kohdistuu opiskelijan työskentelyyn opintojakson aikana sekä opiskelijan itsearviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan kielenhuollon perusteita ja vahvistetaan oman tekstin tuottamisen kykyjä.

Abien kielenhuolto, 1 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa kielenhuollon keskeisten asioiden kuten välimerkkien, siteeraamistekniikan ja pronominien hallintaa sekä oppia huoltamaan oman tekstin virkkeitä ja virkerakenteita.

- Tavoitteena on oppia tunnistamaan hyvään asiatyyliin kuulumattomia ilmaisutapoja ja hiomaan kieltä tyyliltään sujuvaksi ja selväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan mm. välimerkit, siteeraamistekniikka, pronominit ja rinnastaminen.
- Hiotaan virkkeiden ja lauseiden tyyliä ja sujuvuutta sekä kehitetään omaa ilmaisua.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitietoisuus kehittyy opintojakson aikana tekstejä ja kieltä tutkimalla. Tehtäviä tehdään yhdessä erilaisissa ryhmissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään oppimistaitoja harjoittelemalla oman tekstin huoltamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi kohdistuu opiskelijan työskentelyyn opintojakson aikana sekä opiskelijan itsearviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan kielenhuollon keskeisiä asioita erityisesti ylioppilaskirjoitusten näkökulmasta.

Luovan kirjoittamisen ytimessä, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjaantua kirjoittajana tuottamalla erilaisia luovan kirjoittamisen tekstejä sekä lisätä ilmaisurohkeutta ja monipuolistaa ilmaisun tapoja erilaisin harjoituksin.
- Tavoitteena on oppia muokkaamaan omia tekstejä saadun palautteen pohjalta sekä antamaan palautetta toisten teksteistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoitetaan runsaasti erilaisia luovan kirjoittamisen tekstejä, kuten runoja ja novelleja.
- Tehdään monipuolisesti luovan kirjoittamisen ja tekstin tuottamisen harjoituksia.
- Versioidaan tuotettuja tekstejä ja kootaan opintojakson aikana kirjoitetuista teksteistä jonkinlainen näyte, esimerkiksi portfolio.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kirjoittajana ja rakentamaan identiteettiä erilaisten kirjoitusharjoitusten avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan yhdistämään asioita uudenlaisella tavalla kokeilemalla erilaisia ilmaisun muotoja sekä motivoidutaan kirjoittajana tuottamalla erilaisia luovan kirjoittamisen tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kirjoitettavista teksteistä annetaan palautetta tekstin tuottamisen lomassa ja sen jälkeen, ja tekstejä sekä vertais- että itsearvioidaan monipuolisin tavoin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kirjoitetaan runsaasti erilaisia luovan kirjoittamisen tekstejä, kuten runoja ja novelleja. Lisäksi versioidaan tuotettuja tekstejä ja kootaan opintojakson aikana kirjoitetuista teksteistä jonkinlainen näyte, esimerkiksi portfolio.

Lukudiplomi, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjaantua lukijana sekä vahvistaa kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja.
- Tavoitteena on syventää tietämystä kotimaisesta ja ulkomaisesta kirjallisuudesta sekä lisätä lukuiloa ja -halua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukudiplomia varten luetaan vähintään 12 kokonaisteosta koko opiskeluajan aikana. Teoksia luetaan monipuolisesti eri kaunokirjallisuuden lajeista, genreistä ja aikakausilta. Teokset valitaan Pirkanmaan toisen asteen lukudiplomin kirjalistasta. Opettajan kanssa voi sopia myös listan ulkopuolisten teosten lukemisesta.
- Luetuista teoksista tehdään erilaisia kirjallisia tehtäviä, kuten kirja-arvostelu ja/tai lukupäiväkirja. Osa tehtävistä voi olla suullisia.
- Lukudiplomia varten luetuista teoksista ja niistä laadituista teksteistä kootaan portfolio.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen sekä kotimaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus suomalaisen ja kansainvälisen kirjallisuuden lukemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitetaan osana lukuprosessia, jossa korostuvat kaunokirjallisuuden tulkinta ja analyysi. Opintojakson aikana opitaan yhdistelemään asioita uudella tavalla lukemalla monipuolisesti erilaisia teoksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi perustuu portfolioon, ja siihen voi kuulua myös itse- ja vertaisarviointi.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä (S2)

Paikallinen lisäys

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä suoritetaan toisessa lukiossa tämän lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksikysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista.*** *Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin.

Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen.*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä.*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä.*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*

- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Kieli ja oppimäärä	*Taito toimia vuorovaikutuksessa (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tulkita tekstejä (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tuottaa tekstejä (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2

momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojaksot

Ruotsin kieli ja minä, 4 op (RUB11+RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan.*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää.*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja.*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista.*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- kehittää ääntämisen perustaitoja sekä vahvistaa perussanaston ja -rakenteiden hallintaa.
- vahvistaa pari- ja ryhmätyöskentelytaitojaan

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa olemassa olevan kielitaitonsa ja omat vahvuutensa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omia vuorovaikutustaitojaan ja yhteistyötaitojaan yhdessä oppimalla ja yhdessä tekemällä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää omia työtapojaan ja löytää itselleen parhaat tavat oppia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijalla herää kiinnostus ruotsin kielen myötä myös muihin pohjoismaisiin kieliin ja yhteiskuntiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin ja työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa painotetaan suullista kielitaitoa, perusrakenteiden ja sanaston

hallintaa sekä vuorovaikutus- ja työskentelytaitoja. Opiskelija arvioi myös itse omaa osaamistaan ja opintojakson tavoitteiden saavuttamista opintojakson aikana. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä.*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita.*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa.*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- kehittää tiedonhakutaitojaan verkkoympäristössä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- suomenruotsalaisuus omassa arjessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan tavoitteena on, että hän oppii ja harjaantuu toimimaan ryhmässä vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan ruotsinkielisiä viestimiä ja alkaa hyödyntämään niitä omassa opiskelussaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijalla herää kiinnostus suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja pohjoismaalaisia asioita ja ilmiöitä kohtaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Opiskelija arvioi myös itse opintojakson tavoitteiden saavuttamista opintojakson aikana. Lisäksi opiskelija antaa muille ja saa itse palautetta muilta. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia.*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu.*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kiinnostuu käyttämään ruotsin kieltä ottaessaan selvää globaaleista asioista ja ilmiöistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee monilukutaitoa digiajassa erilaisten tekstien avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee yhteiskunnallista vaikuttamista, esimerkiksi mielipiteen ilmaisua.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan tavoitteena on, että hän oppii ja harjaantuu toimimaan ryhmässä vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opintojakson aikana opiskelijan antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tekstintulkintataitoihin ja kirjalliseen tuottamiseen. Opiskelija arvioi myös itse opintojakson tavoitteiden saavuttamista opintojakson aikana. Lisäksi opiskelija antaa muille ja saa itse palautetta muilta. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen.*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii itsenäistyvän nuoren elämänhallintaan liittyviä asioita tututumalla aihepiiriin liittyviin teksteihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltään arjessaan mm. työnhakuprosessissa sekä opiskelu- ja työelämässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ruotsin kielen tarjoamiin mahdollisuuksiin opiskelu- ja työelämässä, harjoittelee mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Opiskelija arvioi myös itse opintojakson tavoitteiden saavuttamista opintojakson aikana. Lisäksi opiskelija antaa muille ja saa itse palautetta muilta. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta.*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen.*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittaa ja kehittää suullista kielitaitoaan sekä dialogin rakentamista yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa, esim. pariharjoitusten ja ryhmäkeskustelujen avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa pohjoismaista kulttuuritietouttaan ja kykyään toimia autenttisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojakson aikaisiin näyttöihin sekä opintojakson lopussa suoritettavaan suulliseen näyttökokeeseen. Opiskelija arvioi myös itse omaa suullisen osaamisensa tasoa ja kehittämistarpeita. Lisäksi opiskelija antaa muille ja saa itse palautetta muilta.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä.*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii eettisyyttä ja vastuullisuuta sosiaalisen median käytössä sekä sananvapautta tutustumalla esimerkiksi ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu kestävään kehitykseen ja elämäntapaan liittyvään sanastoon ja pohtii, miten voi itse omilla valinnoillaan edistää kestävää kehitystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan harjoittelee toimimaan ryhmässä vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa ja ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteensä ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista ja ilmiöistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana opiskelijan antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Opiskelija arvioi myös itse opintojakson tavoitteiden saavuttamista opintojakson aikana. Lisäksi opiskelija antaa muille ja saa itse palautetta muilta. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Abikurssi, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kielitaitonsa eri osa-alueita.
- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sanaston ja rakenteiden kertaus
- kuullun ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- eri tekstityyppien kirjallinen tuottaminen
- ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää ja vahvistaa kielitaitoaan yhdessä muiden kanssa vuorovaikutuksessa oppimalla muilta ja samalla myös opettamalla muita.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija arvioi omaa kielitaitoaan ja sen kehittämistä. Hän ymmärtää myös monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tiedostaa valmiutensa toimia pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kehittyminen kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelija arvioi myös itse omaa kielitaitoaan ja kehittymistään. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla painotetaan kielitaidon eri osa-alueita monipuolisesti ja kerrataan oppimäärän pakollisissa moduuleissa käsiteltyjä aihepiirejä, sanastoa ja rakenteita sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri osa-alueita ja tehtävätyyppejä.

Paranna taitojasi, 1 op (RUB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Keskeisten rakenteiden ja sanaston vahvistaminen
- Ääntämisen perustaitojen harjoitteleminen
- Opiskelijan suullisen ja kirjallisen ilmaisun sekä kuullun ja luetun ymmärtämisen kehittyminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lisätään opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja ohjataan häntä löytämään sopivia opiskelutaitoja sen vahvistamiseen.
- Rohkaistaan suulliseen vuorovaikutukseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omia vuorovaikutustaitojaan ja yhteistyötaitojaan yhdessä oppimalla ja yhdessä tekemällä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa olemassa olevan kielitaitonsa ja omat vahvuutensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää omia työtapojaan ja löytää itselleen parhaat tavat oppia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista työskentelyä ja annettujen tehtävien suorittamista. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ruotsin kielen oppimisen tukemiseen lukio-opintojen alkuvaiheessa. Opintojakso sisältää opiskelutaitojen kehittämistä, sanaston ja rakenteiden kertaamista, tekstin ymmärtämistä sekä suullisen ja kirjallisen ilmaisun vahvistamista. Opintojakso suoritetaan ruotsin ensimmäisen opintojakson aikana tai sen jälkeen.

Miniabikurssi, 1 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kielitaitonsa eri osa-alueilla ja valmistautuu ylioppilaskokeeseen kertaamalla pääasiat ennen kevään yo-koetta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sanaston ja rakenteiden kertaus
- kuullun ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- eri tekstityyppien kirjallinen tuottaminen
- ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen ja niiden harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää ja vahvistaa kielitaitoaan yhdessä muiden kanssa vuorovaikutuksessa oppimalla muilta ja samalla myös opettamalla muita.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija arvioi omaa kielitaitoaan ja sen kehittämistä. Hän ymmärtää myös monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tiedostaa valmiutensa toimia pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa ja annettujen tehtävien suorittamista. Laaja-alaisen osaamisen arviointi voi tapahtua opettajan antaman palautteen sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla painotetaan kielitaidon eri osa-alueita monipuolisesti ja kerrataan oppimäärän pakollisissa moduuleissa käsiteltyjä aihepiirejä, sanastoa ja rakenteita sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri osa-alueita ja tehtävätyyppejä.

7.2.2. Ruotsi, A-oppimäärä

Paikallinen lisäys

Ruotsin A-oppimäärä suoritetaan toisessa lukiossa tämän lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

7.3. Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli
LA = latinan kieli
RA = ranskan kieli
SM = saamen kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
IA = italian kieli
EA = espanjan kieli
PO = portugalin kieli
KI = kiinan kieli
JP = japanin kieli
AR = arabian kieli
KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukioopiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.*** *Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista.*** *Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-*

arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet,	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti)

B3-oppimäärä		*A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.3.1. Englanti, A-oppimäärä (ENA)

Opintojaksot

Minä englannin opiskelijana globaalissa maailmassa, 4 op (ENA01+ENA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijoiden tutustumista toisiinsa kannustetaan ja tuetaan erilaisten pari- ja ryhmätyötehtävien avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja kykyyn laajentaa sitä tuetaan eri tavoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan eri taiteenaloihin ja ohjataan opiskelijaa pohtimaan niiden vaikutusta omaan hyvinvointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan englanninkielisen maailman erilaisiin kulttuureihin ja herätetään kiinnostusta niihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja/tai suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- *Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen*

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijoita ohjataan pohtimaan myös ajankohtaisia paikallisia yhteiskunnallisia keskustelunaiheita ja ottamaan kantaa niihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten keskustelutehtävien avulla harjoitellaan rakentavaa mielipiteenvaihtoa myös asioista, joista ollaan eri mieltä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja/tai suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisio*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarjotaan mahdollisuuksia etsiä erilaista materiaalia opiskelijaa kiinnostavista aiheista ja kannustetaan opiskelijaa pohtimaan niiden luotettavuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eri tieteenalojen teksteihin tutustuessa opiskelijaa ohjataan pohtimaan aihetta sekä tieteen että eettisyyden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja/tai suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Englannin kieli jatko-opinnossa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

- *Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Korostetaan työnhakutilanteissa tarvittavia vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin tulevaisuudenvisioihin yleisesti ja omakohtaisesti, mikä lisää hänen luottamustaan siihen, että hän voi itse rakentaa omaa tulevaisuuttaan sekä hallita arkeaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja/tai suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vertaillaan erilaisia lähestymistapoja ympäristöön ja kestävään elämäntapaan pyrkien ymmärtämään erilaisia valintoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan rakentavaa mielipiteenilmaisua omiin valintoihin liittyen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri tavoin. Arvioitavat tuotokset voivat olla kirjallisia ja/tai suullisia. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *Dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään ja kommentoimaan toistensa mielipiteitä rakentavasti ja arvostaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoiden globaalia ymmärrystä laajennetaan käsiteltyjen aiheiden ja mahdollisten kansainvälisten vieraiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan lähinnä puhutun kielen ymmärtämistä ja suullista tuottamista eri tavoin. Arviointiin voi sisältyä myös itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

Abikertaus 1, 2 op (ENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opiskelija vahvistaa kielitaitonsa eri osa-alueita monipuolisesti.

Opiskelija harjoittelee monipuolisesti ylioppilaskoetta varten ja samalla vahvistaa luottamusta omiin taitoihinsa myös jatko-opinnoissa ja tulevalla työuralla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sanaston ja rakenteiden kertaus
- ajankohtaisten aiheiden seuraaminen monista eri lähteistä ja pohtiminen miten lähde saattaa vaikuttaa uutisointiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Seurataan ajankohtaisia aiheita monista eri lähteistä ja pohditaan miten lähde saattaa vaikuttaa uutisointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Monipuolinen harjoittelu päättökoetta varten vahvistaa luottamusta omiin taitoihin myös jatko-opinnoissa ja tulevalla työuralla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa ja annettujen tehtävien ja testien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksolla painotetaan kielitaidon eri osa-alueita monipuolisesti, ylioppilaskirjoituksiin suuntautuen, ja kerrataan sanastoa ja rakenteita.

Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita.

Abikertaus 2, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kielitaitonsa eri osa-alueita monipuolisesti.
- Opiskelija harjoittelee monipuolisesti ylioppilaskoetta varten ja samalla vahvistaa luottamusta omiin taitoihinsa myös jatko-opinnoissa ja tulevalla työuralla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sanaston ja rakenteiden kertaus
- kuullun ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- kirjallisen ilmaisun harjoittelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa lähestymään rohkeasti eri tieteenaloja käsitteleviä tekstejä ja käyttämään luovasti monipuolisia keinoja tekstin sisällön ymmärtämiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Monipuolinen harjoittelu päättökoetta varten vahvistaa luottamusta omiin taitoihin myös jatko-opinnoissa ja tulevalla työuralla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa ja annettujen tehtävien ja testien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakso on tarkoitettu kertaukseen ja ylioppilaskirjoituksiin valmentautumiseen. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijoiden kielitaidon eri osa-alueita, esimerkiksi kertaamalla englannin kielen keskeisiä rakenteita ja sanastoa, ja harjoittelemalla kuullun ja luetun ymmärtämistä monipuolisesti. Myös kirjallista ilmaisua harjoitellaan eri tavoin.

Paranna taitojasi ensimmäisenä vuonna, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla vahvistetaan kielioppia ja rakenteita, sanastoa, ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, luetun ymmärtämistä, puhumista ja kirjoittamista.
- Opiskelijan taitoja ja varmuutta vahvistetaan monipuolisin työtavoin ja tehtävin, sekä paperilla että sähköisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lisätään opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja ohjataan häntä löytämään sopivia opiskelutaitoja sen vahvistamiseen.
- Rohkaistaan erilaisilla tehtävillä suulliseen vuorovaikutukseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lisätään opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja ohjataan häntä löytämään sopivia opiskelutaitoja sen vahvistamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan erilaisilla tehtävillä suulliseen vuorovaikutukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa ja annettujen tehtävien suorittamista. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu englannin kielen oppimisen tukemiseen. Opintojakso sisältää esimerkiksi sanaston ja rakenteiden kertaamista, tekstin ymmärtämistä sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Opintojakso suoritetaan ENA01-moduulin jälkeen. Opintojakso sopii sellaisilla opiskelijoille, joiden ensimmäisen opintojakson suorituksessa on ilmennyt tarvetta tukeen.

Paranna taitojasi toisena vuonna, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Rohkaistaan erilaisilla tehtävillä suulliseen vuorovaikutukseen.
- Lisätään opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja ohjataan häntä löytämään sopivia opiskelutaitoja sen vahvistamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan sekä luetun että kuullun ymmärtämistä monipuolisilla tehtävillä, joista osan opiskelija voi valita omien kiinnostusten kohteidensa mukaisesti.
- Teksteihin liittyen laajennetaan myös sanavarastoa sekä harjoitellaan kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan erilaisilla tehtävillä suulliseen vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Lisätään opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa ja ohjataan häntä löytämään sopivia opiskelutaitoja sen vahvistamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa ja annettujen tehtävien suorittamista. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan sekä luetun että kuullun ymmärtämistä monipuolisilla tehtävillä, joista osan opiskelija voi valita omien kiinnostusten kohteidensa mukaisesti. Teksteihin liittyen laajennetaan myös sanavarastoa sekä harjoitellaan kirjoittamista. Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille ENA04-opintojakson jälkeen.

7.3.2. Espanja, A-oppimäärä (EAA)

Paikallinen lisäys

Espanjan A-oppimäärä suoritetaan toisessa lukiossa tämän lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

7.3.3. Espanja, B2-oppimäärä (EAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista

kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB21)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja vahvistetaan jo yläkoulussa opittuja rakenteita ja sanastoa.
- Opiskelija osaa esitellä itsensä, kertoa vapaa-ajastaan ja harrastuksistaan

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva espanjan kieli lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Espanjan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja näkemään myös oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Perustaso 1, 2 op (EAB22)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa espanjaksi suomalaisista tavoista arkena ja juhlapäivinä.
- Opiskelija saa käsityksen arjesta ja juhlapäivistä espanjankielisessä maailmassa.
- Opiskelija osaa kielellisiä sanontoja ja sanastoa juhliin ja arkeen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu laajaan espanjankieliseen maailmaan ja espanjan kielen merkitykseen kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan espanjaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu espanjan kielen asemaan globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Perustaso 2, 2 op (EAB23)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ilmaisu- ja sanavarasto opintojakson teemasta kasvavat.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa käytännön tilanteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuminen lisää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Espanjan kielen ja kulttuurin lisääntyvä ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 3, 2 op (EAB24)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan espanjankielisen kulttuurin osa-alueisiin osittain myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.
- Opiskellaan kulttuurin eri osa-alueiden sanastoja ja ilmaisuja.
- Opitaan keskustelemaan ja kirjoittamaan mielipiteitä ja kuvauksia kulttuurin eri osa-alueilta.
- Tutustutaan teksteihin eri kulttuurin aloilta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuurialojen kieleen ja pääsee tutustumaan kulttuurialoja käsitteleviin teksteihin. Tutustutaan autenttisiin kirjallisuusotteisiin. Opintojaksolla on mahdollisuus syventyä tarkemmin yhteen taiteenalaan opiskelijoiden toiveiden mukaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva kielitaito lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden syventyä espanjankieliseen kulttuuriin tai joihinkin sen osa-alueisiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Kulttuuriaiheita on mahdollisuus syventää yhteistyössä esim. kuvataiteen, musiikin tai kirjallisuuden opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Perustaso 4, 2 op (EAB25)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee opiskeluun liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija hallitsee työelämään liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija osaa laatia espanjaksi cv:n ja mallin avulla myös muodollisen työhakemuksen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Espanjan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa ranskalaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Tässä opintojaksossa keskiössä ovat koulu, opinnot ja työelämä Espanjassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso lisää konkreettisia espanjankielisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu espanjalaisessa työelämässä vallitseviin kulttuurinormeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Perustaso 5, 2 op (EAB26)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu espanjalaisiin ajankohtaisasioihin ja medioihin. Hän huomaa mahdollisia painotuseroja ajankohtaisasioiden käsittelyssä eri medioissa Espanjassa/espanjankielisessä maailmassa ja Suomessa ja oppii mediakriittisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Espanjan kielen taidon karttuminen lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 1, 2 op (EAB27)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee keskeisen ilmaisuvaraston teemasta.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu kestävän kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin espanjaksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu keskeisimpään ympäristösanastoon ja saa välineitä keskustella globaaleista ympäristöhaasteista espanjaksi. Opiskelija tutustuu kestävään kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan espanjaksi kaikilla suullisen ja kirjallisen esityksen osa-alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu globaaleihin ympäristöhaasteisiin espanjan kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 2, 2 op (EAB28)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hioo kielitaitoansa kaikilla osa-alueilla: kirjallinen ja suullinen ymmärtäminen ja tuottaminen.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- espanjan kielen asema kansainvälisissä järjestöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Espanjan kieli kansainvälisissä järjestöissä. Espanjan kieli työelämätaitona.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hioo vuorovaikutustaitojaan niin kirjallisessa kuin suullisessa ymmärtämisessä ja tuottamisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Jatkuva näyttö, useita arvosteltavia osasuorituksia. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

7.3.4. Espanja, B3-oppimäärä (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa ensituntuman espanjan kieleen ja oppii ilmaisemaan itseään helpoissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliasuusfraaseja ja esitellä itsensä.
- Opiskelija tuntee kielen aivan keskeisimmät sanat ja rakenteet.
- Opiskelija rohkaistuu opiskelemaan lisää espanjaa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Espanjan kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija jatkaa kielen perusteiden opiskelua.
- Opiskelija oppii tuntemaan vahvuutensa ja heikkoutensa kielen oppijana.
- Opiskelija selviää tavanomaisista asiointitilanteista auttavalla espanjan kielen taidolla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa espanjaksi yksinkertaisia asioita perheestään ja arjestaan.
- Opiskelija selviää espanjaksi asiointitilanteista ravintoloissa, kahviloissa ja muissa arkipäiväisissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuessa opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa harrastuksistaan ja vapaa-ajanvietosta.
- Kerrataan ja vahvistetaan jo opittuja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva espanjan kieli lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Espanjan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja näkemään myös oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa espanjaksi suomalaisista tavoista arkena ja juhlapäivinä.
- Opiskelija saa käsityksen arjesta ja juhlapäivistä espanjankielisessä maailmassa. Hän osaa kielellisiä sanontoja ja sanastoa juhliin ja arkeen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu laajaan espanjankieliseen maailmaan ja espanjan kielen merkitykseen kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan espanjaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu espanjan kielen asemaan globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ilmaisu- ja sanavarasto opintojakson teemasta kasvavat.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa käytännön tilanteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuminen lisää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Espanjan kielen ja kulttuurin lisääntyvä ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Espanja

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteen mukaisesti. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson arviointi

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan espanjankielisen kulttuurin osa-alueisiin osittain myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.
- Opiskellaan kulttuurin eri osa-alueiden sanastoja ja ilmaisuja.
- Opitaan keskustelemaan ja kirjoittamaan mielipiteitä ja kuvauksia kulttuurin eri osaalueilta.
- Tutustutaan teksteihin eri kulttuurin aloilta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuurialojen kieleen ja pääsee tutustumaan kulttuurialoja käsitteleviin teksteihin. Tutustutaan autenttisiin kirjallisuusotteisiin. Opintojaksolla on mahdollisuus syventyä tarkemmin yhteen taiteenalaan opiskelijoiden toiveiden mukaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva kielitaito lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden syventyä espanjalaiseen kulttuuriin tai joihinkin sen osa-alueisiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Kulttuuriaiheita on mahdollisuus syventää yhteistyössä esim. kuvataiteen, musiikin tai kirjallisuuden opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Espanja

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteen mukaisesti. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson arviointi

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee opiskeluun liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija hallitsee työelämään liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija osaa laatia espanjaksi cv:n ja mallin avulla myös muodollisen työhakemuksen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Espanjan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa espanjalaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Tässä opintojaksossa keskiössä ovat koulu, opinnot ja työelämä Espanjassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso lisää konkreettisia espanjankielisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu espanjalaisessa työelämässä vallitseviin kulttuurinormeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Espanja

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteen mukaisesti. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson arviointi

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu espanjalaisiin ajankohtaisasioihin ja medioihin. Hän huomaa mahdollisia painotuseroja ajankohtaisasioiden käsittelyssä eri medioissa Espanjassa/ espanjankielisessä maailmassa ja Suomessa ja oppii mediakriittisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Espanjan kielen taidon karttuminen lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Espanja

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteen mukaisesti. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson arviointi

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 1, 2 op (EAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- hallitsee keskeisen ilmaisuvaraston teemasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu kestävän kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin espanjaksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu keskeisimpään ympäristösanastoon ja saa välineitä keskustella globaaleista ympäristöhaasteista espanjaksi. Opiskelija tutustuu kestävään kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan espanjaksi kaikilla suullisen ja kirjallisen esityksen osa-alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu globaaleihin ympäristöhaasteisiin espanjan kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on vastaava kuin B2-kielen opintojakso EAB27.

Perustason jatko 2, 2 op (EAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- hioo kielitaitoansa kaikilla osa-alueilla: kirjallinen ja suullinen ymmärtäminen ja tuottaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa
- espanjan kielen asema kansainvälisissä järjestöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Espanjan kieli kansainvälisissä järjestöissä. Espanjan kieli työelämätaitona.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hioo vuorovaikutustaitojaan niin kirjallisessa kuin suullisessa ymmärtämisessä ja tuottamisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Jatkuva näyttö, useita arvosteltavia osasuorituksia. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on vastaava kuin B2-oppimäärän valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB28.

7.3.5. Italia, B3-oppimäärä (IAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelija tutustuu italian kieleen ja saa hyvän italian kielen taidon. Italian kieltä opiskellessaan opiskelija tutustuu italialaiseen kulttuuriin ja hahmottaa italian kielen ja kulttuurin merkityksen eurooppalaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Opiskelija ymmärtää italian kielen ja kulttuurin yhteydet muihin oppiaineisiin kuten musiikkiin ja taidehistoriaan. Italian kielitaito lisää opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, kulttuuriosaamista ja työelämätaitoja.

Tavoitteet

- Opiskelijan kieli-identiteetti, kieli- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Kielitaitotavoite eurooppalaisella asteikolla A2.1.
- Opiskelija ymmärtää italian kielen merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- Opiskelija ymmärtää italian kielen ja kulttuurin yhteydet luovaan osaamiseen ja taiteenaloihin. Opiskelija tutustuu italialaiseen kulttuuriperintöön.
- Italian kielitaito lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja antaa eväitä eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.
- Opiskelija oppii itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hahmottaa italian kielen suhteen muihin osaamiinsa kieliin.
- Opiskelija tutustuu Suomen ja Italian välisiin kulttuurieroihin ja -yhtäläisyyksiin ja tarkastelee myös kotimaataan toisesta näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteella. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Kielitaito voidaan nähdä laajasti yhtenä hyvinvoinnin tuottajana ja ylläpitäjänä. Kielitaito kasvattaa opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, lisää kokemusta minäpystyvyydestä ja ymmärrystä vieraista kulttuureista ja erilaisista arvoista. Italian kielen taito lisää opiskelijan omaehtoista taitoa nauttia syvällisemmin esim. erilaisten taiteenalojen tuottamista luomuksista, mm. oopperasta tai kirjallisista teoksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Italian kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Italian kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa italialaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliasuusfraaseja ja esitellä itsensä.
- Opiskelija tuntee kielen aivan keskeisimmät sanat ja rakenteet.
- Opiskelija rohkaistuu puhumaan ja opiskelemaan lisää italiaa.
- Opiskelija on saanut ensikosketuksen italialaiseen kulttuurin ja elämänmenoon.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Italian kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kultuurinsa ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija jatkaa kielen perusteiden opiskelua.
- Opiskelija oppii tuntemaan vahvuutensa ja heikkoutensa kielen oppijana.
- Opiskelija selviää tavanomaisista asiointitilanteista auttavalla italian kielen taidolla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa italiaksi yksinkertaisia asioita perheestään ja arjestaan.
- Opiskelija selviää italiaksi asiointitilanteista ravintoloissa, kahviloissa ja muissa arkipäiväisissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Italian kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa italialaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuten ja eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuessa opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kultuurinsa ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta

näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija selviää italiaksi yleisimmistä matkailutilanteista.
- Opiskelija osaa kertoa harrastuksistaan ja vapaa-ajanvietosta.
- Opiskelija osaa toimia oppaana yksinkertaisissa tilanteissa kotimaassaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Matkailutilanteet mm. hotellissa, junassa, ruokakaupassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Italian kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Kehittyvä kielitaito mahdollistaa opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Italian kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja näkemään myös oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 1, 2 op (IAB34)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa italialaiselle suomalaisista tavoista arkena ja juhlapäivinä.
- Opiskelija ymmärtää italiasta arkea ja tuntee italialaisia juhlapäiviä. Hän osaa kielellisiä sanontoja ja sanastoa juhliin ja arkeen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu italialaiseen yhteiskuntaan ja siinä vaikuutaviin normeihin arjessa ja juhlatilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 2, 2 op (IAB35)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ilmaisu- ja sanavarasto opintojakson teemasta kasvavat.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa käytännön tilanteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuessa opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuva näyttö, summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Perustaso 3, 2 op (IAB36)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan italialaisen kulttuurin osa-alueisiin osittain myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.
- Opiskellaan kulttuurin eri osa-alueiden sanastoja ja ilmaisuja.
- Opitaan keskustelemaan ja kirjoittamaan mielipiteitä ja kuvauksia kulttuurin eri osaalueilta.
- Tutustutaan teksteihin eri kulttuurin aloilta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tuttustuu kulttuurialojen kieleen ja pääsee tutustumaan kulttuurialoja käsitteleviin teksteihin. Tutustutaan autenttisiin kirjallisuusotteisiin. Opintojaksolla on mahdollisuus syventyä tarkemmin yhteen taiteenalaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuessa opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden syventyä italialaiseen kulttuuriin tai joihinkin sen osa-alueisiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Kulttuuriaiheita on mahdollisuus syventää yhteistyössä esim. kuvataiteen, musiikin tai kirjallisuuden opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuva näyttö, summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4-10.

Perustaso 4, 2 op (IAB37)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee opiskeluun liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija hallitsee työelämään liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija osaa laatia italiaksi cv:n ja mallin avulla myös muodollisen työhakemuksen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Italian kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa italialaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Tässä opintojaksossa keskiössä ovat koulu, opinnot ja työelämä Italiassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso lisää konkreettisia italiankielisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu italialaisessa työelämässä vallitseviin kulttuurinormeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuva näyttö, summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Perustaso 5, 2 op (IAB38)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu italialaisiin ajankohtaisasioihin ja medioihin. Hän huomaa mahdollisia painotuseroja ajankohtaisasioiden käsittelyssä eri medioissa Italiassa ja Suomessa ja oppii mediakriittisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Italian kielen taidon karttuminen lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja

tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuva näyttö, useita arvosteltavia osasuorituksia. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

7.3.6. Ranska, A-oppimäärä (RAA)

Paikallinen lisäys

Ranskan A-oppimäärä suoritetaan toisessa lukiossa tämän lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

7.3.7. Ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelija tutustuu ranskan kieleen ja saa hyvän ranskan kielen taidon. Ranskan kieltä opiskellessaan opiskelija tutustuu ranskalaiseen kulttuuriin ja laajaan ranskankieliseen maailmaan. Opiskelija hahmottaa ranskan kielen merkityksen eurooppalaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Käsite frankofonia avautuu.

Opiskelija ymmärtää ranskan kielen ja ranskankielisen kulttuurin yhteydet muihin oppiaineisiin. Ranskan kielitaito lisää opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, kulttuuriosaamista ja työelämätaitoja.

Tavoitteet

- Opiskelijan kieli-identiteetti, kielenopiskelutaidot sekä kieli- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Kielitaitotavoite eurooppalaisella asteikolla A2.2.
- Opiskelija ymmärtää ranskan kielen merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

- Opiskelija ymmärtää ranskan kielen ja ranskankielisen kulttuurin yhteydet luovaan osaamiseen ja taiteenaloihin. Opiskelija tutustuu ranskankieliseen kulttuuriperintöön ja ranskankieliseen maailmaan.
- Opiskelija oppii itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hahmottaa ranskan kielen suhteen muihin osaamiinsa kieliin.
- Opiskelija tutustuu Suomen ja ranskankielisen maailman välisiin kulttuurieroihin ja -yhtäläisyyksiin ja tarkastelee myös kotimaataan toisesta näkökulmasta.
- Ranskan kielen taito lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja antaa eväitä eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Osaamisen arviointi

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Kielitaito voidaan nähdä laajasti yhtenä hyvinvoinnin tuottajana ja ylläpitäjänä. Kielitaito kasvattaa opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, lisää kokemusta minäpystyvyydestä ja ymmärrystä vieraista kulttuureista ja erilaisista arvoista. Ranskan kielen taito lisää opiskelijan omaehtoista taitoa nauttia syvällisemmin esim. erilaisten taiteenalojen tuottamista luomuksista, mm. oopperasta tai kirjallisista teoksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Ranskan kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa ranskalaisten ja laajemman ranskankielisen yhteisön kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Ranskan kielen taidosta on konkreettista hyötyä useissa kansainvälisissä järjestöissä ja yhteisöissä, esim. Euroopan unionin toimielimissä, YK:ssa sekä Euroopan neuvostossa ja ihmisoikeustuomioistuimessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja vahvistetaan jo yläkoulussa opittuja rakenteita ja sanastoa.
- Opiskelija osaa esitellä itsensä, kertoa vapaa-ajastaan ja harrastuksistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva ranskan kieli lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ranskan kielen ja frankofonian ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja näkemään myös oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa ranskaksi suomalaisista tavoista arkena ja juhlapäivinä.
- Opiskelija saa käsityksen arjesta ja juhlapäivistä ranskankielisessä maailmassa.
- Opiskelija osaa kielellisiä sanontoja ja sanastoa juhliin ja arkeen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Frankofonia ja ranskan kieli maailmassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu laajaan ranskankieliseen maailmaan ja ranskan kielen merkitykseen kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan ranskaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu ranskan kielen asemaan globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ilmaisu- ja sanavarasto opintojakson teemasta kasvavat.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa käytännön tilanteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuminen lisää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ranskan kielen ja kulttuurin lisääntyvä ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ranskankielisen kulttuurin osa-alueisiin osittain myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.
- Opiskellaan kulttuurin eri osa-alueiden sanastoja ja ilmaisuja.
- Opitaan keskustelemaan ja kirjoittamaan mielipiteitä ja kuvauksia kulttuurin eri osaalueilta.
- Tutustutaan teksteihin eri kulttuurin aloilta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuurialojen kieleen ja pääsee tutustumaan kulttuurialoja käsitteleviin teksteihin. Tutustutaan autenttisiin kirjallisuusotteisiin. Opintojaksolla on mahdollisuus syventyä tarkemmin yhteen taiteenalaan opiskelijoiden toiveiden mukaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva kielitaito lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden syventyä ranskankieliseen kulttuuriin tai joihinkin sen osa-alueisiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Kulttuuriaiheita on mahdollisuus syventää yhteistyössä esim. kuvataiteen, musiikin tai kirjallisuuden opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee opiskeluun liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija hallitsee työelämään liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija osaa laatia ranskaksi cv:n ja mallin avulla myös muodollisen työhakemuksen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa ranskalaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Tässä opintojaksossa keskiössä ovat koulu, opinnot ja työelämä Ranskassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso lisää konkreettisia ranskankielisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu ranskalaisessa työelämässä vallitseviin kulttuurinormeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ranskalaisiin ajankohtaisasioihin ja medioihin. Hän huomaa mahdollisia painotuseroja ajankohtaisasioiden käsittelyssä eri medioissa Ranskassa/ ranskankielisessä maailmassa ja Suomessa ja oppii mediakriittisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Ranskan kielen taidon karttuminen lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee keskeisen ilmaisuvaraston teemasta.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu keskeisimpään ympäristösanastoon ja saa välineitä keskustella globaaleista ympäristöhaasteista ranskaksi. Opiskelija tutustuu kestävään kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu kestävän kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin ranskaksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan ranskaksi kaikilla suullisen ja kirjallisen esityksen osa-alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu globaaleihin ympäristöhaasteisiin ranskan kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hioo kielitaitoansa kaikilla osa-alueilla: kirjallinen ja suullinen ymmärtäminen ja tuottaminen.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- ranskan kielen asema kansainvälisissä järjestöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kieli kansainvälisissä järjestöissä. Ranskan kieli työelämätaitona.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hioo vuorovaikutustaitojaan niin kirjallisessa kuin suullisessa ymmärtämisessä ja tuottamisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Jatkuva näyttö, useita arvosteltavia osasuorituksia.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

7.3.8. Ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelija tutustuu ranskan kieleen ja saa hyvän ranskan kielen taidon. Ranskan kieltä opiskellessaan opiskelija tutustuu ranskalaiseen kulttuuriin ja laajaan ranskankieliseen maailmaan. Opiskelija hahmottaa ranskan kielen merkityksen eurooppalaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Käsite frankofonia avautuu.

Opiskelija ymmärtää ranskan kielen ja ranskankielisen kulttuurin yhteydet muihin oppiaineisiin. Ranskan kielitaito lisää opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, kulttuuriosaamista ja työelämätaitoja.

Tavoitteet

- Opiskelijan kieli-identiteetti, kieli- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Kielitaitotavoite eurooppalaisella asteikolla A2.1.
- Opiskelija ymmärtää ranskan kielen merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- Opiskelija tutustuu ranskankieliseen kulttuuriperintöön ja ranskankieliseen maailmaan.
- Opiskelija ymmärtää ranskan kielen ja ranskankielisen kulttuurin yhteydet luovaan osaamiseen ja taiteenaloihin.
- Opiskelija oppii itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hahmottaa ranskan kielen suhteen muihin osaamiinsa kieliin.
- Opiskelija tutustuu Suomen ja ranskankielisen maailman välisiin kulttuurieroihin ja -yhtäläisyyksiin ja tarkastelee myös kotimaataan toisesta näkökulmasta.
- Ranskan kielen taito lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja antaa eväitä eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Osaamisen arviointi

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ohjeiden ja periaatteiden sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan työskentelyä ja kielitaidon kehitystä arvioidaan koko opintojakson ajan jatkuvan näytön periaatteen mukaisesti. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana erinäisiä kirjallisia ja suullisia töitä ja antaa siten näyttöä työskentelystään ja etenemisestään. Opintojakson

päätteeksi opiskelija osallistuu summatiiviseen kokeeseen. Arvosana määräytyy summatiivisen loppukokeen ja opintojakson aikana tehdyn työn perusteella.

Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaista kielitaidon viitekehystä hyödyntäen. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Kielitaito voidaan nähdä laajasti yhtenä hyvinvoinnin tuottajana ja ylläpitäjänä. Kielitaito kasvattaa opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja, lisää kokemusta minäpystyvyydestä ja ymmärrystä vieraista kulttuureista ja erilaisista arvoista. Ranskan kielen taito lisää opiskelijan omaehtoista taitoa nauttia syvällisemmin esim. erilaisten taiteenalojen tuottamista luomuksista, mm. oopperasta tai kirjallisista teoksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Ranskan kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa ranskalaisten ja laajemman ranskankielisen yhteisön kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Ranskan kielen taidosta on konkreettista hyötyä useissa kansainvälisissä järjestöissä ja yhteisöissä, esim. Euroopan unionin toimielimissä, YK:ssa sekä Euroopan neuvostossa ja ihmisoikeustuomioistuimessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa ensituntuman ranskan kieleen ja oppii ilmaisemaan itseään helpoissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliasuusfraaseja ja esitellä itsensä.
- Opiskelija tuntee kielen aivan keskeisimmät sanat ja rakenteet.
- Opiskelija rohkaistuu opiskelemaan lisää ranskaa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ranskan kielen lisääminen opiskelijan kielivalikoimaan lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija jatkaa kielen perusteiden opiskelua.
- Opiskelija oppii tuntemaan vahvuutensa ja heikkoutensa kielen oppijana.
- Opiskelija selviää tavanomaisista asiointitilanteista auttavalla ranskan kielen taidolla

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa ranskaksi yksinkertaisia asioita perheestään ja arjestaan.
- Opiskelija selviää ranskaksi asiointitilanteista ravintoloissa, kahviloissa ja muissa arkipäiväisissä tilanteissa.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuessa opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, jotka joskus poikkeavat huomattavastikin omassa äidinkielisessä kulttuurissa vallitsevista normeista. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa harrastuksistaan ja vapaa-ajanvietosta
- Kerrataan ja vahvistetaan jo opittuja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva ranskan kieli lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ranskan kielen ja frankofonian ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja näkemään myös oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa ranskaksi suomalaisista tavoista arkena ja juhlapäivinä.
- Opiskelija saa käsityksen arjesta ja juhlapäivistä ranskankielisessä maailmassa. Hän osaa kielellisiä sanontoja ja sanastoa juhliin ja arkeen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Frankofonia ja ranskan kieli maailmassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu laajaan ranskankieliseen maailmaan ja ranskan kielen merkitykseen kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan ranskaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutstuu ranskan kielen asemaan globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ilmaisu- ja sanavarasto opintojakson teemasta kasvavat.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa käytännön tilanteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon karttuminen lisää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ranskan kielen ja kulttuurin lisääntyvä ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta. Kielitaito antaa eväitä ratkoa globaaleja kysymyksiä yhteistoiminnassa muualta tulevien ihmisten kanssa kielimuurien sitä estämättä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ranskankielisen kulttuurin osa-alueisiin osittain myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.
- Opiskellaan kulttuurin eri osa-alueiden sanastoja ja ilmaisuja.
- Opitaan keskustelemaan ja kirjoittamaan mielipiteitä ja kuvauksia kulttuurin eri osaalueilta.
- Tutustutaan teksteihin eri kulttuurin aloilta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuurialojen kieleen ja pääsee tutustumaan kulttuurialoja käsitteleviin teksteihin. Tutustutaan autenttisiin kirjallisuusotteisiin. Opintojaksolla on mahdollisuus syventyä tarkemmin yhteen taiteenalaan opiskelijoiden toiveiden mukaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Karttuva kielitaito lisää konkreettisesti opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden syventyä ranskalaiseen kulttuuriin tai joihinkin sen osa-alueisiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Kulttuuriaiheita on mahdollisuus syventää yhteistyössä esim. kuvataiteen, musiikin tai kirjallisuuden opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee opiskeluun liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija hallitsee työelämään liittyvän keskeisen sanaston.
- Opiskelija osaa laatia ranskaksi cv:n ja mallin avulla myös muodollisen työhakemuksen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kielen taito lisää opiskelijan työelämätaitoja ja kartuttaa kielivarantoa yhteiskunnassa laajemminkin. Opiskelijan kyky ymmärtää erilaisia yhteiskuntia kasvaa. Kielitaito lisää opiskelijan mahdollisuuksia olla vuorovaikutuksessa ranskalaisten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kielitaito antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Tässä opintojaksossa keskiössä ovat koulu, opinnot ja työelämä Ranskassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso lisää konkreettisia ranskankielisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu ranskalaisessa työelämässä vallitseviin kulttuurinormeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ranskalaisiin ajankohtaisasioihin ja medioihin. Hän huomaa mahdollisia painotuseroja ajankohtaisasioiden käsittelyssä eri medioissa Ranskassa/ ranskankielisessä maailmassa ja Suomessa ja oppii mediakriittisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Ranskan kielen taidon karttuminen lisää konkreettisesti kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin vuorovaikutuksessa vaikuttaviin normeihin. Näiden normien tiedostaminen ja tunnistaminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ilmeneviä haasteita ja mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itselle vieraan kielen ja kulttuurin ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa kulttuuriperintöään ja näkemään oman kulttuurinsa, ja sitä määrittelevät arvot ja perinteet uudesta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- hallitsee keskeisen ilmaisuvaraston teemasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu keskeisimpään ympäristösanastoon ja saa välineitä keskustella globaaleista ympäristöhaasteista ranskaksi. Opiskelija tutustuu kestävään kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu kestävän kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin ranskaksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan ranskaksi kaikilla suullisen ja kirjallisen esityksen osa-alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu globaaleihin ympäristöhaasteisiin ranskan kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Opiskelija osallistuu opintojakson päätteeksi summatiiviseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on vastaava kuin B2-oppimäärän valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB27.

Opiskelija tutustuu keskeisimpään ympäristösanastoon ja saa välineitä keskustella globaaleista ympäristöhaasteista ranskaksi. Opiskelija tutustuu kestävään kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin. Opiskelija tutustuu kestävän kehityksen tavoitteisiin ja muotoihin ranskaksi.

Opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan ranskaksi kaikilla suullisen ja kirjallisen esityksen osa-alueilla. Opiskelija tutustuu globaaleihin ympäristöhaasteisiin ranskan kielellä.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- hioo kielitaitoansa kaikilla osa-alueilla: kirjallinen ja suullinen ymmärtäminen ja tuottaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa
- ranskan kielen asema kansainvälisissä järjestöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ranskan kieli kansainvälisissä järjestöissä. Ranskan kieli työelämätaitona.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hioo vuorovaikutustaitojaan niin kirjallisessa kuin suullisessa ymmärtämisessä ja tuottamisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija antaa opintojakson aikana jatkuvaa suullista ja kirjallista näyttöä työskentelystään ja etenemisestään arvioinnin perustaksi. Jatkuva näyttö, useita arvosteltavia osasuorituksia.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on vastaava kuin B2-oppimäärän valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB28.

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

7.3.9. Saksa, A-oppimäärä (SAA)

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi

Opintojaksojen arvostelun pohjalla ovat valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ohjeet ja periaatteet sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjatut suuntaviivat. Opiskelijan taitoja arvioidaan monipuolisesti kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaisen kielitaidon viitekehystä hyödyntäen.

Opiskelijan työskentelyn ja kielitaidon kehittymisen arvioinnissa noudatetaan jatkuvan arvioinnin periaatetta. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana kirjallisia ja suullisia töitä, jotka antavat näyttöä tuntityöskentelystä ja kehittymisestä kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana. Opintojakson päätteeksi voidaan järjestää summatiivinen koe. Opintojakson arvosana määräytyy summatiivisen kokeen arvosanan ja jatkuvan näytön perusteella.

Opintojaksot

Ich als Deutschlerner, 4 op (SAA01+SAA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa aiemmin opittua ja vahvistaa taitojaan
- Opiskelija perehtyy saksan kielen asemaan maailmassa ja vuorovaikutuksen välineenä
- Opiskelija ymmärtää kielen opiskelun yhteisöllisen luonteen ja ottaa vastuun toimimisestaan ryhmän jäsenenä
- Opiskelija oppii arvioimaan oman kielitaitonsa kehittymistä
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään kieltä erilaisissa viestinnällisissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii vieraan kielen merkitystä itselleen ja kohdekielen käyttötarkoitusta omassa elämässään nyt ja tulevaisuudessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tekee paljon erilaisia suullisia harjoituksia vuorovaikutuksessa muiden kanssa turvallisessa ilmapiirissä. Opiskelija tulee kuulluksi ja oppii kuuntelemaan muita. Opiskelija rohkaistuu osallistumaan keskusteluun ja oppii luottamaan omiin mahdollisuuksiinsa viestin välittäjänä. Itse- ja vertaisarviointi toteutuvat jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa omista kulttuuriin liittyvistä mielenkiinnon kohteistaan

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kieleen luovan ilmaisun välineenä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin taiteenaloihin ja vahvistetaan saksankielisen kulttuuriperinnön tuntemusta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe.

Opintojakson aikana voidaan koostaa portfolio, jonka avulla opiskelija voi antaa monipuolisesti ja luovalla tavalla näyttöä osaamisestaan.

Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*

- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa ja rohkenee osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittää perustellun mielipiteensä
- Opiskelija osaa keskustella ja vaikuttaa rakentavasti
- Opiskelija osaa arvioida lukemaansa, kuulemaansa ja näkemäänsä kriittisesti

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää roolinsa aktiivisena vaikuttajana ja myös vaikuttamisen kohteena

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii, miten hän voi käyttää kielitaitoaan ja osaamistaan toimiessaan aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä ja kulttuurien välisenä toimijana. Opiskelija tiedostaa roolinsa aktiivisena kansalaisena ja yhteisön tärkeänä jäsenenä. Opiskelija ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja sananvapauden merkityksen globaalissa maailmassa. Opiskelija saa taidoistaan palautetta opintojakson aikana jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Saksankielisten maiden yhteiskuntien ja niiden toiminnan tuntemus lisää opiskelijan valmiuksia toimia saksankielisellä alueella tulevaisuuden opinnoissa ja työelämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija uskaltaa ja osaa osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittää perustellun mielipiteensä kohdekielellä. Opiskelija on tietoinen rakentavasta tavasta keskustella ja vaikuttaa. Opiskelija osaa arvioida lukemaansa, kuulemaansa ja näkemäänsä kriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05)

Opintojakson moduulit

- *Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen*

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa tarkastella teknologiaa sekä nykyilmiöihin liittyen että historiallisesta näkökulmasta
- Opiskelija osaa käsitellä tulevaisuuden ilmiöitä ja teknologisten sovellusten vaikutusta arjessa
- Opiskelija tutustuu eri tieteenaloihin

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Tieteen ja teknologian roolin pohtiminen omassa elämässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri tieteenaloihin ja pohtii niiden merkitystä itselleen ja tulevalle uralleen. Opiskelija ymmärtää, että ilmiöitä voi tarkastella useasta eri näkökulmasta ja pystyy hahmottamaan yhteyksiä näiden välillä. Opiskelija saa taidoistaan palautetta opintojakson aikana jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu tieteeseen liittyviin eettisiin kysymyksiin ja tieteellisen tiedon merkitykseen arvovalintojen perustana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso avaa monenlaisia mahdollisuuksia yhteistyöhön korkeakoulujen ja yritysmaailman kanssa. Yhteistyö tarjoaa opiskelijoille näköaloja opinto- ja työpoluille.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06)

Opintojakson moduulit

- *Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen*

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa keskustella koulutuksesta ja työelämän kysymyksistä monista eri näkökulmista
- Opiskelija kykenee ilmaisemaan itseään työnhakutilanteessa
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ulkomailla

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Perehtyminen erilaisiin koulutusjärjestelmiin ja työelämään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan omasta osaamisestaan kirjallisesti ja suullisesti ja harjoittelee jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä vuorovaikutustilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii hahmottamaan omia taitojaan ja vahvuuksiaan ja tuomaan niitä esille työnhakutilanteessa ja jatko-opintoihin hakeutuessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy erilaisiin koulutusjärjestelmiin ja työelämään myös yhteiskunnallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana on mahdollista tehdä yhteistyötä muiden lukioiden, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07)

Opintojakson moduulit

- *Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen*

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käsittelemään ympäristökysymyksiä ja kestävää elämäntapaa kirjallisesti ja suullisesti

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- *Luontoon ja ympäristöön liittyvät uhat ja innovaatiot*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ympäristöön ja kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä eettisestä näkökulmasta

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan kestävään elämäntapaan ja kehitykseen tieteen kautta

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opitaan keskustelemaan ympäristökysymyksistä, esittämään omia näkemyksiä ja perustelemaan niitä osana yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08)

Opintojakson moduulit

- *Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen*

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään kohdekielellä erilaisissa käytännönläheisissä tilanteissa.
- Opiskelija laajentaa ja vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *Dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittaa suullista kielitaitoaan ja sen eri osa-alueita laajasti mahdollisimman autenttisissa ja käytännönläheisissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kansainväliset kommunikaatiotaidot kehittyvät. Hän osaa valita sopivan rekisterin muodollisissa ja epämuodollisissa kielenkäyttötilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa rohkeutta ja tukea itsensä ilmaisemiseen kohdekielellä ja vahvistaa käsitystä itsestään osaavana ja kykenevänä kielenpuhujana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää kieltä luovasti erilaisissa tilanteissa ja keskustelee ilmiöistä erilaisista näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson lopussa opiskelijat osallistuvat Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeeseen. Opintojakson arvosana muodostuu opintojen aikaisten näyttöjen ja opintojakson aikaisen työskentelyn sekä suullisen kielitaidon kokeen arvosanan perustella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan sekä spontaaneja että valmistelua vaativia suullisen kielenkäytön tilanteita. Opiskelija vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan ja vuorovaikutustaitojaan niin muodollisissa kuin epämuodollisissa tilanteissa. Tavoitteena on saada lisää varmuutta suullisissa kielenkäyttötilanteissa ja tarkastella sekä hioa ääntämistä, ääneen lukutaitoa ja kielen tuottamista. Hyviä apuvälineitä tähän ovat itse- ja vertaisarviointi.

Abikertaus, 2 op (SAA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja kirjallisen tuottamisen taitoja.
- Opiskelija vahvistaa sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen vaatimuksiin ja saa varmuutta kokeen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kattava sanaston ja kieliopin kertaus
- ylioppilaskokeeseen valmistautuminen ylioppilaskokeen rakenne ja arvostelu

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle jäsentyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta ja omasta osaamisestaan. Opiskelija pystyy sekä kirjallisesti että suullisesti käsittelemään eri alojen ilmiöitä kohdekielellä. Opiskelija käyttää luovasti kaikkea oppimaansa haastavien tehtävien parissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja sanallistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi on monipuolista ja se kohdistuu kielitaidon eri osa-alueisiin sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kielidiplomi, taitotaso DESD I, 2 op (SAA10)

Paikallinen lisäys

Tavoitteet

- Sprachdiplom-kurssi valmentaa kielitutkinnon suorittamiseen.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

- *Luetunymmärtäminen*
- *Kuullunymmmärtäminen*
- *Kirjoitelma*
- *Kielitutkinnon suullinen koeosio*

Laaja-alainen osaaminen

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja sanallistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin kielitutkinnossa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Sprachdiplom-kielikokeessa on neljä osasuoritusta: luetunymmärtäminen, kuullunymmmärtäminen, kirjoitelma ja suullinen koeosio. Tutkinnon läpäisemiseksi kaikki osiot on suoritettava hyväksytysti vähintään minimipistemäärällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Deutsches Sprachdiplom (DESD I, B2) -kielitutkinto ja valmennuskurssi. Sprachdiplom I ja II -tutkinto on Saksan valtion hyväksymä kansainvälinen näyte kielitaidosta. Sprachdiplom-tutkinto mahdollistaa opiskelun Saksassa ja saksankielisissä maissa ilman erillistä kielikoetta. Yliopistotasoiseen opiskeluun vaaditaan Sprachdiplom II. Opintojaksoon sisältyy sekä lähiopetusta että itsenäistä opiskelua. Kielitutkinto järjestetään yhteistyössä muiden tamperelaisten lukioiden kanssa. Sprachdiplom-tutkintojen suorittaminen on opiskelijoille maksutonta. Sprachdiplom I -tutkinnon suorittamista suositellaan A-saksan lukijoille 1. opiskeluvuotena. Lyhyen kielen opiskelijoille Sprachdiplom I -tutkintoa suositellaan 2. tai 3. opiskeluvuotena.

Kielidiplomi, taitotaso DESD II, 2 op (SAA11)

Paikallinen lisäys

Tavoitteet

- Sprachdiplom-kurssi valmentaa kielitutkinnon suorittamiseen.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

- *Luetunymmärtäminen*
- *Kuullunymmmärtäminen*
- *Kirjoitelma*
- *Kielitutkinnon suullinen koeosio*

Laaja-alainen osaaminen

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja sanallistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin kielitutkinnossa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Sprachdiplom-kielikokeessa on neljä osasuoritusta: luetunymmärtäminen, kuullunymmmärtäminen, kirjoitelma ja suullinen koeosio. Tutkinnon läpäisemiseksi kaikki osiot on suoritettava hyväksytysti vähintään minimipistemäärällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Deutsches Sprachdiplom (DESD II, C1) -kielitutkinto ja valmennuskurssi. Sprachdiplom I ja II -tutkinto on Saksan valtion hyväksymä kansainvälinen näyte kielitaidosta. Sprachdiplom-tutkinto mahdollistaa opiskelun Saksassa ja saksankielisissä maissa ilman erillistä kielikoetta. Yliopistotasoiseen opiskeluun vaaditaan Sprachdiplom II. Opintojaksoon sisältyy sekä lähiopetusta että itsenäistä opiskelua. Kielitutkinto järjestetään yhteistyössä muiden tamperelaisten lukioiden kanssa. Sprachdiplom-tutkintojen suorittaminen on opiskelijoille maksutonta.

7.3.10. Saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa hyvät saksan kielen taidot, jotka luovat perustan elinikäiselle oppimiselle. Saksan kieltä opiskellessaan opiskelija tutustuu saksankielisten maiden kulttuuriin ja tapoihin. Kieli- ja kulttuuriosaamisen myötä edellytykset toimia saksankielisessä ympäristössä karttuvat. Opiskelija tutustuu saksaan tieteiden ja taiteiden kielenä ja ymmärtää sen arvon ja merkityksen sekä kansainvälisessä yhteistyössä että henkilökohtaisissa kontakteissa.

Opiskelija hahmottaa saksan kielen ja saksankielisen kulttuurin yhteydet muihin oppiaineisiin. Saksan kielitaito lisää opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja sekä avaa uusia ovia jatko-opintoihin ja työelämään.

Tavoitteet

- *Opiskelijan kieli-identiteetti, kieli- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät.*

Kielitaitotavoite eurooppalaisella asteikolla on A 2.2.

- *Opiskelija tutustuu saksankielisten maiden kulttuuriin ja hahmottaa saksan kielen asemaan maailmassa.*
- *Opiskelija ymmärtää saksan kielen merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.*
- *Opiskelija oppii itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hahmottaa saksan kielen suhteen muihin osaamiinsa kieliin.*
- *Opiskelija tutustuu Suomen ja saksankielisten maiden välisiin kulttuurieroihin ja - yhtäläisyyksiin ja tarkastelee myös kotimaataan toisesta näkökulmasta.*

- *Saksan kielen taito vahvistaa opiskelijan kansainvälistä toimijuutta, lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen.*

Osaamisen arviointi

Opintojaksojen arvostelun pohjalla ovat valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ohjeet ja periaatteet sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjatut suuntaviivat. Opiskelijan taitoja arvioidaan kaikilla kielitaidon osa-aloilla eurooppalaisen kielitaidon viitekehystä hyödyntäen.

Opiskelijan työskentelyn ja kielitaidon kehittymisen arvioinnissa noudatetaan jatkuvan arvioinnin periaatetta. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana kirjallisia ja suullisia töitä, jotka antavat näyttöä tuntityöskentelystä ja etenemisestä. Arvioinnissa huomioidaan opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana. Opintojakson päätteeksi voidaan järjestää summatiivinen koe. Opintojakson arvosana määräytyy summatiivisen kokeen arvosanan ja jatkuvan näytön perusteella.

Opintojaksot

Weiter geht's!, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan perussanaston ja -rakenteiden hallinta kasvaa sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä.
- Opiskelija ymmärtää lyhyitä, arkisia viestejä sekä kuultuna että luettuna.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- itsen ja muiden kuvaileminen kohdekielellä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omista mielenkiinnon kohteistaan ja toimia kohteliaana, aktiivisena kuuntelijana vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää mielekkään vapaa-ajan ja harrastuksen merkityksen hyvinvoinnin kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

So sind wir, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tarkastelee lähemmin saksankielisten maiden kulttuuria suhteessa omaan kotimaahansa
- Opiskelija ymmärtää erilaisia vuorovaikutustilanteita ja rohkaistuu osallistumaan niihin

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa tietoa kohdekielen levinneisyydestä ja tutustuu kohdekielen variantteihin. Kulttuurien erityispiirteiden tunnistaminen ja perinteisiin tutustuminen lisäävät opiskelijan kulttuuriosaamista. Opiskelija hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ja omaksuu maailmankansalaisen asenteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omasta kulttuuristaan ja kotimaastaan saksan kielellä sekä omaksua tietoa saksankielisten maiden kulttuureista ja käytännöistä. Opiskelija osaa huomioida kulttuurien välisiä erilaisuuksia kommunikaatiossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4-10.

Wie läuft's?, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa omista elämänvaiheistaan kirjallisesti ja suullisesti
- Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä terveyteen ja hyvinvointiin liittyen arkisissa keskusteluissa

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää eri elämänvaiheissa olevien ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja pohtii omaa hyvinvointiaan

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan tunne- ja empatiataidot kehittyvät tämän tutustuessa erilaisiin elämänvaiheisiin ja valintoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin yhteiskunnallisen merkityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Kultur pur!, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin saksankielisten maiden näkökulmasta
- Opiskelija syventää saksankielisten maiden tapakulttuurin tuntemustaan
- Opiskelija oppii kertomaan eri kulttuuri-ilmiöiden merkityksestä omassa elämässään
- Opiskelija oppii kertomaan ja perustelemaan oman mielipiteensä ja kysymään toisen mielipidettä

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjaantuu käyttämään kieltä kulttuurille ja tilanteelle ominaisella tavalla. Opintojakson aikana tutustutaan saksankielisten maiden tapoihin ja kulttuuri-ilmiöihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana voidaan lähestyä kulttuuri-ilmiöitä luovasti ja opiskelijan oman kiinnostuksen pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4-10.

Weg in die Zukunft, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii omia jatko-opintojaan, työelämää ja omaa talouttaan
- Opiskelija arvioi itseään oppijana, vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan
- Opiskelija saa tietoa koulutuksesta ja opiskelumahdollisuuksista saksankielisissä maissa

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omista vahvuuksistaan, taidoistaan ja koulutuksestaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana perehdytään koulutuksen merkitykseen ja erilaisiin koulutusjärjestelmiin sekä niihin liittyviin ilmiöihin. Opiskelija pohtii omia kokemuksiaan, arvojaan ja suunnitelmiaan työelämään liittyen. Opiskelija ymmärtää kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana käsitellään koulutuksen ja työn merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Opiskelija pohtii omaa tulevaisuuttaan ja valintojaan oman hyvinvointinsa näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Aktuelles und Medien, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan medialukutaito kehittyy
- Opiskelija tutustuu erilaisiin saksankielisten maiden medioihin
- Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin saksaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan eroja ja yhtäläisyyksiä Suomen ja saksankielisten maiden medioiden välillä ja käyttämään erilaisia tiedonlähteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kykenee seuraamaan ja ymmärtämään saksankielisten medioiden esiin nostamia aiheita. Opiskelijan kriittinen medialukutaito kehittyy, kun hän käyttää ja vertailee erilaisia lähteitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin aiheisiin ja pohditaan niitä eettisyyden ja ympäristön näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Nachhaltige Lebensweise, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamiaan tietoja ja taitoja.
- Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- keskeisten rakenteiden kertausta
- luetun ja kuullun ymmärtämisen harjoittelua
- suullisten ja kirjallisten viestintätilanteiden kertausta ja harjoittelua
- tutustuminen ylioppilaskirjoitusten rakenteeseen ja vaatimuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle jäsentyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta ja omasta osaamisestaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään ja laajentamaan kielitaitoaan jatko-opinnoissa eri tieteenalojen parissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää kielitaitoaan kulttuurien välisessä viestinnässä kotimaassa ja ulkomailla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukioopintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Internationale Kompetenz und Zusammenarbeit, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- *Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen*

Tavoitteet

180

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamiaan tietoja ja taitoja ja saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko- opinnoissa menestymiseen.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta ja perehdytään kielitaidon merkitykseen yhteistyön mahdollistajana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää saavuttamaansa kielitaitoa luovasti eri aihepiirien parissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija muodostaa käsityksen monipuolisen kielitaidon merkityksestä yhteiskunnalle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAB29)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään kohdekielellä erilaisissa käytännönläheisissä tilanteissa.
- Opiskelija laajentaa ja vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *Dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittaa suullista kielitaitoaan ja sen eri osa-alueita laajasti mahdollisimman autenttisissa ja käytännönläheisissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kansainväliset kommunikaatiotaidot kehittyvät. Hän osaa valita sopivan rekisterin muodollisissa ja epämuodollisissa kielenkäyttötilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa rohkeutta ja tukea itsensä ilmaisemiseen kohdekielellä ja vahvistaa käsitystä itsestään osaavana ja kykenevänä kielenpuhujana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää kieltä luovasti erilaisissa tilanteissa ja keskustelee ilmiöistä erilaisista näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson lopussa opiskelijat osallistuvat Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeeseen. Opintojakson arvosana muodostuu opintojen aikaisten näyttöjen ja opintojakson aikaisen työskentelyn sekä suullisen kielitaidon kokeen arvosanan perustella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan sekä spontaaneja että valmistelua vaativia suullisen kielenkäytön tilanteita. Opiskelija vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan ja vuorovaikutustaitojaan niin muodollisissa kuin epämuodollisissa tilanteissa. Tavoitteena on saada lisää varmuutta suullisissa kielenkäyttötilanteissa ja tarkastella sekä hioa ääntämistä, ääneen lukutaitoa ja kielen tuottamista. Hyviä apuvälineitä tähän ovat itse- ja vertaisarviointi.

Abikertaus, 2 op (SAB210)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja kirjallisen tuottamisen taitoja.
- Opiskelija vahvistaa sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen vaatimuksiin ja saa varmuutta kokeen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kattava sanaston ja kieliopin kertaus
- ylioppilaskokeeseen valmistautuminen ylioppilaskokeen rakenne ja arvostelu

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle jäsentyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta ja omasta osaamisestaan. Opiskelija pystyy sekä kirjallisesti että suullisesti käsittelemään eri alojen ilmiöitä kohdekielellä. Opiskelija käyttää luovasti kaikkea oppimaansa haastavien tehtävien parissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja sanallistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi on monipuolista ja se kohdistuu kielitaidon eri osa-alueisiin sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

7.3.11. Saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia

eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa hyvät saksan kielen taidot, jotka luovat perustan elinikäiselle oppimiselle. Saksan kieltä opiskellessaan opiskelija tutustuu saksankielisten maiden kulttuuriin ja tapoihin. Kieli- ja kulttuuriosaamisen myötä edellytykset toimia saksankielisessä ympäristössä karttuvat. Opiskelija tutustuu saksaan tieteiden ja taiteiden kielenä ja ymmärtää sen arvon ja merkityksen sekä kansainvälisessä yhteistyössä että henkilökohtaisissa kontakteissa.

Opiskelija hahmottaa saksan kielen ja saksankielisen kulttuurin yhteydet muihin oppiaineisiin. Saksan kielitaito lisää opiskelijan vuorovaikutus- ja mediaatiotaitoja sekä avaa uusia ovia jatko-opintoihin ja työelämään.

Tavoitteet

- Opiskelijan kieli-identiteetti, kieli- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Kielitaitotavoite eurooppalaisella asteikolla on A 2.1.

- Opiskelija tutustuu saksankielisten maiden kulttuuriin ja hahmottaa saksan kielen asemaan maailmassa.
- Opiskelija ymmärtää saksan kielen merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- Opiskelija oppii itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hahmottaa saksan kielen suhteen muihin osaamiinsa kieliin.
- Opiskelija tutustuu Suomen ja saksankielisten maiden välisiin kulttuurieroihin ja - yhtäläisyyksiin ja tarkastelee myös kotimaataan toisesta näkökulmasta.
- Saksan kielen taito vahvistaa opiskelijan kansainvälistä toimijuutta, lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja antaa eväitä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Osaamisen arviointi

Opintojaksojen arvostelun pohjalla ovat valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ohjeet ja periaatteet sekä Kalevan lukion opetussuunnitelmaan kirjatut suuntaviivat.

Opiskelijan työskentelyn ja kielitaidon kehittymisen arvioinnissa noudatetaan jatkuvan arvioinnin periaatetta. Opiskelija osallistuu tuntityöskentelyyn ja tekee opintojakson aikana kirjallisia ja suullisia töitä, jotka antavat näyttöä tuntityöskentelystä ja etenemisestä. Opintojakson päätteeksi voidaan järjestää summatiivinen koe. Opintojakson arvosana määräytyy summatiivisen kokeen arvosanan ja jatkuvan näytön perusteella.

Arviointi kohdistuu kielitaidon eri osa-alueisiin ja opiskelutaitojen kehittymiseen opintojakson aikana.

Opintojaksot

Los geht's 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa ensituntuman saksan kieleen ja rohkaistuu käyttämään sitä arkielämän lyhyissä dialogeissa sekä lyhyissä kirjallisissa viesteissä.
- Opiskelija harjaantuu ääntämään, kuulemaan ja ymmärtämään kohdekieltä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan arjen kanssakäymistä, joka koostuu myös pienistä kannustavista eleistä ja ilmeistä, sekä toisen kuuntelemisesta ja häntä tukevasta sanallisesta ilmaisusta kohdekielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan kulttuurien välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin arkisissa viestintätilanteissa. Opiskelija ymmärtää, että kieltä ja kulttuuria ei voi erottaa toisistaan. Näin ollen kieltä opiskellessa opitaan myös erilaisista kulttuureista ja niihin liittyvistä tavoista ja toimintamalleista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalla on oma syy ja motivaatio opiskella kieltä. Omakohtainen kiinnostus tuottaa mielihyvää ja hyvinvointia samalla kun kielitaito kehittyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Los geht's 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan vuorovaikutustaidot lisääntyvät kasvavan sana- ja ilmaisuvaraston ja ääntämistaitojen myötä

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan ottamalla rohkeasti käyttöön hankkimiaan alkeistaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjaantuu viestimään saksalaiselle kulttuurille ominaisella tavalla esimerkiksi ystävien kesken tai asioidessaan kahvilassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija huomaa pärjäävänsä jo pienissä arkisissa viestintätilanteissa ja saa näin itsevarmuutta ja kokee oivaltamisen iloa. Opiskelija on aloitteellinen ja ottaa vastuun omasta oppimisestaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Weiter geht's!, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- *Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan perussanaston ja -rakenteiden hallinta kasvaa sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä.
- Opiskelija ymmärtää lyhyitä, arkisia viestejä sekä kuultuna että luettuna.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- itsen ja muiden kuvaileminen kohdekielellä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omista mielenkiinnon kohteistaan ja toimia kohteliaana, aktiivisena kuuntelijana vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää mielekkään vapaa-ajan ja harrastuksen merkityksen hyvinvoinnin kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

So sind wir, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tarkastelee lähemmin saksankielisten maiden kulttuuria suhteessa omaan kotimaahansa
- Opiskelija ymmärtää erilaisia vuorovaikutustilanteita ja rohkaistuu osallistumaan niihin

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa tietoa kohdekielen levinneisyydestä ja tutustuu kohdekielen variantteihin.

Kulttuurien erityispiirteiden tunnistaminen ja perinteisiin tutustuminen lisäävät opiskelijan kulttuuriosaamista. Opiskelija hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ja omaksuu maailmankansalaisen asenteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omasta kulttuuristaan ja kotimaastaan saksan kielellä sekä omaksua tietoa saksankielisten maiden kulttuureista ja käytännöistä. Opiskelija osaa huomioida kulttuurien välisiä erilaisuuksia kommunikaatiossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Wie läuft's?, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa omista elämänvaiheistaan kirjallisesti ja suullisesti
- Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä terveyteen ja hyvinvointiin liittyen arkisissa keskusteluissa

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää eri elämänvaiheissa olevien ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja pohtii omaa hyvinvointiaan

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan tunne- ja empatiataidot kehittyvät tämän tutustuessa erilaisiin elämänvaiheisiin ja valintoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin yhteiskunnallisen merkityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Kultur pur!, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin saksankielisten maiden näkökulmasta
- Opiskelija syventää saksankielisten maiden tapakulttuurin tuntemustaan
- Opiskelija oppii kertomaan eri kulttuuri-ilmiöiden merkityksestä omassa elämässään
- Opiskelija oppii kertomaan ja perustelemaan oman mielipiteensä ja kysymään toisen mielipidettä

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjaantuu käyttämään kieltä kulttuurille ja tilanteelle ominaisella tavalla. Opintojakson aikana tutustutaan saksankielisten maiden tapoihin ja kulttuuri-ilmiöihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana voidaan lähestyä kulttuuri-ilmiöitä luovasti ja opiskelijan oman kiinnostuksen pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Weg in die Zukunft, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii omia jatko-opintojaan, työelämää ja omaa talouttaan
- Opiskelija arvioi itseään oppijana, vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan
- Opiskelija saa tietoa koulutuksesta ja opiskelumahdollisuuksista saksankielisissä maissa

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kertoa omista vahvuuksistaan, taidoistaan ja koulutuksestaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana perehdytään koulutuksen merkitykseen ja erilaisiin koulutusjärjestelmiin sekä niihin liittyviin ilmiöihin. Opiskelija pohtii omia kokemuksiaan, arvojaan ja suunnitelmiaan työelämään liittyen. Opiskelija ymmärtää kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana käsitellään koulutuksen ja työn merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Opiskelija pohtii omaa tulevaisuuttaan ja valintojaan oman hyvinvointinsa näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Aktuelles und Medien, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- *Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen*

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan medialukutaito kehittyy
- Opiskelija tutustuu erilaisiin saksankielisten maiden medioihin
- Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin saksaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan eroja ja yhtäläisyyksiä Suomen ja saksankielisten maiden medioiden välillä ja käyttämään erilaisia tiedonlähteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kykenee seuraamaan ja ymmärtämään saksankielisten medioiden esiin nostamia aiheita. Opiskelijan kriittinen medialukutaito kehittyy, kun hän käyttää ja vertailee erilaisia lähteitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin aiheisiin ja pohditaan niitä eettisyyden ja ympäristön näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Nachhaltige Lebensweise, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamiaan tietoja ja taitoja.
- Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisten rakenteiden kertausta
- luetun ja kuullun ymmärtämisen harjoittelua
- suullisten ja kirjallisten viestintätilanteiden kertausta ja harjoittelua
- tutustuminen ylioppilaskirjoitusten rakenteeseen ja vaatimuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle jäsentyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta ja omasta osaamisestaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään ja laajentamaan kielitaitoaan jatko-opinnoissa eri tieteenalojen parissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää kielitaitoaan kulttuurien välisessä viestinnässä kotimaassa ja ulkomailla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Internationale Kompetenz und Zusammenarbeit, 2 op (SAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamiaan tietoja ja taitoja ja saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko- opinnoissa menestymiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta ja perehdytään kielitaidon merkitykseen yhteistyön mahdollistajana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää saavuttamaansa kielitaitoa luovasti eri aihepiirien parissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija muodostaa käsityksen monipuolisen kielitaidon merkityksestä yhteiskunnalle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson lopussa voidaan järjestää summatiivinen koe. Arviointi suoritetaan kouluarvosanoilla 4–10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAB311)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään kohdekielellä erilaisissa käytännönläheisissä tilanteissa.
- Opiskelija laajentaa ja vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *Dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittaa suullista kielitaitoaan ja sen eri osa-alueita laajasti mahdollisimman autenttisissa ja käytännönläheisissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kansainväliset kommunikaatiotaidot kehittyvät. Hän osaa valita sopivan rekisterin muodollisissa ja epämuodollisissa kielenkäyttötilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa rohkeutta ja tukea itsensä ilmaisemiseen kohdekielellä ja vahvistaa käsitystä itsestään osaavana ja kykenevänä kielenpuhujana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää kieltä luovasti erilaisissa tilanteissa ja keskustelee ilmiöistä erilaisista näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson lopussa opiskelijat osallistuvat Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeeseen. Opintojakson arvosana muodostuu opintojen aikaisten näyttöjen ja opintojakson aikaisen työskentelyn sekä suullisen kielitaidon kokeen arvosanan perustella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan sekä spontaaneja että valmistelua vaativia suullisen kielenkäytön tilanteita. Opiskelija vahvistaa sana- ja ilmaisuvarastoaan ja vuorovaikutustaitojaan niin muodollisissa kuin epämuodollisissa tilanteissa. Tavoitteena on saada lisää varmuutta suullisissa kielenkäyttötilanteissa ja tarkastella sekä hioa ääntämistä, ääneen lukutaitoa ja kielen tuottamista. Hyviä apuvälineitä tähän ovat itse- ja vertaisarviointi.

Abikertaus, 2 op (SAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja kirjallisen tuottamisen taitoja.
- Opiskelija vahvistaa sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen vaatimuksiin ja saa varmuutta kokeen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kattava sanaston ja kieliopin kertaus
- ylioppilaskokeeseen valmistautuminen ylioppilaskokeen rakenne ja arvostelu

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle jäsentyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta ja omasta osaamisestaan. Opiskelija pystyy sekä kirjallisesti että suullisesti käsittelemään eri alojen ilmiöitä kohdekielellä. Opiskelija käyttää luovasti kaikkea oppimaansa haastavien tehtävien parissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja sanallistamaan osaamisensa ja häntä ohjataan näkemään lukio-opintojensa aikana tekemänsä työn merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan osoittamaan oma osaamisensa mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa ja hänen luottamustaan omiin kykyihin vahvistetaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi on monipuolista ja se kohdistuu kielitaidon eri osa-alueisiin sekä työskentelyyn opintojakson aikana

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiuden ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen*** *ja* ***luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	*Lyhyen oppimäärän moduuli*
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kalevan lukion paikallinen lisäys

Matematiikan oppimäärän vaihtamiseen liittyviä hyväksilukuja on tarkennettu toiminnan käsikirjassa. Oppimäärän vaihtolomake on saatavilla koulun kotisivuilta.

7.4.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- *Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen*

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään opiskelutaitoja ja opetellaan pitkäjänteistä työskentelyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan yhdistelemään ja soveltamaan opittuja asioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt

- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- *Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen*

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri menetelmiä ongelmanratkaisussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuodaan esille matematiikan globaali luonne ja ajattomuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- *Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen*

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *Yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *Itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

200

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetellaan käyttämään matematiikan menetelmiä muihin oppiaineisiin liittyvissä sovelluksissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan huomaamaan ympäröivässä maailmassa olevia ilmiöitä, joita voi lähestyä matemaattisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- *Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen*

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *Yksikköympyrä*

- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään opiskelutaitoja ja opetellaan pitkäjänteistä työskentelyä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mallinnetaan erilaisia ympäristöön liittyviä ilmiöitä matemaattisin mallein.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tulkitaan yhteiskunnallisia ilmiöitä matematiikan menetelmiä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- *Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen*

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*

- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan huomaamaan ympäröivässä maailmassa olevia ilmiöitä, joita voi lähestyä matemaattisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kannustetaan uteliaisuuteen ja rohkaistaan etsimään uusia merkityksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- *Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen*

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *Suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden hallintaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan käyttämään osaamistaan erilaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit

- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- *Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen*

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *Binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan matemaattiseen keskusteluun. Kannustetaan oman ajattelun sanoittamiseen ja yhteistyöhön muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Syvennetään matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden hallintaa.
- Opiskelijaa rohkaistaan soveltamaan matematiikkaa erilaisten ongelmien ratkaisemisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan huomaamaan ympäröivässä maailmassa olevia ilmiöitä, joita voi lähestyä matemaattisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuodaan esille matematiikan globaali luonne ja ajattomuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- *Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen*

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*

- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetetaan taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja ja niiden rajoituksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan huomaamaan ympäröivässä maailmassa olevia ilmiöitä, joita voi lähestyä matemaattisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Autetaan huomaamaan, että matematiikan avulla voidaan tarkastella ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projektitehtävällä.

3D-Geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- *3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen*

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*

- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri menetelmiä ongelmanratkaisussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuodaan esille matematiikan globaali luonne ja ajattomuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- *Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen*

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *Vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Syvennetään matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden hallintaa.
- Opiskelijaa opetetaan soveltamaan matematiikkaa erilaisten ongelmien ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- *Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen*

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *Käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sinnikkyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa opetetaan soveltamaan matematiikkaa erilaisten ongelmien ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt

- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Abikertaus 1, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan eri kursseilla käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät ohjelmistot ja osaa muodostaa eheän ratkaisun tehtävään sähköisessä kokeessa.
- Opiskelija oppii tunnistamaan tehtävässä käytettävän ratkaisumallin ja valitsemaan ratkaisemiseen soveltuvan ohjelmiston.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutoimitukset ja erilaisten yhtälöiden ratkaiseminen
- Taso- ja avaruusgeometria sekä analyyttinen geometria
- Tason vektorilaskenta
- Funktiot
- Derivaatta- ja integraalilaskenta
- Tilastot ja todennäköisyyslaskenta
- Talousmatematiikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan omien vahvuuksien löytämiseen ja niiden käyttämiseen sekä sinnikkyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan yhdistämään asioita uusilla tavoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden

yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertaus on abeille kevään ylioppilaskokeiseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso.

Opintojaksolla kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen monipuolisesti eri ohjelmia käyttäen ja ylioppilaskoetasoisia tehtäviä tehden.

Abikertaus 2, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Tavoitteena kevään ylioppilaskokeiseen valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Opintojaksolla kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen monipuolisesti eri ohjelmia käyttäen ja ylioppilaskoetasoisia tehtäviä tehden.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan omien vahvuuksien löytämiseen ja niiden käyttämiseen sekä sinnikkyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan yhdistelemään asioita uusilla tavoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt

- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertaus on abeille kevään ylioppilaskokeiseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso.

Opintojaksolla kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen monipuolisesti eri ohjelmia käyttäen ja ylioppilaskoetasoisia tehtäviä tehden.

Talousmatematiikan alkeet pitkälle matematiikalle, 1 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja –taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- Indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- Verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan, kun opiskelija oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä laskennallisesta näkökulmasta. Lisäksi opintojakso antaa valmiuksia oman talouden ja yrittäjyyden suunnitteluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan **eettisyys- ja ympäristöosaamista** vahvistetaan tarkastelemalla esimerkiksi kiertotaloutta ja kestävää kuluttajuutta matematiikan näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä** osaamista vahvistetaan, kun opiskelija oppii ymmärtämään muissa oppiaineissa mm. yhteiskuntaopissa käsiteltyjä asioita matematiikan kautta. **Luovaa** osaamista vahvistetaan etsimällä merkityksiä ja yhdistelemällä asioita uusilla tavoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projektitehtävällä, jossa pari- tai ryhmätyönä laaditaan verotus- tai korkolaskelma itselle tai perheelle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on sisällöltään sama kuin lyhyen matematiikan moduuli MAB6 Talousmatematiikan alkeet. Opintojakso opiskellaan yhdessä opintojakson Taloustaito pitkälle matematiikalla kanssa.

Pitkän matematiikan oppimisen tuki, 2 op (MAA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuetaan opiskelijan matematiikan opintojen etenemistä ensimmäisen vuoden aikana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutaidot
- Yhtälön ratkaisumenetelmät
- Kuvaajien piirtäminen ja tulkinta
- Sovellustehtävien ratkaiseminen
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä löytämään itselleen parhaiten soveltuvat työskentelytavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan opiskelijan matemaattisten valmiuksien kehittymistä formatiivisesti.

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Lyhyen matematiikan abikertaus 1, 2 op (MAA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät A-osan ohjelmistot ja osaa kirjoittaa ratkaisun sähköisessä muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutoimitukset, polynomilaskenta ja erilaisten yhtälöiden ratkaiseminen
- Lukujonot ja summat
- Taso- ja avaruusgeometria
- Lineaarinen, eksponentiaalinen ja polynominen malli
- Tilastot ja todennäköisyyslaskenta
- Talousmatematiikka
- Ylioppilaskokeen A-osan ohjelmien ja kaavaeditorin käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvän lähtökohdan ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyellä matematiikalla suoritetun Abikertaus 1 -opintojakson siirto pitkään matematiikkaan.

Abikertaus 1 on abeille kevään lyhyen matematiikan ylioppilaskokeeseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso. Opintojakson aikana kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä harjoitellaan erityisesti ylioppilaskokeen A-osaan vastaamista.

Suoritetaan osallistumalla opintojaksolle MAB11.

Lyhyen matematiikan abikertaus 2, 2 op (MAA18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.

- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät tekniset apuvälineet ja osaa muodostaa eheän ratkaisun niitä hyödyntäen.
- Opiskelija oppii tunnistamaan tehtävässä käytettävän ratkaisumallin ja valitsemaan ratkaisemiseen soveltuvan ohjelmiston.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden hyödyntäminen erityyppisissä tehtävissä
- Tehtävätyypin tunnistaminen
- Ylioppilaskokeen B-osan ohjelmien käyttö
- Matematiikan keskeisten osa-alueiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvää lähtökohtaa ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyellä matematiikalla suoritetun Abikertaus 1 -opintojakson siirto pitkään matematiikkaan.

Abikertaus 2 on abeille kevään lyhyen matematiikan ylioppilaskokeeseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso. Opintojakson aikana harjoitellaan ylioppilaskoetehtäviin vastaamista monipuolisesti eri teknisiä apuvälineitä hyödyntäen.

Suositellaan, että ennen opintojaksolle osallistumista on suorittanut opintojakson Lyhyen matematiikan Abikertaus 1.

Suoritetaan osallistumalla opintojaksolle MAB12.

Lyhyen matematiikan tehostettu abikertaus, 2 op (MAA19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät tekniset apuvälineet ja osaa muodostaa eheän ratkaisun niitä hyödyntäen.
- Opiskelija oppii tunnistamaan tehtävässä käytettävän ratkaisumallin ja valitsemaan ratkaisemiseen soveltuvan ohjelmiston.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutoimitukset, polynomilaskenta ja erilaisten yhtälöiden ratkaiseminen
- Lukujonot ja summat
- Taso- ja avaruusgeometria
- Lineaarinen, eksponentiaalinen ja polynominen malli
- Tilastot ja todennäköisyyslaskenta
- Talousmatematiikan laskelmat
- Teknisten apuvälineiden hyödyntäminen erityyppisissä tehtävissä
- Tehtävätyypin tunnistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvää lähtökohtaa ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyellä matematiikalla suoritetun Tehostettu abikertaus -opintojakson siirto pitkään matematiikkaan.

Tehostettu Abikertaus on abeille ylioppilaskokeeseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen monipuolisesti eri teknisiä apuvälineitä käyttäen ja ylioppilaskoetasoisia tehtäviä tehden. 1. periodissa järjestettävä opintojakso on tarkoitettu syksyn ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille. 3. periodissa järjestettävä opintojakso on tarkoitettu kevään ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville.

Suoritetaan osallistumalla opintojaksolle MAB13.

Ensimmäisen vuoden pitkä matematiikka, 8 op (MAA02+MAA03+MAA04)

Opintojakson moduulit

- *Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen*
- *Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen*
- *Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen*

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*

- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaalija juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*

- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *Yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *Itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään opiskelutaitoja ja opetellaan pitkäjänteistä työskentelyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri menetelmiä ongelmanratkaisussa ja muihin oppiaineisiin liittyvissä sovelluksissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuodaan esille matematiikan globaali luonne ja ajattomuus.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan huomaamaan ympäröivässä maailmassa olevia ilmiöitä, joita voi lähestyä matemaattisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, opiskelijan käytännön työskentelyllä ja tuntiaktiivisuudella.

Lyhyeltä pitkälle 1, 2 op (MAAV1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

221

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Lyhyen oppimäärän opintojaksosta MAB04 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyen oppimäärän opintojakson MAB04 Matemaattisia malleja siirto pitkään matematiikkaan

Lyhyeltä pitkälle 2, 2 op (MAAV2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Lyhyen oppimäärän opintojaksosta MAB09 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyen oppimäärän opintojakson MAB09 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat siirto pitkään matematiikkaan.

Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

7.4.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- *Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen*

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*

- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan omien vahvuuksien tunnistamiseen matematiikan opiskelussa sekä matematiikassa tarvittavien opiskelutaitojen opetteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan käyttämään matematiikan kieltä ongelmanratkaisun kuvaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida erilaisten harjoitustehtävien sekä testi- ja koetehtävien avulla.

Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- *Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen*

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään omaa luovuuttaan esimerkiksi tuotepakkauksen suunnittelussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistetaan esimerkiksi tutustumalla geometrisesti mielenkiintoisiin rakennuksiin sekä taiteessa esiintyvään geometriaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projektitehtävässä, jossa opiskelija suunnittelee geometrian taitojaan hyödyntäen esimerkiksi tuotepakkauksen. Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi arkkitehtuuriin liittyvillä harjoitus- ja koetehtävillä.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- *Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen*

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan **eettisyys- ja ympäristöosaamista** vahvistetaan pohtimalla eri ilmiöihin liittyvien matemaattisten mallien toimivuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan tutkimalla erilaisia matemaattisia malleja esimerkiksi väestönkasvuun ja talouden kehitykseen liittyen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Yhteiskunnallista sekä eettisyys- ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi väestön kasvuun, talouteen sekä ilmastonmuutokseen liittyvillä harjoitus- ja koetehtävillä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- *Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen*

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan tutustumalla erilaisiin tiedonhankinnan ja esittämisen tapoihin sekä matematiikan sovellusaloihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan luomalla yhteys arkielämän ja matematiikan välillä käsittelemällä erilaisia tilastollisia aineistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Yhteiskunnallista sekä monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projektitehtävällä, jossa opiskelija suunnittelee ja toteuttaa tilastollisen tutkimuksen.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB06+MAB07)

Opintojakson moduulit

227

- *Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen*
- *Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen*

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja –taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaa*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *Indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *Verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan, kun opiskelija oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä laskennallisesta näkökulmasta. Lisäksi opintojakso antaa valmiuksia oman talouden ja yrittäjyyden suunnitteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan **eettisyys- ja ympäristöosaamista** vahvistetaan tarkastelemalla kiertotaloutta ja kestävää kuluttajuutta matematiikan näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä** osaamista vahvistetaan, kun opiskelija oppii ymmärtämään muissa mm. yhteiskuntaopissa käsiteltyjä asioita matematiikan kautta. **Luovaa** osaamista vahvistetaan etsimällä merkityksiä ja yhdistelemällä asioita uusilla tavoilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa oman talouden suunnitteluun ja ymmärtämään esimerkiksi pikavippien ja maksuhäiriömerkintöjen merkitys oman talouden kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Yhteiskunnallista sekä vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi projektitehtävällä, jossa ryhmätyönä laaditaan verotus- tai lainalaskelma perheelle tai kustannuslaskelma yritykselle.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- *Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen*

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** tuetaan esittelemällä matemaattisen analyysin sovellusmahdollisuuksia esimerkiksi luonnontieteiden ja talouden alalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projekti-, harjoitus tai koetehtävillä,

joissa matemaattista analyysia hyödynnetään luonnontieteiden tai talouden sovellusten ratkaisemiseen.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- *Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen*

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *Toistokoe*
- *Binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan luomalla yhteys arkielämän ja matematiikan välillä käsittelemällä erilaisia tilastollisia aineistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi projekti-, harjoitus- tai koetehtävillä, joissa tarkastellaan yhteiskunnallisia ilmiöitä normaali- tai binomijakauman avulla.

Lyhyen matematiikan oppimisen tuki, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuetaan opiskelijan matematiikan opintojen etenemistä ensimmäisen vuoden aikana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutaidot
- Yhtälön ratkaisumenetelmät
- Kuvaajien piirtäminen ja tulkinta
- Sovellustehtävien ratkaiseminen
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä löytämään itselleen parhaiten soveltuvat työskentelytavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioidaan opiskelijan matemaattisten valmiuksien kehittymistä formatiivisesti.

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen

- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Opettajan antaman palautteen avulla pyritään ohjaamaan opiskelijaa löytämään itselleen parhaiten sopivat työskentelymenetelmät.

Abikertaus 1, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät A-osan ohjelmistot ja osaa kirjoittaa ratkaisun sähköisessä muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutoimitukset, polynomilaskenta ja erilaisten yhtälöiden ratkaiseminen
- Lukujonot ja summat
- Taso- ja avaruusgeometria
- Lineaarinen, eksponentiaalinen ja polynominen malli
- Tilastot ja todennäköisyyslaskenta
- Talousmatematiikka
- Ylioppilaskokeen A-osan ohjelmien ja kaavaeditorin käyttö

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvän lähtökohdan ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertaus 1 on abeille kevään ylioppilaskokeiseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso. Opintojakson aikana kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä harjoitellaan erityisesti ylioppilaskokeen A-osaan vastaamista.

Abikertaus 2, 2 op (MAB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät tekniset apuvälineet ja osaa muodostaa eheän ratkaisun niitä hyödyntäen.
- Opiskelija oppii tunnistamaan tehtävässä käytettävän ratkaisumallin ja valitsemaan ratkaisemiseen soveltuvan ohjelmiston.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden hyödyntäminen erityyppisissä tehtävissä
- Tehtävätyypin tunnistaminen
- Ylioppilaskokeen B-osan ohjelmien käyttö
- Matematiikan keskeisten osa-alueiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvää lähtökohtaa ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertaus 2 on abeille kevään lyhyen matematiikan ylioppilaskokeeseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen opintojakso. Opintojakson aikana harjoitellaan ylioppilaskoetehtäviin vastaamista monipuolisesti eri teknisiä apuvälineitä hyödyntäen.

Suositellaan, että ennen opintojaksolle osallistumista on suorittanut opintojakson Abikertaus 1.

Tehostettu abikertaus, 2 op (MAB13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää aikaisemmilla kursseilla hankkimiaan taitoja ja käyttää niitä ylioppilaskoetasoisten tehtävien ratkaisussa.
- Opiskelija saa laskurutiinia sekä oppii ymmärtämään ja muodostamaan yhteyksiä matematiikan opintojen aikana käsiteltyjen aiheiden välille.
- Opiskelija osaa käsitellä vaikeustasoltaan vaativampia ja aiempaa laajempia tehtäviä.
- Opiskelija hallitsee sähköisessä kokeessa käytettävät tekniset apuvälineet ja osaa muodostaa eheän ratkaisun niitä hyödyntäen.
- Opiskelija oppii tunnistamaan tehtävässä käytettävän ratkaisumallin ja valitsemaan ratkaisemiseen soveltuvan ohjelmiston.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruslaskutoimitukset, polynomilaskenta ja erilaisten yhtälöiden ratkaiseminen
- Lukujonot ja summat
- Taso- ja avaruusgeometria
- Lineaarinen, eksponentiaalinen ja polynominen malli
- Tilastot ja todennäköisyyslaskenta
- Talousmatematiikan laskelmat
- Teknisten apuvälineiden hyödyntäminen erityyppisissä tehtävissä
- Tehtävätyypin tunnistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa käyttämään ylioppilaskokeessa vaadittavaa matemaattista esitystapaa ja hahmottamaan matematiikan käyttömahdollisuuksia eri alojen sovellustehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa ja aihealueiden hallinnassa sekä luomaan niiden pohjalta hyvää lähtökohtaa ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Jos opiskelija saa opintojaksosta merkinnän H, niin se ei kerrytä opintopistemäärää.

Hyvinvointisosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten matemaattisen tekstin tuottamistehtävien ja oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tehostettu Abikertaus on abeille ylioppilaskokeeseen valmistautumiseen tarkoitettu koulukohtainen valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla kerrataan yhteisen opintojakson ja pakollisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen monipuolisesti eri teknisiä apuvälineitä käyttäen ja ylioppilaskoetasoisia tehtäviä tehden. 1. periodissa järjestettävä opintojakso on tarkoitettu syksyn ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille. 3. periodissa järjestettävä opintojakso on tarkoitettu kevään ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville.

Pitkältä lyhyelle 1, 1 op (MABV1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Opintojakson arvosana perustuu pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA02 saatuun arvosanaan. Opintojakson MAA02 arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA2 olisi saatu arvosana 4.

Jos moduuli MAA02 on suoritettu osana useammasta moduulista koostuvaa opintojaksoa, opintojakson opettaja määrittelee, mitkä moduulit voidaan hyväksi lukea ja millä arvosanalla. Tarvittaessa opiskelijalta voidaan vaatia täydennystä esimerkiksi kokeella tai lisätehtävillä, jotta korvaavuus saavutetaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän moduulin MAA02 Funktiot ja yhtälöt 1 loppuosan siirto lyhyeen matematiikkaan

Pitkältä lyhyelle 2, 3 op (MABV2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA04 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA4 olisi saatu arvosana 4.

Jos moduuli MAA04 on suoritettu osana useammasta moduulista koostuvaa opintojaksoa, opintojakson opettaja määrittelee, mitkä moduulit voidaan hyväksi lukea ja millä arvosanalla. Tarvittaessa opiskelijalta voidaan vaatia täydennystä esimerkiksi kokeella tai lisätehtävillä, jotta korvaavuus saavutetaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän moduulin MAA04 Analyyttinen geometria ja vektorit siirto lyhyeen matematiikkaan. HUOM! Jos opiskelija on suorittanut molemmat opintojaksot MAA04 ja MAA05, ja saa siten arvosanan opintojaksoon MAB04, merkitään tähän opintojaksoon opintojaksoista yhteensä ylijäävät opintopisteet.

Pitkältä lyhyelle 3, 2 op (MABV3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA05 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA5 olisi saatu arvosana 4.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän opintojakson MAA05 Funktiot ja yhtälöt 2 siirto lyhyeen matematiikkaan.

HUOM! Jos opiskelija on suorittanut molemmat opintojaksot MAA04 ja MAA05, ja saa siten arvosanan opintojaksoon MAB04, ei tähän opintojaksoon voi saada suoritusta.

Pitkältä lyhyelle 4, 1 op (MABV4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Opintojakson arvosana perustuu pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA6 saatuun arvosanaan. Opintojakson MAA06 arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA6 olisi saatu arvosana 4.

Jos moduuli MAA06 on suoritettu osana useammasta moduulista koostuvaa opintojaksoa, opintojakson opettaja määrittelee, mitkä moduulit voidaan hyväksi lukea ja millä arvosanalla. Tarvittaessa opiskelijalta voidaan vaatia täydennystä esimerkiksi kokeella tai lisätehtävillä, jotta korvaavuus saavutetaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän moduulin MAA06 Derivaatta loppuosan siirto lyhyeen matematiikkaan.

Pitkältä lyhyelle 5, 2 op (MABV5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA07 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA7 olisi saatu arvosana 4.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän opintojakson MAA07 Integraalilaskenta siirto lyhyeen matematiikkaan.

Pitkältä lyhyelle 6, 2 op (MABV6)

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA10 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA10 olisi saatu arvosana 4.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan opintojakson MAA10 3D-geometria siirto lyhyeen matematiikkaan.

Pitkältä lyhyelle 7, 2 op (MABV7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA11 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA11 olisi saatu arvosana 4.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan opintojakson MAA11 Algoritmit ja lukuteoria siirto lyhyeen matematiikkaan.

Pitkältä lyhyelle 8, 2 op (MABV8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Pitkän oppimäärän opintojaksosta MAA12 saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Oppimäärän vaihdon yhteydessä opiskelijalla on mahdollisuus antaa osaamisestaan lisänäyttöjä, joiden perusteella tämä opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä S, vaikka opintojaksosta MAA12 olisi saatu arvosana 4.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän oppimäärän opintojakson MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma siirto lyhyeen matematiikkaan.

Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.4.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

240

Johdatus lukiomatematiikkaan, 2 op (MAA01/MAB01)

Opintojakson moduulit

- *Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen*

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *Prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *Yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön muiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä löytämään itselleen parhaiten soveltuvat työskentelytavat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Opettajan antaman palautteen avulla pyritään ohjaamaan opiskelijaa löytämään itselleen parhaiten sopivat työskentelymenetelmät.

7.5. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa.

Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista.** Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.*

*Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä. **Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- *Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen*

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *Luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Voidaan työskennellä välillä pienryhmissä tai pareittain sekä erilaisissa ympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii, miten tieteellinen tieto tuotetaan, mitä ovat biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät ja mitkä ovat biologian aputieteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Ekologia ja ekosysteemit, 2 op (BI02+BI03)

Opintojakson moduulit

- *Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen*
- *Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen*

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *Happamoituminen*
- *Rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*

- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen Kestävää tulevaisuutta kohti*
- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

BI2: Opitaan aineiden kiertokulun ja luonnon monimuotoisuuden merkitys, joka on pohja ymmärtää mistä ympäristöongelmat johtuvat.

BI3: Kehitetään opiskelijan valmiuksia toimintaan kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttamiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Voidaan työskennellä välillä pienryhmissä tai pareittain sekä erilaisissa ympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ympäristöstä huolehtimista. Tavoitteena opiskelijan sinnikkyys toimia hyvinvoinnin edistämiseksi muutosten maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkastellaan ympäristöongelmia ja biotekniikan innovaatioita eri tieteiden näkökulmista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Käsiteltävistä ympäristöongelmista monet ovat globaaleja ja voidaan pohtia globaalien vaikuttamistoimenpiteiden merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- *Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen*

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*

- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *Biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *Fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen yksilöiden erilaisuudesta ja sen biologisesta taustasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Voidaan työskennellä välillä pienryhmissä tai pareittain sekä erilaisissa ympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Genetiikan ja bioteknologian perusteisiin tutustuminen auttaa arvioimaan kriittisesti alan sovelluksista käytävää yhteiskunnallista keskustelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tuoda esiin geenitiedon ja terveystietojen etiikka ja turvallisuus sekä genomitiedon hyödyntäminen väestötasolla eri yhteiskunnissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan tarkastella perinnöllisiä ominaisuuksia, erityisesti sairauksia, myös eettisistä näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *Ruoansulatuselimistö*
- *Verenkiertoelimistö*
- *Hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*

- *Aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Voidaan työskennellä välillä pienryhmissä tai pareittain sekä erilaisissa ympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia kokeellisia töitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisen anatomian ja fysiologian tunteminen antaa tietopohjan terveyteen liittyvän tiedon kriittiseen analysointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- *Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen*

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *Lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *Ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen yksilöiden erilaisuudesta ja sen biologisesta taustasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan arvioimaan eri näkökulmia, esim. keskustelemalla ympäristöongelmista ja geenitekniikkaan liittyvistä kysymyksistä.

Voidaan työskennellä välillä pienryhmissä tai pareittain sekä erilaisissa ympäristöissä,

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkastellaan ympäristöongelmia ja biotekniikan innovaatioita eri tieteiden näkökulmista.

Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia kokeellisia töitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Genetiikan ja bioteknologian perusteisiin tutustuminen auttaa arvioimaan kriittisesti alan sovelluksista käytävää yhteiskunnallista keskustelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tuoda esiin geenitiedon ja terveystietojen etiikka ja turvallisuus sekä genomitiedon hyödyntäminen väestötasolla eri yhteiskunnissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Luontokurssi, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tunnistamaan retkialueen paikallista eläin- ja kasvilajistoa niiden elinpaikalla ja vertaamaan erilaisia elinympäristöjä lajien kannalta.
- Opiskelija näkee luonnon monimuotoisuutta retkialueella ja ymmärtää monimuotoisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Retkioloissa opiskelija saa kokemuksen luonnossa olemisesta ja siitä, kuinka lähellä luontoa me elämme.
- Opiskelija oppii arvostamaan luontoa enemmän ja rohkaistuu kulkemaan luonnossa myöhemminkin. Opintojakson jälkeen opiskelija ymmärtää luonnon säilymisen välttämättömyyden myös ihmisen hyvinvoinnin kannalta.
- Opiskelija oppii konkreettisesti, mitä ekologinen kestävä kehitys tarkoittaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tehdään retki tai useampia retkiä luontoon. Kurssilaiset retkeilevät erilaisissa eliöiden elinympäristöissä, kuten erilaisissa metsissä, soilla, rannoilla ja ihmisten asumusten läheisyydessä. Retkillä opiskellaan kyseisen paikan tyypillisiä eliölajeja ja kiinnitetään huomiota kasvupaikkatekijöiden merkitykseen lajiston menestymiselle.
- Opiskelija havainnoi luonnossa vaikuttavia lainalaisuuksia, kuten kasvupaikkatekijöiden, lajiston ja maiseman jatkuvan muutoksen mm. ihmisen toiminnan takia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla ollaan luonnossa ja annetaan luonnon vaikuttaa fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen. Keinoina ovat liikkuminen luonnossa lihasvoimin, luontoympäristö ja turvallinen ryhmä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla ollaan ja opiskellaan koko ajan vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii ekologisen kestävyyden merkityksen luonnon ja sitä kautta ihmisenkin kannalta. Ihmisen toiminnan huomaaminen kaikkialla ympäristössä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, että ihmisen toimintaa voidaan ohjata ja rajoittaa luontoarvojen takia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla luonnossa oleminen herättää opiskelijassa halun suojella luontoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan tehdä ekologisia tutkimuksia osoittamaan luontokohteiden erityisyyttä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii, että suomalainen luonto on erityistä globaalisti ja vastuu sen säilymisestä on ennen kaikkea meillä suomalaisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) otetaan huomioon aktiivisuus opintojakson aikana. Opintojaksolla voidaan pitää summatiivisia kokeita, jotka mittaavat retkellä opittujen lajien tuntemusta ja esille tulleiden ekologiaan liittyvien asioiden ymmärtämistä.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Biomedia, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu biologian ja lääketieteen uusimpiin tutkimustuloksiin, löydöksiin ja innovaatioihin.
- Opintojakson aikana opiskelijat saavat käsityksen siitä, mitkä ovat biotieteiden nykytutkimuksen painopistealueet ja kehityssuunnat.
- Opiskelija ymmärtää biologiaa syvällisemmin ja saa mahdollisesti hyötyä yo-kirjoituksiin. Opiskelija laajentaa käsitystään biologiasta tieteenalana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tunneilla käydään läpi ajankohtaisia aiheita hyödyntäen pääasiassa sanomalehtien tiedepalstoja ja verkkouutisia. Esimerkkejä mahdollisista aiheista: kantasoluhoidot, bioteknologiset ja lääketieteelliset innovaatiot, perinnölliset ominaisuudet, ravinnontuotanto, ympäristömyrkyt, luonnonsuojelu, ekosysteemipalvelut, ilmastonmuutos yms.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee muiden opiskelijoiden kanssa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti ajankohtaisiin ympäristöaiheisiin artikkeleihin

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy siihen, miten luonnontieteiden tutkimustuloksia julkaistaan ja käsitellään mediassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kaikille opiskelijoille. Opintojaksolla käydään läpi ajankohtaisia aiheita hyödyntäen pääasiassa sanomalehtien tiedepalstoja ja verkkouutisia. Esimerkkejä mahdollisista aiheista: kantasoluhoidot, bioteknologiset innovaatiot, perinnölliset ominaisuudet, ravinnontuotanto, ympäristömyrkyt, luonnonsuojelu, ekosysteemipalvelut, ilmastonmuutos yms. Myös opiskelijoiden kiinnostuksenkohteet huomioidaan sisältöjä valittaessa. Opintojakson aikana on mahdollisuus tehdä vierailukäyntejä esim. museoihin. Tunneilla tutkitaan uutisia monin eri tavoin: opettajajohtoisesti, yhdessä keskustellen ja opiskelijoiden muodostamissa pienryhmissä. Lisäksi voidaan tehdä pienimuotoisia ryhmätöitä ja esitelmiä. Opintojakson aikana opiskelijat saavat käsityksen siitä, mitkä ovat biotieteiden nykytutkimuksen painopistealueet ja kehityssuunnat. Opiskelija ymmärtää biologiaa syvällisemmin ja saa mahdollisesti hyötyä yo-kirjoituksiin. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista tunneille osallistumista ja tuntitehtävien tekemistä.

Biologian kertaus, 2 op (BI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää opiskelemiensa opintojaksojen osalta biologisia ilmiöitä ja niiden muodostamia kokonaisuuksia.
- Opiskelija oppii biologian ylioppilaskysymysten vastaamistekniikkaa.
- Opintojakson käytyään opiskelija tuntee hallitsevansa biologian oppimäärän ja olevansa hyvin valmistautunut ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi kaikki ne opetussuunnitelman määräämät biologian sisällöt, jotka opiskelijoiden mielestä vaativat yhdessä kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan näkökulma on kokonaisvaltainen ja asioita yhdistävä, jolloin opiskelija ymmärtää laaja-alaisesti biologian tieteenalan merkityksen yhteiskunnassa: biologian osaaminen on pohja Suomen kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijat ohjataan hahmottamaan erilaisten biologiaan liittyvien aiheiden käsittelyyn liittyvät eettiset ristiriidat. Tällaisia aihepiirejä voivat olla esim. genetiikkaan ja jalostukseen liittyvät teemat.

Opiskelijat ymmärtävät monipuolisen biologisen pohdinnan ja arvioinnin olevan pohja haavoittuvassa tilassa olevan globaalin ympäristön vaalimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.

Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

Biologian kertaus intensiivi, 1 op (BI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää opiskelemiensa opintojaksojen osalta biologisia ilmiöitä ja niiden muodostamia kokonaisuuksia.
- Opiskelija oppii biologian ylioppilaskysymysten vastaamistekniikkaa.
- Opintojakson käytyään opiskelija tuntee hallitsevansa biologian oppimäärän ja olevansa hyvin valmistautunut ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi kaikki ne opetussuunnitelman määräämät biologian sisällöt, jotka opiskelijoiden mielestä vaativat yhdessä kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan näkökulma on kokonaisvaltainen ja asioita yhdistävä, jolloin opiskelija ymmärtää laaja-alaisesti biologian tieteenalan merkityksen yhteiskunnassa: biologian osaaminen on pohja Suomen kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijat ohjataan hahmottamaan erilaisten biologiaan liittyvien aiheiden käsittelyyn liittyvät eettiset ristiriidat. Tällaisia aihepiirejä voivat olla esim. genetiikkaan ja jalostukseen liittyvät teemat.

Opiskelijat ymmärtävät monipuolisen biologisen pohdinnan ja arvioinnin olevan pohja haavoittuvassa tilassa olevan globaalin ympäristön vaalimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.

Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI09 suoritus 1 op:n laajuisena.

Opintojaksolla käydään läpi kaikki ne opetussuunnitelman määräämät biologian sisällöt, jotka opiskelijoiden mielestä vaativat yhdessä kertaamista.

Biomedia lyhyt, 1 op (BI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu biologian ja lääketieteen uusimpiin tutkimustuloksiin, löydöksiin ja innovaatioihin.
- Opintojakson aikana opiskelijat saavat käsityksen siitä, mitkä ovat biotieteiden nykytutkimuksen painopistealueet ja kehityssuunnat.
- Opiskelija ymmärtää biologiaa syvällisemmin ja saa mahdollisesti hyötyä yo-kirjoituksiin. Opiskelija laajentaa käsitystään biologiasta tieteenalana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tunneilla käydään läpi ajankohtaisia aiheita hyödyntäen pääasiassa sanomalehtien tiedepalstoja ja verkkouutisia. Esimerkkejä mahdollisista aiheista: kantasoluhoidot,

bioteknologiset ja lääketieteelliset innovaatiot, perinnölliset ominaisuudet, ravinnontuotanto, ympäristömyrkyt, luonnonsuojelu, ekosysteemipalvelut, ilmastonmuutos yms.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee muiden opiskelijoiden kanssa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti ajankohtaisiin ympäristöaiheisiin artikkeleihin

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy siihen, miten luonnontieteiden tutkimustuloksia julkaistaan ja käsitellään mediassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI08 suoritus 1 op:n laajuisena.

Opintojakso on tarkoitettu kaikille opiskelijoille. Opintojaksolla käydään läpi ajankohtaisia aiheita hyödyntäen pääasiassa sanomalehtien tiedepalstoja ja verkkouutisia. Esimerkkejä mahdollisista aiheista: kantasoluhoidot, bioteknologiset innovaatiot, perinnölliset ominaisuudet, ravinnontuotanto, ympäristömyrkyt, luonnonsuojelu, ekosysteemipalvelut, ilmastonmuutos yms. Myös opiskelijoiden kiinnostuksenkohteet huomioidaan sisältöjä valittaessa. Opintojakson aikana on mahdollisuus tehdä vierailukäyntejä esim. museoihin. Tunneilla tutkitaan uutisia monin eri tavoin: opettajajohtoisesti, yhdessä keskustellen ja opiskelijoiden muodostamissa pienryhmissä. Lisäksi voidaan tehdä pienimuotoisia ryhmätöitä ja esitelmiä. Opintojakson aikana opiskelijat saavat käsityksen siitä, mitkä ovat biotieteiden nykytutkimuksen painopistealueet ja kehityssuunnat. Opiskelija ymmärtää biologiaa syvällisemmin ja saa mahdollisesti hyötyä yo-kirjoituksiin. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista tunneille osallistumista ja tuntitehtävien tekemistä.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.1. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistisyhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä.

Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä ***monitieteelliseen*** *ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistisyhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista.***

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- *Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen*

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä Ihmiskunnan muutoksia*
- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *Pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy luonnon ja yhteiskunnan välisiin vuorovaikutuksiin

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy erilaisiin yhteiskunnallisiin toimintatapoihin

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy kestävän kehityksen periaatteisiin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tarkastelee aiheita sekä luonnontieteiden että yhteiskunnallisten tieteiden viitekehyksistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- *Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen*

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy luonnonvarojen kestävän hyväksikäytön mahdollisuuksiin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tarkastelee aihetta eri luonnontieteen aloja hyödyntäen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- *Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen*

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*

- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö*
- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *Teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *Globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy yhteiskunnan toimintaan laajasti

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija perehtyy yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen ja globalisaation erilaisiin vaikutuksiin

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy erilaisiin yhteiskunnallisiin toimintatapoihin

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy kestävän kehityksen periaatteisiin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tarkastelee aihetta sekä luonnontieteiden että yhteiskuntatieteiden viitekehyksistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- *Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen*

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*

- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy erilaisten hallinnollisten päätösten vaikutuksiin yhteiskunnassa

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa käsityksen siitä miten omilla toimilla voi vaikuttaa yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää sekä luonnontieteellistä että yhteiskuntatieteellistä lähestymistapaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia (joka sisältää laaja-alaisen osaamisen arvioinnin) tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Maantieteen kertaus, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa maantieteen opintojaksojen keskeiset asiasisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maantieteen opintojaksojen (1–4) keskeiset asiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **yhteiskunnallinen osaaminen**

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **globaali- ja kulttuuriosaaminen**

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **eettisyys ja ympäristöosaaminen**

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **monitieteinen ja luova osaaminen.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.
- Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.
- Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.
- Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

Maantieteen kertaus intensiivi, 1 op (GE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa maantieteen opintojaksojen keskeiset asiasisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maantieteen opintojaksojen (1–4) keskeiset asiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **yhteiskunnallinen osaaminen**

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **globaali- ja kulttuuriosaaminen**

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **eettisyys ja ympäristöosaaminen**

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kertaa maantieteen aineistoja, joissa painottuu **monitieteinen ja luova osaaminen.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.
- Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.
- Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.
- Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE05 suoritus 1 op:n laajuisena.

7.2. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää

yhteiskunnallista osaamista *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta.

Fysiikan opetus tukee näin eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista

ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. Monitieteinen ja luova osaaminen saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*

- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan pakolliset opinnot, 2 op (FY01+FY02)

Opintojakson moduulit

- *Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen*
- *Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen*

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*

- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*
- *Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta*
- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutetaan ryhmä- tai parityöskentelynä kokeellisia mittauksia ja niistä tehtäviä raportteja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään fysiikan mallien yhteyttä arkielämään ja ammatilliseen osaamiseen. Pohditaan mittaustiedon luotettavuutta, jolla on selkeä yhteys myös siihen, miten mittaustuloksia voidaan käyttää osana yhteiskunnallista päätöksentekoa. Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskuntaa luonnontieteellisestä näkökulmasta. Opetuksessa voidaan tutustua ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan, joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, raaka-aineiden riittävyyttä, kiertotaloutta tai vesitaloutta

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan fysiikkaan esimerkkinä luonnontieteistä. Opintojaksossa tehdään tutkimuksia, joissa opiskelija suunnittelee tutkimuksia käsiteltyjen mallien pohjalta. Luovaa osaamista vaaditaan tutkimuksen suunnittelussa, havaintojen teossa ja sovellettaessa tuloksia haluttujen suureiden selvittämiseksi. Monitieteisen osaamisen ja monilukutaidon kehittymistä tuetaan käyttämällä opetuksessa videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kestävän kehityksen luonnontieteellisen perustan ja oppii punnitsemaan valintojensa seurauksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeellisten töiden raporteilla, päättökokeella, opiskelijan käytännön työskentelyllä, tuntiaktiivisuudella tai näiden erilaisilla yhdistelmillä.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden täyttymistä arvioidaan opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan kokeellista työskentelyä, tehtäviä raportteja sekä perustavien menetelmien osaamista.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- *Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen*

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *Lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Lämmön ja lämmön siirtymisen opiskelu auttaa ymmärtämään mm. talojen eristämisen tärkeyttä energian säästämisen kannalta. Opintojakso myös syventää moduulissa FY2 käsiteltyjä energian tuotantotapoja luoden parempaa ymmärrystä myös ympäristöystävällisen energian ja erityisesti lämmöntuotannon kannalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Energian käsitteen laajempi ymmärtäminen ja syventäminen antaa opiskelijalle hyvät valmiudet osallistua energiapoliittiseen keskusteluun faktapohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- *Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen*

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Koko opintojakso perustuu vuorovaikutuksen tutkimiseen. **Vuorovaikutusosaamista** opiskelija kehittää opintojaksolla luonnontieteiden ohella myös haastamalla itseään kysymään apua ja auttamaan opiskelijatovereita selvästi vaikeutuvien matemaattisten haasteiden parissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään samoja ilmiöitä monesta eri näkökulmasta. Opiskelija oppii ratkaiseman samantapaisen ongelman monella eri tapaa ja harjoittaa näin luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- *Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen*

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*

- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään yhtenä keskeisenä teemana ääneen. Erityisesti seisova aalto yhdistetään musiikkiin soitinten toimintaperiaatteen oppimisen kautta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään äänen intensiteettitasoa, joka tukee opiskelijan ymmärrystä terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä lisäämällä ymmärrystä voimakkaiden äänten haitoista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Soittimet ovat mitä suurelta osin myös kulttuuria ja soitinten toimintaperiaate on globaali. Lisäksi globaalia näkemystä tuo opintojaksolla käsitelty gravitaatiolaki, jonka avulla opimme ymmärtämään oman planeettamme ainutlaatuisuutta ja yhteisen käytettävissä olevan tilamme rajallisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- *Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen*

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Aurinkokennon toimintaperiaate syventää edelleen energialähteiden osaamista, mikä luo valmiuksia opiskelijalle osallistua energialähteitä koskevaan päätöksentekoon. Opiskelija oppii myös ymmärtämään laitteen sähkötehon ja energiankulutuksen välistä yhteyttä ja näin säästämään sähköä.

Hyvinvointiosaaminen

Sähköturvallisuus tuo fysiikan arjen tasolle ja parantaa opiskelijoiden ymmärrystä kodin sähköverkon toiminnasta luoden mielenrauhaa sähkölaitteiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Sähkömagnetismi, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- *Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen*

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Generaattorin toimintaperiaatteen ja sähköverkon rakenteen ymmärtäminen parantaa opiskelijan valmiuksia osallistua energiapoliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt korostavat tarkan ja täsmällisen kirjoitustaidon merkitystä. Opintojaksolla käsitellään myös lukuisia laitteita, joita sovelletaan monella muulla tieteenalalla ja yhteiskunnassa (esimerkiksi massaspektrometri, valokuitu ja mikrofoni)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- *Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen*

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *Hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*

- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Atomifysiikka yhdistää lukion kemiassa käsiteltyä atomimallia voimakkaasti valon hiukkasmalliin ja sähkö- ja magneettikenttiin. Opiskelija perehtyy laajemminkin luonnontieteen murrokseen ja nykytilaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiudet ymmärtää kasvihuoneilmiön ja ilmastonmuutoksen laajemmin kuin aiemmilla kursseilla. Opiskelija tutustuu uusiin teknologisiin innovaatioihin, jotka antavat yhteiskunnassa valmiuksia tehdä eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Fysiikan kokonaiskuva, 2 op (FY09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija palauttaa mieleen fysiikan keskeisiä osa-alueita
- opiskelija muodostaa kokonaiskuvan fysiikasta luonnontieteenä
- opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen rakenteeseen ja saa hyvät valmiudet opiskella kokeessa vaadittavat kokonaisuudet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskokeen rakenne
- keskeiset luonnonlait ja niiden soveltaminen erilaisissa tilanteissa
- eri opintojaksojen aihepiirejä yhdistävät kokonaisuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu luovassa ongelmanratkaisussa ja oppii yhdistelemään fysiikan eri osa-alueita toisiinsa. Opiskelija oppii lähestymään monimutkaisiakin ongelmia fysikaalisesta tulokulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää valmiuksiaan käsitellä yhteiskunnan infrastruktuurin ja luonnon tärkeitä kysymyksiä (energia, sähkönsiirto, ilmastonmuutos, maailmankaikkeus).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi (mukaan lukien laaja-alaisen osaamisen arviointi) voi koostua esimerkiksi seuraavista osa-alueista opettajan opintojakson alkaessa määrittelemällä tavalla:

- harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- Projektitehtävät
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Tähtitiede, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu maailmankaikkeuden rakenteeseen
- opiskelija tutustuu tähtitaivaaseen ja tekee havaintoja tähtitaivaalta itsenäisesti
- opiskelija tutustuu keinoihin tutkia maailmankaikkeutta
- opiskelija tutustuu ajantasaiseen tutkimustietoon maailmankaikkeudesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tähtitaivas
- maailmankaikkeuden rakenne
- kosmologian perusteet ja suhteellisuusteoria
- kaukoputket ja avaruuslennot tiedonhankinnan keinoina
- elämän synty ja etsintä Maan ulkopuolelta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu tähtitieteeseen fysiikan näkökulman ohella filosofisesta, biologisesta ja kemiallisesta näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjaantuu englannin kielen taidossa tutustuessaan tietoon, josta kaikki ei ole saatavilla suomen kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkintä perustuu läsnäoloon ja annettujen tehtävien, joihin voi kuulua koulussa ja kotona tehtäviä töitä, tekeminen.

Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.3. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja

selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee hyvinvointiosaamisen tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja monitieteistä osaamista tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä luova osaaminen näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen, että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*

- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemian pakolliset opinnot, 2 op (KE01+KE02)

Opintojakson moduulit

- *Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen*
- *Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen*

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- perehtyy kemiassa käytettävään suure- ja yksikköjärjestelmään
- perehtyy luonnontieteellisen menetelmään
- tutustuu yhteiskuntaan luonnontieteiden näkökulmasta
- ymmärtää kestävän kehityksen luonnontieteellisen perustan.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla toteutetaan ryhmä- tai parityöskentelynä kokeellisia mittauksia ja niistä tehtäviä raportteja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään fysiikan ja kemian mallien yhteyttä arkielämään ja ammatilliseen osaamiseen. Pohditaan mittaustiedon luotettavuutta, jolla on selkeä yhteys myös siihen, miten mittaustuloksia voidaan käyttää osana yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskuntaa luonnontieteellisestä näkökulmasta. Opetuksessa voidaan tutustua ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan, joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, raaka-aineiden riittävyyttä, kiertotaloutta tai vesitaloutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan fysiikkaan ja kemiaan kahtena esimerkkinä luonnontieteistä. Opiskelija tutustuu fysiikan ja kemian eroihin ja yhtäläisyyksiin tavassa tutkia luontoa. Opintojaksossa tehdään tutkimuksia, joissa opiskelija suunnittelee tutkimuksia käsiteltyjen mallien pohjalta. Luovaa osaamista vaaditaan tutkimuksen suunnittelussa, havaintojen teossa ja sovellettaessa tuloksia haluttujen suureiden selvittämiseksi.

Aineen rakenteen eri malleihin tutustuminen johdattaa opiskelijan luonnontieteellisen tiedon kehittymiseen (esimerkiksi atomimallit, hiilen allotropia). Monitieteisen osaamisen ja monilukutaidon kehittymistä tuetaan käyttämällä opetuksessa videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia. Aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti, tutkimuksen suunnittelu ja tutkitun tiedon käyttäminen edistävät luovan ajattelun kehittymistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä tutkittuun tietoon perustuen. Esimerkkejä arjen aineista voivat olla kemikaalit, elintarvikkeet, lääkeaineet ja puhdistusaineet. Hyvinvointiosaamiseen kuuluu turvallisuus, joka ilmenee kokeellisten töiden suunnittelussa ja toteutuksessa työturvallisuusnäkökulmien huomioimisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kestävän kehityksen luonnontieteellisen perustan ja oppii punnitsemaan valintojensa seurauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, että luonnontieteiden avulla teknologisoitunut yhteiskunta vaikuttaa maailmanlaajuisesti ympäristöön raaka-aineiden käytön ja energiantuotannon kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden täyttymistä arvioidaan opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan kokeellista työskentelyä, tehtäviä raportteja sekä perustavien menetelmien osaamista.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeellisten töiden raporteilla, päättökokeella, opiskelijan käytännön työskentelyllä, tuntiaktiivisuudella tai näiden erilaisiin yhdistelmillä.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- *Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen*

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustuttuaan arjen- ja elinympäristön aineisiin, saa opiskelija hyvää **yhteiskunnallista osaamista** ja kykyä osallistua yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Liuosten valmistuksen ja pitoisuuden määrityksen opittuaan, on opiskelija saanut taitoja **monitieteiseen** ajatteluun. **Luovaa** osaamista saadaan mm. yhdisteiden rakenteita tutkittaessa ja laskennallisesti kaavoja määriteltäessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hiiliyhdisteiden kemia on myös kansainvälistä (esim. molekyyli- ja rakennekaavat sekä reaktioiden esittäminen). Hiiliyhdisteiden käyttö etuineen ja haittoineen koskettaa kaikkia maanosia ja kulttuureita, joten hiilen yhdisteisiin perehtyminen lisää opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, kokeellisten töiden raportteihin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen.

Hyvinvointiosaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä tai kokeellisella työskentelyllä ja niihin kuuluvilla raporteilla.

Liuosten valmistuksesta (ja laimentamisesta) tehtävä kokeellinen työ ja siihen kuuluva raportti ovat osa arviointia. Hiilen yhdisteiden rakenteita määritetään piirtämällä ja laskemalla erilaisien ohjelmien avulla ja nämä tehtävät ovat mukana arvioinnissa.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- *Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen*

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*

- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Reaktioiden saannon tutkiminen liitettäessä ympäristöajatteluun tuottaa opiskelijalle mahdollisuuden **ympäristöosaamisen** kehittämiseen. Elinkaariajattelua harjoitellaan polymeerejä käsiteltäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellinen työskentely, raporttien ja tiedonhakutehtävien tekeminen pari- ja ryhmätyöskentelynä kehittää ja vahvistaa **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemiallisten reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat **luovan** ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, kokeellisten töiden raportteihin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen.

Monitieteistä ja luovaa osaamista sekä vuorovaikutusosaamista arvioidaan esimerkiksi aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä tai kokeellisella työskentelyllä ja niihin kuuluvilla raporteilla.

Arvioinnin perusteet ilmoitetaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- *Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen*

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*

- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja*

Hessin lain avulla

- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärrys sähkökemian hyödyntämistavoista nyky-yhteiskunnassa kehittää yhteiskunnallisia taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa. Opetuksessa esitellään Suomen kaivos- ja metalliteollisuutta pohtien sen hyötyjä ja toisaalta ympäristövaikutuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Havaintojen ja laskennallisten osoitusten kautta opiskelija voi ymmärtää, kuinka energian muutokset kemiallisissa reaktioissa voidaan hyödyntää uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, kokeellisten töiden raportteihin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen.

Yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyys ja ympäristöosaamista arvioidaan esimerkiksi aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä tai kokeellisella työskentelyllä ja niihin kuuluvilla raporteilla.

Arvioinnin perusteet ilmoitetaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- *Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen*

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja –prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happoemästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaamista vahvistetaan esimerkiksi tarkastelemalla hiilidioksidin pitoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ilmassa ja vedessä. Lisäksi voidaan tarkastella happamoitumisen syitä ja seurauksia

sekä sen vähentämistä (typen ja rikin oksidit, neutralointi sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti). Syventyvällä ymmärryksellä ja kestävillä ympäristöteoilla voidaan vaikuttaa ekosysteemin hyvinvointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan esimerkiksi tutustumalla jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuuteen, jolloin opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, kokeellisten töiden raportteihin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen.

Hyvinvointiosaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä tai kokeellisella työskentelyllä ja niihin kuuluvilla raporteilla.

Arvioinnista kerrotaan tarkemmin opintojakson alussa.

Kemian kertaus 1, 1 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kertausta kemian ylioppilaskokeeseen. Osassa 1 painotus moduulien 1-5 sisällöissä ja osassa 2 moduulin 6 sisällössä sekä kokonaisuuksien kertaamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskitytään moduulien 1–5 kertaamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy tarkemmin mm. kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija oppii tarkemmin ymmärtämään kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan tehtävien, tutkimusraporttien ja itsearvioinnin avulla. Myös tuntitestit ja päättökoe/preliminäärikoe voidaan ottaa mukaan arviointiin.

Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan mm. mittausdatan käsittelytaidoilla ja simulaatioiden tulkintaharjoituksilla.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kemian sovelluksiin liittyvien tehtävien kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulien 1–5 sisältöjen kertausta, jolla valmistaudutaan kemian ylioppilaskokeeseen ja pääsykokeisiin.

Kemian kertaus 2, 1 op (KE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan KE1-6 moduulien sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskitytään KE6-moduulin kertaamiseen sekä ylioppilaskoetyyppisten laajojen kokonaisuuksien hallintaa moduulien KE1-6 osalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy tarkemmin mm. kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija oppii tarkemmin ymmärtämään kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu tehtävien ja loppukokeen avulla. Loppukokeena pyritään järjestämään sisällöltään kemian ylioppilaskoetta vastaava preliminäärikoe.

Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan mm. mittausdatan käsittelytaidoilla ja simulaatioiden tulkintaharjoituksilla.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kemian sovelluksiin liittyvien tehtävien kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistaudutaan kemian ylioppilaskokeeseen sekä pääsykokeisiin.

Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tie lääketietelliseen, 2 op (TO02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaa kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksiensa yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan

luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** sekä kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajatteluja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajatteluja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa** osaamista vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille.*

Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- *Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen*

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson ydinsisältöihin kuuluvien päättelyn ja argumentaation taitojen opiskelu ja harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti kehittävät opiskelijan edellytyksiä toimia demokraattisen yhteiskunnan kansalaisena, tehdä rationaalisia yhteiskunnallisia valintoja sekä osallistua yhteiskunnassa käytävään keskusteluun. Tieteenfilosofian peruskäsityksiin tutustuminen edistää opiskelijan kykyä ymmärtää länsimaisten nyky-yhteiskuntien tiedeperustaisuutta sekä tunnistaa tieteen nimissä esitettyjä epätieteellisiä oppeja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista opiskellaan opintojaksossa ennen muuta perehtymällä pätevän päättelyn ehtoihin sekä harjoittelemalla käsitteellistä analyysia ja vakuuttavaa suullista ja kirjallista argumentointia. Opintojakso kehittää kriittistä ja dialogista asennetta sekä kykyä ymmärtää ja arvioida rationaalisesti omien ja toisten esittämien käsitysten perusteita. Filosofiaan luontevasti kuuluvat oppituntikeskustelut ja väittelyt sekä työmuodoista pienryhmä- ja parityöskentely edellyttävät ja kehittävät **vuorovaikutusosaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso luo valmiuksia arvioida kriittisesti ja perustella rationaalisesti elämäntavoista, arvoista ja ympäristöstä esitettyjä väitteitä ja käsityksiä sekä halua ja kykyä osallistua globaaleista ympäristöongelmista käytävään keskusteluun.

Hyvinvointiosaaminen

Bertrand Russellin mukaan filosofia opettaa elämään epävarmuudessa antautumatta epäröinnin lamaamaksi. Opintojakso synnyttää **hyvinvointiosaamista** luodessaan tiedollisia ja argumentatiivisia välineitä jäsentää ja arvioida nykyihmistä pommittavaa vaatimus- ja informaatiotulvaa. Opintojakso kehittää kykyä ja halua pohtia hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien väitteiden ja käsitysten tieteellistä perustaa sekä tunnistaa opit ja hoitomuodot, joilta tällainen perusta puuttuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan filosofian perinteeseen, joka on keskeinen osa länsimaisen kulttuurin perustaa, joten se syventää **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Ajattelun ja argumentaation taitoihin tutustuminen kehittää lisäksi opiskelijan valmiuksia arvioida kriittisesti ja dialogisesti länsimaisesta kulttuurista poikkeavien todellisuus-, ihmis- ja yhteiskuntakäsitysten perusteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieteen ja eri tieteenalojen filosofisten perusteiden opiskelu opintojaksossa tukee suoraan **monitieteistä** osaamista. Opintojaksossa tutustutaan sovinnaista ajattelua problematisoiviin filosofisiin kysymyksiin, argumentteihin ja ajatuskokeisiin sekä rohkaistaan opiskelijoita kehittelemään ja esittämään sellaisia myös itse, mikä edistää **luovaa** osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja laaja-alaista osaamista voidaan opintojaksossa arvioida jatkuvan näytön sekä kokeen tai jonkin muun kokoavan kirjallisen tuotoksen, kuten oppimispäiväkirjan, blogin tai esseen, avulla. Jatkuvan näytön arviointikohteita voivat olla osallistuminen oppituntikeskusteluihin sekä kirjallisten tai suullisten yksilö- tai ryhmätehtävien tekeminen oppitunneilla tai kotona.

Arviointipalautetta jatkuvasta näytöstä voidaan antaa opintojakson aikana suullisesti tai kirjallisesti. Dialogisuus kuuluu filosofian ytimeen, joten eräänä arviointikohteena voi olla opiskelijan halukkuus osallistua keskusteluun oppitunneilla, esittää kysymyksiä ja vastata niihin. Opiskelijoille voidaan antaa myös vapaaehtoisia kirjallisia tehtäviä, joiden avulla he voivat osoittaa kiinnostustaan filosofiseen asenteeseen ja pohdintaan. Koe voidaan järjestää opintojakson lopussa tai muuna ajankohtana opintojakson aikana. Kokeita voidaan järjestää opintojaksossa myös useampi kuin yksi. Opintojakson arvosana muodostuu jatkuvan näytön arvioinnin perusteella tai jatkuvan näytön arvioinnin ja kokeen tai jonkun muun kokoavan kirjallisen tuotoksen arvosanan perusteella. Opintojakson arvioinnissa on mahdollista hyödyntää myös opiskelijan itsearviointia ja opiskelijoiden vertaisarviointia.

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- *Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen*

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa pohdittavat moraaliset arvot ja normit sekä niihin liittyvät kysymykset ja ongelmat kumpuavat viime kädessä ihmisten yhteiselämästä. Moraaliset normit ovat yhteiskunnan säännöistä tärkeimpiä ja moraaliset arvot määrittävät yhteiskunnan ja sen kansalaisten elämäntapoja. Niiden luonteen ja niihin liittyvien kysymysten tunteminen edistää yksilön omaa eettistä harkintakykyä ja hyvää kansalaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja moraalisuuden luonne sekä ympäristöetiikan kysymykset ovat filosofisen etiikan ytimessä ja mainitaan suoraan opintojakson sisällöissä ja tavoitteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Oikeaan ja väärään, hyvään ja pahaan liittyvät eettiset kysymykset, joita opintojaksossa käsitellään, ovat ihmisten tärkeimpiä keskustelunaiheita. Filosofiseen etiikkaa perehtyminen tarjoaa käsitteellisiä ja maailmankatsomuksellisia välineitä osallistua näihin keskusteluihin ja perustella rationaalisesti omia moraalisia valintoja ja kantoja. Filosofiaan luontevasti kuuluvat oppintuntikeskustelut ja väittelyt sekä työmuodoista pienryhmä- ja parityöskentely edellyttävät ja kehittävät **vuorovaikutusosaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisten käsitysten ja tapojen kulttuurinen kirjo sekä tästä nouseva kysymys objektiivisten ja yleispätevien arvojen ja normien olemassaolosta on erän opintojakson keskeisistä teemoista. Siihen perehtyessään opiskelija kehittää valmiuksiaan arvioida vieraiden kulttuurien moraalisia käsityksiä globaalistuvassa maailmassa sekä kykyään suhtautua niihin filosofisella asenteella sortumatta hampaattomaan kaiken suvaitsemiseen tai dogmaattiseen suvaitsemattomuuteen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluvat kysymykset oikeasta elämäntavasta, hyvästä elämästä ja onnellisuudesta. Tutustuessaan filosofien erilaisiin näkemyksiin näistä opiskelija saa ymmärrysvälineitä ja perusteita pohtia omaa hyvinvointiaan ja omia elämäntapavalintojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moraaliset kysymykset ja ongelmat eivät sinällään ole tieteellisiä, mutta tieteellisellä tiedolla voi merkitystä niiden pohtimisessa. Tieteen etiikka on itsessään eräs soveltavan etiikan haara, ja moniin nykyisiin tieteenaloihin, kuten geeniteknologiaan, liittyy aivan erityisiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Näihin tutustuminen edistää monitieteistä osaamista. Soveltavan etiikan erityiskysymysten tarkastelu yleisten normatiivisten etiikan teorioiden, kuten velvollisuusetiikan tai utilitarismin, näkökulmasta puolestaan vaatii ja kasvattaa luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja laaja-alaista osaamista voidaan opintojaksossa arvioida jatkuvan näytön sekä kokeen tai jonkin muun kokoavan kirjallisen tuotoksen, kuten oppimispäiväkirjan, blogin tai esseen, avulla. Jatkuvan näytön arviointikohteita voivat olla osallistuminen oppituntikeskusteluihin sekä kirjallisten tai suullisten yksilö- tai ryhmätehtävien tekeminen oppitunneilla tai kotona.

Arviointipalautetta jatkuvasta näytöstä voidaan antaa opintojakson aikana suullisesti tai kirjallisesti. Dialogisuus kuuluu filosofian ytimeen, joten eräänä arviointikohteena voi olla opiskelijan halukkuus osallistua keskusteluun oppitunneilla, esittää kysymyksiä ja vastata niihin. Opiskelijoille voidaan antaa myös vapaaehtoisia kirjallisia tehtäviä, joiden avulla he voivat osoittaa kiinnostustaan filosofiseen asenteeseen ja pohdintaan. Koe voidaan järjestää opintojakson lopussa tai muuna ajankohtana opintojakson aikana. Kokeita voidaan järjestää opintojaksossa myös useampi kuin yksi. Opintojakson arvosana muodostuu jatkuvan näytön arvioinnin perusteella tai jatkuvan näytön arvioinnin ja kokeen tai jonkun muun kokoavan kirjallisen tuotoksen arvosanan perusteella. Opintojakson arvioinnissa on mahdollista hyödyntää myös opiskelijan itsearviointia ja opiskelijoiden vertaisarviointia.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- *Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen*

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

300

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yhteiskuntien filosofisia perusteita ja yhteiskuntiin liittyviä filosofisia kysymyksiä. argumentteja ja teorioita, joten **yhteiskunnallista osaamista** tukevat tavalla tai toisella kaikki opintojakson opetussuunnitelmassa mainitut tavoitteet ja sisällöt. Lisäksi opintojakso kannustaa ja motivoi opiskelijoita osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisten yhteiskuntamuotojen ja -ihanteiden filosofisiin perusteisiin perehtyminen tarjoaa käsitteellisiä viitekehyksiä hahmottaa ja arvioida yhtyeiskuntien välisiä eroja, kuten vaikkapa eroja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja Yhdysvaltain liberalistisen yhteiskuntamallin välillä.

Myös kansainvälisen yhteisön toimintaan liittyviin globaalin oikeudenmukaisuuden kysymyksiin tutustuminen edistää **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskuntafilosofiassa pohditaan yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä, kuten varallisuus- ja tuloerojen eettistä oikeutusta, sekä etiikkaankin kiinteästi liittyvien oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon käsitteitä. Opintojakson sisällöissä mainittu ympäristöongelmien pohdinta yksilön, yhteiskunnan ja kansainvälisen yhteisön valintojen näkökulmasta kehittää sekä **eettisyyttä että ympäristöosaamista**.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustuessaan liberalismin, sosialismin ja muiden länsimaiseen yleissivistykseen ja poliittiseen keskustelukulttuuriin kuuluvien peruskäsitteiden sisältöihin sekä erilaisten yhteiskunnallisten näkemysten perusteluihin opiskelija kehittää valmiuksiaan osallistua itse keskusteluun ja vaikuttaa muihin. Filosofiaan luontevasti kuuluvat oppituntikeskustelut ja väittelyt sekä työmuodoista pienryhmä- ja parityöskentely edellyttävät ja kehittävät **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu liberalismin yövartijavaltion, sosiaaliliberalismin hyvinvointivaltion tai vaikkapa sosialismin kaltaisiin yrityksiin kehitellä teoreettinen perusta yhteiskunnalle, jossa kansalainen voi hyvin. Tulo- ja varallisuuserojen, yksilön vapauden määrän sekä poliittisen vallan jakautumisen ja kansalaisten poliittisten vaikutusmahdollisuuksien pohtiminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman hyvinvointinsa yhteiskunnallisia puitteita,

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson kysymykset ovat kiinteässä yhteydessä yhteiskuntatieteisiin, kuten sosiologiaan, valtio-oppiin ja taloustieteisiin, sekä historiatieteeseen, jonka tutkimustietoa ihmiskunnan erilaisista yhteiskuntamuodoista sekä poliittisista ilmiöistä ja aatteista voidaan soveltaa luovasti myös yhteiskuntafilosofisessa argumentaatiossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja laaja-alaista osaamista voidaan opintojaksossa arvioida jatkuvan näytön sekä kokeen tai jonkin muun kokoavan kirjallisen tuotoksen, kuten oppimispäiväkirjan, blogin tai esseen, avulla. Jatkuvan näytön arviointikohteita voivat olla osallistuminen oppituntikeskusteluihin sekä kirjallisten tai suullisten yksilö- tai ryhmätehtävien tekeminen oppitunneilla tai kotona. Arviointipalautetta jatkuvasta näytöstä voidaan antaa opintojakson aikana suullisesti tai kirjallisesti. Dialogisuus kuuluu filosofian ytimeen, joten eräänä arviointikohteena voi olla opiskelijan halukkuus osallistua keskusteluun oppitunneilla, esittää kysymyksiä ja vastata niihin. Opiskelijoille voidaan antaa myös vapaaehtoisia kirjallisia tehtäviä, joiden avulla he voivat osoittaa kiinnostustaan filosofiseen asenteeseen ja pohdintaan. Koe voidaan järjestää opintojakson lopussa tai muuna ajankohtana opintojakson aikana. Kokeita voidaan järjestää opintojaksossa myös useampi kuin yksi. Opintojakson arvosana muodostuu jatkuvan näytön arvioinnin perusteella tai jatkuvan näytön arvioinnin ja kokeen tai jonkun muun kokoavan kirjallisen tuotoksen arvosanan perusteella. Opintojakson arvioinnissa on mahdollista hyödyntää myös opiskelijan itsearviointia ja opiskelijoiden vertaisarviointia.

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- *Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen*

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*

- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tieteelliseen tutkimukseen, päättelyyn ja selittämiseen perehtyminen sekä totuuteen, tiedolliseen oikeutukseen ja varmuuteen liittyvien filosofisten kysymysten pohdinta kehittää kykyä arvioida yhteiskunnallisessa keskustelussa ja mediajulkaisuissa esitettyjen väitteiden totuusarvoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnontieteiden ja ihmistieteiden tutkimusmenetelmiin ja selittämismalleihin sekä niiden välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin tutustuminen kehittää suoraan opiskelijan monitieteistä ymmärrystä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso syventää ja laajentaa opiskelijan käsityksiä tieteen ja tieteellisen asiantuntemuksen merkityksestä länsimaisen kulttuurin voimatekijänä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija perehtyy tieteen etiikkaan. Lisäksi tutustuminen tieteellisen päättelyn ja selittämisen luonteeseen kehittää kykyä arvioida ympäristöä ja luontoa koskevien väittämien todenperäisyyttä sekä valmiutta perustella ympäristöeettisiä valintoja tieteellisellä tiedolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Ihmisten välisen vuorovaikutuksen keskeisin väline on kieli ja käsitteet. Kielen ja käsitteiden olemistavan sekä kielellisten väittämien ja todellisuuden välisten suhteiden filosofinen pohtiminen kirkastaa opiskelijan näkemyksiä kielen roolista ihmisen välisen kommunikaation ja tiedollisen viestinnän välineenä. Filosofiaan luontevasti kuuluvat oppituntikeskustelut ja väittelyt sekä työmuodoista pienryhmä- ja parityöskentely edellyttävät ja kehittävät vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Totuuteen, tiedolliseen oikeuttamiseen sekä tieteellisen tiedon ja tutkimuksen luotettavuuteen liittyvä filosofinen pohdinta kehittää opiskelijan kykyä arvioida terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä väitteitä ja oppeja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja laaja-alaista osaamista voidaan opintojaksossa arvioida jatkuvan näytön sekä kokeen tai jonkin muun kokoavan kirjallisen tuotoksen, kuten oppimispäiväkirjan, blogin tai esseen, avulla. Jatkuvan näytön arviointikohteita voivat olla osallistuminen oppituntikeskusteluihin sekä kirjallisten tai suullisten yksilö- tai ryhmätehtävien tekeminen oppitunneilla tai kotona. Arviointipalautetta jatkuvasta näytöstä voidaan antaa opintojakson aikana suullisesti tai kirjallisesti. Dialogisuus kuuluu filosofian ytimeen, joten eräänä arviointikohteena voi olla opiskelijan halukkuus osallistua keskusteluun oppitunneilla, esittää kysymyksiä ja vastata niihin. Opiskelijoille voidaan antaa myös vapaaehtoisia kirjallisia tehtäviä, joiden avulla he voivat osoittaa kiinnostustaan filosofiseen asenteeseen ja pohdintaan. Koe voidaan järjestää opintojakson lopussa tai muuna ajankohtana opintojakson aikana. Kokeita voidaan järjestää opintojaksossa myös useampi kuin yksi. Opintojakson arvosana muodostuu jatkuvan näytön arvioinnin perusteella tai jatkuvan näytön arvioinnin ja kokeen tai jonkun muun kokoavan kirjallisen tuotoksen arvosanan perusteella. Opintojakson arvioinnissa on mahdollista hyödyntää myös opiskelijan itsearviointia ja opiskelijoiden vertaisarviointia.

Filosofian yo-kokeeseen valmistautuminen, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijoita filosofian yo-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan filosofian opintojaksojen FI1-FI4 sisältöjä sekä harjoitellaan hyvän filosofian yo-vastauksen kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Vuorovaikutusosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Hyvinvointiosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksyttävään suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo oppitunneilla, annettujen tehtävien tekeminen sekä preliminäärikokeeseen tai muuhun yo-kokeeseen valmistavaan kokeeseen osallistuminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertauskurssi filosofian kirjoittajille.

Filosofian yo-kokeeseen valmistautuminen intensiivi, 1 op (FI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijoita filosofian yo-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan filosofian opintojaksojen FI1-FI4 sisältöjä sekä harjoitellaan hyvän filosofian yo-vastauksen kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Vuorovaikutusosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Hyvinvointiosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Samat kuin kursseissa FI1-FI4.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksyttävään suoritukseen vaaditaan aktiivinen läsnäolo oppitunneilla, annettujen tehtävien tekeminen sekä preliminäärikokeeseen tai muuhun yo-kokeeseen valmistavaan kokeeseen osallistuminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI05 suoritus 1 op:n laajuisena.

Kertauskurssi filosofian kirjoittajille.

7.5. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista.** Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien ympäristöosaamisen kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan

tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppivat ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- *Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen*

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*

- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää sosiaalisia tilanteita syvällisemmin vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto luo valmiuksia sekä intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) kehittymiselle vahvistaen siten **hyvinvointiosaamista**.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön toiminnan muovautumisen tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytketyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalia todellisuutta ja kulttuurien moninaisuutta.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien psykologinen tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

- *Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen*

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *Herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *Temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden kehityksen tarkasteluun vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää vuorovaikutussuhteiden merkitystä kehityksellisistä näkökulmista vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto luo valmiuksia sekä intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) kehityksen ymmärtämiseen vahvistaen siten **hyvinvointiosaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön kehityksen tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** vahvistamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niiden kehitystä. Nämä kehityskulut kytkeytyvät monesti myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehityspsykologian tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen syvenemiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten kehityspsykologisten ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalin todellisuuden ja kulttuurien moninaisuuden viitekehystä.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien kehityspsykologinen tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- *Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen*

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *Plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisen tiedonkäsittelyä koskeva psykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää sosiaalisten tilanteiden tiedonkäsittelyä ja tulkintaa syvällisemmin vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisen tiedonkäsittelyyn kytkeytyvien intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) ja interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) tuntemus lisää opiskelijan toimintavalmiuksia ja vahvistaa **hyvinvointiosaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön tiedonkäsittelyn ja toiminnan ohjauksen tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ihmisen tiedonkäsittelyä ja toiminnan ohjausta koskeva psykologinen tutkimustieto antaa valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytkeytyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tiedonkäsittelyn tutkimuksen tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön tiedonkäsittelyn ja hänen toimintaympäristöjensä välisten ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalia todellisuutta ja kulttuurien moninaisuutta.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien tarkastelu osana psyykkisiä toimintoja luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- *Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen*

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ihmisen tunne-elämää, motivaatiota ja psyykkistä hyvinvointia koskeva psykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää sosiaalisia tilanteita syvällisemmin vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisen tunne-elämää, motivaatiota ja psyykkistä hyvinvointia koskeva psykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista.**

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisen tunne-elämää, motivaatiota ja psyykkistä hyvinvointia koskeva psykologinen tieto luo valmiuksia sekä intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) kehittymiselle vahvistaen siten

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön tunne-elämän, motivaation ja hyvinvoinnin tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yksilön tunne-elämää, motivaatiota ja hyvinvointia koskeva psykologinen tieto antaa valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytkeytyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten, tunteisiin, motivaatioon ja mielenterveyteen kytkeytyvien ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalia todellisuutta ja kulttuurien moninaisuutta.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien tarkastelu osana psykologista toimintaa ja mielenterveyttä luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- *Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen*

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *Temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *Motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*

- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Persoonallisuuspsykologinen ja sosiaalipsykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista.**

Vuorovaikutusosaaminen

Persoonallisuuspsykologinen ja sosiaalipsykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää vuorovaikutussuhteiden moninaisia ilmiöitä syvällisemmin vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Persoonallisuuspsykologinen ja sosiaalipsykologinen tieto luo pohjaa sekä intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) taitojen monipuoliselle kehittymiselle vahvistaen siten **hyvinvointiosaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön persoonallisuuden muovautumisen tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Persoonallisuuspsykologinen ja sosiaalipsykologinen tieto antaa valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytyketyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Niin persoonallisuuden psykologina kuin sosiaalipsykologiankin tarkastelutavat ovat itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten, persoonallisuuteen ja vuorovaikutukseen kytkeytyvien ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalia todellisuutta ja kulttuurien moninaisuutta.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien persoonallisuuspsykologinen ja sosiaalipsykologinen tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Psykologian yo-kokeeseen valmistautuminen, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijoita psykologian yo-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan opintojakson PS01-PS05 sisältöjä sekä harjoitellaan hyvän psykologian yo-vastauksen kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten **yhteiskunnallista osaamista** entisestään.

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto antaa valmiuksia ymmärtää sosiaalisia tilanteita syvällisemmin vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** entisestään.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto luo valmiuksia sekä intrapsyykkisten (itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) kehittymiselle vahvistaen siten **hyvinvointiosaamista** entisestään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilön toiminnan muovautumisen tarkastelu suhteessa erilaisiin viiteryhmiin ja kulttuureihin antaa valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologinen tieto antaa entistä laajempia valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytkeytyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely vahvistaa **luovan** osaamisen kehittymistä edelleen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana globaalia todellisuutta ja kulttuurien moninaisuutta.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten monipuolien psykologinen tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Musiikkipsykologia, 3 op (MU8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Sota ja ihminen, 2 op (TO03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

7.6. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden

moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.*

Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista.*** *Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- *Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen*

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- *Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen*

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppa keskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Itsenäisen suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- *Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen*

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- *Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen*

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- *Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen*

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*

- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- *Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen*

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin

toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- valmistautuu historian ylioppilaskirjoituksiin
- Kertaa historian pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten –opintojaksojen sisältöjä sekä ryhmässä että itsenäisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käsiteltävät teemat valitaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta. Opintojaksolla harjoitellaan ylioppilaskokeen erilaisiin tehtäviin vastaamista. Opintojaksolla painotetaan myös käsitteiden hallintaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Suomi sotien jälkeen, 2 op (HI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

puuttuu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

puuttuu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksen asettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Maailma tänään, 2 op (HI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

puuttuu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

puuttuu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksen asettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Sota ja ihminen, 2 op (TO03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.7. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista.***

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä*

kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- *Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen*

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ja ymmärryksen syventyminen antaa valmiuksia yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnalliseen ymmärrykseen kuuluvat olennaisena osana yhteiskunnallisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yhteiskunnan rakenteiden ymmärryksen karttumista osana globaalia toimintaympäristöä ja kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat oman toimintaympäristön tuntemusta ja hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- *Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen*

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Talouden ilmiöiden ja mekanismien ymmärryksen syventyminen pohjaa **yhteiskunnallisen osaamisen** ja toimijuuden kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Talouden ilmiöiden ja kysymysten tarkastelu perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Talouden ilmiöiden ymmärryksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ja taloudellisten ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Talouden rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Talouden rakenteiden ja ilmiöiden tuntemukseen kuuluvat olennaisena osana yhteiskunnallisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taloustiedon olemus on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi talouden rakenteiden ja toimijoiden tuntemuksen karttumista sekä talouden globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien moninaisuutta.

Talouteen kytkeytyvien oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat talouden toimintaympäristöjen tuntemusta ja hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- *Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen*

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ja ymmärryksen syventyminen suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmista antaa valmiuksia yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Kansallisten ja ylikansallisten yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kansalliseen ja kansainväliseen yhteiskunnalliseen ymmärrykseen kuuluvat olennaisena osana yhteiskunnallisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi kansainvälisen politiikan ymmärryksen karttumista huomioiden suomalaiset, eurooppalaiset ja globaalit toimintaympäristöt sekä kulttuurien monimuotoisuuden.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten tarkastelu em. Konteksteissa luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat kansainvälisten toimintaympäristön tuntemusta ja hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- *Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen*

Tavoitteet

344

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *Varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *Työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toimintojen juridisten ulottuvuuksien ymmärtäminen luo valmiuksia **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Lakitiedon oppisisältöjen tarkastelutavat perustuvat erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan juridisten rakenteiden ja toimintojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Juridisten kysymysten tarkasteluun sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Juridiseen ymmärrykseen kuuluvat olennaisena osana oikeudellisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lakitiedon oppisisältöjen luonne on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi juridisen ymmärryksen karttumista mukaan lukien kansainväliset sopimukset ja kulttuurien monimuotoisuuden.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten tarkastelu osana juridiikkaa luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat oman toimintaympäristön oikeudellisten ulottuvuuksien tuntemusta ja hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Lakitieto II, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan oikeudellisen tiedon parissa*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *oppii vastaamaan ja tutustuu ylioppilaskokeen lakitiedon erilaisiin tehtävätyyppeihin*
- *saa tietoa ja oppii oman elämän kannalta merkittävistä oikeuksista ja velvollisuuksista.*

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käsiteltävät teemat valitaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta. Opintojakson aikana pyritään tekemään vierailuja erilaisiin teemoihin sopiviin kohteisiin, esimerkiksi käräjäoikeuteen ja ulosottolaitokseen.

Opintojakson aikana tutustutaan laajasti eri teemoja käsitteleviin lakiteksteihin. Opintojakson aikana harjoitellaan vastaamaan vanhoihin ylioppilaskokeen tehtäviin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toimintojen juridisten ulottuvuuksien ymmärtäminen luo valmiuksia **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittymiselle edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Lakitiedon oppisisältöjen tarkastelutavat perustuvat erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan juridisten rakenteiden ja toimintojen tuntemuksen syvetyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ulottuvuuksien kehittymiselle edelleen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Juridisten kysymysten tarkasteluun sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Juridiseen ymmärrykseen kuuluvat olennaisena osana oikeudellisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lakitiedon oppisisältöjen luonne on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä edelleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi juridisen ymmärryksen syvenemistä ja monipuolistumista.

Oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten syvempi tarkastelu osana juridiikkaa luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat oman toimintaympäristön oikeudellisten ulottuvuuksien yhä monipuolisempaa tuntemusta ja syvempää hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamista entisestään.

Taloustieto II, 2 op (YH06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa syvennettyä YH02:n oppisisältöjä tarvittavin osin
- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia, kiinnostuu seuraamaan niitä ja yleisesti talouden ilmiöitä
- saa tietoa sijoittamisesta ja sijoituskohteista
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- ymmärtää, mitä raha on.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käsiteltävät teemat valitaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta. Opintojakson aikana pyritään tekemään vierailuja esimerkiksi yrityksiin ja rahoituslaitoksiin. Myös koululle pyritään saamaan vierailijoita, esimerkiksi taloustieteiden opiskelijoita tai työelämässä olevia. Vierailukohteita tai vierailijoita ~~tähän mennessä on ollut~~ voivat olla esimerkiksi:

- pankki
- sijoitusyhtiö
- taloustieteen opiskelijat
- yritykset ja yrittäjät

Opintojakson aikana laaditaan esitelmä jostakin vapaavalintaisesta talouden ilmiöstä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Talouden ilmiöiden ja mekanismien ymmärryksen syventyminen pohjaa **yhteiskunnallisen osaamisen** ja toimijuuden kehittymiselle edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Talouden ilmiöiden ja kysymysten tarkastelu perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Hyvinvointiosaaminen

Talouden ilmiöiden ymmärryksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ja taloudellisten ulottuvuuksien kehittymiselle edelleen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Talouden rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle edelleen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taloustiedon olemus on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä edelleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle edelleen.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi talouden rakenteiden ja toimijoiden yhä syvällisempää tuntemusta sekä globaalin talouden ja sen kulttuuristen ulottuvuuksien monipuolisempaa hallintaa.

Talouteen kytkeytyvien oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten syvällisempi tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen arvioinnille.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat talouden toimintaympäristöjen tuntemuksen ja hallinnan monipuolistumista, vahvistaen entisestään opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (YH07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- valmistautuu yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin
- kertaa yhteiskuntaopin pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten –opintojaksojen teemoja tehokkaasti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käsiteltävät teemat valitaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta. Opintojaksolla harjoitellaan ylioppilaskokeen erilaisiin tehtäviin vastaamista. Opintojaksolla painotetaan myös käsitteiden hallintaa ja uutisten seuraamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ja ymmärryksen syventyminen antaa valmiuksia yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamiselle.**

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** yhteiskunnallisten ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnalliseen ymmärrykseen kuuluvat olennaisena osana yhteiskunnallisten kysymysten eettiset ja ekologiset ulottuvuudet. Kehittyminen näillä osaamisen alueilla luo valmiuksia **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** kehittymiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaopin luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi ohjaa opiskelijan valmistautumista yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin perustuen monimuotoiselle palautteelle, joka sisältää esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle edelleen.

Opiskelijan yhteiskunnallisen osaamisen kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yhteiskunnan rakenteiden kokonaisymmärryksen karttumista huomioiden globaalit toimintaympäristöt ja kulttuurien moninaisuuden.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja ekologisten kysymysten laaja-alainen tarkastelu luo pohjan opiskelijan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittymisen kokonaisvaltaiselle arvioinnille.

Yhdessä edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat opiskelijan oman toimintaympäristön tuntemusta ja hallintaa vahvistaen siten opiskelijan hyvinvointiosaamisen kokonaisuutta.

Tämän päivän ilmiöt maailmalla, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

7.8. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laajaalaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia*

katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuriidentiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan

antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*

- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Uskonto, taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kerrata evankelisluterilaisen uskonnon pakolliset (1–2) ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot (3–6) mahdollisimman laajasti.
- Opintojakson tavoitteena on myös saavuttaa mahdollisimman hyvä arvosana uskonnon ainereaalin kirjoituksissa, jokaisen omat kyvyt huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tarkastellaan eri uskontoja sekä uskontotieteellisiä käsitteitä
- Raamattutieto kerrataan ja eri uskontojen peruskäsitteet käydään selkeästi läpi
- Opintojakson aikana perehdytään ajankohtaisiin uskonnollisiin kysymyksiin Suomessa ja ulkomailla
- Opintojakson aikana kerrataan uskonnon (ev.lut.) oppimäärä (6 opintojaksoa) sekä käydään läpi vanhoja yo-tehtäviä uskontoon liittyen.
- Vierailukäyntejä ja asiantuntijavierailuja järjestetään opintojakson aikana opiskelijoiden toiveiden ja pyyntöjen mukaan

Uskonnon elämyskurssi, 2 op (UE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tarjota elämyksiä ja kokemuksia sekä tietoa eri uskonnoista mahdollisimman laajasti.
- Tavoitteena on että, opiskelija osaa arvioida opintojakson käytyään objektiivisesti ja ilman ennakkoluuloja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tehdään paljon vierailukäyntejä ja retkiä eri kohteisiin, lähinnä Tampereen seutukunnalla. Asiantuntijavierailuja järjestetään myös koululle.
- Vierailukäyntikohteina ovat esim. Tampereella sijaitsevat eri uskontojen pyhät paikat esim. rukoushuoneet, meditaatiokeskukset, temppelit ym.
- Opintojakson aikana pyritään myös järjestämään yksi pidempi opintoretki esim. Valamon luostariin Heinävedelle tai Pääkaupunkiseudun (Helsinki) eri kohteisiin.
- Opintojaksolla ei ole koetta vaan arviointi tapahtuu mm. oppimispäiväkirjan perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.**

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla ei ole koetta vaan arviointi tapahtuu mm. oppimispäiväkirjan perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Eksegetiikka – raamatuntutkimus ja raamatunselitysoppi, 2 op (UE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on saada hyvä ja kattava kuva Raamatun rikkaasta ja monipuolisesta sisällöstä tieteellisestä näkökulmasta. Lisäksi opintojaksolla saadaan ymmärrystä Raamatun erilaisista tulkintamalleista ja -perinteistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö muovautuu opettajan ja opiskelijoiden yhteistyönä.

- Keskiössä on Raamattu niin Vanhan testamentin kuin Uuden testamentin osalta. Tekstejä tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ja opintojaksolla tutustutaan myös erilaisiin tulkintamalleihin.
- Opintojaksolla on mahdollista tutustua myös jatko-opintomahdollisuuksiin teologian osalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja uskonnoille ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen (juutalaisuus ja kristinusko) ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle. Opintojakson luonteeseen kuuluu olennaisesti mahdollisesti eri lailla ajattelevien ihmisten dialogi elämänkatsomuksellisissa kysymyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla ei ole koetta vaan opintojakso arvioidaan oppimispäiväkirjan perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Uskonto ja politiikka, 2 op (UE10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija havaitsee uskonnon, politiikan ja yhteiskunnallisten kysymysten kietoutumisen keskenään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan laajasti eri uskontoperinteiden kietoutumista poliittisiin ja yhteiskunnallisiin teemoihin niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.
- Opintojakson sisältö muovautuu ajankohtaisten aiheiden pohjalta sekä opettajan ja opiskelijoiden yhteistyössä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontojen ja katsomusten tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri uskontojen ja katsomusten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Uskonnon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri uskontojen ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla ei ole koetta vaan opintojakso arvioidaan oppimispäiväkirjan perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Toisen katsomusaineen opintojakso, 2 op (UE12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H.

Toisen katsomusaineen opintojaksosta saatu arvosana 5–10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S. Arvosana 4 muutetaan merkinnäksi H eikä suoritusta silloin lueta opintopistekertymään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan toisessa katsomusaineessa suorittama opintojakso hyväksiluettuna omaan katsomusaineeseen.

Sota ja ihminen, 2 op (TO03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tämän päivän ilmiöt maailmalla, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.9. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille.

Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua. Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.
Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä.
Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti eettisyyden taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi, että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen

ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- *Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen*

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja –ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

• Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*

- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava.

Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- *Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen*

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*

- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- *Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen*

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- *Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen*

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*

- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomuksellisetperusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- *Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen*

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellisteknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellisteknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellisteknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*

- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elämänkatsomustiedon luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Symboliikan ja eri katsomusten ominaiset käsitteet tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisten kysymysten tarkastelu esimerkiksi ihmisyyden ja ihmisarvon näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri katsomusten ja uskontojen rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Katsomusten ja uskontojen tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elämänkatsomustiedon oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ihmisarvon, ihmisoikeuksien kuten uskonnonvapauden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voidaan myös huomioida taito perustella katsomuksellisia näkemyksiä kuvallisen, musiikillisen, liikunnallisen tai muun sellaisen ilmaisun avulla.

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia.

7.10. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista.** Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten ***yhteiskunnallista osaamista.***

Eettisyys ja ympäristöosaaminen *näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

380

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- *Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen*

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaaliskognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ohjataan käsittelemään terveyteen vaikuttavia tekijöitä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista. Näkökulma laajennetaan myös globaaliin ympäristöön. Opiskelijan huomio kiinnitetään keinoihin, joilla käsitellä nyky-yhteiskunnalle ominaista psyykkistä kuormitusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan pohtimaan asioita yhdessä ryhmän jäsenten ja myös muun lähiyhteisön kanssa. Esille tulevat erilaiset näkökulmat, joka rikastuttavat opiskelijoiden näkemystä ihmisiä yhdistävistä ja erottavista asioista ja syistä, jotka erojen takana ovat.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ohjataan tekemään havaintoja omasta ja ympäristönsä terveyden tilasta ja vertaamaan omia käytänteitään tutkimustiedon todentamiin terveyttä edistäviin tapoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija huomaa, että terveystiedolle on luonteenomaista poikkitieteellisyys eli esimerkiksi biologian, psykologian, yhteiskuntatieteiden ja lääketieteen eri osatieteiden yhteensovittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- *Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen*

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*

- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ohjataan tekemään havaintoja omasta ja ympäristönsä terveyden tilasta ja vertaamaan omia käytänteitään tutkimustiedon todentamiin terveyttä edistäviin tapoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan pohtimaan asioita yhdessä ryhmän jäsenten ja myös muun lähiyhteisön kanssa. Esille tulevat erilaiset näkökulmat, joka rikastuttavat opiskelijoiden näkemystä ihmisiä yhdistävistä ja erottavista asioista ja syistä, jotka erojen takana ovat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ohjataan käsittelemään terveyteen vaikuttavia tekijöitä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista. Näkökulma laajennetaan myös globaaliin ympäristöön. Opiskelijat oppivat keinoja, joilla käsitellä nyky-yhteiskunnalle ominaista psyykkistä kuormitusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ohjataan pohtimaan terveyteen liittyvien arvojensa eettisyyttä.

Opiskelija ymmärtää ympäristön merkityksen terveyden säätelijänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ohjataan pohtimaan terveyttä osana globaalia kestävää elämäntapaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- *Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen*

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ohjataan oppimaan terveydenhuollon historiallinen kehitys ja näkemään, että sosiaalija terveysjärjestelmä ovat alati kehitettävä systeemi, jolla suomalaisten terveyseroja saataisiin kavennettua ja terveyttä laaja-alaisesti lisättyä koko väestössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii suomalaisen terveydenhuollon toiminnasta ja tietää oikeutensa tasavertaisena sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ohjataan pohtimaan terveyteen liittyvien arvojensa eettisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla.

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää opiskelemiensa opintojaksojen osalta terveystiedon ilmiöitä monista terveystiedolle luonteenomaisista näkökulmista.
- Opiskelijalle hahmottuu aihepiirien muodostamia kokonaisuuksia.
- Opiskelija oppii terveystiedon ylioppilaskysymysten vastaamistekniikkaa.
- Opintojakson käytyään opiskelija tuntee hallitsevansa terveystiedon oppimäärän ja olevansa hyvin valmistautunut ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi kaikki ne opetussuunnitelman määräämät terveystiedon sisällöt, jotka opiskelijoiden mielestä vaativat yhdessä kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ohjataan käsittelemään terveyteen vaikuttavia tekijöitä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista. Näkökulma laajennetaan myös globaaliin ympäristöön. Opiskelijaa ohjataan miettimään omaa tulevaisuuttaan osana yhteiskuntaa, jossa terveys on yksi merkittävimmistä arvoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.

Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.

Terveystiedon kertaus intensiivi, 1 op (TE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää opiskelemiensa opintojaksojen osalta terveystiedon ilmiöitä monista terveystiedolle luonteenomaisista näkökulmista.
- Opiskelijalle hahmottuu aihepiirien muodostamia kokonaisuuksia.
- Opiskelija oppii terveystiedon ylioppilaskysymysten vastaamistekniikkaa.
- Opintojakson käytyään opiskelija tuntee hallitsevansa terveystiedon oppimäärän ja olevansa hyvin valmistautunut ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi kaikki ne opetussuunnitelman määräämät terveystiedon sisällöt, jotka opiskelijoiden mielestä vaativat yhdessä kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ohjataan käsittelemään terveyteen vaikuttavia tekijöitä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista. Näkökulma laajennetaan myös globaaliin ympäristöön. Opiskelijaa ohjataan miettimään omaa tulevaisuuttaan osana yhteiskuntaa, jossa terveys on yksi merkittävimmistä arvoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson kuluessa käytetään monipuolista formatiivista arviointia.

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla.

Opintojakson lopussa on summatiivinen koe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TE04 suoritus 1 op:n laajuisena.

7.11. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

*Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

*Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa*

yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

*Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

*Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja - lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- *Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen*

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, - muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla on tavoite liikkua monipuolisesti yhdessä pelaten, tehden erilaisia toiminnallisia harjoitteita ja kehonhuoltoa sekä käydä uimassa. Lajeihin vaikuttaa vuodenaika ja käytössä olevat sisätilat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat työskentelevät monipuolisesti eri ryhmissä.

Hyvinvointiosaaminen

Tuntien tavoitteena on tuottaa opiskelijalle iloa ja virkistystä. Tavoitteena on, että opiskelija kokisi onnistumisia ja liikunnasta tulisi luonteva osa hänen elämäänsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteet

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10. Arvosanaan vaikuttaa tunneilla osoitetut tiedot, taidot ja työskentely. Arvioinnissa korostuvat: taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen sovellustaito sekä opiskelijan vuorovaikutusosaaminen että vastuullinen ja yritteliäs työskentely.

Aktiivinen elämäntapa, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- *Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen*

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla on tavoite liikkua monipuolisesti yhdessä pelaten, tehden erilaisia toiminnallisia harjoitteita ja kehonhuoltoa. Lajeihin vaikuttaa vuodenaika ja käytössä olevat sisätilat. Opintojaksolla tehdään myös kunto- ja taitomittaukset, joiden avulla opiskelija pystyy havaitsemaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita. Opintojakson tavoitteena on kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat työskentelevät monipuolisesti eri ryhmissä ja esim. kuntomittauksissa avustavat toisiaan. Pienryhmissä voidaan suunnitella ja toteuttaa erilaisia harjoitteita.

Hyvinvointiosaaminen

Tuntien tavoitteena on tuottaa opiskelijalle iloa ja virkistystä. Tavoitteena on, että opiskelija kokisi onnistumisia ja liikunnasta tulisi luonteva osa arkea.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10. Arvosanaan vaikuttaa tunneilla osoitetut tiedot, taidot ja työskentely. Arvioinnissa korostuvat taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen sovellustaito sekä opiskelijan vuorovaikutusosaaminen että vastuullinen ja yritteliäs työskentely. Opiskelijat tekevät myös itsearviointia liikuntatunneille osallistumisestaan ja omasta taito- ja kuntotasostaan mittaustulosten perusteella.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- *Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen*

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Perusliikuntaa monipuolisesti. Opintojaksolla on tavoite liikkua monipuolisesti yhdessä pelaten, tanssien, leikkien ja tehden erilaisia toiminnallisia harjoitteita ja kehonhuoltoa ryhmän toiveet huomioiden. Lajeihin vaikuttaa vuodenaika ja käytössä olevat sisätilat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijat työskentelevät itsenäisesti oman suunnittelemansa ohjelman mukaisesti. Tavoitteellinen harjoittelu on palkitsevaa ja on toivottavaa, että opiskelijalla on hyvät valmiudet jatkaa harjoittelua itsenäisesti myös opintojakson jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tehdään töitä ensisijaisesti itsenäisesti ja parityöskentelynä. Toimiminen muiden kanssa kehittää vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10 Arvosanaan vaikuttavat tunneilla osoitetut tiedot, taidot ja työskentely. Arvioinnissa korostuvat taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen sovellustaito sekä opiskelijan vuorovaikutusosaaminen että vastuullinen ja yritteliäs työskentely. Opiskelijat tekevät myös itsearviointia tiedoistaan, taidoistaan ja työskentelystään.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- *Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen*

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti pallo- ja mailapeleihin kuten tennis, sulkapallo, padel, squash, jalkapallo, koripallo, käsipallo, lentopallo, salibandy ja jääpelit. Painopiste on pelaamisessa, mutta taitojen oppimisen kannalta myös taitoharjoittelu yksin, pareittain ja pienryhmissä tulee tutuksi. Sisältö suunnitellaan yhdessä opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan ja pelataan monipuolisesti pareittain, pienryhmissä ja joukkueina.

Hyvinvointiosaaminen

Yhdessä tekeminen tukee yksittäisen opiskelijan luovuutta ja hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4–10. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan liikuntatiedot ja -taidot. Painopiste on vastuullisessa ja yritteliäässä työskentelyssä sekä ryhmätyöskentelytaidoissa.

Virkistystä liikkuen, 2 op (LI05)

Opintojakson moduulit

- *Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen*

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla liikutaan yksin ja ryhmässä rennolla otteella, mutta kunnon kohoaminenkaan ei ole haitaksi! Opintojakson sisällöt suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tuntien tavoitteena on tuottaa opiskelijalle iloa ja virkistystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat työskentelevät monipuolisesti eri ryhmissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10 Arvosanaan vaikuttaa tunneilla näkyneet tiedot, taidot ja työskentely. Arvioinnissa korostuvat taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen

sovellustaito sekä opiskelijan vuorovaikutusosaaminen että vastuullinen ja yritteliäs työskentely. Opiskelijat tekevät myös itsearviointia tiedoistaan, taidoistaan ja työskentelystään.

Kamppailu, 2 op (LI06)

Paikallinen lisäys

Tavoitteet

- Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti kamppailulajeihin. Opintojaksolla harjoitellaan perustekniikoita, kehitetään eri kunto-ominaisuuksia kuten voimaa, liikkuvuutta, nopeutta, kestävyyttä, ketteryyttä, kehonhallintaa ja tasapainoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lajivalikoima on monipuolinen: judoa, painia ja lukkopainia, nyrkkeilyä, Thainyrkkeilyä, Defendoa ja Taekwondoa. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa lajivalintoihin, joten lajit tarkentuvat opintojakson alussa. Osa opintojakson oppitunneista on ulkopuolisten kamppailuohjaajien järjestämiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kamppailulajeissa onnistuminen perustuu yhteiseen tekemiseen, toisten huomioimiseen sekä rakentavaan ja positiiviseen palautteeseen.

Hyvinvointiosaaminen

Onnistuminen erilaisissa kamppailulajeissa lisää opiskelijoiden hyvää mieltä ja tuo tarpeellista vaihtelua ja rentoutusta koulupäiviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson hyväksytty suoritus edellyttää jatkuvaa ja monipuolista näyttöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan monipuolisesti eri kamppailulajeihin. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa lajivalintoihin, joten lajit tarkentuvat opintojakson alussa. Opintojakso on lajitutustumisten osalta opiskelijalle omakustanteinen.

Pesis, 2 op (LI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää liikunnan muilla opintojaksoilla opittuja pesäpallotaitoja. Lisäksi opiskelijat syventävät pesäpallon sääntötietämystään sekä pelistrategiaansa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan pesäpalloilun perustaitoja kuten heittoja, kiinniottoja, lyöntejä, syöttämistä ja pelikäsitystä sekä sääntöjä. Pääpaino on pelaamisessa. Mahdollisuuksien mukaan käydään katsomassa paikallisen pesäpalloseuran peli.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pesäpallo perustuu ryhmän yhteiseen tekemiseen ja onnistumiset edellyttävät kaikkien panosta.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiset pelikokemukset ja onnistumiset tuottavat iloa ja virkistystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson hyväksytty suoritus edellyttää jatkuvaa ja monipuolista näyttöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään taitoja, kuten liikkuminen, heitto, kiinniotto, syöttö ja lyönti. Lisäksi kehitetään pelinlukutaitoa ja opetellaan pesäpallon sääntöjä. Opintojaksolla pelataan varsinaisen pesäpallon lisäksi erilaisia viitepelejä kuten lyöntimylly, koppipallo, hoppupallo ja tarkkuuslyöntipeli. Mahdollisuuksien mukaan opintojakson aikana käydään katsomassa paikallisen pesäpalloseuran ottelu, mikä on opiskelijoille omakustanteinen.

Elämysliikunta, 2 op (LI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään retkeilytaitoihin, esim. varusteisiin, luonnossa liikkumisen sääntöihin ja luonnossa yöpymiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää kaksi kokonaisuutta; syksyllä retkeilyosuuden ja talvella laskettelu- ja hiihto-osuuden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syksyn vaellus ja majoittuminen luonnossa opettavat tärkeitä ympäristötaitoja sekä luonnon kunnioittamista. Myös talven hiihto- ja laskettelu opettavat luonnossa liikkumisen etiikkaa.

Hyvinvointiosaaminen

Luonnossa ja ulkona tekeminen rauhoittavat opiskelijoiden mieltä ja rauhoittavat kiireisen arjen keskellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Onnistunut retkeily ja luonnossa liikkuminen vaativat jokaisen panosta. Yhdessä tekeminen korostuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson hyväksytty suoritus edellyttää osallistumista sekä syksyn että talven aktiviteetteihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää kaksi eri retkeä. Syksyllä vuorokauden kestävä vaellus ja telttailu. Keväällä lasketteluretki. Opintojakso on opiskelijalle omakustanteinen.

Tanssi- ja kehonkunto, 2 op (LI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on mahdollistaa tanssin ja kehonkunnon avulla lisäenergiaa ja hyvää mieltä opiskelijan arkeen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eri tanssilajeja rennosti yhdistellen, perusvoimistelua ja lihasvoimaa itseään haastaen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu yhdessä tekeminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eri tanssilajeja rennosti yhdistellen, perusvoimistelua ja lihasvoimaa itseään haastaen.

Wanhat tanssit, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on oppia useita perinteisiä tansseja sekä järjestää ikimuistoinen juhla sekä koululle että illalla läheisille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan ja toteutetaan wanhojen tanssien esitykset. Lisäksi jokainen osallistuu jonkin tehtäväryhmän toimintaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tanssien harjoittelu ja niiden esittäminen vaativat yhdessä tekemistä erilaisissa ryhmissä ja kokoonpanoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oman tanssin suunnittelu, ohjaaminen ja toteutus vaatii luovaa tekemistä ja suunnittelua.

Hyvinvointiosaaminen

Wanhojen tanssien harjoittelu kokoaa usean kuukauden ajaksi toisen vuosikurssin opiskelijat yhteen. Yhteinen tavoite luo me-henkeä ja antaa iloa ja virkistystä koulutyöhön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää osallistumisen harjoittelun lisäksi esityksiin sekä jossain tehtäväryhmässä työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Paritanssien harjoittelua. Opintojakson huipennus on wanhojenpäivän tanssiesitykset. Opintojakso on opiskelijalle omakustanteinen.

Harrastuneisuuskurssi, 2 op (LI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on hyödyntää omaa aktiivista liikunnan harrastamistaan osana koululiikuntaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voi hyödyntää omaa aktiivista harrastustaan pitämällä harjoituspäiväkirjaa yhden lukukauden ajan (syys- tai kevät).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan ohjattu liikuntaharrastus voidaan toteuttaa yhteistyössä jonkin liikuntaseuran, järjestön tai valmentajan kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Vapaa-ajan harrastus tukee monipuolisesti opiskelijan jaksamista myös koulussa. Liikuntaa harrastavat opiskelijat pärjäävät tutkitusti hyvin myös opinnoissaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää sovitun ajanjakson mittaista, säännöllistä ja suunnitelmallista harjoittelua ja harjoituspäiväkirjan pitämistä, ja sen palauttamista sovitulla tavalla.

Hyväksytty merkintä edellyttää lukukauden mittaista, säännöllistä ja ohjattua harjoittelua sekä hyväksyttyjä harjoituspäiväkirjoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäistä työskentelyä oman liikuntaharrastuksen parissa liikuntapäiväkirjaa pitäen. Opintojakson aloitusajankohta on syyslukukauden tai kevätlukukauden alku. Opiskelija saa ohjeet liikuntapäiväkirjan pitämiseen ja palautusajankohtiin.

Uudet lajit, 2 op (LI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on esitellä opiskelijalle myös uudempia ja vähemmän tunnettuja lajeja ja liikuntamuotoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään opiskelijoille tuntemattomampiin lajeihin. Näitä voivat olla esimerkiksi melonta, retkeily, laitesukellus, curling, kiipeily tai avantouinti.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojaksolla toteutettavat lajikokeilut edellyttävät yhteistoimintaa seurojen, liikuntakeskusten tai valmentajien kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Osallistuminen itselle oudompiin lajeihin vaatii usein yhteistyötä muiden kanssa. Yhdessä tekeminen myös rohkaisee kokeilemaan ja ryhmästä voi saada tukea ja rohkaisua.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijat toimivat yhteistyössä ja luovat yhdessä turvallista, oppimiseen rohkaisevaa ja kannustavaa ilmapiiriä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty merkintä edellyttää jatkuvaa osallistumista opintojakson lajikokeiluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan uusiin lajeihin tai keskitytään kokonaan yhteen uuteen lajiin. Opintojakso voi siten koostua esimerkiksi yksittäisistä harjoituskerroista ja yhdestä pidemmästä retkestä, jossa lajia päästään toteuttamaan yhdistettynä luontoliikuntaan. Opintojakso voidaan toteuttaa myös yksittäisinä tutustumiskertoina uusiin lajeihin. Opintojakso on opiskelijalle omakustanteinen.

Höntsypelikurssi, 2 op (LI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisätä koulupäivään mukavaa tekemistä ja vaihtelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pelataan erilaisia pallopelejä rennolla fiiliksellä. Tekniikkaharjoitteluun ei käytetä tällä opintojaksolla kovin paljoa aikaa vaan painopiste on pelaamisesta nauttimisessa. Aina ei mennä pallopelien sääntökirjojen mukaan vaan Peleinä on myös ns. epävirallisempia pallopelejä, kuten poltto-, norsu- tai syöksypallo.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuvat yhdessä tekeminen, muiden huomiointi, kannustaminen ja tukeminen. Opintojakson tavoiteena on antaa energiaa kouluviikkoon rentojen pelien ja yhdessä tekemisen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää jatkuvaa ja monipuolista näyttöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pallopelejä rennolla fiiliksellä ja hikikarpalot otsalla pelaten. Opintojakson aikana voidaan käydä myös koulun ulkopuolisissa liikuntapaikoissa, mikä on opiskelijalle omakustanteista.

Kunnossa inttiin, 2 op (LI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla saadaan tietoa asepalveluksesta. Opintojakso valmistaa fyysisesti ja henkisesti tulevaan palvelusaikaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa tietoa ja valmiuksia asepalveluksen suorittamisesta ja vaatimuksista. Opintojakso on tarkoitettu pääsääntöisesti 3. vuosikurssin opiskelijoille, jotka aikovat suorittaa asepalveluksen tai haluavat tutustua puolustusvoimien toimintaan. Opintojaksolle ovat kuitenkin tervetulleita myös muiden vuosikurssien opiskelijat.
- Opintojakso toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä puolustusvoimien ja/tai alueen reserviläisjärjestöjen kanssa.
- Opintojaksolla tehdään puolustusvoimien fyysisen toimintakyvyn mittaukset ja fyysistä toimintakykyä kehitetään itsenäisesti lukuvuoden aikana oman kuntosuunnitelman mukaisesti.
- Opintojaksolla tutustutaan puolustusvoimien toimintaan mahdollisuuksien mukaan mm. vierailemalla eri kohteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijoiden tuntemusta puolustusvoimien toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Asepalvelus vaatii monipuolisia yhteistyötaitoja.

Opintojakson arviointi

400

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso sisältää kaksi yhden päivän lähijaksoa sekä 14 tunnin etäjakson.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolle kehitetään ja testataan fyysistä kuntoa ja tutustutaan puolustusvoimien toimintaan. Opintojakso toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä puolustusvoimien ja/tai alueen reserviläisjärjestöjen kanssa. Opintojakson toteutukseen voi sisältyä opiskelijalle omakustanteisia osuuksia.

Golfin alkeet, 2 op (LI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutetaan opiskelijat golfiin monipuolisesti. Tämä tarkoittaa varusteita, lajin harjoittelua, kentillä käyttäytymistä sekä Green Cardin suorittamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opitaan golfin alkeet ja suoritetaan Green Card -kurssi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan golfkenttien etikettiin sekä golfkenttiin työpaikkana.

Vuorovaikutusosaaminen

Golfia pelataan ryhmissä ja tulosten laskemisesta vastaa pelikaveri.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Golfissa korostuu luonnon ja ympäristön kunnioittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson hyväksytty suorittaminen vaatii lähiopetukseen osallistumisen sekä Green Cardin suorittamisen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opetellaan golfin alkeita ja suoritetaan Green Card. Opintojaksolla opiskelija saa valmiudet omatoimiseen pelaamiseen golfkentillä. Opintojakso on opiskelijalle omakustanteinen.

Liikunnan projekti, 1-2 op (LI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman osaamisen laajentaminen liikunnan eri osa-alueilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventyy liikunnan opettajan kanssa yhdessä sovittuun teemaan esimerkiksi jatkona käydyille opintojaksoille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan opettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla esimerkiksi laajentamalla aiemmin suoritettujen opintojaksojen suoritusta.

7.12. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun

taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista.** Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdistansa. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojakso

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- *Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen*

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnas*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eri tyyliseen musiikkiin kuunnellen ja musisoiden.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeillaan erilaisia musiikillisen ilmaisun tapoja ja harjoitellaan musisointia ryhmässä.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan hyödyntämään musiikkia omien tunnetaitojen välineenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään musisointitaitoja ja äänenkäyttöä sekä tutustutaan teknologian käyttömahdollisuuksiin musiikissa. Opiskelija syventää omaa musiikkisuhdettaan ja oppii ymmärtämään musiikin merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa.

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU02)

Opintojakson moduulit

- *Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen*

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan suomalaiseen musiikkikulttuuriin osana suomalaista yhteiskuntaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hahmotetaan ja jäsennetään omaa musiikkikulttuuria osana globaalia kulttuurimaailmaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeillaan erilaisia musiikillisen ilmaisun tapoja ja harjoitellaan musisointia ryhmissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja musiikin kulttuurisiin piirteisiin ja merkityksiin. Opiskelija kehittää yhteismusisointitaitojaan ja syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa.

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU03)

Opintojakson moduulit

- *Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen*

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- yhteismusisointitaitojen kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa sekä syventää ymmärrystään niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöstä.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä musisointi antaa valmiuksia mm. sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikinlajeihin, musiikkityyleihin ja -kulttuureihin sekä kytkeytyviin merkityksiin ja arvostuksiin. Tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa. Keskeisenä sisältönä on yhteismusisointitaitojen kehittäminen.

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU04)

Opintojakson moduulit

- *Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen*

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- yhteismusisointitaitojen kehittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla hahmotetaan musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan. Lisäksi syvennetään ymmärrystä musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista. Keskeisenä sisältönä on yhteismusisointitaitojen kehittäminen.

Nuottien maailma, 2 op (MU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opitaan perusasioita ja syvennetään tietämystä musiikinteoriasta

- opitaan hahmottamaan musiikinteorian osana musisointia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset teoriaosaamista kehittävät harjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin teoriatietämys antaa uusia valmiuksia itseilmaisuun sekä sosiaalisten tilanteiden ja ilmiöiden kohtaamiseen vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan musiikin perusteoriaa niin, että siitä olisi käytännön hyötyä soittamisessa, laulamisessa ja musiikin kuuntelussa. Perusideana on oppia ymmärtämään musiikkia paremmin. Aikaisempaa tuntemusta musiikin teoriasta ei tarvita.

Musiikki-ilmaisu, 2 op (MU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan esiintymistä ja ilmaisua

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- suunnitellaan ja harjoitellaan esityksiä, joihin voi liittyä myös draamallisia ja poikkitaiteellisia elementtejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Näyttämöilmaisun harjoitteleminen lisää valmiuksia itseilmaisuun ja sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Ilmaisun harjoitteleminen kehittää omia tunnetaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan esiintymistä ja ilmaisua. Opintojakson suoritukseen kuuluu aktiivinen osallistuminen sisällön suunnitteluun, harjoitteluun ja esittämiseen. Opintojaksoon voi liittyä myös draamallisia tai poikkitaiteellisia elementtejä.

Musiikki tutuksi kuunnellen, 2 op (MU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- laajennetaan näkemyksiä musiikista ja sen moninaisuudesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan eri musiikkityylien klassikoihin ja ajankohtaisiin ilmiöihin
- analysoidaan musiikkia keskustellen ja kirjoittaen
- esitellään ryhmälle opiskelijan valitsemaa musiikkia
- käydään konserteissa mahdollisuuksien mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hahmotetaan ja jäsennetään musiikkia osana globaalia kulttuurimaailmaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan musiikkikulttuureihin osana ympäröivää yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Näkemykset musiikista ja sen moninaisuudesta antavat uusia valmiuksia itseilmaisuun sekä sosiaalisten tilanteiden ja ilmiöiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajennetaan näkemyksiä musiikista ja sen moninaisuudesta kuuntelemalla eri musiikin lajien klassikoita. Tarkastellaan musiikkimaailman ajankohtaisia ilmiöitä ja analysoidaan musiikkia keskustellen ja kirjallisesti. Opintojaksoon voi sisältyä konserttikäyntejä ajankohtaisen tarjonnan mukaan.

Musiikkipsykologia, 2 op (MU08)

Integraatio-opintojaksot oppiaineiden lopussa

Musiikkiprojekti, 2 op (MU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta
- opiskelija oppii musiikillisen kokonaisuuden suunnittelemista ja projektin hallintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikkiprojektin opiskelijalähtöinen suunnittelu ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Projektinhallinnan osaaminen antaa valmiuksia sosiaalisten tilanteiden ja ilmiöiden kohtaamiseen vahvistaen siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, tallenne tai taiteidenvälinen projekti.

Konserttituotanto, 2 op (MU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii konserttituotannon perusteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tuotetaan yhdessä konsertti tai muu vastaava tapahtuma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tapahtumatuotannollinen osaaminen antaa valmiuksia sosiaalisten tilanteiden ja ilmiöiden kohtaamiseen vahvistaen siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tapahtumatuotannollinen osaaminen antaa valmiuksia yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten moninaisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseen vahvistaen siten yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittymisen arviointi tekee näkyväksi yksilön ja hänen toimintaympäristöjensä välisten ilmiöiden ymmärryksen karttumista osana **globaalia** todellisuutta ja **kulttuurienmoninaisuutta**.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että opintojakson aikana suunnitellaan ja toteutetaan ryhmässä konsertti tai muu vastaava tapahtuma. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

Kitaransoiton alkeet, 2 op (MU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii akustisen kitaransoiton perusteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset kitaralla säestämistä kehittävät harjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen** ja **luovan** osaamisen sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija oppii akustisen kitaransoiton perusteita. Tunneilla harjoitellaan laulujen säestämistä kompaten ja näppäillen. Lisäksi tutustutaan hiukan myös tunnettuihin riffeihin sekä improvisointiin.

Kitaransoiton jatkokurssi, 2 op (MU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija vahvistaa osaamistaan kitaransoitossa opiskelija oppii hahmottamaan kitaran roolia eri tyylisessä musiikissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset kitaransoittoa kehittävät harjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kitaransoiton osaaminen antaa valmiuksia sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen ja yhteismusisointiin vahvistaen siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija saa rutiinia kitaransoiton perusteisiin. Tunneilla harjoitellaan laulujen säestämistä erilaisin soinnuin mahdollisesti transponoiden eri sävellajeihin. Opiskelija opettelee soittamaan tabulatuureista ja nuoteista erilaisia melodioita, riffejä ja säestystyylejä. Lisäksi perehdytään sähkökitaran soittoon, yhtyetyöskentelyyn sekä improvisoinnin perusteisiin. Opintojakso edellyttää MU11 Kitaransoiton alkeet hyväksyttyä suoritusmerkintää tai muuten vastaavia taitoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Kosketinsoittamisen perusteet, 2 op (MU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii kosketinsoittamisen perusasioita, kuten esimerkiksi säestämistä sointumerkeistä opiskelija perehtyy yhtyetyöskentelyyn kosketinsoittamisen näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset kosketinsoittamista kehittävät harjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kosketinsoittamisen osaaminen antaa valmiuksia sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen ja yhteismusisointiin vahvistaen siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija oppii kosketinsoittamisen perusasioita. Opiskelija opettelee säestämään sointumerkeistä sekä soittamaan melodioita. Lisäksi perehdytään yhtyetyöskentelyyn sekä improvisointiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Sävellys, sanoitus ja sovitus 1–2, 2 op (MU14-15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu säveltämisen, sanoittamisen ja sovittamisen perusteisiin käytettävissä olevaa teknologiaa hyödyntäen
- opiskelija saa valmiuksia ja ideoita omien sävellysten, sanoitusten ja/tai sovitusten toteuttamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan eri sävellystapoja musiikinteon välineenä, myös vertaisideointia hyödyntäen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Säveltäminen, sanoittaminen ja sovittaminen antavat perustan luovalle musiikilliselle toiminnalle.

Hyvinvointiosaaminen

Luova prosessi opettaa hyödyntämään musiikkia omien tunnetaitojen välineenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Kokonaisuutena edellä mainitut arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan **hyvinvointiosaamista**.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuinka syntyy seuraava hittibiisi? Opinnoissa tutustutaan sanoittamisen, säveltämisen ja sovittamisen perusteisiin käytettävissä olevaa teknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia ja ideoita omien sävellysten toteuttamiseen. Opintojaksolla harjoitellaan eri sävellystapoja musiikinteon välineenä. Tunneilla valmistetaan ja tuotetaan omia kappaleita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Musiikkiteknologia 1–3, 2 op (MU16-MU18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa valmiuksia erilaisten projektien tekniseen toteutukseen sekä musiikkiteknologian opiskeluun

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskellaan musiikkiteknologian perusteita sekä äänentoisto-, studio- ja valotekniikkaan liittyvien ohjelmistojen ja laitteistojen käyttöä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkiteknologinen osaaminen antaa valmiuksia sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen ja yhteismusisointiin vahvistaen siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologinen osaaminen on itsessään monitieteinen. Teknologisen ja taiteellisen osaamisen yhdistäminen luo perustaa luovan osaamisen kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoilla opiskellaan musiikkiteknologian peruskäsitteistöä sekä äänentoisto-, studio- ja valotekniikan ja niihin liittyvien ohjelmistojen ja laitteistojen käyttöä. Tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia projektien tekniseen toteutukseen sekä musiikkiteknologian opiskeluun.

Äänentoisto- ja valotekniikan opinnoissa syvennetään osaamista laitteistoista ja niiden toiminnasta. Tavoitteena on hallita PA- ja valojärjestelmän rakentaminen ja kytkeminen. Lisäksi laitteistoja opetellaan käyttämään live-tilanteessa ja hallitsemaan niiden turvallinen käyttö. Osallistuminen edellyttää musiikkiteknologian perustaitoja.

Studiotekniikan opinnoissa opiskellaan äänityksen perusteita ja digitaaliäänen muokkausta. Lisäksi perehdytään tarkemmin bändin tai muun kokoonpanon äänitystilanteeseen, instumenttien mikittämiseen sekä äänitteen valmistusprosessiin. Osallistuminen edellyttää musiikkiteknologian perustaitoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Yhtyemusisointi/bändikurssi, 2 op (MU19-MU23)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija harjoittelee tyylinmukaista soittoa eri tyylisissä kappaleissa opiskelija ottaa vastuuta kokoonpanon musiikillisesta toiminnasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä musisointi antaa valmiuksia mm. sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tunneilla harjoitellaan tyylinmukaista soittoa eri tyylisissä kappaleissa. Opintojakson suoritukseen voi kuulua esiintymisiä tai äänityksiä. Opintojakson voi suorittaa viiteen kertaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Kuoro, 2 op (MU24-MU28)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan moniäänistä laulua, äänenkäyttöä ja ilmaisua omalla äänellä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset äänenkäyttöä ja kuorossa laulamista kehittävät tehtävät ja ohjelmisto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä laulaminen kehittää valmiuksia mm. sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuorossa harjoitellaan moniäänistä laulua, äänenkäyttöä ja ilmaisua omalla äänellä. Kuoro esiintyy erilaisissa tilaisuuksissa. Opintojakson voi suorittaa viiteen kertaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Yhtyelaulu, 2 op (MU29-MU33)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan pienessä ryhmässä moniäänistä laulua, äänenmuodostusta, hengitystekniikkaa ja mikrofonitekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset äänenkäyttöä ja yhtyelaulamista kehittävät tehtävät ja ohjelmisto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä laulaminen kehittää valmiuksia mm. sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhtyelaulussa harjoitellaan pienessä ryhmässä moniäänistä laulua, äänenmuodostusta, hengitystekniikkaa ja mikrofonitekniikkaa. Ohjelmisto valitaan opiskelijoiden kiinnostuksen ja valmiuksien mukaan. Opintojakson suoritukseen voi kuulua esiintymisiä. Opintojakson voi suorittaa viiteen kertaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Orkesteri, 2 op (MU34)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan orkesteriohjelmistoa ja esiinnytään koulun tilaisuuksissa
- kehitetään omaa soittotaitoa ja opitaan sovittamaan oma stemma kokonaisuuteen muita kuuntelemalla
- opiskelija harjoittelee tyylinmukaista soittoa eri tyylisissä kappaleissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla harjoitellaan kokoonpanolle soveltuvaa ohjelmistoa ja harjoitellaan tyylinmukaista soittoa eri tyylisissä kappaleissa
- voidakseen osallistua orkesteriin opiskelijan tulee hallita jonkin orkesterisoittimen perustaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä soittaminen antaa valmiuksia mm. sosiaalisten tilanteiden kohtaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja esiintymisiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orkesterissa harjoitellaan yhteissoittoa orkesterikokoonpanossa. Opintojakson suoritukseen voi kuulua esiintymisiä ja äänityksiä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

7.13. Kuvataide (KU)

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen*

kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

- *Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen*

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ajatteluaan ja mielikuvitustaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia järjestyksiään, representaatioitaan. Esimerkkitapauksena monitieteisestä ilmiöstä opintojaksolla mainittakoon kultaisen leikkauksen käsite. Tässä taiteiden- ja tieteidenvälinen tarkastelu liittyy ainakin historiaan, uskontoon, matematiikkaan, biologiaan, kirjallisuuteen, musiikkiin ja arkkitehtuuriin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään.

Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan **opintojakson aikana** saama palaute kietoutuu kolmen tekijän väliseen vuorovaikutukseen.

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Oma ilmaisu ja oman identiteetin rakentaminen ovat tärkeitä. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Arviointi tukee ja suuntaa opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan vertaisarvioiden yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja.

Tarkastelu ei ole niinkään arvottavaa, vaan esimerkiksi havaintoja tehdään vaikkapa siitä, miten viiva tai piirrosjälki voi olla hyvin moninainen ja miten tietynlaisella ääriviivalla saa esim. kolmiulotteisuuden

tuntua aikaan. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja oman identiteetin rakentumista.

Osaamisen ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen **opintojakson päätteeksi** perustuu opiskelijan keräämään portfolioon, joka sisältää kuvallista ja kirjallista materiaalia. Arviointi ei kuitenkaan kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opintojakson lopussa teoria-asiat kerrataan suullisesti tai kirjallisesti kokeenomaisesti ja pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta sekä perustelemaan näkemyksensä. Opiskelija toteuttaa kirjallisen itsearvioinnin ja antaa myös itse palautteen opintojakson toteutuksesta ja saamastaan opetuksesta.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- *Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen*

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*

- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ja kriittistä ajatteluaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia representaatioitaan. Esimerkkitapauksena taiteiden- ja tieteidenvälisestä lähestymistavasta opintojaksolla mainittakoon värioppi: Väri fysikaalisena ilmiönä: spektrin muodostuminen. Väri on valoa. Väri symbolisena ilmiönä eri kulttuureissa ja uskonnoissa. Väri havaintopsykologisena ilmiönä biologiaan ja psykologiaan liittyen (silmän rakenne, värihavainnon muodostuminen). Värin suhteellisuuden ja subjektiivisuuden käsitteet. Johannes Ittenin väririnnastukset. Valon ja varjon kuvaaminen rakennetussa tai luonnon ympäristössä. Synestesia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta **opintojakson aikana** opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Edellä mainittu arviointi ja palaute tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa. Opiskelija tekee itse havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseessä olevan opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Palautteen tehtävänä on tukea ja suunnata opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Samalla tapahtuu myös vertaisarviointia, kun opintojakson

aikana työskentelytilanteessa prosessin eri vaiheissa pohditaan yhdessä mm. yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi perustuu opiskelijan keräämän portfolion sisältöön. Arviointi ei kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. **Opintojakson lopussa** teoria-asiat kerrataan suullisesti tai kirjallisesti ja pidetään katselmus, jolloin tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä, jolloin opiskelija oppii antamaan ja saamaan palautetta ja perustelemaan näkemyksensä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

- *Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen*

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Tulkitsee erilaisia visuaalisia representaatioita ylioppilaskirjoitusten visuaalista lukutaitoa vaativien tehtävien näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*

- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskokeiden visuaalista lukutaitoa vaatineiden tehtävien tarkastelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Visuaalisella kulttuurilla, etenkin kuvilla on valtaa. Kuvilla voidaan vaikuttaa poliittisiin mielipiteisiin ja päätöksiin. Kuva on voinut osaltaan olla jopa vaikuttamassa sodan päättymiseen. Yhteiskunnallisen osaamisen alueella tuodaan esiin näkökulmia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tarkastellaan demokratian ja perusoikeuksien tilan ilmenemistä taiteessa ja taiteen keinoin. Opinnoissa voidaan tutustua työelämän ja etenkin jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen ilmenevät luovan ja kriittisen ajattelun kautta. Kuvilla vaikuttaminen on oppiaineen ytimessä. Kestävä elämäntapa, esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot ovat sisältöinä keskeisiä, mutta konkretisoituvat myös materiaalivalinnoissa ja työtavoissa. Visuaalisen kulttuurin ilmentämät arvot ja kannanotot kestävän elämäntavan puolesta ovat huomion kohteina.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvan tulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ajatteluaan ja mielikuvitustaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia järjestyksiään, representaatioitaan. Monitieteistä tarttumapintaa löytyy etenkin äidinkielestä, yhteiskuntaopista ja englannista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Keskeisenä oppimisen kohteena opintojaksolla on medialukutaidon kehittyminen analysoimalla kirjallis-kuvallisesti erilaisia median kuvastoja. Tarkasteltava aineisto on multimodaalista, monilukutaitoa edellyttävää. Etenkin ekologisten, eettisten ja tasa-arvoon liittyvien aspektien huomioivan kriittisen lukutaidon kehittyminen on olennaista. Visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit, kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Lisäksi tarkasteltavia aineistoja peilataan äidinkielen ylioppilaskokeen multimodaalista lukutaitoa vaatineisiin tehtäviin.

Opiskelijan **opintojakson aikana** saama palaute kietoutuu kolmen toimijan väliseksi interaktioksi. Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana visuaalisen ajattelunsa kehittymisestä aiemmin mainituilla osa-alueilla vuorovaikutuksessa opettajan kanssa. Palautteen tehtävänä on tukea ja suunnata opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Työskentelyprosessin eri vaiheissa voidaan tarkastella yhdessä yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Vertaisarviointia tapahtuu tällä opintojaksolla etenkin opiskelijoiden pitämien median kuvastoihin liittyvien analyysien ja esitysten ohessa tapahtuvissa keskusteluissa. Samalla omien näkemysten perusteleminen kehittyy. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja kriittiseen lukutaitoon. Opiskelija ymmärtää kuvan vallan ja voiman kulttuurissa unohtamatta kriittistä näkökulmaa. “Kuva puhuu enemmän kuin tuhat sanaa”, mutta sanat voivat samalla myös valehdella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen opintojakson päätteeksi perustuu opiskelijan keräämään portfolioon, joka sisältää kuvallista ja kirjallista materiaalia. Arviointi ei kuitenkaan kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. **Opintojakson lopussa** teoria-asiat kerrataan kirjallisesti kokeenomaisesti ja pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- *Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen*

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*

- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taide on kaikkina aikakausina ollut sidoksissa jollain tavalla syntyajankohtansa maailmaan, yhteiskuntaan ja ihmisiin. Näiden vaikutussuhteiden tarkastelu on keskeistä opintojaksossa. Visuaalisella kulttuurilla, etenkin kuvilla on valtaa. Kuvilla voidaan vaikuttaa poliittisiin mielipiteisiin ja päätöksiin. Kuva on voinut osaltaan olla jopa vaikuttamassa sodan päättymiseen. Yhteiskunnallisen osaamisen alueella tuodaan esiin näkökulmia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tarkastellaan demokratian ja perusoikeuksien tilan ilmenemistä taiteessa ja taiteen keinoin. Opinnoissa voidaan tutustua työelämän ja etenkin jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille.

Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ajatteluaan ja mielikuvitustaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia järjestyksiään, representaatioitaan. Monitieteisiä yhtymäkohtia löytyy, historiasta, yhteiskuntaopista, uskonnosta ja äidinkielestä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa ja oppimiseensa kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Opintojakson aikana eri aikakausien taiteesta keskustellaan ja tehdään havaintoja yhdessä. Arviointi kohdistuu visuaalisten havaintojen ja kysymysten ymmärtämiseen sekä visuaalisen ajattelun ja käsitteiden hallintaan. Työskentelyprosessin eri vaiheissa voidaan tarkastella yhdessä yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen opintojakson päätteeksi perustuu kirjalliseen kokeeseen, jossa opiskelija osoittaa kuvanlukutaitoaan, monilukutaitoaan ja visuaalisen kulttuurin tuntemustaan. Opiskelija kerää myös tuotoksensa portfolioon. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Nykytaide, 2 op (KU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustumme mielenkiintoisiin, virkistäviinkin nykytaiteen tapoihin tuottaa taidetta. Opiskelija voi valita mieltymystensä mukaan luovasti hyvinkin erilaisia tekniikoita ja materiaaleja tai pysytellä perinteisemmässä ilmaisussa. Joka tapauksessa tarkastellaan annettua teemaa, vaikkapa hillitöntä kulutusta. Nykytaiteessa teknisen toteutuksen lisäksi vähintään yhtä tärkeää on taiteen sisältö tai viesti. Mitä teoksella halutaan tutkia tai sanoa. Pääpaino opintojaksolla on tekemisessä. Tekemisen ohessa pohditaan taiteen käsitettä. Mitä nykytaiteen erikoiset sisällöt, tekniikat tai materiaalit merkitsevät? Mikä on kaunista tai rumaa? Mikä on taidetta ylipäätään. Opintojakson keskeisenä tavoitteena on tehdä nykytaiteesta ymmärrettävämpää. Mitä nykytaide kaikessa moninaisuudessaan on? Minkälaisia ilmiöitä ja taidekäsityksiä voi löytää taustalta. Nykytaiteesta voidaan löytää joitakin yhteisiäkin piirteitä ja toimintatapoja. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan ja ymmärtämään näitä piirteitä. Opiskelija oppii myös ymmärtämään nykytaiteen yhteiskunnallisia, poliittisia ja taloudellisia yhteyksiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Työskentely on työpajamaista, prosessinomaista ja tavoitteellista. Työskentely, toimintatavat ja materiaalit peilaavat ajankohtaisiin ilmiöihin ja toimintatapoihin nykytaiteessa. Toiminta on temaattista: Tutkimme taiteen avulla jotakin ilmiötä, vaikkapa ylenmääräistä kulutusta. Valmistamme mm. camp-henkisen mauttomuusteoksen. Käytämme mahdollisesti jäte- tai kierrätysmateriaaleja joissakin teoksissamme. Teemme omia versioita tunnetuista taideteoksista. Tekniikat ja toimintatavat kulloisessakin tehtävässä ovat nykytaiteen tapaan moninaiset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Visuaalisella kulttuurilla, etenkin kuvilla on valtaa. Kuvilla voidaan vaikuttaa poliittisiin mielipiteisiin ja päätöksiin. Kuva on voinut osaltaan olla jopa vaikuttamassa sodan päättymiseen. Yhteiskunnallisen osaamisen alueella tuodaan esiin näkökulmia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tarkastellaan demokratian ja perusoikeuksien tilan ilmenemistä taiteessa ja taiteen keinoin. Opinnoissa voidaan tutustua työelämän ja etenkin jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen ilmenevät luovan ja kriittisen ajattelun kautta. Kuvilla vaikuttaminen on oppiaineen ytimessä. Kestävä elämäntapa, esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot ovat sisältöinä keskeisiä, mutta konkretisoituvat myös materiaalivalinnoissa ja työtavoissa. Visuaalisen kulttuurin ilmentämät arvot ja kannanotot kestävän elämäntavan puolesta ovat huomion kohteina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ajatteluaan ja mielikuvitustaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia järjestyksiään, representaatioitaan. Monitieteistä tarttumapintaa saadaan esim. äidinkielestä esim. parodian, ironian, campin ja intertekstuaalisuuden käsitteiden kohdalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset ovat keskeisiä tällä opintojaksolla. Nykytaiteen toimintatavat ja poikkeuksellisetkin materiaalit tulevat tutuiksi. Etenkin keskeisiä ovat nykytaiteen sisällölliset merkitykset, jotka voivat viitata monipuolisesti ja syvällisesti vaikkapa yhteiskunnallisiin, globaaleihin, henkilökohtaisiin, taloudellisiin, eettisiin, ekologisiin, poliittisiin, historiallisiin, kulttuurisiin, uskonnollisiin, tieteellisiin, ei-tieteellisiin, kielellisiin ja moniin muihin osaalueisiin ja niiden yhdistelmiin. Opiskelija tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen, hengästyttävän moninaisuuden ja

kestävän kehityksen kannalta. Kriittinen lukutaito ja omien kannanottojen visuaalinen ja sanallinen esille tuonti ovat keskeisiä.

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Arviointi kohdistuu visuaalisten havaintojen ja kysymysten ymmärtämiseen sekä visualisen ajattelun ja käsitteiden hallintaan. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja mahdollisesti vertaillen. Tarkastelu ei ole niinkään arvottavaa, vaan esimerkiksi havaintoja tehdään vaikkapa siitä, miten viiva tai piirrosjälki voi olla hyvin moninainen ja miten tietynlaisella ääriviivalla saa esim. Kolmiulotteisuuden tuntua aikaan. Arvionti on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen **opintojakson päätteeksi** perustuu opiskelijan keräämän portfolioon, joka sisältää kuvallista ja kirjallista materiaalia. Arviointi ei kuitenkaan kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opintojakson lopussa teoria-asiat kerrataan kirjallisesti kokeenomaisesti ja pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta. Opiskelija toteuttaa kirjallisen itsearvioinnin ja antaa myös itse palautteen opintojakson toteutuksesta ja saamastaan opetuksesta.

Grafiikka, 2 op (KU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan taidegrafiikan pääperiaatteisiin. Tutustutaan ja opitaan työpajatyyppisessä ympäristössä käyttämään eri taidegrafiikan menetelmiä kuvallisessa ilmaisussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Graafisen ilmaisun kuvalliset ja sommittelulliset keinot. Tekniikkoina ovat uudet myrkyttömät grafiikan menetelmät ja niiden yhdistelmät, kuten kartonki- ja kopiografiikka. Tekniikkana käytetään myös kankaanpainantaa ja mahdollisesti esim. materiaalilaattaa, carborundumia, collagrafiaa, puukaiverrusta tai kuivaneulaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ja kriittistä ajatteluaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia representaatioitaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Grafiikan opintojaksolla on keskeistä mielenkiintoisten visuaalisten ratkaisujen ja oman ilmaisun toteuttaminen. Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen etenkin kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun. Palaute voi liittyä myös visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Arviointi tukee ja suuntaa opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan jatkuvasti vertaisarvioiden yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja, ei välttämättä arvottavassa mielessä. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja oman identiteetin rakentumiseen.

Osaamisen ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen **opintojakson päätteeksi** perustuu opiskelijan keräämään portfolioon, joka sisältää kuvallista materiaalia. Arviointi ei kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opintojakson lopussa teoria-asiat kerrataan suullisesti ja pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta sekä perustelemaan näkemyksensä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Valokuvaus, 2 op (KU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tarkastellaan valokuvaa etenkin taidemuotona. Tutustutaan ajankohtaisiin ilmiöihin valokuvataiteessa. Tutustutaan alan opiskelumahdollisuuksiin. Mihin valokuva soveltuu omana

taiteen alanaan ja miten valokuvaa voi hyödyntää yleisemminkin. Tavoitteena tehdä kameraa tutuksi, vapauttaa työskentelyä ja tehdä valokuvauksesta mielenkiintoista ja hauskaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään erilaisia harjoituksia ja tehtäviä. Voidaan harjoitella esim. sarjan työstämistä tms. Tarkastellaan kameran teknisiä ominaisuuksia, sillä tekniikka vapauttaa työskentelyä. Otamme huomioon eri kamerat. Tutustutaan valokuvan jälkityöstöön kuvankäsittelyohjelmilla. Voimme kokeilla koulun tiloissa esim. pitkää valotusaikaa ja miten se vaikuttaa liikkeeseen yms. Osa työskentelystä tapahtuu koulun ulkopuolella opiskelijan valinnan mukaan. Tutustutaan valokuvan jälkityöstöön kuvankäsittelyohjelmilla. Opintojakson aikana tehdyistä kuvista keskustellaan ja opetellaan kritiikin antamista ja saamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Visuaalisella kulttuurilla, etenkin kuvilla on valtaa. Kuvilla voidaan vaikuttaa poliittisiin mielipiteisiin ja päätöksiin. Kuva on voinut osaltaan olla jopa vaikuttamassa sodan päättymiseen. Yhteiskunnallisen osaamisen alueella tuodaan esiin näkökulmia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tarkastellaan demokratian ja perusoikeuksien tilan ilmenemistä taiteessa ja taiteen keinoin. Opinnoissa voidaan tutustua työelämän ja etenkin jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ajatteluaan ja mielikuvitustaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia järjestyksiään, representaatioitaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja oman identiteetin rakentumiseen.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen **opintojakson päätteeksi** perustuu opiskelijan tuotoksiin ja hänen läpikäymäänsä prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opintojakson lopulla pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valokuvaa tarkastellaan etenkin taiteen kontekstissa tai tekstilajiltaan taiteena. Ajankohtaiset valokuvataiteen ilmiöt ja kysymykset ovat keskeisiä tällä opintojaksolla. Etenkin keskeisiä ovat sisällölliset merkitykset, jotka voivat viitata monipuolisesti ja syvällisesti yhteiskunnallisiin, globaaleihin, henkilökohtaisiin, taloudellisiin, eettisiin, ekologisiin, poliittisiin, historiallisiin, kulttuurisiin ja moniin muihin osa-alueisiin tai niiden yhdistelmiin.

Kolmiulotteinen työskentely, 2 op (KU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä tavoitteena on kehittää havaintokykyä ja avaruudellista hahmottamista. Tutkitaan kolmiulotteista tilaa ja volyymiä, plastisuutta ja rakenteellisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan kuvanveiston ja kolmiulotteisen työskentelyn perusteisiin ja käsitteisiin sekä perehdytään eri materiaalien mahdollisuuksiin. Valmistetaan vapaasti seisova, kolmiulotteinen teos kananverkkotekniikalla. Mahdollisesti työstetään poisottotekniikalla Siporex-harkkoa. Mahdollisesti työstetään eri materiaaleja omien tarpeiden mukaan (esim. savi, kipsi, puu, pahvi, paperi, romu).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja

hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ovat keskeisiä myös paikallisesti ja erilaisten alakulttuureiden piirissä, jolloin paikallinen ja globaali toimijuus limittyvät. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot ja etenkin viittaussuhteet tulevat esille. Multimodaaliset kuvalliset, sanalliset ja muut kuvantulkinnan keinot ovat keskeisiä. Taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt ovat tarkastelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan **opintojakson aikana** saama palaute kietoutuu kolmen tekijän väliseen vuorovaikutukseen.

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen, etenkin kolmiulotteiseen ajatteluun, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Oma ilmaisu ja oman identiteetin rakentaminen ovat tärkeitä. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Arviointi tukee ja suuntaa opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan vertaisarvioiden yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja oman identiteetin rakentumista. Osaamisen ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen opintojakson päätteeksi perustuu opiskelijan toteuttamaan kolmiulotteiseen teokseen ja hänen läpikäymäänsä prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. **Opintojakson lopussa** pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta sekä perustelemaan näkemyksensä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

Oman ilmaisun syventäminen, 2 op (KU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä tavoitteena on kehittää prosessinomaista, tavoitteellista työskentelyä ja itsenäistä suunnittelukykyä. Syvennytään itselle läheisen tekniikan käyttöön. Jokainen mm. suunnittelee oman lopputyön. Projektin hallintataidot ovat keskeisenä tavoitteena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valitsee itse teoksensa aihesisällön tai teeman sekä tekniikan, jolla hän toteuttaa ideansa. Sekä tekniikka että teoksen sisältö ovat tärkeitä. Opiskelija tutkii teoksensa avulla jotakin

asiaa tai ilmiötä. Suunnitelma tehdään opintojakson alussa viimeistään ensimmäisen viikon kuluessa. Opettaja ei anna valmiita tehtäviä. Suunnitelmista keskustellaan yhdessä ja esitetään esim.parannusehdotuksia ennen työskentelyn aloittamista. Opintojakson lopussa on yhteinen katselmus, jossa syntyneistä töistä keskustellaan yhdessä hyvässä hengessä. Harjoitellaan palautteen antamista ja saamista. Mahdollisesti suunnitellaan tilateos koululle tai muualle.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Taiteen, ja visuaalisen kulttuurin representaatioiden - omien ja muiden - merkitys identiteettien rakentajina ja hyvinvoinnin tuottajina. Oman ilmaisun, luovuuden ja taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista nauttimisen merkitys hyvinvoinnin kannalta tulee ilmi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovaa ja kriittistä ajatteluaan visuaalisessa toiminnassaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan omia visuaalisia representaatioitaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta opintojakson aikana opettajalta liittyen visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, työskentelytaitoihin, visuaalisen kulttuurin tuntemukseen ja tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen ajatteluun. Oma ilmaisu, sen syventäminen ja oman identiteetin rakentaminen ovat tärkeitä tällä opintojaksolla. Edellä mainittu palaute ja arviointi tapahtuvat vuorovaikutuksessa opiskelijan kanssa, jolloin opiskelija myös itse tekee havaintoja liittyen osaamiseensa, oppimiseensa ja työskentelynsä kehittymiseen kyseisen opintojakson aikana tai suhteessa aiempiin opintojaksoihin. Arviointi tukee ja suuntaa opiskelijan työskentelyä ja osaamisen kehittymistä. Opintojakson aikana työskentelyprosessin eri vaiheissa tarkastellaan vertaisarvioiden yhdessä ryhmän kanssa yksittäisten opiskelijoiden tekemiä visuaalisia ratkaisuja. Arviointi on kannustavaa ja tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja oman identiteetin rakentumista.

Osaamisen ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen **opintojakson päätteeksi** perustuu opiskelijan keräämään portfolioon, joka sisältää kuvallista ja kirjallista materiaalia. Arviointi ei kuitenkaan kohdistu pelkästään lopputulokseen, vaan myös opiskelijan läpikäymään prosessiin. Tuotoksia tai näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opintojakson lopuksi pidetään yhteinen katselmus, jossa tuotoksia tarkastellaan, tulkitaan ja arvioidaan yhdessä kannustavassa ilmapiirissä. Opiskelija oppii saamaan ja antamaan palautetta sekä perustelemaan näkemyksensä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10.

7.14. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista** ja **vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan** osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*

- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- *Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen*

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*

- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan jatkokoulutusvaihtoehtoihin esimerkiksi vierailujen tai esittelyjen avulla. Opiskelija laatii alustavan jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opintojaksolla kannustetaan sekä omien opiskelutaitojen, osaamisen ja vahvuuksien tarkasteluun että yrittäjämäiseen asenteeseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja kehitetään opintojaksonn aikana, esimerkiksi hyödyntämällä pienryhmiä ja vertaisohjausta, kuten tutorointia. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu luottamaan omiin vuorovaikutustaitoihinsa ja vahvuuksiinsa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan toimijuutta vahvistetaan ja kannustetaan luomalla turvallinen ympäristö omien suunnitelmien pohtimiselle esim. pyrkimällä hyödyntämään pysyviä pienryhmiä Opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan laaja-alaiseen yhteistyöhön ryhmänohjaajien ja erityisen tuen kanssa

Omia vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita ja voimavaroja huomioidaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa. Itsetuntemuksen kehittämisen tueksi annetaan välineitä, esim. ohjauksen lomakkeet. Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana opiskelija löytää ohjauksen avulla keinoja, joilla hän kykenee säätelemään tilannettaan ja työmääräänsä oman jaksamisensa mukaan Opiskelija voi turvautua oman hyvinvointinsa tukemiseksi sekä henkilökohtaiseen kontaktiin opinto-ohjaajan kanssa että opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan luotuun vertaistukeen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin sekä Suomessa että ulkomailla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa välineitä tunnistaa omien arvojensa vaikutuksen valintoihinsa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee käyttämään jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä. Opiskelija oppii tunnistamaan ja kehittämään omia opiskelutaitojaan. Tavoitteena on, että omien vahvuuksiensa löytämisen kautta opiskelija motivoituu ja kiinnittyy lukio-opiskeluun. Opintojaksolla harjoitellaan ajankäytön suunnittelua esimerkiksi kalenterin avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on opinto-ohjaajan vetämä ja se on pakollinen kaikille opiskelijoille. Opintojakso toteutetaan osittain moniammatillisesti ja vierailijoina voivat toimia esimerkiksi psykologi, kuraattori, erityisopettaja ja aineenopettajat sekä vertaistukena tuutorit ja muut opiskelijat. Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan itsetuntemusta, hyvinvointia ja opiskelua.

Opintojakson tavoitteena on myös perehdyttää opiskelija lukio-opintoihin ja antaa avaimet suunnitella ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoihin hakeutumista.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

Opintojakson moduulit

- *Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen*

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*

- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan jatkokoulutusvaihtoehtoihin esimerkiksi vierailujen tai esittelyjen avulla. Opiskelija tunnistaa ja kehittää työelämässä tarvittavia taitoja. Opiskelija laatii jatko-opinto- ja urasuunnitelman ja saa valmiudet jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat esim. erilaisten työelämään liittyvien teemojen yhteydessä. Opiskelija voi tukeutua vertaisohjaukseen pohtiessaan tulevaisuuden suunnitelmiaan ja myös kannustaa muita vastaavissa pohdinnoissa.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita ja voimavaroja huomioidaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisessä. Opiskelija voi turvautua oman hyvinvointinsa tukemiseksi sekä henkilökohtaiseen kontaktiin opinto-ohjaajan kanssa että opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan luotuun vertaistukeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu arvioimaan omia valmiuksiaan toimia monikulttuurisessa toimintaympäristössä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia suunnitella tulevaisuuttaan muuttuvassa maailmassa. Opiskelija saa tietoa kulttuurisesti ja eettisesti moninaisista toimintaympäristöistä (esim. vapaaehtoistyö, hyväntekeväisyys). Opiskelija saa valmiuksia ja uskoa mahdollisuuksiinsa tehdä valintoja eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventää taitojaan jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvien tietolähteiden käytössä. Tavoitteena on, että omien vahvuuksiensa löytämisen ja mielenkiinnon kohteidensa pohjalta opiskelija motivoituu oman tulevaisuutensa suunnitteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on opinto-ohjaajan vetämä ja se on pakollinen kaikille opiskelijoille. Opintojakso toteutetaan osittain moniammatillisesti ja vierailijoina voivat toimia esimerkiksi psykologi, kuraattori ja erityisopettaja sekä koulun ulkopuliset vierailijat jatko-opintopaikoista ja työelämästä.

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan itsetuntemusta, hyvinvointia ja opiskelua sekä tulevaisuuden ja jatko-opintoihin hakeutumisen suunnittelua. Opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelija eri koulutusvaihtoehtoihin ja työelämän mahdollisuuksiin.

Vahvista hyvinvointitaitojasi, 1 op (OP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saa tietoa hyvinvoinnista ja hyvinvointitaidoista
- saa yksilöllistä ohjausta hyvinvointitaidoissaan
- oppii läsnäoloharjoituksia ja stressinhallintaa
- saa vertaistukea muilta opiskelijoilta
- löytää itselleen parhaiten sopivia strategioita ja ajanhallintataitoja
- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan ja osaamistaan sekä kehittämiskohteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Itsetuntemus ja itsemyötätunto
- Omat arvot ja tavoitteet
- Hyvinvointitaidot
- Stressinhallintataidot
- Läsnäoloharjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja itsetuntemusta sekä harjoitetaan hyvinvointi-, stressinhallinta- ja läsnäolotaitoja. Tavoitteena on myönteisten kokemusten kokeminen ja hyvän huomaaminen sekä vertaistuki. Lisäksi opintojaksolla painotetaan oppimista ja jaksamista tukevaa ravitsemusta, unta ja liikuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja sanoittamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita. Vertaistuella on keskeinen rooli.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on kiinnostusta hyvinvointiasioihin ja halua kehittää hyvinvointitaitojaan. Opintojaksolle osallistumisesta sovitaan opintojakson opettajan kanssa.

Vahvista opiskelutaitojasi, 1 op (OP04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saa tietoa oppimisvaikeuksista ja opiskelustrategioista
- saa yksilöllistä ohjausta opiskelutaidoissaan
- saa vertaistukea muilta opiskelijoilta
- kokeilee erilaisia opiskelutekniikoita
- löytää itselleen parhaiten sopivia opiskelutapoja ja oppimisen apuvälineitä
- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan ja osaamistaan sekä kehittämiskohteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käsitys itsestä oppijana
- Mitä oppimisvaikeus tarkoittaa
- Ajankäytön suunnittelu
- Keskittymiskyvyn parantaminen
- Lukeminen ja luetun ymmärtäminen
- Muistiinpanojen tekeminen
- Opiskelun apuvälineet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lukemisen ja kirjoittamisen pulmat tai muu oppimisvaikeus saattavat tehdä opiskelusta työlästä ja raskasta. Opintojaksolla pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan työskentelyyn. Opiskelijat saavat kokeilla erilaisia opiskelumenetelmiä ja apuvälineitä, minkä kautta on mahdollista löytää omaa opiskeluaan tukevia tapoja. Tavoitteena on myönteisten oppimiskokemusten kokeminen ja opiskelustressin lieventäminen. Lisäksi opintojaksolla painotetaan oppimista ja jaksamista tukevaa ravitsemusta, unta ja liikuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja sanoittamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita. Vertaistuella on keskeinen rooli.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija pohtii omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Lukio-opintojen lisäksi keskustellaan myös jatko-opiskelusta ja työelämästä. Tavoitteena on, oppimisvaikeudesta huolimatta, vahvistaa opiskelijan luottamusta tulevaisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on erityisopettajan vetämä ja se on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on lukivaikeus tai muu lukemiseen ja kirjoittamiseen vaikuttava oppimisvaikeus. Opintojaksolle osallistumisesta sovitaan erityisopettajan kanssa.

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan opiskelua ja auttaa häntä kehittämään opiskelussa tarvittavia metakognitiivisia taitoja. Opintojakson aikana opiskelija saa tutkittuun tietoon pohjautuvaa tietoa oppimisvaikeuksista ja opiskelustrategioista. Opintojaksolla pääpaino on yhteisissä keskusteluissa sekä opiskelutekniikoiden kokeilussa ja harjoittelussa. Opintojakson läpileikkaavia teemoja ovat hyvinvointi sekä jännittämisen ja opiskelustressin lieventäminen.

Työelämäosaaminen, 2 op (OP05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opiskelija voi opintojaksolla hyödyntää koulun ulkopuolella hankkimaansa työkokemusta oman osaamisen ja työelämätaitojen tunnistamisessa, kuvaamisessa ja arvioimisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opiskelija tutustuu työelämään vapaaehtoistyön, työharjoittelun tai työsuhteen kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Työkokemuksen myötä opiskelijan ajanhallinta- ja stressinhallintataidot kehittyvät. Työelämään tutustuminen auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita ja voimavaroja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii solmimaan työsuhteen ja toimimaan työyhteisössä yhteisten pelisääntöjen mukaisesti. Opiskelijan sosiaaliset taidot, yhteistyötaidot sekä vuorovaikutustaidot kehittyvät. Opiskelija harjoittelee palautteen antamista ja vastaanottamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa kokemusta työnhakuprosessista ja työsopimuksen laatimisesta. Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän sääntöjä ja normistoa, työehtoja, työkulttuuria sekä ammattieettisiä periaatteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää lukio-opintojen aikana hankittua työkokemusta tai vapaaehtoistoimintaa noin 60 tuntia. Opintojakso opiskellaan itsenäisesti ja suoritus osoitetaan työtodistuksella.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi opintojaksolla hyödyntää koulun ulkopuolella hankkimaansa työkokemusta oman osaamisen ja työelämätaitojen tunnistamisessa, kuvaamisessa ja arvioimisessa. Opintojakso edellyttää lukio-opintojen aikana hankittua työkokemusta tai vapaaehtoistoimintaa noin 60 tuntia. Opintojakso opiskellaan itsenäisesti ja suoritus osoitetaan työtodistuksella.

Opinto-ohjauksen projekti, 1 op (OP06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman osaamisen laajentaminen opinto-ohjauksen eri osa-alueilla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventyy opinto-ohjaajan kanssa yhdessä sovittuun teemaan esimerkiksi jatkona OP03, OP04 tai OP05-opintojaksolle.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventyy häntä kiinnostaviin teemoihin ja voi toteuttaa suorituksen luovuutta käyttäen. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään muissa oppiaineissa hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan opinto-ohjaajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla esimerkiksi laajentamalla opintojakson OP03, OP04 tai OP05 suoritusta.

7.15. Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)

Oppiaineen tehtävä

Tieto- ja viestintätekniikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet käyttää lukio-opinnoissa tarvittavia sähköisiä työkaluja kuten erilaisia oppimisympäristöjä, sovellusohjelmia ja koejärjestelmiä. Opetus

ohjaa opiskelijaa käyttämään tietokonetta ja muita sähköisiä työvälineitä tarkoituksenmukaisesti opiskelussa. Opetus valmistaa opiskelijaa kohtaamaan sähköiset ylioppilaskokeet.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että lukio-opiskelijalla on riittävät tieto- ja viestintätekniikan taidot lukio- ja jatko-opintoja sekä työelämässä aloittamista varten.

Tarvittaviin taitoihin sisältyvät

- *Informaatiolukutaito*
- *Tietokoneen käyttöön liittyvien perustaitojen hallinta*
- *Sisältötuotannon taidot*
- *Ongelmanratkaisun taidot*
- *Sosiaaliset ja viestinnän taidot*
- *Opiskelun ajasta ja paikasta riippumattomuus sekä sen hallinta*

Osaamisen arviointi

Kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan tietoteknisten taitojen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään tietotekniikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä lukio-opinnoissa tarvittavia tietokoneella työskentelyn taitojaan.

Oppiaineen opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksot

Digitaalisen lukion työvälineet, 1 op (TVT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu Kalevan lukiossa käytettäviin oppimisympäristöihin ja ohjelmistoihin
- Opiskelija pystyy käyttämään kannettavaa tietokonettaan tehokkaasti opiskeluun
- Opiskelija osaa hakea, tallentaa, hallita ja jakaa tietoa tarkoituksenmukaisesti
- Opiskelija osaa käyttää Abitti-koejärjestelmää
- Opiskelija tutustuu opinnoissa käytettävien ohjelmistojen perustoimintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio-opinnoissa käytettävät oppimisympäristöt
- Tiedon hakeminen, tallettaminen, hallinta ja jakaminen
- Abitti-koejärjestelmän käyttäminen
- Tekstinkäsittelyn ja taulukkolaskennan perusteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tietokoneen tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen opiskelukäyttöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa havaitsemaan tietotekniikan käyttömahdollisuudet eri oppiaineiden opiskelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opetukseen osallistumiseen sekä annettujen tehtävien tekemiseen. Arvioitavana osasuorituksena voi olla myös toisessa oppiaineessa annetun tehtävän toteuttamisen tietoteknisestä näkökulmasta.

Arviointi suoritusmerkinnällä S/H.

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida myös esimerkiksi yhteistyössä toisen oppiaineen kanssa toteutettavalla tehtävällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan oman kannettavan tietokoneensa käyttöön, ylläpitoon ja tiedon hallintaan sekä lukio-opinnoissa tarvittaviin oppimisympäristöihin ja sovellusohjelmiin. Lisäksi opintojakson aikana harjoitellaan Abitti-koejärjestelmän käyttöä tulevia kokeita varten.

Digitaalisen lukion työtapojen syventäminen, 2 op (TVT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietämystään lukio-opinnoissa käytettävistä sovellusohjelmista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Taulukkolaskenta
- Tekstinkäsittely
- Kuvankäsittely
- Esitysgrafiikka
- Matemaattiset ohjelmistot

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tietokoneen tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen opiskelukäyttöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa havaitsemaan tietotekniikan käyttömahdollisuudet eri oppiaineiden opiskelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opetukseen osallistumiseen sekä annettujen tehtävien tekemiseen. Arvioitavana osasuorituksena voi olla myös toisessa oppiaineessa annetun tehtävän toteuttamisen tietoteknisestä näkökulmasta.

Arviointi suoritusmerkinnällä S/H.

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida myös esimerkiksi yhteistyössä toisen oppiaineen kanssa toteutettavalla tehtävällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään opiskelijoiden taitoja lukio-opinnoissa käytettävistä sovellusohjelmista. Opintojakson painoalueet valitaan keskeisistä sisällöistä opiskelijoiden kanssa yhteistyössä opintojakson alkaessa.

Digi-tutor, 1 op (TVT03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää omia tietoteknisiä taitojaan antamalla vertaistukea

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppimisympäristöjen toimintaan tutustuminen ja käytön ohjaaminen
- Abitti-koejärjestelmän toimintaan tutustuminen, testaaminen ja käytön ohjaaminen
- Sovellusohjelmien toimintaan tutustuminen ja käytön ohjaaminen
- Muiden opiskelijoiden tutorointi
- Käyttöohjeiden laadinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaamista vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa omien toimintatapojensa esittelyyn sekä muiden auttamiseen tietoteknisissä asioissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa tietokoneen ja ohjelmistojen hallinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan keräämällä suorituspisteitä muiden opiskelijoiden tutoroinnista, ohjauksiin osallistumisista (esim. Abitti-järjestelmän päivitystestaukset) sekä sovellusohjelmien käyttöohjeiden laadinnasta.

Arviointi suoritusmerkinnällä S/H.

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Digi-tutor perehtyy syvällisemmin eri oppimisympäristöihin ja ohjelmistoihin, jotta voi auttaa muita opiskelijoita tietoteknisissä ongelmissa. Samalla kerätään suorituspisteitä, joilla opintojakso saadaan suoritetuksi. Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti 1. opiskeluvuonna ja sen suorittaminen voi jatkua koko lukuvuoden ajan.

Digi-tutor 2, 1 op (TVT04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää omia tietoteknisiä taitojaan antamalla vertaistukea

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppimisympäristöjen toimintaan tutustuminen ja käytön ohjaaminen
- Abitti-koejärjestelmän toimintaan tutustuminen, testaaminen ja käytön ohjaaminen
- Sovellusohjelmien toimintaan tutustuminen ja käytön ohjaaminen
- Muiden opiskelijoiden tutorointi
- Käyttöohjeiden laadinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaamista vahvistetaan kannustamalla opiskelijaa omien toimintatapojensa esittelyyn sekä muiden auttamiseen tietoteknisissä asioissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan ohjaamalla opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa tietokoneen ja ohjelmistojen hallinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan keräämällä suorituspisteitä muiden opiskelijoiden tutoroinnista, ohjauksiin osallistumisista (esim. Abitti-järjestelmän päivitystestaukset) sekä sovellusohjelmien käyttöohjeiden laadinnasta.

Arviointi suoritusmerkinnällä S/H.

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman palautteen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Digi-tutor perehtyy syvällisemmin eri oppimisympäristöihin ja ohjelmistoihin, jotta voi auttaa muita opiskelijoita tietoteknisissä ongelmissa. Samalla kerätään suorituspisteitä, joilla opintojakso saadaan suoritetuksi. Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti 2. opiskeluvuonna ja sen suorittaminen voi jatkua koko lukuvuoden ajan.

7.16. Kotitalous (KOT)

Oppiaineen tehtävä

Kotitalousopetus antaa valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Käytännön taitojen opettelu oman arjen hallinnassa ja kotitalouden hoitamisessa korostuvat. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan ja hoitamaan kotitalouttaan arvojensa ja voimavarojensa mukaisesti niin taloudellisesti, ekologisesti kuin eettisestikin. Opiskelijaa ohjataan huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan. Ohjauksen avulla hän pyrkii vaikuttamaan kotitaloutensa terveellisen, turvallisen, viihtyisän ja hyvinvoivan ympäristön muodostumiseen ja ylläpitämiseen. Opiskelija oppii arvostamaan erilaisia ihmisiä ja heidän tapojaan sekä oppii toimimaan heidän kanssaan. Kaikki nämä taidot osaltaan harjaannuttavat opiskelijaa työelämän moninaisiin vaatimuksiin. Kotitalousopetuksen tehtävänä on edesauttaa opiskelijaa saamaan valmiudet omassa elämässä selviytymiseen. Opiskelija harjaantuu tietoja viestintätekniikan käyttäjäksi sekä tietoiseksi kuluttajaksi yhteiskunnassa toimimista varten. Opetuksen tulee kannustaa opiskelijaa persoonallisuuden kehittämiseen ja tukemiseen. Tämä tukee ja pohjustaa myös jatko-opiskeluun sopeutumisessa. Kotitalousopetuksessa tavoitteisiin pyritään monipuolisten ja käytännön kokemuksia hyödyntävien opiskelumenetelmien avulla

Tavoitteet

Kotitalouden tavoitteena on ohjata opiskelijaa harjoittamaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia käytännön taitoja, kädentaitoja sekä kannustaa häntä luovuuteen. Opiskelijaa tulee ohjata valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistäviä ja kestävän kulutuksen mukaisia raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja laitteita. Tavoitteena on myös ohjata opiskelijaa suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä. Opiskelijaa motivoidaan toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti oikein. Häntä ohjataan tavoitteellisesti kustannustietoisuuteen arjen valintoja tehdessä. Opiskelutehtävien suorittaminen vaatii yhteistyökykyä ja ryhmässä toimimista, opiskelija oppii näin harjoittelun kautta sekä kuuntelemisen taitoja että rakentavan keskustelun taitoja. Tavoitteena on oppia toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii pohtimaan oman käyttäytymisen merkityksen ryhmän sekä yhteisön toiminnassa. Tavoitteena on ohjata opiskelijaa tarvittaessa myös ongelmanratkaisutaidoissa.

Osaamisen arviointi

Opiskelijan osaamisen ja sen kehittymisen arvioinnissa pyritään käsittelemään monipuolisesti arvioitavia osa-alueita. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen. Arvioinnin lähtökohtana on ohjata, rohkaista ja kannustaa opiskelijaa sekä kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin tehtävänä on luoda edellytykset jatkuvalle elinikäiselle oppimiselle. Arvioinnin tulee olla vuorovaikutteista ja tukea myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Arvioivan palautteen tulee heijastaa kunkin opintojakson tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa pyritään huomioimaan myös opiskelijan mahdolliset yksilölliset erityistarpeet sekä opiskelijan itse asettamat oppimisen tavoitteet. Arvioinnin oikea-aikaisuuteen pyritään kiinnittämään erityistä huomiota. Oppimisen arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivinen osallistuminen työtehtävien suorittamiseen. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Yksi kotitalouden tavoitteiden osa-alue on hyvinvointiosaaminen. Siinä kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi mielekäs tekeminen, terveyttä edistävä ravinto sekä riittävä lepo. Opiskelijalle muodostuu käsitys siitä, kuinka omalla aktiivisuudella ja kotitaloustaidoilla ja toimintatavoilla voidaan vaikuttaa omaan hyvinvointiin tai mahdollisen epäsuotuisan tilanteen muuttamiseksi paremmaksi. Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta. Tähän kuuluu yksilötason lisäksi yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointi sekä taito löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen tavoitteissa tulee huomioida opiskelijan taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Opiskelijaa pyritään ohjaamaan rakentavaan kanssakäymiseen ja vuorovaikutukseen kotitalouden näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen sisältää opiskelijan taitoja hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta. Opiskelijan tulisi kyetä hahmottamaan merkityksellinen tieto kussakin kontekstissa. Huomiota kiinnitetään opiskelijan taitoihin yhdistää tietoa useista eri lähteistä ja soveltaa sitä jo oppimaansa. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan erilaisia ratkaisuja sekä syventää oppimaansa ottaen huomioon monet erilaiset lähestymistavat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnalliseen osaamiseen kuuluvat muun muassa opiskelijan ymmärrys omasta roolistaan ja mahdollisuuksistaan osana yhteiskuntaa. Opiskelijan ymmärrys kehittyy opiskelun myötä yhteiskunnan toiminnan keskeisistä periaatteista; niitä ovat muun muassa demokratia, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Kotitalouden tulee kannustaa opiskelijaa yhteiskuntaa tukevaan yrittelijäisyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kotitalous tukee opiskelijan oppimista eettisyyden ja ympäristön kestävyyden näkökulmasta. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omien valintojensa vaikutuksia laajasti eri perspektiiveissä ympäristöä kunnioittaen kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelijaa ohjataan ottamaan itse vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisessa opiskelijan ymmärrys kasvaa omasta identiteetistä sekä yhteiskunnan monimuotoisuudesta, johon kuuluvat rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit erilaisine arvopohjineen. Kotitalouden kansainvälisiä ruokakulttuureja syventävät opintojaksot kannustavat opiskelijaa hankkimaan kansainvälistä kokemusta ja tietämystä.

Opintojaksot

Kotitalous, 2 op (KOT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on virittää harrastusta ja kiinnostusta kodin töihin. Opintojakson tavoitteena on kehittää käytännön toimintataitoja niin ruoanvalmistuksen kuin kodin siistimisen osa-alueilla, kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, kykyä tehdä kestäviä valintoja sekä kykyä soveltaa osaamista arkielämän vaihtelevissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kotitalouteen kuuluvaa ruoanlaittoa opiskellaan tunneilla pienryhmissä siten, että jokainen pienryhmä valmistaa jokaisella opetuskerralla ateriakokonaisuuden. Opintojaksojen sisältöaiheita ovat ruoka ja ruoanvalmistus, hygienia, ateriasuunnittelu, rahankäytön suunnittelu, ruoan merkitys, terveyttä edistävät valinnat sekä arjen "pyöritys"

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten

oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien tarjontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus ja ruoanvalmistustaidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys.

Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Opintojakson päätavoitteena on virittää harrastusta ja kiinnostusta kodin töihin. Kotitalouteen kuuluvaa ruoanlaittoa opiskellaan tunneilla pienissä ryhmissä siten, että jokainen pienryhmä valmistaa ateriakokonaisuuden, sekä pääruoan että jälkiruoan. Opintojaksolla valmistetaan ruokaa vaihtelevasti ja monipuolisesti

lihasta, kalasta, broilerista ja kasviksista. Opintojakson alussa kysytään opiskelijoiden toiveita tunneilla valmistettaviin ateriakokonaisuuksiin. Tämä opintojakso sekä opintojakso KT02 täydentävät toinen toisiaan. Nämä opintojaksot voidaan suorittaa itsevalitsemassa järjestyksessä tai niistä voi suorittaa vain toisen opintojakson oman valinnan mukaan.

Kotitalous, 2 op (KOT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kotitalouteen kuuluvaa ruoanlaittoa opiskellaan tunneilla pienryhmissä siten, että jokainen pienryhmä valmistaa jokaisella opetuskerralla ateriakokonaisuuden. Opintojaksojen sisältöaiheita ovat ruoka ja ruoanvalmistus, hygienia, ateriasuunnittelu, rahankäytön suunnittelu, ruoan merkitys, terveyttä edistävät valinnat sekä arjen "pyöritys"

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kotitalouteen kuuluvaa ruoanlaittoa opiskellaan tunneilla pienryhmissä siten, että jokainen pienryhmä valmistaa jokaisella opetuskerralla ateriakokonaisuuden. Opintojaksojen sisältöaiheita ovat ruoka ja ruoanvalmistus, hygienia, ateriasuunnittelu, rahankäytön suunnittelu, ruoan merkitys, terveyttä edistävät valinnat sekä arjen "pyöritys"

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus ja ruoanvalmistustaidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti eri ruokakulttuurien tarjontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia laajasti eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä, kun se tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Opintojakson päätavoitteena on virittää harrastusta ja kiinnostusta kodin töihin. Kotitalouteen kuuluvaa ruoanlaittoa opiskellaan tunneilla pienissä ryhmissä siten, että jokainen pienryhmä valmistaa ateriakokonaisuuden, sekä pääruoan että jälkiruoan. Opintojaksolla valmistetaan ruokaa vaihtelevasti ja monipuolisesti lihasta, kalasta, broilerista ja kasviksista. Opintojakson alussa kysytään opiskelijoiden toiveita tunneilla valmistettaviin ateriakokonaisuuksiin. Tämä opintojakso sekä opintojakso KT01 täydentävät toinen toisiaan. Nämä opintojaksot voidaan suorittaa itsevalitsemassa järjestyksessä tai niistä voi suorittaa vain toisen opintojakson oman valinnan mukaan.

Leivontakurssi, 2 op (KOT03)

Tavoitteet

- Opintojakson tavoitteena on ohjata opiskelijaa harjoittamaan leivonnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa opiskelijoita luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen leivonnaisten suunnittelussa ja toteutuksessa. Opintojaksolla hyödynnetään ja vahvistetaan aiemmin hankittuja leivonta ja kotitaloustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso syventää ja laajentaa tietoja ja taitoja leivonnasta. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin leivonnassa käytettäviin raaka-aineisiin ja työvälineisiin, taikinatyyppeihin ja niistä valmistettuihin leivonnaisiin. Opintojakson sisältöaiheita ovat leivonnan raaka-aineet sekä työvälineet ja taikinatyypit, puhtaus ja leivonta, opintojakson ajankohtaan sijoittuvat kalenterivuoden juhlat ja niihin liittyvät leivonnaiset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on syventää ja laajentaa tietoja ja taitoja leivonnasta. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin leivonnassa käytettäviin raaka-aineisiin ja työvälineisiin, taikinatyyppeihin ja niistä valmistettuihin leivonnaisiin. Opintojakson sisältöaiheita ovat leivonnan raaka-aineet sekä työvälineet ja taikinatyypit, puhtaus ja leivonta, ajankohtaan ajoittuvat kalenterivuoden juhlat ja niihin liittyvät leivonnaiset. Opintojaksolla pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon opiskelijoiden toiveet. Tämä opintojakso sekä opintojakso K0T04 täydentävät toinen toisiaan. Nämä opintojaksot voidaan suorittaa itsevalitsemassa järjestyksessä tai niistä voi suorittaa vain toisen opintojakson oman kiinnostuksen mukaan.

Leivontakurssi, 2 op (KOT04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on ohjata opiskelijaa harjoittamaan leivonnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa opiskelijoita luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen leivonnaisten suunnittelussa ja toteutuksessa. Opintojaksolla hyödynnetään ja vahvistetaan aiemmin hankittuja leivonta ja kotitaloustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso syventää ja laajentaa tietoja ja taitoja leivonnasta. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin leivonnassa käytettäviin raaka-aineisiin ja työvälineisiin, taikinatyyppeihin ja niistä valmistettuihin leivonnaisiin. Opintojakson sisältöaiheita ovat leivonnan raaka-aineet sekä työvälineet ja taikinatyypit, puhtaus ja leivonta, opintojaksojen ajankohtaan ajoittuvat kalenterivuoden juhlat ja niihin liittyvät leivonnaiset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on syventää ja laajentaa tietoja ja taitoja leivonnasta. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin leivonnassa käytettäviin raaka-aineisiin ja työvälineisiin, taikinatyyppeihin ja niistä valmistettuihin leivonnaisiin. Opintojakson sisältöaiheita ovat leivonnan raaka-aineet sekä työvälineet ja taikinatyypit, puhtaus ja leivonta, ajankohtaan ajoittuvat kalenterivuoden juhlat ja niihin liittyvät leivonnaiset. Opintojaksolla pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon opiskelijoiden toiveet. Tämä opintojakso sekä opintojakso KOT03 täydentävät toinen toisiaan. Nämä opintojaksot voidaan suorittaa itsevalitsemassa järjestyksessä tai niistä voi suorittaa vain toisen opintojakson oman kiinnostuksen mukaan.

Bon appetit, 2 op (KOT05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua kansainvälisiin ruokakulttuureihin hankkien tietoja ja taitoja näiden ruoanvalmistus- ja ruokailutavoista. Opintojakson suunnittelussa huomioidaan oppilaiden kiinnostus ja aiempi kokemus.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan keittotaidon keskeiset perusasiat, jonka jälkeen syvennytään ruoanvalmistuksen "saloihin" kansainvälisestä näkökulmasta. Opintojaksolla suunnitellaan aterioita, valmistetaan ja maistellaan eri maiden ruokia ja leivonnaisia, katetaan kauniisti sekä harjoitellaan pöytätapoja. Opintojaksolla tehdään mahdollisuuksien mukaan projektitöitä sekä vierailukäyntejä. Opintojakson sisältöaiheita ovat ruoanvalmistuksen keskeiset käsitteet, ruoanvalmistuksen keskeiset menetelmät, kattaminen ja tarjoilu sekä pöytätavat, kansainväliset ruokakulttuurit laajoina kokonaisuuksina, ajankohtaiset näkökulmat ruokaan sekä Suomeen juurtuneet kansainväliset ruoat ja ruokailuun liittyvät tavat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitaloustaidot kokonaisuudessaan, tiedot kansainvälisistä ruokakulttuureista ja niiden yhteensovittaminen antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Näiden taitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti muiden maiden ruokakulttuureihin sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppimiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on tutustua kansainvälisen ruokakulttuuriin hankkien tietoja ja taitoja ruoanvalmistus- ja ruokailutavoista. Opintojakson suunnittelussa huomioidaan oppilaiden kiinnostus ja kokemus. Opintojaksolla kerrataan keittotaidon keskeiset perusasiat, jonka jälkeen syvennytään ruoanvalmistuksen "saloihin" kansainvälisestä näkökulmasta. Opintojaksolla suunnitellaan aterioita, valmistetaan ja maistellaan eri maiden ruokia ja leivonnaisia, katetaan kauniisti sekä harjoitellaan pöytätapoja. Opintojaksolla tehdään mahdollisuuksien mukaan projektitöitä sekä vierailukäyntejä. Opintojakson sisältöaiheita ovat ruoanvalmistuksen keskeiset käsitteet, ruoanvalmistuksen keskeiset menetelmät, kattaminen ja tarjoilu sekä pöytätavat, kansainväliset ruokakulttuurit laajoina kokonaisuuksina, ajankohtaiset näkökulmat ruokaan sekä Suomeen juurtuneet kansainväliset ruoat ja ruokailuun liittyvät tavat.

Kasvisruokakurssi, 2 op (KOT06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat kasvikunnan tuotteisiin ja niiden monipuoliseen käyttöön ruoanvalmistuksen ja leivonnan osa-alueilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustumme erityyppisten kasvisruokien valmistamiseen. Valmistamme kasviksista wokki-, kastike-, kiusaus-, keitto-, pihvi- ja salaattiruokia sekä leivomme erilaisia kasvispiiraita. Mietimme syitä miksi jotkut valitsevat kasvisruokavalion ja opiskelemme minkälaisia erilaisia kasvisruokavalioita on. Opettelemme tunnistamaan erilaisia kasviksia sekä näiden ravintoarvoja, kypsennys- ja säilyvyysaikoja. Opintojaksoon sisältyy projektityö, jossa oppilas suunnittelee ja toteuttaa itsenäisesti yhden kasvisruokakokonaisuuden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus ja ruoanvalmistustaidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien tarjontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustumme erityyppisten kasvisruokien valmistamiseen. Valmistamme kasviksista wokki-, kastike-, kiusaus-, keitto-, pihvi- ja salaattiruokia sekä leivomme erilaisia kasvispiiraita. Mietimme syitä miksi jotkut valitsevat kasvisruokavalion ja opiskelemme minkälaisia erilaisia kasvisruokavalioita on. Opettelemme tunnistamaan erilaisia kasviksia sekä näiden ravintoarvoja, säilytystä ja säilyvyysaikoja. Opintojaksoon sisältyy projektityö, jossa oppilas suunnittelee ja toteuttaa itsenäisesti yhden kasvisruokakokonaisuuden laskien raaka-aineiden kustannukset kyseiseen kokonaisuuteen. Opiskelija vertaa kustannuksia vastaavaan ravintolassa myytävään kasvisruoka annokseen.

Pop up -ravintolan perustaminen, 2 op (KOT07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua yrittäjyyteen hankkien tietoja ja taitoja sekä suunnitella että toteuttaa suunnitelmia pop up-ravintolan perustamisen myötä. Opintojaksolla syvennytään määrittelemään liikeidea, liiketoimintasuunnitelma, otetaan selvää liiketoiminnan luvanvaraisuudesta sekä toteutetaan nämä suunnitelmat käytännössä. Tavoitteena on, että opiskelijat osaavat muuttaa ideat sellaiseksi toiminnaksi, joka tuottaa taloudellista, kulttuurista ja sosiaalista arvoa. Yrittäjyyteen liittyy kyky suunnitella, asettaa tavoitteita ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt ovat ravintolapäivän suunnittelu ja toteuttaminen. Opiskelijat suunnittelevat myytävät tuotteet, hinnoittelevat tuotteensa ja laskevat katteen. Opiskelijat myös valmistavat myytävät tuotteet itse, luovat tapahtumaan selkeän mainonnan sekä organisoivat myyntitapahtuman, huomioiden vastuunsa valmistamiensa ja tarjoilemiensa elintarvikkeiden turvallisuudesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus ja ruoanvalmistustaidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot

kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa suomalaisen hygieniaosaamisen lisäksi muiden maiden hygieniakäytäntöihin. Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelijat ryhtyvät yhden päivän ajaksi ravintoloitsijoiksi. Opiskelijat suunnittelevat myytävät tuotteet, hinnoittelevat tuotteensa ja laskevat katteen. Opiskelijat myös valmistavat myytävät tuotteet itse sekä organisoivat mainonnan ja myyntitapahtuman, huomioiden vastuunsa

valmistamiensa ja tarjoilemiensa elintarvikkeiden turvallisuudesta. Tällä opintojaksolla opiskelijaa kannustetaan suunnittelussa ja toteutuksessa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen. Pop up -ravintolatoiminnalla on merkittävä asema virkeän ruokakulttuurin ylläpitäjänä, opiskelijoiden luovuus ja aito rakkaus ruokaan elävöittää tätä suomalaista katuravintolatapahtumaa.

Kakkukurssi, 2 op (KOT08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää leivontataitoja, lisätä kädentaitoja sekä antaa luovuudelle ja taiteellisuudelle vapaat kädet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla leivomme kaikenlaisia kakkuja tavallisista kermakakuista fantasiakakkuihin ja kakkutikkareihin. Opiskelijat tutustuvat leivontataitojen lisäksi erilaisiin koristelutekniikoihin oppien samalla sommittelutaitoja ja värioppia. Opiskelijat saavat valmiudet itsenäiseen ja innovatiiviseen työskentelyyn.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa

yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla leivomme kaikenlaisia kakkuja tavallisista kermakakuista fantasiakakkuihin ja kakkutikkareihin. Opintojakson tavoitteena on syventää leivontataitoja, lisätä kädentaitoja sekä antaa luovuudelle ja taiteellisuudelle vapaat kädet. Opimme leivontataitojen lisäksi erilaisia koristelutekniikoita, sommittelutaitoja, värioppia ja saamme valmiudet itsenäiseen ja innovatiiviseen työskentelyyn.

Joululeivonnaiset, 2 op (KOT09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla tavoitteena on tutustua mahdollisimman laajasti joulun ajan leivonnaisvaihtoehtoihin, sekä suolaisiin että makeisiin tarjottaviin. Tavoitteena on tutustua niin perinteisiin joululeivonnaisiin kuin uudempiinkin tulokkaisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla leivomme joulun makuja, niin kotoisia ikisuosikkeja, tuttuja bravuureja, uusia oivalluksia kuin myös tuulahduksia muilta mailta. Opetustuokiot täyttyvät jouluisista tuoksuista, mauista ja touhukkaasta puuhailusta. Opintojakson aikana kerrataan leivontaan liittyviä tietoja ja taitoja käytännön työskentelyn merkeissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla leivomme joulun makuja, niin kotoisia ikisuosikkeja, tuttuja bravuureja, uusia oivalluksia kuin myös tuulahduksia muilta mailta. Opetustuokiot täyttyvät jouluisista tuoksuista, mauista ja touhukkaasta puuhailusta. Opintojakson aikana kerrataan leivontaan liittyviä tietoja ja taitoja käytännön työskentelyn merkeissä.

Sato talteen, 2 op (KOT10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Käytännön työtaitojen lisäksi opimme arvostamaan luontoa ja sen monipuolista antia suomalaiselle ruokakulttuurille. Luonnossa liikkumisen ohella konkretisoituu hyötyliikunnan merkitys yhtenä ihmisen hyvinvoinnin lähteenä. Lisäksi opiskelijat ymmärtävät, minkälaisia taloudellisia hyötyvaikutuksia saavutamme kerätessämme itse ruoan raaka-aineet talteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla keräämme itse luonnon antimet talteen. Antimet voivat olla marjoja, sieniä, erilaisia tee-/maustekasveja tai vaikkapa omenoita. Kerättävät raaka-aineet riippuvat vuoden sääolosuhteista. Keräämistämme raaka-aineista valmistamme kotitalousluokassa erilaisia säilykkeitä/mehuja sekä leivonnaisia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan

hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla keräämme itse luonnon antimet talteen. Antimet voivat olla marjoja, sieniä, erilaisia tee-/maustekasveja tai vaikkapa omenoita. Kerättävät raaka-aineet riippuvat vuoden sääolosuhteista.

Keräämistämme raaka-aineista valmistamme kotitalousluokassa erilaisia säilykkeitä/mehuja sekä leivonnaisia. Käytännön työtaitojen lisäksi opimme arvostamaan luontoa ja sen monipuolista antia suomalaiselle ruokakulttuurille.

Luonnossa liikkumisen ohella konkretisoituu hyötyliikunnan merkitys yhtenä ihmisen hyvinvoinnin lähteenä. Lisäksi pohdimme opintojakson aikana, minkälaisia taloudellisia hyötyvaikutuksia saavutamme kerätessämme itse ruoan raaka-aineet talteen.

Burger-kurssi, 2 op (KOT11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso syventää ja laajentaa tietoja ja taitoja leivonnasta sekä ruoanvalmistuksesta. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin leivonnassa ja ruoanvalmistuksessa käytettäviin raaka-aineisiin ja työvälineisiin, hiivataikinoihin ja niistä valmistettuihin suolaisiin leivonnaisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutuksi tulevat leivonnan lisäksi majoneesien valmistus, kasvisten marinointi ja pikkelöinti sekä pihvien valmistus kasviksista, lihasta ja kalasta. Leivonnan ja ruoanvalmistuksen ohessa kiinnitetään huomiota myös keittiöhygieniaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan itsearvioinnin avulla esimerkiksi kulutustottumuksia arvioimalla. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi perustuu kiertotalouden ymmärtämiseen ja kestävän kuluttajuuden omaksumiseen. Hyvinvointiosaamisen arvioiminen painottuu myönteiseen palautteeseen vahvuuksia korostaen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on syventää ja laajentaa taitoja hiivaleivonnaisten valmistamisesta sekä oppia valmistamaan erilaiset majoneesit alusta asti itse. Tutuksi tulevat erilaisten kasvisten marinointi ja pikkelöinti. Mausteiset hillokkeet ja salsat kuuluvat omalta osaltaan burgereiden kiehtovaan maailmaan. Täytteiden kanssa voi leikitellä ja käyttää mielikuvitustaan vapaasti. Opintojaksolla opitaan, kuinka saadaan kotikonstein sämpylään oikea koostumus, kuinka täytteiden viehättävät vastakohdat ja pihvien oikea kypsyysaste yhdessä johtavat valloittaviin makuelämyksiin. Opintojaksolla kuullaan

opiskelijoiden toiveita ja inspiroidutaan yhteisistä ideoista. Tämän opintojakson jälkeen ei tarvitse lähteä ravintolaan nauttiakseen herkullisista hampurilaisista.

Keväiset keitot ja lempeät leivonnaiset, 2 op (KOT12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tutustua monipuolisesti erityyppisiin keittoihin ja ruokaleipiin. Tämän lisäksi tavoitteena on saada opiskelija havahtumaan, kuinka pienillä muutoksilla voidaan saada tutusta tuotteesta täysin uudenlainen. Keittojen muunneltavuus, taloudellisuus ja kausituotteiden hyödyntäminen antavat uutta näkökulmaa ruoanvalmistukseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan keittotaidon keskeiset perusasiat ja sen myötä syvennytään opintojakson kuvauksen mukaisesti toimimaan. Jokaisella opetuskerralla valmistetaan keitto ja lämmin leipä/sämpylä/rieska tms. Jos aikataulu antaa myöten, jälkiruoaksi valmistetaan makea leivonnainen. Opintojakson alussa kartoitetaan opiskelijoiden toiveita aiheesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa

yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa palautetta oppimisestaan suullisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä opintojaksoa voi suorittaa tenttimällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistetaan keittoja monipuolisesti varioiden. Keittojen lisukkeiksi valmistetaan niin suolaisia kuin makeitakin lämpimäisiä. Keitoissa tutustutaan klassikoihin sekä uusiin tulokkaisiin. Tuttujen keittojen uudenlainen maustaminen ja lisukkeilla höystäminen nostavat keitot ihan uudelle tasolle. Keitot ovat arkiruokaa parhaimmillaan ja pienillä muutoksilla, kekseliäällä mielikuvituksella sekä kauden kasviksilla keitot taipuvat myös juhlaan. Opintojaksolla huomioidaan opiskelijoiden kiinnostus ja kokemus

Vegaaniruoka 1, 2 op (KOT13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelijat osaavat koostaa ravintorikkaita, monipuolisia, herkullisia ja kauniita ateriakokonaisuuksia käyttämällä ruoanvalmistuksessa ainoastaan kasvikunnan tuotteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla hyödynnetään ainoastaan kasvikunnan tuotteita. Opiskelijat tutustuvat hedelmiin, vihanneksiin, palkokasveihin sekä viljavalmisteisiin valmistaen näistä raaka-aineista ateriakokonaisuuksia sekä leivonnaisia. Tällä opintojaksolla saa vastauksen niihin kysymyksiin,

mitä laitetaan tilalle, kun kaikki eläinperäiset tuotteet jätetään ateriasuunnittelusta pois. Opintojaksolla konkretisoituu, että vegaaneiden ei tarvitse kieltäytyä herkuista, sillä lähes kaikki ruoanlaitossa käytetyt aineet on mahdollista korvata vegaanisilla vaihtoehdoilla. Huomio kiinnittyy myös siihen, kuinka tärkeää vegaanista ruokavaliota noudattavan on lukea tuoteselosteet tarkasti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla hyödynnetään ainoastaan kasvikunnan tuotteita. Opiskelijat tutustuvat hedelmiin, vihanneksiin, palkokasveihin sekä viljavalmisteisiin valmistaen näistä raaka-aineista ateriakokonaisuuksia sekä leivonnaisia. Tällä opintojaksolla saa vastauksen niihin kysymyksiin, mitä laitetaan tilalle, kun kaikki eläinperäiset tuotteet jätetään ateriasuunnittelusta pois. Opintojaksolla konkretisoituu, että vegaaneiden ei tarvitse kieltäytyä herkuista, sillä lähes kaikki ruoanlaitossa käytetyt aineet on mahdollista korvata vegaanisilla vaihtoehdoilla. Huomio kiinnittyy myös siihen, kuinka tärkeää vegaanista ruokavaliota noudattavan on lukea tuoteselosteet tarkasti.

Vegaaniruoka 2, 2 op (KOT14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelijat osaavat koostaa ravintorikkaita, monipuolisia, herkullisia ja kauniita ateriakokonaisuuksia käyttämällä ruoanvalmistuksessa ainoastaan kasvikunnan tuotteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla hyödynnetään ainoastaan kasvikunnan tuotteita. Opiskelijat tutustuvat hedelmiin, vihanneksiin, palkokasveihin sekä viljavalmisteisiin valmistaen näistä raaka-aineista ateriakokonaisuuksia sekä leivonnaisia. Tällä opintojaksolla saa vastauksen niihin kysymyksiin, mitä laitetaan tilalle, kun kaikki eläinperäiset tuotteet jätetään ateriasuunnittelusta pois. Opintojaksolla konkretisoituu, että vegaaneiden ei tarvitse kieltäytyä herkuista, sillä lähes kaikki ruoanlaitossa käytetyt aineet on mahdollista korvata vegaanisilla vaihtoehdoilla. Huomio kiinnittyy myös siihen, kuinka tärkeää vegaanista ruokavaliota noudattavan on lukea tuoteselosteet tarkasti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kotitalousopetus kokonaisuudessaan ja leivontataidot antavat valmiuksia omassa elämässä selviytymiseen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Osaamisen käyttäminen omaksi sekä yhteiskunnan

hyväksi tuottaa tasapainoa ja mielekkyyttä arkeen. Kotitaloustaitojen oppiminen luo parhaimmillaan yrittäjämyönteisyyttä palvellen näin yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden toimiessa omissa pienryhmissään taito toimia ryhmän jäsenenä erilaisissa tilanteissa korostuu. Näihin taitoihin kuuluvat muun muassa tunnetaidot, kyky sanoittaa ajatuksiaan ja ymmärtää muiden viestintää ja kyky selvitä konflikteista sovitellen. Ryhmässä toimiessa sosiaaliset taidot kehittyvät ja sen myötä syntyy iloa yhdessä oppimisesta. Opiskelijan omat persoonalliset ominaisuudet kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kotitaloustunneilla kehittyvät taidot tunnistaa ja toteuttaa omalle hyvinvoinnilleen keskeisiä asioita, joita ovat esimerkiksi oikeanlainen ravinto, mielekäs tekeminen, onnistumisen ilo ja sitä kautta omien vahvuuksien tunnistaminen. Mielihyvän tunne auttaa opiskelijaa palautumaan lukupainotteisten oppiaineiden lomassa. Hyvinvointiosaamiseen sisältyy yksilötasolla oman identiteetin rakentuminen positiiviseksi ja sen myötä koko opiskelijaryhmän ja yhteisön hyvinvointi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen avautuu opintojaksolla tutustuessa vaihtelevasti suomalaisen ruokakulttuurin lisäksi muiden maiden ruokakulttuurien leivontaan sekä toimiessa yhteistyössä mahdollisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämän myötä tulevat luontevasti tutuksi rinnakkain tasavertaisesti elävät kulttuurit, joilla on erilaiset arvopohjat. Tämä kannustaa opiskelijaa hankkimaan mahdollisesti lisää kansainvälistä kokemusta ja tietämystä, parhaimmillaan tämä antaa kimmokkeen elinikäiseen kulttuurilliseen oppiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan arvioimaan omien valintojensa vaikutuksia eri perspektiiveissä. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus vaativat erityisesti käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kriittisellä ajattelulla ja oppimaan oppimisen taidoilla on suuri merkitys. Ympäristöosaaminen ja eettisyys tukevat kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan taidot hankkia tietoa ja arvioida sen luotettavuutta kehittyvät. Opiskelija harjoittelee hahmottamaan merkityksellisen tiedon kussakin kontekstissa. Taidot yhdistää tietoa useista eri tietolähteistä harjaantuu. Opiskelija käyttää luovuuttaan pohtiessaan ratkaisuja, joissa hän ottaa huomioon monet eri asiayhteydet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksolla on vuorovaikutteista ja se painottuu tukemaan kannustavasti ja myönteisesti opiskelijan kotitaloudellista edistymistä. Opiskelija saa opettajalta palautetta oppimisestaan suullisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso on jatkoa K0T13 opintojaksolle, jonka teemana opiskelijat laittavat ateriakokonaisuuksia ja leivonnaisia vegaanisista lähtökohdista kiinni pitäen. Opintojaksot eivät ole sidoksissa toisiinsa eikä niitä tarvitse suorittaa numerojärjestyksessä. Opintojakson suunnittelun lähtökohtana on opintojakson alussa kuunnella opiskelijoiden toiveita ja heidän itselleen asettamia oppimistavoitteita vegaaniseen ruokavalioon perehtymisessä. Opintojaksolla painottuu monipuolinen tutustuminen vegaaneiden raaka-aineiden kirjoon sekä ruoan ja leivonnaisten konkreettinen valmistaminen näiden raaka-aineiden avulla, ei niinkään vegaanisuus aatteena.

7.17. Yrittäjyys ja työelämä

Opintojaksot

Vuosi yrittäjänä, 3 op (YR01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on oppia yrittäjyyttä käytännön tekemisen kautta perustamalla muiden tiimiläisten kanssa yritys.
- Kehitetään yrittäjyyden taitoja kuten luovuutta, aloitteellisuutta, tavoitteellisuutta, sisukkuutta, vastuunottamista, rohkeutta, kykyä muuttaa ideat toiminnaksi, kykyä tehdä päätöksiä ja kykyä ymmärtää yritystoimintaan liittyvää taloutta ja sen toimintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vuosi yrittäjänä -ohjelma on sukellus yrittäjyyteen ja mahdollisuuksiin oman yrityksen kautta. Opintojaksolla on siis mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä jo kouluaikana! Ohjelmassa perustetaan oikealla rahalla toimiva NYT-yritys (Nuorten yrittäjyys ja talous -yritys). Sen lisäksi että voi tienata rahaa, saa kerrytettyä opintopisteitä. Parhaimmillaan oma yritys voi työllistää myös opintojakson jälkeen eikä tarvitse lähteä etsimään kesätöitä.
- Opintojaksolla osallistutaan myös Uskalla yrittää - kilpailuun, joka on Nuorten yrittäjyys ja talous NYT:n organisoima tapahtuma. Pirkanmaan aluefinaalista on myös mahdollisuus päästä kisaamaan valtakunnan finaaliin Helsinkiin ja sieltä edelleen edustamaan Suomea EM-kisoihin.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää jatkuvaa läsnäoloa ja oman yritystoiminnan kehittämistä. Lisäksi tehdään lopputyö, jossa perehdytään tarkemmin johonkin yrittäjyyden osa-alueeseen tarkemmin tai kehitetään omaa yritystoimintaa eteenpäin.

Yrittäjyysosaaminen, 2 op (YR02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää yrittäjyysosaamista käytännön tekemisen kautta esimerkiksi jatkamalla Vuosi yrittäjänä -opintojaksolla perustetun yrityksen toimintaa. Kehitetään yrittäjyyden taitoja kuten luovuutta, aloitteellisuutta, tavoitteellisuutta, sisukkuutta, vastuunottamista, rohkeutta, kykyä muuttaa ideat toiminnaksi, kykyä tehdä päätöksiä ja kykyä ymmärtää yritystoimintaan liittyvää taloutta ja sen toimintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yrittäjyystaitojen syventäminen

Opintojakson arviointi

Opintojakson suorittaminen edellyttää lukio-opintojen aikana osallistumista yritystoimintaan noin 60 tuntia. Opintojakso opiskellaan itsenäisesti ja suoritus osoitetaan todistuksella tai opettajan kanssa sovitusta esimerkiksi oppimispäiväkirjalla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan opettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla esimerkiksi laajentamalla opintojakson YR01-suoritusta.

7.18. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Sota ja ihminen, 2 op (TO03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa

Merenrantakurssi Euroopassa, 2 op (TO05)

Tavoitteet

480

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään paikallista kulttuuria, johon kuuluvat alueelle ominaiset yhteiskuntarakenne, elinkeinot, uskonto ja historia
- Opiskelija saa konkreettisen käsityksen siitä, miten voimakkaita vaikutuksia ihmisen toiminnalla on sekä luonnon- että kulttuuriympäristöön
- Opintojaksolla opiskelijan eurooppalainen identiteetti vahvistuu muun muassa tutustumalla kohdemaan ihmisiin ja heidän tapoihinsa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ohjatut tutustumiset luonnontieteellisesti, kulttuurisesti, historiallisesti ja uskonnollisesti merkittäviin kohteisiin ja ilmiöihin
- Valokuvauskilpailu keinona kiinnittää huomiota luonnonympäristön ja kulttuuriympäristön yksityiskohtiin
- Ennakkotehtäväien tekeminen matkakohteen erityispiirteistä
- Museoaineistoihin liittyvät tehtävät.

Laaja-alainen osaaminen

Paikallinen lisäys

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu historiaan ja yhteiskunnan toimintoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee muiden opiskelijoiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa käsityksen vieraasta kulttuurista ja toimintatavoista

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu merenrantaekosysteemiin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tarkastelee asioita sekä yhteiskuntatieteellisestä että luonnontieteellisestä viitekehyksestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vaaditaan osallistuminen matkalle sekä ennakkotehtävien tekeminen annetun ohjeen mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson matkakohde voi vaihtua vuosittain. Opintojakson aikana opiskelijat tutustuvat alueen biologisiin, maantieteellisiin, historiallisiin, uskonnollisiin ja kulttuurisiin erityispiirteisiin. Opintojakson toteutuksessa korostetaan liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Hyvinvointi ja kansainvälisyys: Hyvinvoiva yksilö, yhteisö ja maailma (lähtö), 2 op (TO09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

• Vahvistaa itsetuntemustaan ja kehittää hyvinvointitaitojaan yhdessä muiden kanssa
• hahmottaa, millaiset tekijät vaikuttavat yksilön hyvinvointiin ja saa työkaluja oman hyvinvointinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen
• saa työkaluja hyvinvointiin liittyvän tiedon arviointiin sekä pohtii yksilön ja yhteisöjen hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä
• havainnoi ja pohtii hyvinvointiin liittyviä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ilmiöitä
• vahvistaa englannin ja espanjan kielten taitojaan autenttisissa kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurista tulevien samanikäisten nuorten kanssa
• vahvistaa vuorovaikutustaitojaan eri kielillä monikulttuurisessa kontekstissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

• Osallistuminen matkalle

Laaja-alainen osaaminen

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaaminen
Opintojaksossa on integroitu positiiviseen psykologiaan perustuvien hyvinvointitaitojen opetusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Opintojaksossa keskitytään erityisesti kehittämään opiskelijan hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arvioinnin perusteet

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Osallistuminen matkalle. Lisäksi opintojakson kokouksiin ja infoihin osallistuminen sekä annettujen tehtävien tekeminen ohjeiden mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kohdemaahan lähdöstä saa 2 op (TO09) ja vastaanotosta 2 op (TO10). Opintojakso toteutetaan kansainvälisenä yhteistyönä espanjankielisen koulun kanssa.

Hyvinvointi ja kansainvälisyys: Hyvinvoiva yksilö, yhteisö ja maailma (vastaanotto), 2 op (TO10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

• Vahvistaa itsetuntemustaan ja kehittää hyvinvointitaitojaan yhdessä muiden kanssa
• hahmottaa, millaiset tekijät vaikuttavat yksilön hyvinvointiin ja saa työkaluja oman hyvinvointinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen
• saa työkaluja hyvinvointiin liittyvän tiedon arviointiin sekä pohtii yksilön ja yhteisöjen hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä
• havainnoi ja pohtii hyvinvointiin liittyviä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ilmiöitä
• vahvistaa englannin ja espanjan kielten taitojaan autenttisissa kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurista tulevien samanikäisten nuorten kanssa
• vahvistaa vuorovaikutustaitojaan eri kielillä monikulttuurisessa kontekstissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Osallistuminen Tampereen osuuden ohjelmaan sekä vierailevan opiskelijan majoittaminen omassa kodissa.

Laaja-alainen osaaminen

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaaminen
Opintojaksossa on integroitu positiiviseen psykologiaan perustuvien hyvinvointitaitojen opetusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Opintojaksossa keskitytään erityisesti kehittämään opiskelijan hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arvioinnin perusteet

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Osallistuminen matkalle sekä Tampereen osuuden ohjelmaan sekä vierailevan opiskelijan majoittaminen omassa kodissa. Lisäksi opintojakson kokouksiin ja infoihin osallistuminen sekä annettujen tehtävien tekeminen ohjeiden mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kohdemaahan lähdöstä saa 2 op (TO09) ja vastaanotosta 2 op (TO10). Opintojakso toteutetaan kansainvälisenä yhteistyönä espanjankielisen koulun kanssa.

7.19. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä. Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä.

Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)

Opintojakson moduulit

- *Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1), Valinnainen*

Tavoitteet

Kotitalouden lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia*
- *osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.*

Keskeiset sisällöt

Kotitalouden lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin*
- *muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfoliosta, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.*

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- *Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen*

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3)

Opintojakson moduulit

• Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3), Valinnainen

Tavoitteet

Käsityön lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä*
- *osoittaa osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä oppimisensa arvioinnissa*
- *osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset*
- *hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan*
- *osaa ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden, omaehtoisuuden näkökulmat ja ekologisuuden vaatimukset*
- *osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.*

Keskeiset sisällöt

Käsityön lukiodiplomi

- *perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin*
- *muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfoliosta.*

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- *Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen*

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*

- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5)

Opintojakson moduulit

- *Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5), Valinnainen*

Tavoitteet

Median lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan*
- *osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä*
- *osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa*
- *osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.*

Keskeiset sisällöt

Median lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.*

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- *Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen*

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson moduulit

- *Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen*

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa*
- *kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen*
- *kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.*

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- *tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian*
- *tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ*
- *tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma*

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- *Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen*

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*

- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

7.20. Korkeakouluyhteistyö

Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa, 2 op (KKY01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää, miten kriisit, poikkeusolot ja erilaiset konfliktit vaikuttavat ihmisten ja kokonaisten yhteiskuntien toimintaan. Opiskelija hahmottaa kriisien ja sotien moninaisuutta niin historiallisesti kuin ajankohtaistenkin esimerkkien kautta. Opintojakson perusteella opiskelija pystyy tunnistamaan muutoksia ja jatkuvuuksia sekä eroja ja yhtäläisyyksiä kriisien syissä, luonteessa ja seurauksissa. Lisäksi opiskelija saavuttaa opintojakson suoritettuaan valmiuksia tulkita kriiseihin, sotiin ja konflikteihin sisältyvää muistamista, poliittisia jänniteitä sekä mediakuvaston merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon kuuluvat harjoitukset ja ryhmätyöt yhdessä korkea-asteen opiskelijoiden kanssa vahvistavat opiskelijoiden ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitoja. Lukio-opettajien ja yliopiston opetusharjoittelijoiden avulla lukio-opiskelijan muistiinpanotaitoa ja luentopäiväkirjan tuottamista kehitetään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista kokoontumisiin (luennot) ja annettujen tehtävien tekemistä. Tarkemmat ohjeet suoritusvaatimuksista annetaan opintojakson alkaessa.

Halutessaan opiskelija voi laajentaa suoritustaan 4 opintopisteen laajuiseksi opinnoksi luentopäiväkirjalla. Tällöin opiskelija saa suoritusmerkinnän myös opintojaksoon KKY02.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa-opintojakso on Tampereella toimivien lukioiden ja yliopiston opiskelijoille suunnattu yhteinen kurssikokonaisuus. Opintojakso lähestyy vuosittain vaihtuvien teemojen kautta ihmistä, yhteiskuntaa ja näiden toimintaa kriisitilanteissa. Asiantuntiluentoja pitävät edustavat Tampereen yliopiston eri tieteenaloja – kuten politiikan tutkimusta (valtio-oppi ja kansainvälinen politiikka), historiaa, journalistiikkaa ja viestintätieteitä. Luennoitsijoina voi olla myös ulkopuolisia vierailijoita. Opintojaksolle osallistuu niin Tampereen alueen lukioiden opiskelijoita kuin Tampereen yliopiston kandidaattitason korkeakouluopiskelijoita. Opintokokonaisuuden aikana toteutettavista harjoituksista vastaavat lukio-opettajat sekä Tampereen yliopiston historian ja yhteiskunnallisten aineiden opetusharjoittelijat.

Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa 2, 2 op (KKY02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää, miten kriisit, poikkeusolot ja erilaiset konfliktit vaikuttavat ihmisten ja kokonaisten yhteiskuntien toimintaan. Opiskelija hahmottaa kriisien ja sotien moninaisuutta niin historiallisesti kuin ajankohtaistenkin esimerkkien kautta. Opintojakson perusteella opiskelija pystyy tunnistamaan muutoksia ja jatkuvuuksia sekä eroja ja yhtäläisyyksiä kriisien syissä, luonteessa ja seurauksissa. Lisäksi opiskelija saavuttaa opintojakson suoritettuaan valmiuksia tulkita kriiseihin, sotiin ja konflikteihin sisältyvää muistamista, poliittisia jänniteitä sekä mediakuvaston merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon kuuluvat harjoitukset ja ryhmätyöt yhdessä korkea-asteen opiskelijoiden kanssa vahvistavat opiskelijoiden ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitoja. Lukio-opettajien ja yliopiston opetusharjoittelijoiden avulla lukio-opiskelijan muistiinpanotaitoa ja luentopäiväkirjan tuottamista kehitetään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti monitieteinen ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten luovan osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakso suoritetaan yhtä aikaa KKY01-opintojakson kanssa tekemällä luentopäiväkirja. Tarkemmat ohjeet suoritusvaatimuksista annetaan opintojakson KKY01 alkaessa. Opintojaksoja ei voi suorittaa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen ja yhteiskunta sotien ja kriisien maailmassa-opintojakson (KKY01) laajennus 4 op:n laajuiseksi.

Nuoret ja tulevaisuuden yhteiskunta, 2 op (KKY03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opiskelija

- Oppii hahmottamaan vaikuttamisen eri kanavia ja niiden merkityksiä yhteiskunnallisen toiminnan areenoina
- Saa valmiudet tulkita ja ymmärtää muuttuvia yhteiskuntia
- Oppii tapoja keskustella kiistanalaisista aiheista
- Oppii hahmottamaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon osallistumisen moninaisia muotoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Nuoret yhteiskunnallisina toimijoina
- Mitä nuoret ajattelevat tulevaisuudesta, politiikasta ja omasta paikastaan kriisien, yhteiskunnallisten muutosten ja globaalien haasteiden läpäisemässä maailmassa
- Turvallisuus ja rauha
- Väkivalta, eriytyminen ja osallistuminen
- Poliittiittisen vaikuttamisen kysymykset.

Paikallinen lisäys

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon sisältyvä projektityöskentely vahvistaa ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitoja. Opintojakson keskustelut perustuvat erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ja ymmärryksen syventyminen antaa valmiuksia yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoon sisältyy projektityö, jonka lopputuloksena syntyvät vaikuttamisideat esitellään opintojakson lopuksi aiheen parissa toimiville ammattilaisille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nuoret ja tulevaisuuden yhteiskunta -opintojakso on Kalevan lukion, Tampereen yhteiskoulun lukon ja Tampereen yliopiston opiskelijoille suunnattu yhteinen opintojaksokokonaisuus, jossa hyödynnetään projektipohjaista oppimista. Opintojakso tarkastelee nuoria yhteiskunnallisina toimijoina. Opintojakson läpileikkaava kysymys on, mitä nuoret ajattelevat tulevaisuudesta, politiikasta ja omasta paikastaan kriisien, yhteiskunnallisten muutosten ja globaalien haasteiden läpäisemässä maailmassa. Luennoilla opittua sovelletaan vaihtuvaan ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen aiheeseen.

7.21. Integraatio-opintojaksot

Kokeellisen luonnontieteen perusteet, 2 op (FY01+KE01)

Oppiaineet

- *Fysiikka*
- *Kemia*

Opintojakson moduulit

- *Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen*
- *Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen*

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*

- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Paikallinen lisäys

- perehtyy fysiikassa ja kemiassa käytettävään suure- ja yksikköjärjestelmään
- perehtyy luonnontieteellisen menetelmään

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutetaan ryhmä- tai parityöskentelynä kokeellisia mittauksia ja niistä tehtäviä raportteja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään fysiikan ja kemian mallien yhteyttä arkielämään ja ammatilliseen osaamiseen. Pohditaan mittaustiedon luotettavuutta, jolla on selkeä yhteys myös siihen, miten mittaustuloksia voidaan käyttää osana yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan fysiikkaan ja kemiaan kahtena esimerkkinä luonnontieteistä. Opiskelija tutustuu fysiikan ja kemian eroihin ja yhtäläisyyksiin tavassa tutkia luontoa. Opintojaksossa tehdään tutkimuksia, joissa opiskelija suunnittelee tutkimuksia käsiteltyjen mallien pohjalta. Luovaa osaamista vaaditaan tutkimuksen suunnittelussa, havaintojen teossa ja sovellettaessa tuloksia haluttujen suureiden selvittämiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä tutkittuun tietoon perustuen. Esimerkkejä arjen aineista voivat olla kemikaalit, elintarvikkeet, lääkeaineet ja puhdistusaineet. Hyvinvointiosaamiseen kuuluu turvallisuus, joka ilmenee kokeellisten töiden suunnittelussa ja toteutuksessa työturvallisuusnäkökulmien huomioimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden täyttymistä arvioidaan opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan kokeellista työskentelyä, tehtäviä raportteja sekä perustavien menetelmien osaamista.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Aine, energia ja yhteiskunta, 2 op (FY02+KE02)

Oppiaineet

- *Fysiikka*
- *Kemia*

Opintojakson moduulit

- *Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen*
- *Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen*

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu yhteiskuntaan luonnontieteiden näkökulmasta

- ymmärtää kestävän kehityksen luonnontieteellisen perustan

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskuntaa luonnontieteellisestä näkökulmasta. Opetuksessa voidaan tutustua ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan, joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, raaka-aineiden riittävyyttä, kiertotaloutta tai vesitaloutta

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kestävän kehityksen luonnontieteellisen perustan ja oppii punnitsemaan valintojensa seurauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, että luonnontieteiden avulla teknologistunut yhteiskunta vaikuttaa maailmanlaajuisesti ympäristöön raaka-aineiden käytön ja energiantuotannon kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aineen rakenteen eri malleihin tutustuminen johdattaa opiskelijan luonnontieteellisen tiedon kehittymiseen (esimerkiksi atomimallit, hiilen allotropia). Monitieteisen osaamisen ja monilukutaidon kehittymistä tuetaan käyttämällä opetuksessa videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia. Aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti, tutkimuksen suunnittelu ja tutkitun tiedon käyttäminen edistävät luovan ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Opintojakson ja sen sisältämien laaja-alaisten tavoitteiden täyttyminen arvioidaan esim. arvosteltavilla yksilötehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeellisten töiden raportteilla, päättökokeella, opiskelijan käytännön työskentelyllä, tuntiaktiivisuudella tai näiden erilaisiin yhdistelmillä.

Tarkempi kuvaus arvioinnista annetaan opintojakson alussa.

Taloustaito pitkälle matematiikalla, 3 op (YH02+MAA09)

Oppiaineet

- *Matematiikan pitkä oppimäärä*
- *Yhteiskuntaoppi*

Opintojakson moduulit

- *Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen*
- *Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen*

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää taloustietoa laskennallisesta näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat

- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan taloudellista osaamista yhteiskunnallisesta ja matemaattisesta näkökulmasta. Opintojakso tarjoaa myös monipuolisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun erilaisissa elämäntilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan tarkastelemaan talouden kysymyksiä matemaattisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja vahvistetaan luovaa osaamista yhdistelemällä näkökulmia uusilla tavoilla.

Hyvinvointiosaaminen

Kannustetaan oman talouden suunnitteluun ja ohjataan talouden ilmiöiden merkitysten tarkasteluun oman talouden kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan keskusteluun talouden kysymyksistä matemaattisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan ja mallinnetaan talouteen liittyviä eettisiä ja ympäristökysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Molemmat oppiaineet arvioidaan erikseen arvosanalla 4–10.

Osana molempien oppiaineiden arviointia voi olla esimerkiksi oman talouden suunnitteluun liittyvä projektitehtävä.

Matematiikan osuuden osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle, johon voi sisältyä esimerkiksi:

- erityyppisten harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Yhteiskuntaopin osuuden osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle, johon voi sisältyä esimerkiksi:

- erityyppisten harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- opettajan arviointi
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan antaman palautteen kautta sekä esimerkiksi oman talouden suunnitteluun liittyvän projektitehtävän avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on oppia tarkastelemaan talouden ilmiöitä kokonaisvaltaisesti yhteiskunnallisista ja matemaattisista lähtökohdista monimuotoisen työskentelyn kautta.

Taloustaito lyhyelle matematiikalle, 4 op (YH02+MAB06+MAB07)

Oppiaineet

Matematiikan lyhyt oppimäärä
Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja –taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*

- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää taloustietoa laskennallisesta näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- Indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- Verotus
- valuutat

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

500

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan taloudellista osaamista yhteiskunnallisesta ja matemaattisesta näkökulmasta. Opintojakso tarjoaa myös monipuolisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun erilaisissa elämäntilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan tarkastelemaan talouden kysymyksiä matemaattisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja vahvistetaan luovaa osaamista yhdistelemällä näkökulmia uusilla tavoilla.

Hyvinvointiosaaminen

Kannustetaan oman talouden suunnitteluun ja ohjataan talouden ilmiöiden merkitysten tarkasteluun oman talouden kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan keskusteluun talouden kysymyksistä matemaattisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan ja mallinnetaan talouteen liittyviä eettisiä ja ympäristökysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Molemmat oppiaineet arvioidaan erikseen arvosanalla 4–10.

Osana molempien oppiaineiden arviointia voi olla esimerkiksi oman talouden suunnitteluun liittyvä projektitehtävä.

Matematiikan osuuden osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle, johon voi sisältyä esimerkiksi:

- erityyppisten harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- pari- ja ryhmätyöt
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Yhteiskuntaopin osuuden osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle, johon voi sisältyä esimerkiksi:

- erityyppisten harjoitustehtävien tekeminen
- itse- ja vertaisarviointi
- opettajan arviointi
- formatiiviset ja summatiiviset välitestit
- summatiivinen loppukoe

Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan antaman palautteen kautta sekä esimerkiksi oman talouden suunnitteluun liittyvän projektitehtävän avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on oppia tarkastelemaan talouden ilmiöitä kokonaisvaltaisesti yhteiskunnallisista ja matemaattisista lähtökohdista monimuotoisen työskentelyn kautta.

Musiikkipsykologia, 3 op (MU8)

Oppiaineet

- *Musiikki*
- *Psykologia*

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu musiikkipsykologiaan käytössä olevaa teknologiaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teoriaosaamista syvennetään monipuolisten käytännön tehtävien kautta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikkipsykologinen tieto luo valmiuksia sekä intrapsyykkisten (itseilmaisu, itseymmärrys ja itsesäätely) että interpsyykkisten (sosiaalinen kognitio ja empatia) kehittymiselle vahvistaen siten **hyvinvointiosaamista.**

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkipsykologinen tarkastelutapa on itsessään **monitieteinen**. Luonnontieteellisen ja humanistisyhteiskunnallisten tieteiden näkökulmien yhdistely luo perustaa **luovan** osaamisen kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkipsykologinen tieto antaa uusia valmiuksia itseilmaisuun sekä sosiaalisten tilanteiden ja ilmiöiden kohtaamiseen vahvistaen siten opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikkipsykologinen tieto laajentaa opiskelijan valmiuksia tarkastella yksilön, ryhmien ja yhteisön toiminnan eettisiä ulottuvuuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jotka monesti kytkeytyvät myös **ympäristöosaamisen** kannalta olennaisiin tietoihin ja taitoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen ja työskentelyn kehittymisen arviointi perustuu monimuotoiselle palautteelle sisältäen esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan arviointia, muodostaen täten pohjan **monitieteisen ja luovan** osaamisen sekä **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Arvioinnin osatekijät tukevat intra- ja interpsyykkisten taitojen kehittymistä vahvistaen siten opiskelijan **hyvinvointiosaamista**.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan aktiivinen osallistuminen ja annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan musiikkipsykologian saloihin käytössä olevaa teknologiaa hyödyntäen. Tunneilla perehdytään myös musiikin havaitsemisen ja tuottamisen psykologisiin ilmiöihin. Teoriaosaamista syvennetään erityisesti monipuolisten käytännön tehtävien kautta. Opiskelijalta edellytetään psykologian perustietoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritus edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (TO01)

Oppiaineet

- *Biologia*
- *Fysiikka*
- *Kemia*
- *Temaattiset opinnot*

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tutkimukseen syvemmin. Opiskelija oppii tutkimustulosten käsittelyä ja raportointia.

Keskeiset sisällöt

503

Paikallinen lisäys

- Luonnontieteellinen tutkimus. Suunnittelu, toteutus, tulosten käsittely ja raportointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa käsityksen tieteellisen tiedon tuottamisesta ja kykenee siten arvioimaan paremmin yhteiskunnallista keskustelua, jossa viitataan tiedon luotettavuuteen ja todennäköisyyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija yhdistää tutkimuksessaan luonnontieteitä ja matematiikkaa, sekä tuottaa lopulta kirjallisen raportin omasta työstään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi (joka sisältää laaja-alaisten osaamisen arvioinnin) perustuu opintojakson aikana tehtyihin suorituksiin, jotka valikoituvat opiskelijan omien kiinnostuksien mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan luonnontieteellisen tutkimuksen periaatteisiin. Opiskelija saa valita, haluaako suorittaa opintojakson aikana useita pienempiä luonnontieteellisiä tutkimuksia (valmiista valikoimasta), tutkimustulosten käsittelyn ja raportoinnin vai tekeekö hän yhden suuremman tutkimuksen ja siihen liittyvän tutkimusraportin.

Tie lääketieteelliseen, 2 op (TO02)

Oppiaineet

- *Biologia*
- *Fysiikka*
- *Kemia*
- *Temaattiset opinnot*

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu lääketieteellisen pääsykokeisiin, alan opiskeluun, tutkimukseen ja lääkärin työhön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Hakuprosessi ja pääsyvaatimukset. Harjoitellaan pääsykoetehtäviä (fysiikka, kemia ja biologia aineopettajan johdolla). Tutustutaan opiskeluun ja lääkärin työhön esimerkiksi tekemällä vierailuja

ja kutsumalla vierailijoita. Johdanto lääketieteeseen ja uusimpia lääketieteen tutkimustuloksia sekä lääketieteen historia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu lääketieteeseen liittyviin yhteiskunnan toimintoihin

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Opiskelijaa rohkaistaan keskusteluun ja kysymään kysymyksiä lääketieteen alan toimijoilta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen terveydelliseen hyvinvointiimme liittyvistä tekijöistä ja toimijoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osallistuu opetukseen, tekee oppimispäiväkirjan ja osallistuu vierailuihin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu lääketieteellisistä opinnoista kiinnostuneille opiskelijoille. Opintojaksolla kerrotaan pääsykokeista, opinnoista ja lääkärintyöstä.

Sota ja ihminen, 2 op (TO03)

Oppiaineet

- *Historia*
- *Evankelisluterilainen uskonto*
- *Psykologia*
- *Temaattiset opinnot*

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Puuttuu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Puuttuu

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian luonne oppiaineena on lähtökohtaisesti **monitieteinen** ja soveltava. Sen kysymyksenasettelut ja tarkastelutavat tukevat siten **luovan** osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineeseen kuuluu vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta ihmisyyden ja ihmisarvon sekä ekologisten haasteiden merkitysten pohdinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten ja historiallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Historian tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia **hyvinvointiosaamisen** eri ulottuvuuksien kehittymiselle. Historian oppiaineen luonne kehittää kykyä suhteuttaa asioita oikeisiin mittasuhteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian luonne oppiaineena perustuu erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa **vuorovaikutusosaamisen** kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian oppiaineen kautta pyritään kehittämään opiskelijan **yhteiskunnallisen osaamisen** kykyä eettiseen ja monipuoliseen pohdintaan esimerkiksi ympäristökysymysten, ihmisarvon ja demokratian näkökulmasta sekä antaa välineitä kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Puuttuu

Opintojakson vapaa kuvaus

Puuttuu

Kokonaisturvallisuus, 2 op (TO04)

Oppiaineet

- *Historia*
- *Evankelisluterilainen uskonto*
- *Temaattiset opinnot*
- *Yhteiskuntaoppi*

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ilmiöitä konkreettisista arjen asioista aina rajat ylittäviin turvallisuusrakenteisiin

- osaa kehystää yksittäisiä ajankohtaisia kokonaisturvallisuuden keskusteluja
- tutustuu joihinkin kokonaisturvallisuuden piiriin kuuluviin työtehtäviin ja opiskelualoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaiset Suomen kokonaisturvallisuuden osa-alueet

Paikallinen lisäys

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisten rakenteiden ja toiminnan tuntemukseen sisältyvät globaalin toimintaympäristön ja kulttuurien tuntemuksen ulottuvuudet luovat valmiuksia globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan tuntemuksen syventyminen luo valmiuksia hyvinvointiosaamisen eri ulottuvuuksien kehittymiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskustelut perustuvat erilaisten näkökulmien ja tulkintojen dialogille, luoden pohjaa vuorovaikutusosaamisen kehittymiselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ja ymmärryksen syventyminen antaa valmiuksia yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksolla kirjoitetaan oppimispäiväkirja eikä opintojaksoon sisälly koetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia Suomen kokonaisturvallisuuden osa-alueita, kuten kyberturvallisuutta, puolustusliitto Naton tuomia erityispiirteitä, kodin varautumista häiriötilanteisiin ja kriisiviestintää. Opintojakson luennoitsijat ovat kokonaisturvallisuusalan ammattilaisia. Opintojaksolla käsiteltävät sisällöt voivat vaihdella lukuvuosittain. Kontaktiopetukseen ja turvallisuuteen liittyvien alojen esittelyyn osallistumalla saa kaksi opintopistettä.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvosto asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 Kielitaidon alkeiden hallinta	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.*
A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	***Taito toimia vuorovaikutuksessa***			***Taito tulkita tekstejä***	***Taito tuottaa tekstejä***
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 Toimiva peruskielitaito	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 Sujuva peruskielitaito	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
B2.1 Itsenäisen kielitaidon perustaso	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten "Tuo on vaikea kysymys" voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 Toimiva itsenäinen kielitaito	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 Taitavan kielitaidon perustaso	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy peräänkuuluttamaan, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.*

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielija kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*

- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*

- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*

- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja

kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielija kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*

- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa.

Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman

kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*

- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

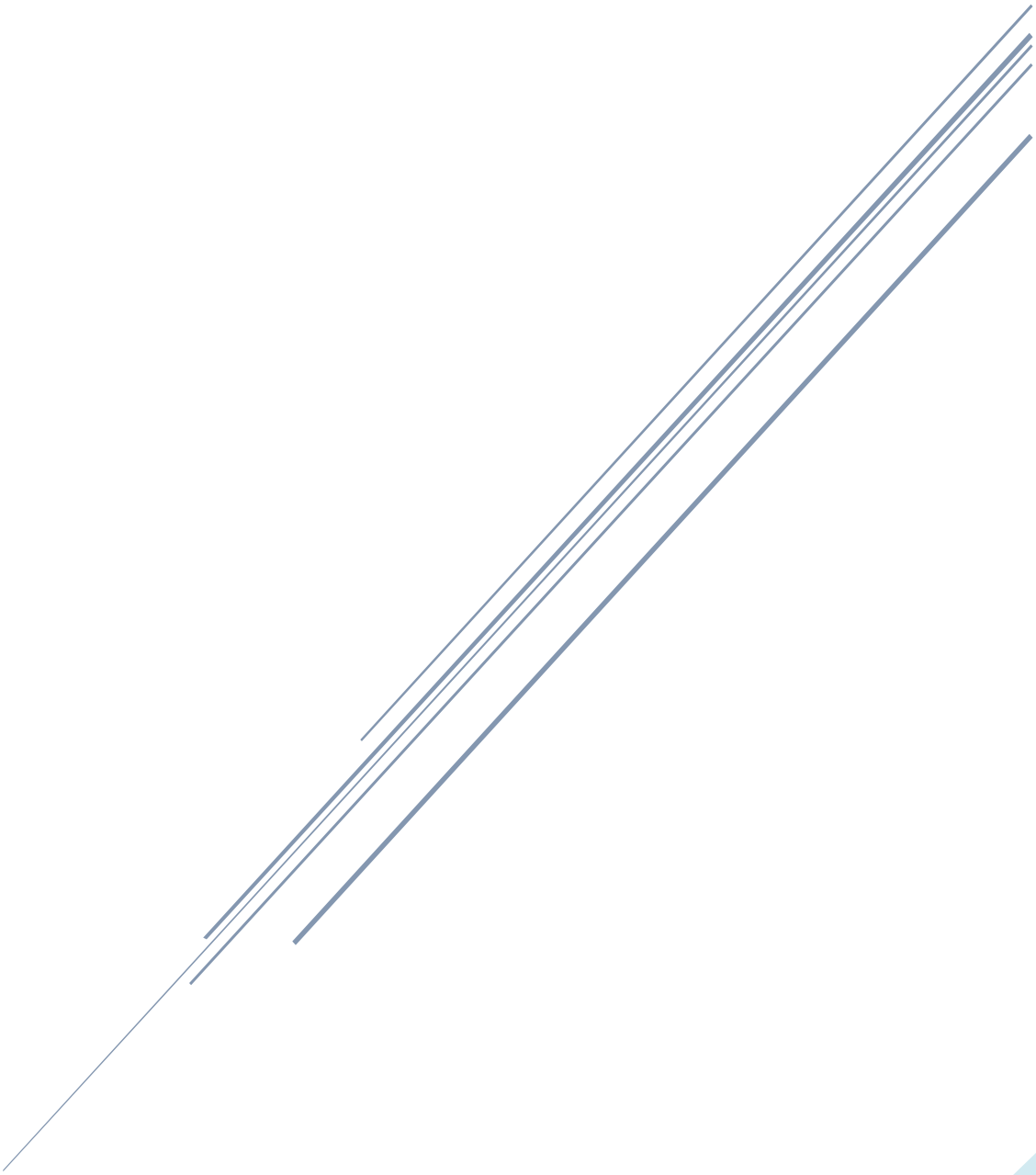
Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Kalevan lukio 2025-2026

jatkuvasti päivittyvä asiakirja – viimeksi päivitetty 2.6.2025

1. Aluksi 3
2. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut 4
3. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat 11
4. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen 15
5. Muut opiskeluhuoltotyön toimet 17
6. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen 19
Liitteet 21

1. Aluksi

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä ehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Opiskeluhuolto on osa koulun ohjaustoimintaa, joka jakautuu fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemiseen, oppimaan oppimisen ja opiskelutaitojen vahvistamiseen sekä elämän- ja urasuunnittelutaidoissa ohjaamiseen. Opiskeluhuoltoa toteutetaan moniammatillisesti ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden.

Hyvin järjestetty opiskeluhuollon toiminta on yksi koulun oleellisimpia prosesseja, joilla turvataan opiskelijan opintojen sujuva eteneminen sekä opetettavien tietojen ja taitojen tarkoituksenmukainen omaksuminen. Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien on edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

2. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltoon sisältyvät

a) koulumme perustoiminta opetussuunnitelman mukaisessa opiskeluhuollossa ja

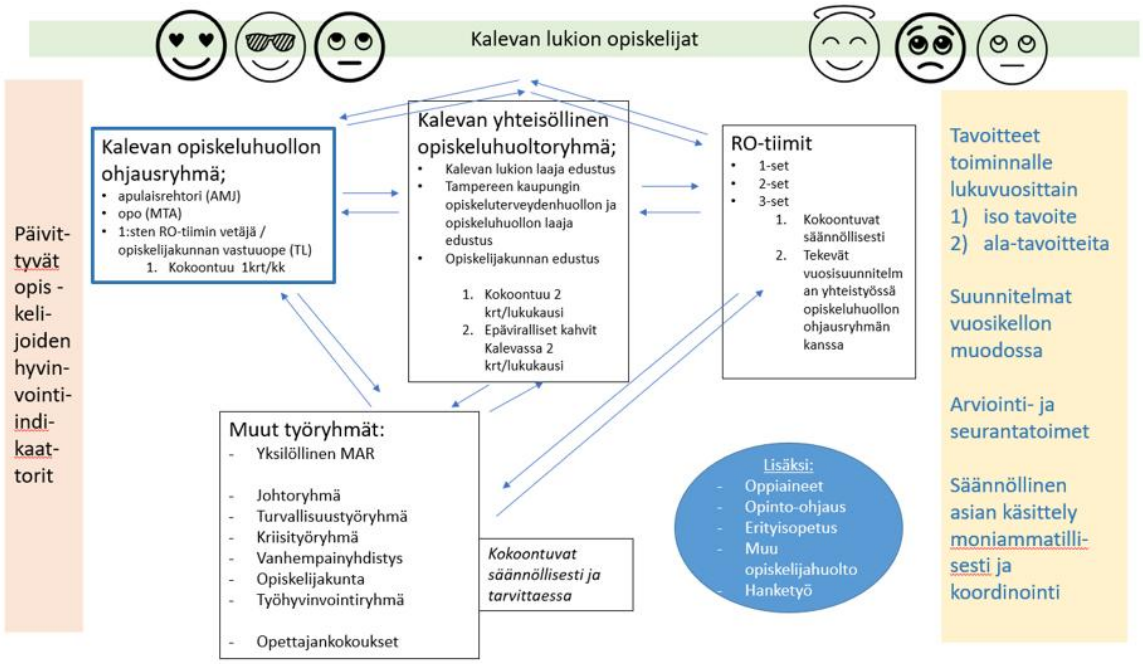
- *rehtoraatti (rehtori ja apulaisrehtori)*
- *ryhmänohjaajat*
- *opinto-ohjaajat*
- *erityisopettaja*
- *aineenopettajat*

b) opiskeluhuollon asiantuntija- ja tukipalvelut, joita järjestää Pirkanmaan hyvinvointialue:

- *psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä*
- *opiskeluterveydenhuollon palvelut: terveydenhoitaja ja lääkäri.*

Opiskeluhuollon kokonaistarve määräytyy oppilaitoksen opiskelijamäärän mukaisesti. Resursoinnin riittävyydestä vastaavat yhteistyössä rehtoraatti ja Pirkanmaan hyvinvointialue. Opiskeluhuollon organisoitumisesta vastaa Kalevan lukion opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka suunnittelee, koordinoi ja arvioi koulun opiskeluhuoltotoimintaa pidemmällä aikavälillä, mutta myös lukuvuosittain.

Kalevan lukion opiskeluhuollon organisoituminen on avattu alla olevassa kuvassa.

2.1 *Kalevan lukion perustoiminta opiskeluhuollossa*

Rehtoraatti

Rehtoraatti luo edellytykset opiskeluhuollon onnistumiselle. Rehtorin/apulaisrehtorin tehtävänä on huolehtia, että koko henkilöstö on tietoinen opiskeluhuollon toteuttamisen periaatteista ja tavoitteista. Rehtorin/apulaisrehtorin vastuulla on myös huolehtia siitä, että oppilashuollon eri osa-alueita arvioidaan säännöllisesti. Kalevan lukiossa apulaisrehtorin työtehtäviin kuuluu opiskeluhuollon suunnittelu, kehittäminen, toteutus ja seuranta.

Ryhmänohjaajat

Vastuu opiskelijan lähiohjauksesta, myös opiskeluhuollon asioissa kuuluu ryhmänohjaajalle. Ryhmänohjaajilla (RO) on tärkeä rooli ennaltaehkäisevien toimenpiteiden ja varhaisen puuttumisen toteutumisessa, ja tätä roolia on korostettu myös uudessa Lukion opetussuunnitelmassa (LOPS21). RO:n tehtävänä on huolehtia ryhmänsä opiskelijoiden opintojen sujumisesta ja opiskeluun osallistumisesta. Lisäksi ryhmänohjaaja tiedottaa opiskelijoita opintoihin liittyvistä ajankohtaisista asioista, kuten opiskeluhuollon palveluista.

Ryhmänohjaajan tehtävänä on seurata oman ryhmänsä opiskelijoiden opintokertymiä, opintomenestystä ja mahdollisia poissaoloja. Ryhmänohjaaja reagoi tarvittaessa haasteisiin tai ongelmiin mahdollisimman nopeasti ottamalla yhteyttä ensin opiskelijaan, mahdollisesti huoltajaan ja tarvittaessa myös opiskeluhuollon vastuullisiin toimijoihin. Ryhmänohjaaja huolehtii myös oman kotiryhmänsä ryhmäytymisestä moniammatillisessa yhteistyössä muiden koulun aikuisten kanssa.

Ryhmänohjaaja tapaa ensimmäisen ja toisen vuosiluokan opiskelijoita viikoittain ryhmänohjaajien tapaamisissa, vanhemmissa ikäluokissa tapaamisia pidetään harvemmin ja tarpeen mukaan. Ykköset tavataan myös ryhmänohjaajien haastattelutuokioissa ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä. Erityishuomiota tulee kiinnittää ryhmänohjaajan vaihtamisen kohtaan, eli kolmosten keväällä. Abien kevään lukuloman alkaessa jatkavat neloset tulee saattaen vaihtaa uudelle ryhmänohjaajalle.

Ryhmänohjaajien vastuuhenkilöllä (tiiminvetäjä) on edustus opiskeluhuollon työryhmissä.
Ryhmänohjaajan tehtävät on määritelty opetussuunnitelmassa.

Opinto-ohjaajat

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä.

Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan.

Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla opiskelijan vahvistuu usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan sukupuolittuneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Opinto-ohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä koko opiskelijoiden lukiopolun ajan ryhmänohjaajien, erityisopettajan ja aineenopettajien sekä opiskeluhuollon ja hallinnon kanssa. LOPS21 asiakirjassa opiskelijoiden ohjausvastuuta halutaan laajentaa useiden eri aikuisten toiminnaksi. Opinto-ohjauksen sisältöjä ja toimintatapoja kehitetään myös Kalevan lukiossa mm. erilaisten hankkeiden ja hankeresurssien avulla.

Opinto-ohjaajat vastaavat pakollisista OP01- ja OP02- opintojaksoista.
Opinto-ohjaajat vastaavat myös valinnaisesta OP03 Vahvista hyvinvointitaitojasi –opintojaksosta.
Opinto-ohjaajilla on edustus opiskeluhuoltoryhmissä ja mielenkiinnon kohteiden mukaisesti myös muissa työryhmissä.

Erityisopettaja

Kalevan lukiolla on oma erityisopettaja. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopetuksella ja muulla oppimisen tuella pyritään mahdollistamaan opiskelijoiden yhdenvertainen asema. Opiskelijan kannalta on keskeistä taata oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus, ennaltaehkäistä oppimisen vaikeuksia sekä tunnistaa tuen tarpeet varhaisessa vaiheessa. Erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä koko

lukiopolun ajan ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien ja aineenopettajien kanssa. Erityisopettaja auttaa opiskelijoita esimerkiksi T-merkintöjen suorittamisessa tarkoituksenmukaisella tavalla aina aine- ja opiskelijakohtaisesti. Erityisopettajalle kuuluu myös mm. digitaaliset lukiseulojen tekeminen kaikille lukio-opintonsa Kalevan lukiossa aloittaville. Erityisopettaja vastaa valinnaisesta OP04 Vahvista opiskelutaitojasi -opintojaksosta.

Aineenopettajat

Aineenopettajan ohjauksellinen erityisvastuu liittyy oppimaan oppimiseen, opiskelutaitojen kehittämiseen ja poissaolojen seurantaan.

Lukion opetus- ja ohjaussuunnitelmassa kuvataan, miten aineenopettajat osallistuvat ohjauksen toimintamallien kehittämiseen ja toteutukseen (esim. keskustelut oppiaineen opiskelun haasteista tai tavoitteista).

2.2 Opiskeluhuollon asiantuntija- ja tukipalvelut toteuttaa Pirkanmaan hyvinvointialue (Pirha)

Opiskeluhuollon asiantuntija- ja tukipalveluihimme kuuluu terveydenhoitaja ja lääkäri Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) palvelutarjonnan mukaisesti. Palvelut tarjotaan Tampereen kaupungin tiloissa (mm. Tammerkosken lukion tilat ja Tullintori). Kalevan lukion tiloissa toimivat opiskeluhuollon palveluista psykologipalvelut kolmena päivänä viikossa ja kuraattoripalvelut myös neljänä päivänä viikossa.

Opiskeluhuollon asiantuntija- ja tukipalveluiden keskeisimpiä tavoitteita on opiskelijan opiskelukyvyn tukeminen ja opintojen suorittamisen edistäminen sekä opiskelijoiden myönteisen nuoruusiän kehityksen, toimintakyvyn ja mielenterveyden tukeminen (esim. kuntien ja tulevaisuudessa Pirhan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma). Sen lisäksi, että toiminnalla edistetään mielenterveyttä, ehkäistään syrjäytymistä ja edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia, tuetaan myös oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitajan vastaanotto tapahtuu Tammerkosken lukion tiloissa. Terveydenhoitajan luo voi hakeutua matalalla kynnyksellä joko ajanvarauksella tai ilman. Terveydenhoitaja auttaa niin hoidollisissa kuin myös ennaltaehkäisevissä terveyspalveluissa.

Jos terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa ja opiskelija tarvitsee akuutisti terveysneuvontaa, toimitaan erillisen ohjeen (Liite 2.) mukaisesti.

Lääkäri

Lukion 1. vuosiluokan tytöt ja ulkopaikkakuntalaiset pojat voivat käydä lääkärintarkastuksessa 1.–2. vuosiluokan aikana. Tamperelaisille pojille lääkärintarkastus tehdään kutsuntatarkastuksen yhteydessä toisen opiskeluvuoden aikana, mutta tarvittaessa terveydenhoitajan tarkastuksessa ilmenneen huolen vuoksi aika voidaan antaa myös opiskeluterveydenhuollon lääkärille aikaisemmin.

Psykologi

Opiskelijahuollossa psykologin työn tavoitteena on edistää niin yksittäisen opiskelijan kuin koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä myönteistä opiskeluilmapiiriä. Psykologi ohjaa, neuvoo ja tukee opiskelijoita hyvinvointiin, opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden myönteistä nuoruusiän kehitystä, toimintakykyä ja mielenterveyttä.

Psykologi tarjoaa konsultaatiopalvelua opettajille ja muulle henkilöstölle ja tekee yhteistyötä kotien ja muiden tarvittavien verkostojen kanssa.

Psykologiin voi olla yhteydessä esimerkiksi mielialaan, väsymykseen, stressiin tai jännitykseen liittyvissä asioissa, mieltä painavien tai opiskelua haittaavien asioiden vuoksi, kun oma kasvu ja kehitys huolestuttavat, ja kriisitilanteissa, kun ihmissuhteet tai tulevaisuudensuunnitelmat mietityttävät.

Psykologin puoleen kannattaa kääntyä esimerkiksi, kun
- *opiskelustressi tuntuu ylivoimaiselta*
- *haluaa parantaa psyykkistä hyvinvointia*
- *ahdistuneisuus, pelot tai paniikkikohtaukset haittaavat opiskelua*
- *mielialan lasku on alkanut heikentää opiskelukykyä ja hyvinvointia*

• on kohdannut elämän kriisin, kuten joutunut osalliseksi onnettomuuteen tai sen silminnäkijäksi tai esimerkiksi menettänyt läheisen.

Kuraattori

Kuraattorin työskentely painottuu ohjaukseen ja neuvontaan. Tavallisesti käynnit ovat yksilökäyntejä, mutta myös perhekäyntejä ja verkostoneuvotteluja on mahdollista järjestää. Käynneillä kartoitetaan opiskelijan elämäntilannetta ja tuen tarvetta sekä tarpeen mukaan opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin ja -hoitoon sekä muiden palveluiden piiriin. Kuraattori toimii yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden huoltajien sekä yhteistyötahojen kanssa. Kuraattori tekee myös kriisityötä sekä yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä.

Kuraattori auttaa opiskelijoita moniin erilaisiin elämäntilanteisiin liittyvissä asioissa. Opiskeluun liittyviä tavallisia pulmia on muun muassa motivaatio-ongelmat ja poissaolot. Opiskelija voi kohdata ristiriitoja ihmissuhteissaan, esimerkiksi vanhempien tai ystävien kanssa, tai kokee tarvitsevansa tukea päihteidenkäytön vähentämiseksi. Kuraattori auttaa opiskelijoita myös itsenäistymiseen, toimeentuloon ja asuntoasioihin liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelijat voivat hakeutua kuraattorille ottamalla itse yhteyttä tai ohjautua oppilaitoksen henkilöstön, lähipiirin tai yhteistyötahojen kautta.

Kuraattorin puoleen kannattaa kääntyä esimerkiksi, kun
• opiskelumotivaatio on hukassa tai poissaoloja on alkanut kertyä
• kaveri-, perhe- tai muissa ihmissuhteissa on mieltä painavia ongelmia, joihin ei löydä ratkaisua
• on ajautunut käyttämään päihteitä
• pohtii itsenäistymiseen liittyviä asioita tai oma taloudellinen tilanne huolestuttaa
• elämäntilanteen liittyy muita asioita, joista haluaisi jutella jonkun kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2013, 16. pyk.) mukaan ”Jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.”

Koulun sähköisessä opinto-oppaassa sekä Wilman tiedotteissa on tarkempi ohjeistus opiskeluhuollon toimijoiden vastaanottoajoista, -tiloista sekä varauskäytännöistä. Tilanteet voivat muuttua alkuperäisestä suunnitelmasta, joten ajankohtaisen tiedon hakeminen säännöllisesti eri viestintäkanavista on tärkeää. Lisätietoja opiskeluterveydenhuollon palveluista ja niihin hakeutumisesta löytyy vielä tällä hetkellä Tampereen opiskeluterveydenhuollon verkkosivuilta: https://www.tampere.fi/terveys/opiskeluterveydenhuolto

Pirkanmaan hyvinvointialueen aloittamisen jälkeen verkkosivuosoite uudistuu pirha.fi-sivustoille ja se päivitetään tähän asiakirjaan.

3. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Opiskeluhuollon pääpaino on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Oppilaitoksessamme kiinnitetään huomiota toimintakulttuuriin, jolla edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Koko kouluyhteisön dialogin ja vuorovaikutuksen ylläpitäminen on toiminnan kehittämisen elinehto.

3.1. Toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Lukiolain mukaan opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulun turvallisuus- ja kriisiryhmä vastaa osaltaan oppilaitoksen turvallisuudesta ja kyvystä ennakoida mahdollisia haittoja ja vaaroja.

Jokaiseen luokkaan on kiinnitetty pelastautumista varten ohjekartta, jossa on poistumisreitti ongelmatilanteessa sekä ohjeet vaaratilanteisiin. Poistumista harjoitellaan lukiossa vuosittain. Koko henkilökunnalle esitellään vuosittain pelastautumiskalusto mm. mahdollisen tulipalon torjumiseksi. Koko kouluyhteisölle järjestetään myös pelastautumisharjoituksia säännöllisesti. Turvallisuusasioita käydään vuosittain läpi turvallisuusryhmän ja työsuojelutoimikunnan kokouksissa ja huomioidut asiat sekä mahdolliset muutokset toimintatavoissa välitetään koko henkilökunnan tietoon.

Koulumme pelastus- ja kriisitoimintasuunnitelmassa (Liite 3) kuvataan toimenpiteet, joilla turvataan esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Kalevan lukiossa ryhmänohjaajan käytössä on kriisin sattuessa myös kriisitoiminnan keskustelumalli (Liite 4). Kriisitoimintasuunnitelmassa on ohjeistus, miten toimitaan, jos koulussa esiintyy kiusaamista (Liite 5). Kalevassa puututaan kiusaamistapauksiin matalalla kynnyksellä kolmiportaisen toimintaohjeen avulla (Liite 6). Menettelytavat häirintä- ja syrjintätapauksiin löytyvät myös tämän suunnitelman liitteistä (Liite 7).

Opiskelijoiden turvallisuuden edistämiseksi ryhmänohjaajat käyvät läpi koulun pelastussuunnitelmaa opiskelijoiden kanssa lukuvuoden aikana.

3.2 Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi

Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan päivittäin oppituntien aikana erilaisten työskentelytapojen keinoin. Osallisuutta vahvistetaan myös viikoittaisissa ryhmänohjaajien tapaamisissa. Opiskelijat voivat olla myös suoraan yhteydessä rehtoriin, apulaisrehtoriin tai yksittäiseen opettajaan edistääkseen omaa ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia.

Opiskelijoiden yhteenkuuluvuutta edistävät mm. tutortoiminta, ensimmäisen opintovuoden alussa järjestettävä ryhmäytystoiminta (esim. kotiryhmätoiminta ja opintojen alkuvaiheen ryhmäytyspäivä), Kalevan päivään liittyvää yhteisöllinen toiminta, vanhojentanssit, abien monet perinteet, opiskelijakunnan toiminta sekä muut koulun perustoimintaan tai eri oppiaineisiin liittyvät tapahtumat.

Osallisuuden vahvistamiseksi opiskelijoille järjestetään myös erilaisia kyselyjä ja kartoituksia. Tärkeimpiä näistä ovat seutukyselyt, joita toteutetaan vuosittain. Kalevan lukion opiskelijat vastaavat myös joka toinen vuosi järjestettävään Kouluterveyskyselyyn. 1. vuosikurssin opiskelijoille järjestetään myös ensimmäisen lukioperiodin jälkeen palautekysely. Kyselyjen tulokset puretaan tiivistettynä sekä opiskelijoille että henkilökunnalle.

Opiskelijoille järjestetään vuosittain myös erilaisia koko koulun yhteisiä tapahtumia, juhlia, liikuntatapahtumia ja vierailuja. Teemapäiviä pyritään järjestämään tarpeen mukaan. Teemapäivien organisoimisessa voi olla mukana opiskeluhuollon yhteisöllinen ryhmä. Myös opiskelijakunnan järjestämät tapahtumat ovat tärkeä osa yhteisöllisyyden rakentamista.

Koulun ruokalatoimikunnassa keskustellaan säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden kanssa, miten opiskelijaruokailua voisi kehittää. Tällä toiminnalla vahvistetaan osaltaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi koulullamme toimii opiskelijakunta, joka edistää yhdessä opiskelijakunnan ohjaavien opettajien kanssa opiskelijoiden kuulluksi tulemista. Opiskelijakunta järjestää myös monipuolisia tapahtumia (esim. pukeutumisviikot, saunapäivät). Aktiivinen opiskelijakunta on oppilaitoksen vahvuus ja aidon osallisuuden ja vaikuttamisen kanava. Opiskelijakunta huolehtii osaltaan, että opiskelijat pääsevät mukaan yhteistyöhön opiskeluhuollon suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Opiskelijakunnan ja rehtorin säännöllisissä tapaamisissa

ylläpidetään keskustelua myös opiskeluhuollon palveluiden sujuvuudesta. Lisäksi opiskelijakunta valitsee keskuudestaan vuosittain 3-4 edustajaa yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään.

3.3 Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi

Opiskeluhuoltoa toteutetaan, suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Yksi opiskeluhuollon keskeisimmistä periaatteista on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja arvostava kohtaaminen. Huoltajat vastaavat myös säännöllisesti omaan hyvinvointikyselyyn.

Huoltajien yhteistyötä ja osallisuutta vahvistetaan vanhempainilloissa ja vanhempainyhdistystoiminnalla. Ryhmänohjaajat tapaavat 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden vanhemmat vanhempainiltojen yhteydessä. Näissä tilaisuuksissa jaetaan informaatiota ja edistetään vuorovaikutusta sekä tuodaan esille huoltajien keskeinen rooli opintojen tukemisessa.

Ryhmänohjaajat ovat vanhemmille tärkeä linkki kouluun. Lisäksi yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä huolehtii, että vanhemmat tulevat kuulluksi myös (halutessaan nimettömästi) säännöllisten kyselyjen yhteydessä. Kynnystä yhteydenottoon pyritään pitämään matalana, ja huoltajia kannustetaan dialogiin koulun henkilökunnan kanssa.

Opettajien edustajat osallistuvat säännöllisesti useamman kerran lukuvuodessa Kalevan lukion vanhempainyhdistyksen kokouksiin, joissa keskustellaan yhteistyöstä ja kuullaan huoltajien näkökulmia koulun toimintaan. Koulun edustajat tuovat myös terveisiä ja kehittämistoiveita kouluun näistä tapaamisista.

Koulun ja kodin välistä viestintää halutaan myös jatkuvasti kehittää.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2013, 18. pyk.) mukaan:
”Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.
Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta

itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja."

Vaikka kodeilla on päävastuu nuoren kasvusta ja kehityksestä, on koulu keskeinen nuoren kehitysympäristö. Vuorovaikutuksen vahvistamiseksi ja tiedonkulun varmistamiseksi käytetään Wilmaa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on mahdollisuus kieltää oppilaitoksen yhteydenotot kotiin. Tavoitteena on kuitenkin, että opiskelija täysi-ikäisyydestään huolimatta antaisi kodin ja koulun väliselle keskustelulle mahdollisuuden. Tämän tavoitteen tukemiseksi opiskelijoilta pyydetään suostumus kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön täysi-ikäisyyden jälkeen.

4. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluita (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut), joista vastaa Pirkanmaan hyvinvointialue, sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa. Yksilökohtaisen opiskelijahuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskeluissa etenemistä. Tavoitteena on huomata varhaisessa vaiheessa avun tarvitsijat, ennaltaehkäistä ongelmia ja huolehtia tuen saamisesta.

Huolen herätessä oppilaitoksen työntekijä ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja on alaikäisen kohdalla tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Tarvittaessa työntekijä ohjaa opiskelijan opiskeluhuollon palveluihin. Työntekijä voi konsultoida toimintamahdollisuuksista opiskeluhuollon henkilöstöä nimettömästi ilman opiskelijan lupaa. Opiskelijan suostumuksella voidaan koota monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) silloin, kun opiskelijan tilanteen ratkaisemiseksi tarvitaan useampaa asiantuntijaa. Jos opiskelijan suostumusta ei saada ja tilanne kuitenkin edellyttää toimenpiteitä, ollaan yhteydessä huoltajaan ja tarvittaessa konsultoidaan lastensuojelua. Ryhmän asiantuntijat voivat olla koulun ja opiskeluhuollon henkilökuntaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä tai muita opiskelijan verkostoon kuuluvia henkilöitä.

Kaikki yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu vapaaehtoisuuteen. Toimintatavoissa keskeistä on arvostava ja luottamukseen perustuva kohtaaminen sekä nuoren omien mielipiteiden ja toivomusten huomioiminen.

5.1 Monialainen asiantuntijaryhmä

Opiskelijan asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan suostumukseen. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja tai muu laillinen edustaja.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä voi osallistua tarvittavia opiskelijahuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (Liite 8). Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jonka kanssa opiskelija asiasta sopii. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu

yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Vastuuhenkilö laatii opiskeluhuoltokertomuksen vapaamuotoisen dokumentin mukaisesti. Dokumentissa tulee ilmetä päivämäärä, läsnäolijat, käsitellyt asiat ja toimenpiteet asian hoitamiseksi (Liite 9.). Opiskeluhuoltokertomusta säilytetään tietoturvallisesti.

Sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestämiseen liittyvästä yhteistyöstä vastaa opiskeluterveydenhuolto sen jälkeen, kun asianosainen opiskelija tai huoltaja on tiedottanut asiasta ja toimittanut olemassa olevat asiakirjat nähtäväksi. Tarvittava yhteistyö ulkopuolisiin palveluihin hoidetaan ryhmän sopimalla tavalla. Erityisruokavalioon liittyvissä asioissa opiskelija on yhteydessä ruokalan ravintolapäällikköön.

Opinto-ohjaajalla ja erityisopettajalla on tärkeä rooli opiskeluhuollossa opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa. Tähän kiinnitetään koulussamme erityistä huomiota ylläpitämällä aktiivista keskustelua yhteisistä toimintamalleista ohjaushenkilöstön ja opiskeluhuollon toimijoiden välillä. Yhteistoimintaa myös arvioidaan lukuvuosittain ja toimintaa kehitetään tehtyjen havaintojen perusteella.

5. Muut opiskeluhuoltotyön toimet

Yhteistyötä useiden järjestöjen kanssa

Kalevan lukio tekee vuosittain yhteistyötä useiden yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Opiskelijoille tarjotaan vuosittain sekä päihdevalistusta että ensiapuharjoituksia mm. eri järjestöjen toteuttamana. Myös eri oppiaineet (esim. terveystieto) hyödyntää järjestöjen monipuolista osaamista opetuksessaan.

Poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskeluun osallistumista seurataan päivittäin oppituntien yhteydessä. Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan ja alaikäiset opiskelijat huoltajineen huolehtivat poissaolojen selvittämisestä. Poissaololle on aina oltava hyväksyttävä syy. Luvattomat poissaolot ovat aina ilmentymä jostakin vakavammasta. Tarvittaessa poissaoloihin puututaan aineenopettajan, ryhmänohjaajan, kuraattorin ja rehtoraatin yhteistyöllä. Opiskelijoita ohjeistetaan poissaoloihin liittyvistä käytänteistä periodien alussa sekä ryhmänohjauksessa ja koulun opinto-oppaassa. Opiskelun osallistumisen seurannasta on tehty Kalevan lukiossa myös erillinen ohjeistus, joka löytyy liitteestä 10.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

Tapaturmia pyritään ehkäisemään huolellisella käyttäytymisellä ja turvallisella oppimisympäristöllä. Tapaturmien sattuessa jokainen on velvollinen ensiavun antamiseen. Ensiapua tarvitseva ohjataan terveydenhoitajan luokse tai vaihtoehtoisesti terveydenhoitaja pyydetään ensiavun tarvitsijan luokse. Jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, toimitaan erillisen ohjeen mukaisesti (Liite 2).

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen vaikutetaan valistuksen avulla. Opiskelijat saavat informaatiota päihteistä etenkin terveystiedon tunneilla, mutta myös erillisissä tapahtumissa ja tempauksissa. Jokainen on velvollinen puuttumaan päihteiden väärinkäyttöön. Käyttöön puuttuminen informoidaan myös järjestyssääntöjen avulla. Järjestyssäännöt ovat keskeinen osa koulun turvallista toimintakulttuuria ja ne käydään läpi vuosittain ryhmänohjaustuokioissa. Järjestyssäännöt löytyvät liitteestä 11.

Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Opiskeluympäristön esteettömyyttä seurataan säännöllisesti ja se huomioidaan siltä osin, mitä kiinteistön ikä ja rakenteet antavat siihen mahdollisuuksia. Erityistarpeiden huomioimiseksi sekä kiinteistöön liittyvien uudistustarpeiden edistämiseksi viemme asiaa eteenpäin kiinteistöstä huolehtivalle tekniselle isännöitsijälle ja huoltomestarille.

Yhteistyökäytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Opiskeluhuollollisena toimenpiteenä ollaan tarvittaessa yhteydessä nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa. Oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi tehdään yhteistyötä ja seurantaa myös Tampereen kaupungin Terveydensuojelun kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita koulun sisällä ovat turvallisuusryhmä ja kriisiryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä osallistuu ennakoivaan ja pitkäjänteiseen suunnitteluun, laaja-alaiseen kehittämiseen, ohjaukseen sekä arviointiin opiskeluhuollon puitteissa.

6. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §.) Opiskeluhuollon suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti.

Opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta seuraavat valtakunnallisella tasolla Opetushallitus sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on arvioida opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

6.1. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän ja yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Kalevan lukion opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista yhdessä yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kanssa. Ryhmien keskeisenä tehtävänä on opiskelun terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Näiden ryhmien yhteistyönä tarkennetaan opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet konkreettiselle tasolle lukuvuosittain. Keskeiset seurannan ja arvioinnin kohteet ovat opiskelijoiden hyvinvoinnissa tapahtuneet muutokset (esim. Kouluterveyskyselyn ja Kalevan lukion hyvinvointikyselyn tulokset), palvelukokonaisuuden toimivuus ja suunniteltujen kehittämistoimenpiteiden toteutuminen. Kokonaisuuden toteutumista arvioidaan tarkastelemalla palveluiden resurssointia saatavuutta, tavoittavuutta ja vaikuttavuutta. Arvioinnin välineinä käytetään saatua kirjallista ja suullista palautetta, tilastoja (esim. käyntitilastot), kyselyitä ja laadullista arviointia.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Ryhmään kuuluvat apulaisrehtori, hyvinvointityötä koordinoiva opinto-ohjaaja ja/tai opiskelijakunnan sekä ryhmänohjaustoiminnan vastuuopettaja. Lukuvuoden alussa huolehditaan alkavan toimintavuoden resursointi ja linjaukset sekä aikataulutetaan alkavan lukuvuoden opiskeluhuoltotoiminta. Lukuvuoden loppupuolella tarkastellaan ja arvioidaan toteutunutta kautta sekä arvioidaan vuosittain kuluneen lukuvuoden kokemusten perusteella eri toimintamallien toimivuutta sekä tehdään tarvittavat päivitykset toimintaohjeisiin. Toimintaohjeita ylipäätään arvioidaan säännöllisesti osana opetustoimen itsearviointia.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa, tarvittaessa useammin. Ryhmään kuuluvat opinto-ohjauksen edustus, erityisopettaja, terveydenhoitajat, psykologi, kuraattori, opettajaedustaja, opiskelijaedustajat ja apulaisrehtori. Ryhmän koolle kutsumisesta vastaa apulaisrehtori.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä ottavat avoimin mielin kaikilta osapuolilta opiskeluhuollon kehittämisideoita vastaan läpi kouluvuoden.

Arvioinnin keskeiset tulokset ja suunnitellut kehittämistoimenpiteet viestitään opiskelijoille, huoltajille ja henkilökunnalle Wilmassa. Ylipäänsä opiskeluhuollon palveluiden kokonaisuudesta tiedotetaan aina pääosin Wilma-tiedotteilla. Keskeiset palvelut ja tarvittavat yhteystiedot kuvataan myös koulun verkkosivuilla ja sähköisessä opinto-oppaassa. Lisäksi aihetta käsitellään lukuvuoden aikana useissa eri tilaisuuksissa, säännöllisesti ryhmänohjauksessa ja tarvittaessa myös vanhempainilloissa.

Liitteet

Liite 2 Miten toimitaan, jos terveydenhoitaja ei ole paikalla

JOS TERVEYDENHOITAJA EI OLE KOULULLA JA TARVITSET KIIREELLISTÄ SAIRAANHOITOA esim. korkea kuume, erittäin kova pää-, silmä-, korva-, kurkku-, vatsa-, selkäkipu, itsetuhoisuutta, psykoottisuutta, akuutti kriisi:

Soita ensisijaisesti Tullinkulman opiskeluterveydenhuollon toimipisteeseen (Hammareninkatu 5 B, 3. krs) p. 040 806 2454, jossa terveydenhoitaja vastaa ja arvioi tilanteen.

Voit soittaa myös terveyspalveluiden neuvonta- ja ajanvarausnumeroon 03 100 23 (avoinna 7-22, ajanvaraus omalääkärit/sairaanhoitajat, neuvontaa ja ohjausta)

Voit mennä omalle terveysasemalle sairaanhoitajan vastaanotolle (Tampereella vuoronumerosysteemi ma–to klo 8–15, pe klo 8–14). Muistathan sanoa, että terveydenhoitaja ei ole koululla.

Ulkopaikkakuntalaiset hakeutuvat oman kunnan terveysasemalle/päivystykseen.

HÄTÄTILANTEESSA VOI MENNÄ HETI ACUTAAN PÄIVYSTYKSEEN. (Ennen päivystykseen tuloa kannattaa soittaa Pirkanmaan päivystysavun numeroon 116 117. Lisätietoja löytyy www.tays.fi/acuta) TAI OMAKUSTANTEISESTI / JOS ON SAIRAUSVAKUUTUS, VOI MENNÄ YKSITYISELLE LÄÄKÄRIASEMALLE.

Koulutapaturman sattuessa mene kansliaan tai opettajan luokse (tapaturmalomakkeen täyttö yksityiselle lääkäriasemalle).

HÄTÄTAPAUKSESSA SOITA HÄTÄNUMEROON 112

TAKSI 0100 4131

Liite 3 Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Koulun kriisitoimintasuunnitelmassa kuvataan, miten koulussa ehkäistään kriisitilanteita. Tarkempi suunnitelma on osa koulun sähköistä toiminnan käsikirjaa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Kriisitoimintasuunnitelma koskee:

- *koulussa tapahtuneita yksilötason onnettomuuksia ja tapaturmia sekä vakavia äkillisiä sairastumisia niin opiskelija- kuin opettajakunnassa*
- *opiskelijan, opettajan tai muun henkilökunnan kuolemaa*
- *koko luokkaa tai koulua kohdanneita onnettomuuksia*
- *lähiympäristöä kohdanneita vakavia yllättäviä tapahtumia*
- *maailmanlaajuisia vakavia yllättäviä tapahtumia.*

Kriisitoiminnan tarkoituksena on

- *käsitellä kriisitilanteesta johtuvia psyykkisiä, fyysisiä ja sosiaalisia reaktioita*
- *säilyttää koulun toimintakyky*
- *tukea kouluyhteisön toipumista.*

Kriisitoimintasuunnitelma rohkaisee opettajia käsittelemään ryhmissä traumaattisen tapahtuman jälkeisiä ajatuksia, tunteita ja pelkoja. Tämä auttaa sekä nuoria että aikuisia selviytymään vaikeista tilanteista ja yhteisöä arkeen palaamisessa. Jotta kriisitilanne olisi hallittavissa, tarvitaan etukäteen laadittu suunnitelma sekä koulutusta ja harjoitusta.

Kaikki koulun kriisitilanteet, joissa ei ole kyse välittömästä hengenvaarasta, pyritään saattamaan ensin rehtorin tietoon. Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kunnes on välittänyt tiedon rehtorille/apulaisrehtorille. Rehtori kutsuu tarvittaessa koolle kriisiryhmän helposti tavoitettavat jäsenet tukitoimien käynnistämistä varten. Kriisitilanteessa rehtori selvittää:

- *ketä asia koskee (opiskelija, opettaja, muu henkilökunta, koko koulu)*
- *mitä on tapahtunut ja missä sekä mitä tapahtumasta tiedetään*
- *miten kaikki tapahtui (koulussa, kotona vai muualla onnettomuus).*

Rehtori tai apulaisrehtori ottaa yhteyden kotiin mahdollisimman pian (pientä ryhmää koskevissa asioissa puhelimitse tai kirjallisesti; suurissa koko koulua koskevissa asioissa voidaan vanhemmatkin kutsua kouluun). Rehtori tai apulaisrehtori tiedottaa asiasta lukion kriisiryhmää ja tarvittaessa myös opiskeluhuoltoryhmää. Kriisiryhmä yhdessä sopii menettelytavoista.

Mikäli kriisitilanne koskettaa tiettyä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää, kriisitilanteessa tulisi myös huomioida opiskelijan perhe, etenkin yhteys huoltajiin ja heidän tukemisensa on tärkeää.

Jälkihoito

Kriisitilanteen jälkihoito toteutetaan keskustelemalla opiskelijaryhmässä. Keskusteluohje löytyy liitteestä 2 ja sitä voi johtaa ryhmänohjaa, jonka työparin on joku opiskelijahuollon työntekijä (esim. terveydenhoitaja, psykologi)

Jälkihoito tarkoittaa järkytystä aiheuttaneen asian purkamista keskustelun avulla. Kun ryhmässä puhutaan opiskelijoihin voimakkaasti vaikuttaneesta tapahtumasta, on hyvä noudattaa vaikeissa tapauksissa toimivaksi osoittautunutta defusing-keskustelumallia. Defusing-mallia voi noudattaa, vaikka ei ole ammattiauttaja.

Mikäli esim. kuolemantapaus on koskettanut koko ryhmää hyvin läheltä ja tapaus on selvästi herkästi traumatisoiva, pyydetään apua ulkopuoliselta kriisiryhmältä.

Keskusteluun ryhmässä varataan riittävästi aikaa, ainakin yksi oppitunti. Keskustelun ajankohta määräytyy tilanteen mukaan, mieluiten muutaman vuorokauden kuluessa tapahtumasta.

Liite 4 Kriisitoiminnan keskustelumalli Kalevan lukiossa

Keskustelumalli ryhmänohjaajille:

Keskustelun aikana tarkkaillaan opiskelijoita tarkoituksena huomata, onko tapahtuma koskettanut joitakin heistä erityisesti. Kyseisten opiskelijoiden kanssa tulee keskustella henkilökohtaisesti ja hankkia mahdollisesti lisää apua yhteistyössä vanhempien kanssa.

Keskustelun avaus:

- *mitä lähituntien aikana tulee tapahtumaan*
- *painotetaan, että kuoleman tai muun traumaattisen tapahtuman aiheuttamista reaktioista ja vaikutuksista puhuminen on tärkeää ja siihen on varattava aikaa, koska se auttaa ymmärtämään tapahtunutta*

Keskustelun säännöt:

- *ryhmätoverin ajatuksista, tunteista ja kokemuksista ei saa kertoa ulkopuolisille*
- *ketään ei saa jälkeenpäin moittia tai kiusata sanojensa tai reaktioidensa vuoksi*
- *jokainen puhuu puolestaan eikä kukaan voi puhua toisen puolesta*
- *kaikille annetaan mahdollisuus puhua, mutta kenenkään ei ole pakko puhua ryhmässä*

Tosiasiat

- *opiskelijat saavat kertoa miten, keneltä ja missä he saivat tietää tapahtuneesta*
- *opettaja kertoo omat tietonsa*
- *kootaan tapahtuma alusta loppuun mahdollisimman totuudenmukaisesti ja yksityiskohtaisesti*
- *oikaistaan väärinkäsitykset ja torjutaan huhut*

Ajatukset

- *kuullaan opiskelijoiden ajatuksia, kun he ovat kuulleet tapahtumasta*
- *keskustelu johtaa lähes automaattisesti keskusteluun reaktioista ja vaikutelmista*

Reaktiot

- *keskustellaan opiskelijoiden reaktioista: mikä sinusta tuntui pahimmalta? Reagoiko joku muu samalla tavalla?*
- *keskustellaan aistihavainnoista ja vaikutelmista*
- *keskustelua, miltä opiskelijoista tuntui myöhemmin samana päivänä, seuraavana päivänä jne.*

- *puhutaan surusta, kaipauksesta, avuttomuudesta, ahdistuksesta ja muista reaktioista*
- *apuna voi käyttää piirtämistä tai muita ilmaisumuotoja*

Tiedotus

- *opettaja kerää yhteen opiskelijoiden esiintuomat aiheet, tuo esiin heidän ajatustensa ja reaktioidensa yhdenmukaisuuden sekä korostaa heidän reaktiotapojensa normaaliutta*
- *kerrotaan, kuinka ihmiset tavallisesti reagoivat tällaisten tapahtumien jälkeen (pelko, tuska, viha, kosto, suru, häpeä, syyllisyys, itsesyytökset, jne.)*
- *annetaan neuvoja, miten opiskelijat voisivat oppia ymmärtämään tapahtunutta paremmin (puhuminen vanhemmille ja ystäville)*

Lopetus

- *yhteenveto koko keskustelusta*
- *suunnitellaan myöhempiä tapahtumia: hautajaiset, jatkokeskustelut*
- *sovitaan seurantatapaaminen*
- *kysytään, jäikö joku asia mietityttämään tai epäselväksi tai mitä he ajattelevat kokoontumisesta*

Huoltajien tukeminen ja avun piiriin ohjaaminen

- *tukea on saatavilla sosiaalitoimistosta, nuorisoneuvolasta, nuorten psykiatrisesta työryhmästä, mielenterveyskeskuksesta ja päihdeyksiköstä*
- *Setlementtiyhdistys Naapuri ry myös tekee Tampereella debriefing-työtä (os. Hatanpään valtatie 34 E 4. krs, 33100 Tre, p. 03 31418500, www.naapuri.fi)*
- *lukiopsykologi ja lukion oma terveydenhoitaja voivat tarvittaessa ohjata tukea tarvitsevia hakeutumaan lisäavun piiriin*
- *seurakunnan edustajien kanssa tapaamiset tarpeen mukaan*
- *tapaamisissa mukana voivat olla asianosaiset ja myös sosiaalityöntekijä/poliisi tai asian hoidossa mukana ollut työntekijä, viranomainen*

Koko koulun toimintavalmiuksia harjoitellaan säännöllisesti. Kriisisuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään kriisiryhmässä, jonka toiminnasta vastaa rehtori.

Liite 5 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukiusaaminen on vaikeasti havaittava ilmiö, sillä usein sitä tapahtuu muulloin kuin oppitunneilla. Koulukiusaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa joku opiskelija joutuu toistuvasti kiusaamisen kohteeksi. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Kiusaaminen voi olla näkyvää (tönimistä, lyömistä, haukkumista, pilkkaamista, ilveilyä, uhkailua, alistamista, kohtuutonta arvostelua luonteenpiirteistä tai työsuorituksista, sukupuolista häirintää) tai näkymätöntä (selän takana juoruilua, vihjailua, toisen mustamaalaamista, yksin jättämistä, toisen tavaroiden varastamista tai rikkomista, perättömien huhujen levittämistä, kohtuuttomien vaateiden esittämistä, toisen savustamista työpaikalta, kieltäytymistä yhteistyöstä). Kiusaaminen on toimintaa, jolla pyritään tietoisesti vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Kiusaaminen on siis tahallista.

Kalevan lukiossa on nollatoleranssi kiusaamiselle, väkivallalle ja häirinnälle. Asiaan puututaan myös koulun järjestyssäännöissä. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän vuosittaisessa opiskelijoiden hyvinvointikyselyssä kiinnitetään huomiota kiusaamiseen ja kysytään, miten opiskelijat tilanteen kokevat.

Koulukiusaamisen ehkäisemiseksi koulussamme puhutaan kiusaamisesta ja sen vaikutuksesta pyrkien lisäämään kiusaamista vastustavaa asennetta ja luomaan yhteisöllistä ajattelutapaa kouluyhteisössä:

- *Erityisesti lukio-opintojen alussa kiinnitetään kiusaamisen vastustamiseen huomiota ja asiasta informoidaan uusia tulokkaita (ryhmänohjaajat, opettajat, tutorit).*
- *Toimitaan aktiivisesti kiusaamista vastaan puuttumalla kiusaamiseen välittömästi sen tultua aikuisten tietoon.*
- *Yksittäisissä kiusaamistapauksissa työskennellään sekä yksilöiden että ryhmän kanssa, mikäli tämän osallisuudesta on selvä epäilys.*
- *Luokissa tai ryhmissä kiusaamista vastustavia opiskelijoita pyritään aktivoimaan kiusaamisen ehkäisemiseen, samoin niitä opiskelijoita, jotka huomaavat kiusaamisen, mutta eivät siihen suoraan puutu.*
- *Kiusaamisesta kertomisen kynnystä pyritään alentamaan (lukioikäisen on vaikeaa myöntää tulevansa kiusatuksi). Esimerkiksi hyvinvointikyselyyn vastataan nimettömästi tämän takia.*
- *Yksittäisissä kiusaamistilanteissa kaikki voimavara suunnataan ratkaisuihin ja kiusaamisen loppumiseen.*

Lähtökohtana tilanteita ratkottaessa on aina juuri senhetkinen kiusaamistilanne ja siinä mukana olevat henkilöt.

Liite 6 Kolmiportainen toimintaohje kiusaamistapauksessa

Opettajan on puututtava välittömästi kaikkiin havaitsemiinsa tai epäilemiinsä kiusaamistapahtumiin. Kalevan lukiossa käytetään apuna Kolmiportaista toimintaohjetta kiusaamistapauksessa.

1) Opettaja, joka havaitsee oppilaitoksessa kiusaamista:

- *Ensisijaista on kiusaamiseen puuttuminen: selvittely ja sovittelu asianosaisten kesken yhdessä. Käsitellään tapahtumaan liittyvät asianosaisten ajatukset ja tunteet sekä pyritään löytämään yhteistyössä ratkaisu, jolla kiusaaminen saadaan loppumaan. Ratkaisun tulee olla sellainen, johon kaikki osapuolet ovat valmiita sitoutumaan. Järjestetään seuranta kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.*
- *Opettajan on hyvä kirjata selvittely pääpiirteittäin.*
- *Tieto ryhmänohjaajalle.*

2) Ryhmänohjaajan rooli/Jos kiusaaminen jatkuu opettajan väliintulosta huolimatta

- *Selvittely, sovittelu yhdessä asianosaisten kiusaajien (kiusaaja + apujoukot) ja kiusatun (uhri) kanssa.*

3) Jos kiusaaminen edelleen jatkuu: Rehtori ja/tai ryhmänohjaaja sekä lukion psykologi selvittelevät asiaa

- *Sovittelu asianosaisten kanssa ryhmäpalaverissa.*
- *Tieto kotiin, jos alle 18-vuotias opiskelija.*

Koulun kriisisuunnitelmassa kuvataan kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen. Kriisiryhmä vastaa suunnitelman päivittämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Liite 7 Ohjeistus häirintä- ja syrjintätapauksia varten

Lukiolain (2017) 40. pykälän mukaan opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

<u>Ohjeistus häirintä- ja syrjintätapauksia varten</u>

Minkäänlaisia häirintä- ja syrjintätapauksia ei tarvitse sietää. Kalevan lukion työntekijöillä ja etenkin työyhteisön esimiehellä on vastuu puuttua häirintään ja syrjintään välittömästi. Tapauksien ilmetessä opiskelijoiden tulee ottaa yhteyttä rehtoriin. Häirinnän tai syrjinnän poistamiseksi on ryhdyttävä toimiin heti, kun tieto asiasta on saatu. Luontevin tapa puuttua ongelmaan on keskustelu, johon rehtori voi pyytää mukaan parhaimmaksi katsovansa henkilön tai henkilöt. Koulun henkilökunnan ja häirityn sekä koulun henkilökunnan ja häiritsijän väliset keskustelut ovat luottamuksellisia.

Häirinnän tai syrjinnän kohteen kannattaa pitää kirjaa tapahtumista. Häiritsijää ei saada vastuuseen, ellei tapahtumia pystytä todistamaan. Myös mahdolliset sähköpostit tai muut viestit kannattaa säilyttää.

Jos häirintä ja syrjintätapaukset jatkuvat keskustelujen jälkeen, niin oppilaitoksesta ollaan yhteydessä soveltuvin osin opiskelijan huoltajiin. Jos häirintä ja syrjintätapaukset jatkuvat vielä tämänkin jälkeen, niin asia annetaan johtokunnan käsiteltäväksi mahdollisen oppilaitoksesta erottamisen vuoksi.

Jos häirintä tai syrjintä on loukannut fyysistä koskemattomuutta, voi asiasta tehdä rikosilmoituksen poliisille. Häirinnän tai syrjinnän kohteen kannattaa pitää kirjaa tapahtumista. Häiritsijää ei saada vastuuseen, ellei tapahtumia pystytä todistamaan. Myös mahdolliset sähköpostit tai muut viestit kannattaa säilyttää.

Liite 8 Lomake monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseksi

OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLTOLAKI

19 § 2. momentti Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhuoltoasian käsittely:

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

***SUOSTUMUS OPISKELIJAHUOLTOASIAN KÄSITTELYYN** yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*

Opiskelijan nimi, puhelinnumero	*Henkilötunnus*	*ryhmä*
Osoite		
Ryhmänohjaaja		
Huoltajan nimi, puhelinnumero sähköpostiosoite		

☐ *Annan / annamme luvan opiskelijan asian käsittelylle monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*
☐ *En anna / emme anna lupaa oppilaan / opiskelijan asian käsittelylle monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

Annan seuraaville henkilöille luvan osallistua monialaisen asiantuntijaryhmän kokoukseen yllä mainittua henkilöä koskevan opiskeluhuollollisen asian järjestämiseksi.

☐ *ryhmänohjaaja* _____
☐ *opinto-ohjaaja* _____
☐ *terveydenhoitaja*_____
☐ *psykologi* _____
☐ *kuraattori* _____
☐ *rehtori* _____
☐ *apulaisrehtori* _____
☐ *muu* _____
☐ *muu* _____

Paikka ja päivämäärä	*opiskelijan / tai huoltajan allekirjoitus*

Asiakirjat ovat salassa pidettäviä ja niitä säilytetään koulun kanslian kassakaapissa.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksen muistiopohja

Alaikäisen opiskelijan huoltajan nimi ja yhteystiedot

Mar-kokouksen päivämäärä

Kokouksen muistion kirjaaja

Muut kokoukseen osallistuneet henkilöt

Käsitellyt aihe(et) ja mahdolliset tukitoimenpiteet:

Päätetyt jatkotoimenpiteet, mahdolliset perustelut, toteuttamissuunnitelma ja vastuuhenkilöt:

Muuta

Arvio seuraavasta tapaamistarpeesta ja kokoonkutsujan sopiminen

Kirjauksen päivämäärä ja tekijä

Liite 10 Toimenpiteet opiskelun osallistumisen seuraamiseksi

OPISKELIJAN SUORIUTUMINEN OPINNOISTAAN KALEVAN LUKIOSSA

Peruslähtökohta:
Opiskelija suoriutuu opinnoistaan 5-periodijärjestelmässä luokattomassa lukiossa siten, että hänellä on 13 jakson jälkeen vähintään 150 opintopistettä suoritettuna. Periodia kohden opintosuorituksia tulee olla keskimäärin 12 opintopisteen verran.

RYHMÄNOHJAAJAN, OPINTO-OHJAAJIEN JA REHTORIN TYÖNJAKO OPINTOJEN SEURANTAAN LIITTYVISSÄ ASIOISSA:

1. *Kun aineenopettaja huomaa, että opiskelijalla on ongelmia opinnoissa suoriutumisen kanssa, niin hän ottaa välittömästi yhteyttä ryhmänohjaajaan*
    - *ryhmänohjaaja keskustelee asiasta opiskelijan kanssa*
    - *ryhmänohjaaja sopii jatkotoimenpiteistä opiskelijan kanssa*

2. Jos ongelma jatkuu vielä seuraavassa jaksossa, niin
- *ryhmänohjaaja soittaa opiskelijan kotiin (jos täysi-ikäinen opiskelija, opettaja pyytää lupaa soittaa)*
- *jos ryhmänohjaaja ei voi soittaa (täysi-ikäinen opiskelija), niin hän keskustelee opiskelijan kanssa toistamiseen*
- *ryhmänohjaaja sopii opiskelijan kanssa jatkotoimenpiteistä*
- *ryhmänohjaaja kirjaa asian ja toimenpiteet paperille*
- *ryhmänohjaaja pyytää tarvittaessa opiskelijalta kirjallisen luvan asian eteenpäin viemiseksi monialaisen asiantuntijaryhmän käsiteltäväksi (monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelija on itse paikalla ja hän nimeää asiantuntijaryhmän jäsenet)*
- *jos ongelma jatkuu, niin ryhmänohjaaja siirtää asian käsittelyn opinto-ohjaajalle*

3. Kun kahden periodin suoritettu opintopistemäärä jää välille 0–6, niin
- *ryhmänohjaaja seuraa opinnoissa edistymistä ja informoi opinto-ohjaajaa tarvittaessa*
- *ro/opinto-ohjaaja keskustelee asiasta opiskelijan kanssa*
- *ryhmänohjaaja ottaa yhteyden alaikäisen opiskelijan kotiin sillä toteamuksella, että opiskelijan tulee kiinnittää huomiota opintojensa riittävään määrään*
- *opinto-ohjaaja pyytää tarvittaessa opiskelijalta kirjallisen luvan asian eteenpäin viemiseksi monialaisen asiantuntijaryhmän käsiteltäväksi (monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelija on itse paikalla ja hän nimeää asiantuntijaryhmän jäsenet)*
- *jos ongelma jatkuu, niin opinto-ohjaaja siirtää asian käsittelyn rehtorille*

4. Mikäli opinnot eivät lähde kolmannen periodin alkaessa täysipainoisesti liikkeelle, rehtori ottaa opiskelijan kotiin yhteyden ja kehottaa opiskelijaa välittömästi opintojen tehostamiseen. Muussa tapauksessa rehtori ilmoittaa alaikäisen opiskelijan kotiin tai täysi-ikäiselle opiskelijalle itselleen tämän opintojen päättyvän kolmannen jakson päättymisen myötä.

On ehdottoman tärkeää, että vähän opintoja suorittanut opiskelija saa kaiken tarvitsemansa informaation eri vaiheissa, jotta virhepäätelmiä hänen opintojensa suhteen ei pääse tapahtumaan. On erikseen tarkasteltava niitä tapauksia, joissa opiskelijalla on selkeä syy (sairaus tai muu rehtorin hyväksymä syy) opintojen viiveeseen.

Liite 11 Järjestyssäännöt

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus
Järjestyssääntöjen tarkoituksena on taata koulun päivittäisen työn rauhallinen ja kitkaton sujuminen. Järjestyssääntöjen tehtävänä on myös luoda myönteinen ilmapiiri kouluun. Tarpeen vaatiessa sääntöjä voidaan muuttaa samassa järjestyksessä kuin ne on laadittukin. Niissä asioissa, joista järjestyssäännöissä ei erikseen mainita, noudatetaan voimassa olevia lukiota koskevia säännöksiä.

2. Järjestyssääntöjen soveltaminen
Järjestyssäännöt ovat voimassa koulun alueella ja opiskelijan osallistuessa koulun toimintaan koulun ulkopuolella. Koulun alueeksi katsotaan koulurakennuksen lisäksi koulun aidalla rajattu alue sekä koulutonttia ympäröivät katuosuudet.

3. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet
Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja ohjausta. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen ja oppilaitoksen tapahtumiin sekä velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

4. Koulun yleisestä järjestyksestä
Koulun omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelijalta edellytetään jälkiensä siivoamista. Kouluyhteisön jäsen on velvollinen korvaamaan koululle tahallaan tai varomattomuudesta aiheuttamansa vahingon. Tapahtuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulun henkilökunnalle.

5. Päivittäinen työaika
Päivittäinen noudatettava työaika on merkitty lukujärjestykseen. Koulu voi järjestää koulunkäyntiin välittömästi liittyviä tilaisuuksia koulun alueen ulkopuolella. Nämä tilaisuudet ja siirtymät niihin kuuluvat myös työaikaan, ja sekä tilaisuuksissa että siirtymissä noudatetaan järjestyssääntöjä. Ruokatunti ja vapaatunnit eivät kuulu työaikaan, mikäli opiskelija poistuu koulun alueelta.

Taito- ja taideaineiden opettajat antavat ohjeet kyseisten aineiden opetustilojen välituntikäytöstä.

6. Ruokailu
Ruokailussa noudatetaan annettuja ohjeita ja hyviä tapoja sekä annetaan muille ruokarauha.

7. Ajoneuvot
Moottoriajoneuvoilla pihaan ja pihasta pois ajettaessa on noudatettava erityistä varovaisuutta. Pysäköinti pihassa tapahtuu omalla vastuulla. Pysäköintiin vaaditaan pysäköintilupa. Pysäköinnissä huomioidaan merkityt paikat ja alueella tapahtuva pysäköinninvalvonta. Varatut paikat eivät ole tarkoitettu opiskelijapysäköintiin.

8. Turvallisuus ja tapaturmat
Turvallisuuteen liittyvästä puutteesta ja viasta on ilmoitettava heti koulun henkilökunnalle. Tapaturman sattuessa siitä ilmoitetaan välittömästi terveydenhoitajalle tai koulun henkilökunnalle ja tapaturmasta täytetään tapaturmailmoitus. Jokainen on velvollinen antamaan ensiapua kykyjensä ja taitojensa mukaan.

9. Poissaolot
Oppitunnilta tai kokeesta poissaolo vaikuttaa opintojakson arviointiin, ja runsaat poissaolot voivat johtaa opintojakson tai siihen kuuluvan moduulin keskeytymiseen.

Alaikäisen opiskelijan huoltajan ja täysi-ikäisen opiskelijan tulee selvittää poissaolo Wilmassa niin pian kuin mahdollista.

Opettajat seuraavat opiskelijoiden poissaoloja ja harkitsevat, milloin poissaolojen määrä alentaa opintojakson arviointia taikka johtaa opintojakson tai siihen kuuluvan moduulin keskeytymiseen. Opettajalla on oikeus keskeyttää opintojakson tai siihen kuuluvan moduulin opiskelu, kun opiskelijalla on 4 poissaoloa 2 op:n opintojaksossa. Aineenopettaja ilmoittaa opiskelijalle ja ryhmänohjaajalle, kun suoritus on vaarassa keskeytyä. Opettajat käyvät poissaolosäännöt läpi opintojakson alkaessa.

Etukäteen voi perustellusta syystä anoa lupaa koulusta poissa olemiseen:

- yksittäiseksi oppitunniksi ao. opettajalta
- enintään kolmeksi koulupäiväksi ryhmänohjaajalta
- edellä mainittuja pidemmäksi ajaksi rehtorilta.

Opiskelijoilta edellytetään omaehtoista opiskelua poissaolojen ajalta.

10. Työrauhan ylläpitäminen

Kouluyhteisön jäsenten tulee asiallisella ja rauhallisella käyttäytymisellä pyrkiä edistämään koulun työrauhaa. Elektronisia laitteita käytetään oppitunneilla opettajan ohjeiden mukaan.

Jos opiskelija ei noudata lukion järjestystä tai käyttäytyy sopimattomasti, hän syyllistyy rikkomukseen.

Mahdollisena kurinpitotoimenpiteenä
1) opettaja voi nuhdella opiskelijaa
2) opettaja voi poistaa opiskelijan oppimistilasta
3) ryhmänohjaaja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijan huoltajiin
4) rehtori voi nuhdella opiskelijaa
5) rehtori voi antaa kirjallisen varoituksen
6) johtokunta voi antaa kirjallisen varoituksen
7) johtokunta voi erottaa opiskelijan määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi

Kurinpitorangaistuksia ovat luettelon kohdissa 4-8 tarkoitetut toimenpiteet.

Opiskelija saadaan poistaa oppimistilasta tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta häiritsevän käytöksen vuoksi. Opettajan tulee saattaa opiskelijan tekemä rikkomus rehtorin tietoon, jos hän ei pidä käytettävinä olevia ojentamiskeinoja riittävinä. Opiskelijan toistuvasti tekemä rikkomus on rehtorin saatettava johtokunnan tietoon. Ennen kurinpitorangaistuksen määräämistä on opiskelijaa kuultava sekä yksilöitävä rikkomus ja hankittava tarpeellinen selvitys. Opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta on johtokunnan kuultava myös alaikäisen opiskelijan huoltajaa. Rangaistus on saatettava alaikäisen opiskelijan huoltajalle tiedoksi. Koulusta määräajaksi erotetulla opiskelijalla on oikeus osallistua erottamisen aikana ylioppilastutkinnon kokeisiin.

11. Tupakka, nuuska, päihteet, huumeet ja vaaralliset esineet

Päihdyttäviä ja huumaavia aineita sekä vaarallisia esineitä ei saa tuoda koulun alueelle. Päihdyttävien ja huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena ei saa esiintyä koulussa. Samoin tupakointi (myös sähkötupakointi) sekä nikotiinipussien ja nuuskan käyttö on koulun alueella kielletty. Tässä pykälässä mainitut rajoitteet ovat voimassa myös koulun ulkopuolella pidettävien oppituntien, retkien, tutustumiskäyntien ja muiden niihin rinnastettavien tapahtumien sekä niihin siirtymisen yhteydessä. Seuraamukset ovat järjestyssääntöjen kohdassa 10 olevan luettelon mukaiset.

12. Oikeus henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen

Kalevan lukion jokaisella opiskelijalla on kouluun liittyvissä tilanteissa oikeus henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen. Mikäli tätä periaatetta loukataan, on tieto tapahtuneesta saatettava viipymättä rehtorin tai apulaisrehtorin tiedoksi jatkotoimenpiteitä varten.

13. Koulun tiloissa tapahtuva muu toiminta
Koulun alueella ei saa levittää kaupallista tai poliittista aineistoa ilman rehtorin lupaa.

14. Opettajakunta vahvistaa järjestyssäännöt
Nämä säännöt päivitetään tarvittaessa Kalevan lukion opettajainkokouksessa. Opiskelijakuntaa kuullaan järjestyssääntöjen päivittämisen yhteydessä.

Järjestyssäännöt on päivitetty elokuussa 2024 opettajainkokouksessa.